Jaarstukken 2025

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Voorwoord

Voor u liggen de Jaarstukken 2025 van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR). In dit verslag leest u hoe wij in 2025 uitvoering gaven aan onze taken en opgaven.

Hoe kijken we terug op 2025?
De effectindicatoren uit het Waterbeheerprogramma Stroomopwaarts bieden richting bij het beoordelen van onze voortgang. Ze laten zien waar we op koers liggen en op welke onderdelen extra aandacht nodig is. In de programmaverantwoording lichten we dit uitgebreid toe via de drie bestuurlijke programma's: Zuiveringsbeheer, Watersysteembeheer en Besturen, organiseren en digitaliseren. Per programma geven we inzicht in resultaten, opgaven, middelen en afwijkingen.

Zuiveringsbeheer
In ons coalitieakkoord, vastgesteld in juni 2023, hebben we onszelf het ambitieuze doel gesteld in 2030 klimaatneutraal te werken en in 2050 een circulaire waterketen te hebben waarin het effluent hergebruikt wordt. In 2025 hebben we serieuze stappen gezet om dat doel te halen. We investeerden in technische innovaties én in nauwe samenwerking met marktpartijen. Daardoor konden we zowel meer waardevolle grondstoffen uit afvalwater halen als, in nauwe samenwerking met partners, toewerken naar markttoepassingen. Een voorbeeld daarvan is het gebruik van teruggewonnen cellulose in oeverbeschoeiing en andere bouwmaterialen. Hiervoor werkten we samen met AquaMinerals en marktpartijen. Andere voorbeelden zijn toepassingen voor Kaumera, energieterugwinning (biogas) uit slib en het gebruik van maaisel als bodemverbeteraar.

KRW-doelen: actieplan, versnelling en samenwerking
De verbetering van de waterkwaliteit en ecologie blijft een uitdaging. Het door het algemeen bestuur goedgekeurde Actieplan KRW 2025 maakte versnelling mogelijk.
Met deze extra impuls konden we afgelopen jaar (nog meer) inzetten op een heel scala aan activiteiten en maatregelen, zoals bijvoorbeeld het aanleggen van nieuwe vispassages, het realiseren van natuurvriendelijke oevers, starten met de aanpak van indirecte lozingen, bestrijden van exoten, ecologisch slootbeheer, sturen op het verminderen van emissies, onderzoek doen en monitoren, et cetera. Voor bovenstaande acties, en eigenlijk ook alle andere activiteiten om de KRW-doelen dichterbij te brengen, is samenwerking randvoorwaardelijk. Bijvoorbeeld omdat veel sloten in het landelijk gebied van agrariërs zijn, de stedelijke waterkwaliteit samenhangt met gemeentelijk rioolbeheer en wetgeving op het gebied van het bestrijden van rivierkreeften of het gebruik van bepaalde schadelijke stoffen op landelijk niveau ligt. Juist door met al deze partijen samen op te trekken, kunnen we maatregelen versnellen, effectiever uitvoeren en systematisch toewerken naar een robuust en gezond watersysteem.

Innovatieve dijkversterking
Ook op het gebied van waterveiligheid hebben we grote stappen gezet. Het dijkversterkingsproject Sterke Lekdijk, waarbij we in totaal 55 kilometer Lekdijk aanpakken, behoort tot de grootste dijkversterkingsprojecten van Nederland. In 2025 startten we met de uitvoering van het 11 kilometer lange traject Wijk bij Duurstede – Amerongen. Daarbij zoeken we bewust naar duurzame en innovatieve oplossingen, met zoveel mogelijk elektrisch aangedreven, emissie-loos materieel. Bij de herinrichting hebben we oog voor cultuurhistorische waarden, biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit.
Zo versterken we niet alleen de dijk, maar ook de leefomgeving eromheen.

Voorbereid en waakzaam
Met klimaatverandering, netcongestie en de veranderende geopolitieke situatie nemen de risico's op een ernstige crisis toe. Het afgelopen jaar hebben we flink geïnvesteerd in onze crisis-organisatie. Zo organiseerden we in het najaar de grootschalige oefening Wolkbreuk, samen met onder andere Rijkswaterstaat, aangrenzende waterschappen en defensie. De oefening onderstreepte hoe belangrijk het is om voorbereid te zijn op situaties waarin informatie schaars is en beslissingen snel moeten worden genomen. Veel ging goed, al gaf het ook waardevolle inzichten voor verdere verbetering. Daarnaast versterkten we ook onze digitale beveiliging en fysieke bescherming van vitale infrastructuur, omdat cyberaanvallen op kritieke infrastructuur en verstoringen in de energievoorziening een steeds realistischer scenario worden.

Wendbaar en weerbaar
2025 overziend hebben we op veel dossiers belangrijke stappen kunnen zetten. Trots mogen we er op zijn dat we hierbij onze ambities en uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid, circulariteit en dierenwelzijn eigenlijk nooit uit het oog verloren. Denk daarbij aan de keuze voor circulair en duurzaam bouwen bij rwzi Zeist, de stijging op de lijst van duurzame aanbesteders, de inzet op internationale kennisuitwisseling en de inventarisatie waaruit bleek dat een groot deel van onze werkzaamheden dierenwelzijn al bevordert.

Tegelijkertijd zien we dat er nog flinke uitdagingen liggen, zoals het behalen van de KRW-doelen, de opgaven in het veenweidegebied op het gebied van zowel bodemdaling als CO_2-reductie, toenemende weersextremen en energienetcongestie.
De afhankelijkheid van andere partijen is hierbij van grote invloed op de haalbaarheid van onze ambities.

In een tijd van geopolitieke verschuivingen en toenemende gevolgen van de klimaatverandering is kunnen aanpassen, samenwerken en bijsturen wanneer dat nodig is, essentieel. Daarom zullen we ook komend jaar volop werken aan het nog weerbaarder maken van ons werk, onze medewerkers en onze organisatie.

Inhoudsopgave

1.1 Inleiding 8

1.2 Zo staat het met onze koers 8

1.3 Financiële resultaten 2025 10

1.4 Overzicht effectindicatoren 11

1.5 Leeswijzer 15

Jaarverslag 16

2 PROGRAMMAVERANTWOORDING 16

2.1 Bestuurlijk Programma Zuiveringsbeheer 16

2.1.1 Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair 16

2.1.1.1 Dynamische opgave 16

2.1.1.2 Reguliere taken 23

2.1.1.3 Betrokkenheid verbonden partijen 26

2.1.1.4 Gerealiseerde baten en lasten 26

2.2 Bestuurlijk Programma Watersysteembeheer 29

2.2.1 Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied 29

2.2.1.1 Dynamische opgaven 29

Gezond water 29

Bodemdaling veenweide 37

Toekomstbestendig watersysteem. 41

De invloed van Water en bodem sturend 44

Gebiedsgericht met de opgaven aan de slag 44

2.2.1.2 Reguliere taken 46

Beheer en onderhoud 46

Peilbesluiten 50

Waterakkoorden 51

2.2.1.3 Gerealiseerde baten en lasten 52

2.2.2 Waterveilige leef- en werkomgeving 52

2.2.2.1 Dynamische opgave Sterke Lekdijk 52

2.2.2.2 Reguliere taken 55

Regionale keringen 55

Hoogwater beschermingsprogramma (HWBP) 57

Dijkverbetering Gekanaliseerde Hollandse IJssel Noord 57

Regulier beheer en onderhoud waterkeringen 58

Muskusrattenbeheer in eigen gebied 60

Crisisbeheersing 60

Weerbaarheid 63

2.2.2.3 Betrokkenheid verbonden partijen 64

2.2.2.4 Gerealiseerde baten en lasten 64

2.3 Bestuurlijk Programma Besturen, organiseren 67

2.3.1 Waterbewust leven en genieten van water 67
2.3.1.1 Reguliere taken 67
Waterbewust leven 67
Vaarwegbeheer en recreatie 69
Monitoring zwemwater 70
2.3.2 Bestuur, middelen en maatschappij 71
2.3.2.1 Dynamische opgaven 71
Duurzaamheid 71
Digitale transformatie 76
2.3.2.2 Reguliere taken 79
Dierenwelzijn 79
Communicatie 80
Educatie 82
Internationale samenwerking 82
Waterschapsverordening 84
Vergunningverlening, toezicht en handhaving 84
Juridische procedures 85
Toekomstbestendige organisatie 86
2.3.2.3 Betrokkenheid verbonden partijen 90
2.3.2.4 Gerealiseerde baten en lasten 91
2.4 Overzicht dekkingsmiddelen 93
2.5 Heffing vennootschapsbelasting 96
2.6 Onvoorzien 96
3 REALISATIE BELASTINGOPBRENGSTEN EN TOELICHTING 97
3.1 Watersysteembeheer 97
3.1.1 Realisatie van belastingopbrengsten 97
3.2 Zuiveringsbeheer 98
3.2.1 Realisatie van belastingopbrengsten 98
4 PARAGRAFEN 100
4.1 Paragraaf Uiteenzetting van de financiële positie 100
4.1.1 Financiering 100
4.1.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 104
4.1.3 Stand en verloop bestemmingsreserves tarief egalisatie 109
4.1.4 Stand en verloop overige bestemmingsreserves 109
4.1.5 Stand en verloop voorzieningen 110
4.1.6 Kengetallen 110
4.1.6.1 Algemeen 110
4.1.6.2 Weerstandsvermogen 111

4.1.6.3 Netto schuldquote 111
4.1.6.4 EMU-saldo 111
4.1.6.5 Wendbaarheid van de begroting 113

4.2 Paragraaf assetmanagement 115

4.3 Paragraaf Bedrijfsvoering 117

4.3.1 Stand van zaken van de bedrijfsvoering 117

4.3.2 Informatie over de financiële rechtmatigheid 124

4.3.3 Maatregelen die zijn genomen om afwijkingen van de financiële rechtmatigheid te voorkomen 127

4.3.4 Overige (verplichte) onderdelen 127

4.4 Paragraaf Verbonden partijen 128

4.5 Openbaarheidsparagraaf 140

4.6 Investeringen 143

4.7 Verstrekte subsidies 157

Jaarrekening 161

5.1 Inleiding en leeswijzer 161

5.2 Samenvatting jaarrekening 2025 162

5.3 Voorstel tot bestemming van het resultaat 166

5.4 Overzicht van baten en lasten en toelichting 2025 168

5.4.1 Analyse afwijking realisatie en begroting na wijziging 169
5.4.1.2 Toelichting programma Bestuur en Organisatie 171
5.4.1.3 Exploitatieresultaat 2025 172

5.5 Aanwending onvoorzien 173

5.6 Overzicht incidentele baten en lasten 173

5.7 Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen aan reserves 174

5.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector 175

5.9 Gerealiseerde investeringen en toelichting 176

5.9.1 Investeringen 176

5.9.2 Toelichting 176
5.10 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling 177
5.11 Balans 181
5.11.1 Toelichting op de balans 182
5.11.2 Vaste activa 182
5.11.3 Vlottende activa 184
5.11.4 Vaste passiva 187
5.11.5 Vlottende passiva 195
5.12 Specificatie borg- en garantstellingen 197
5.13 Waardeverminderingen 197
5.14 Drempelbedragen Wet financiering decentrale overheden (wet Fido) 198
5.15 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen 199
5.16 Rekening naar kosten- en opbrengstsoort 203
5.17 Rechtmatigheidsverantwoording 210
6 bijlagen 212
6.1 Bijlage Specificatie onderhanden werk per 31-12-2025 212
6.2 Bijlage Staat van vaste schulden 214
6.3 Bijlage Fractiebudgetten 215
6.4 Bijlage overzicht aangenomen moties 2025 216
6.5 Bijlage Realisatie en Prognose investeringsprojecten 218
7 Controleverklaring 220
8 Besluit 221

1.1 Inleiding

1.2 Zo staat het met onze koers

Algemene koers en context
2025 was een jaar waarin we uitvoering gaven aan een ambitieuze begroting. Het was tegelijkertijd een bewogen jaar. De toenemende geopolitieke spanningen en digitale dreigingen onderstrepen de noodzaak van een weerbare organisatie. Daarom vonden we ruimte om nieuwe, maatschappelijk relevante thema's zoals weerbaarheid en energie op te pakken.

In deze jaarstukken zien we dat we binnen de scherpe kaders van de begroting 2025 onze afspraken en taken goed hebben kunnen uitvoeren. De twee begrotingswijzigingen laten zien dat we als waterschap goed in control zijn. We zijn transparant over de verschillen die gedurende een jaar ontstaan en mede hierdoor konden we het jaar met een klein positief resultaat afsluiten. Hieronder lichten we een aantal belangrijke resultaten uit die in deze jaarstukken zijn opgenomen.

Zuiveringsbeheer
In 2025 onderzochten we hoe we De Ultieme Waterfabriek kunnen toepassen voor rwzi Woerden. HDSR en Oasen rondden hiermee de eerste regionale casus voor de Ultieme Waterfabriek af. De resultaten voor de diverse onderdelen (o.a. watersysteem, governance en acceptatie) geven aan dat een Ultieme Waterfabriek, ook op regionaal niveau, kansrijk is.
Met een nazuivering van effluent op rwzi Houten zetten we een eerste stap om medicijnresten effectief en efficiënt uit effluent te verwijderen. De ozoninstallatie op rwzi Houten laat zeer goede zuiveringsresultaten zien.
Samen met drinkwaterbedrijf Vitens en gemeente Nieuwegein werken we aan de voorbereidingen om in Nieuwegein een klimaat adaptieve en waterneutrale binnenstad te creëren. In 2025 is een definitief ontwerp inclusief kostenraming opgesteld. Ook is er een concept samenwerkingsovereenkomst inclusief bijpassende governancestructuur gemaakt. Dit als opmaat voor de besluitvorming in het algemeen bestuur in 2026.

Watersysteembeheer
De instemming van het algemeen bestuur met het Actieplan KRW 2025 was een belangrijke mijlpaal in 2025. Hiermee stuurde het bestuur bij in de acties die ons waterschap (extra) neemt voor de verbetering van de waterkwaliteit en ecologie en het bereiken van de doelen.

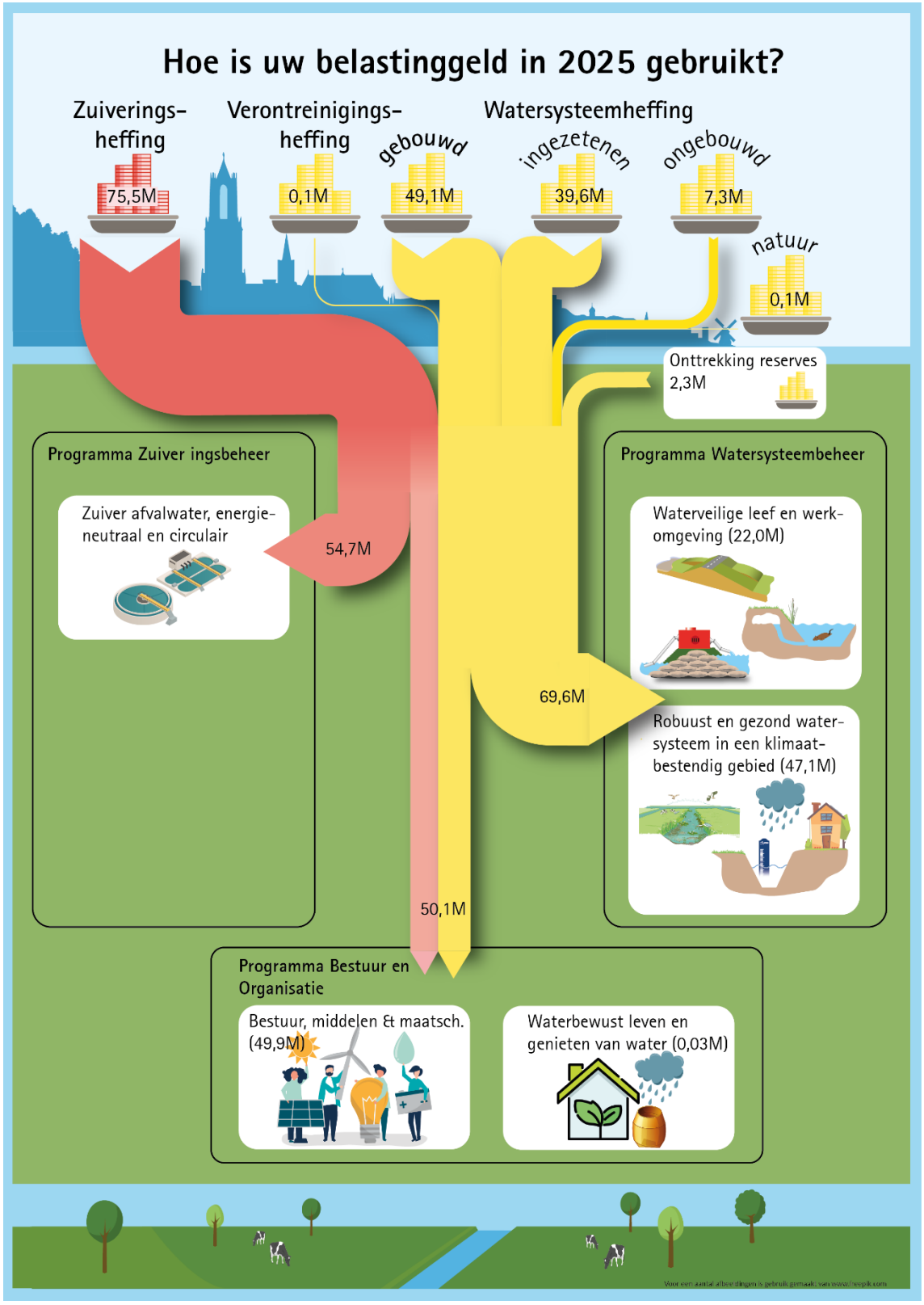
In het gebiedsproces Spengen, pilot voor het Utrechts Programma Landelijk Gebied, is een definitief polderplan en samenwerkingsovereenkomst bestuurlijk vastgesteld met opgaven voor een robuust watersysteem, reductie van bodemdaling/ CO2-emissie, reductie stikstof en natuur inclusief boeren/ extensivering.

De waterbeelden die gezamenlijk met RWS, Waterschappen en de Provincies zijn gemaakt van de gezamenlijke doorrekening van het 'Limburg weersysteem' (de bovenregionale stresstest) op het stroomgebied van het Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaal zijn gereed. Deze klimaatstresstesten en analyses geven richting aan maatregelen voor wateroverlast, droogte en grondwaterbeheer.
Het meest in het oog springende groot-onderhoudsproject van 2025 was de renovatie van de brug en de sluis van Bodegraven. De brug en de sluis zijn inmiddels weer helemaal in gebruik. Het project is, met alle risico's van het bouwproject zelf, uiteindelijk halverwege 2025 opgeleverd.

Besturen, organiseren en digitaliseren
Voor het vijfde jaar op rij stond de visdeurbel aan. De website werd meer dan 30 miljoen keer bezocht (in 2024 was dit nog 20 miljoen), 2,3 miljoen unieke bezoekers bekeken de onderwaterbeelden en mensen belden ruim 200.000 keer aan om vissen door de Weerdsluis te helpen. Geactualiseerde verkeersbesluiten traden in 2025 in werking voor de Kromme Rijn en de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHIJ). Hierop pasten we de bebording aan en deed toezicht en handhaving gecoördineerde monitoring. Gerichte en preventieve communicatie rond grote projecten vergrootte begrip en naleving in de omgeving. Daarmee wordt de maatschappelijke effectiviteit van het waterschapswerk versterkt.

Een mooi voorbeeld uit het programma duurzaamheid is het in 2025 tot stand gekomen plan voor de vernieuwbouw van rwzi Zeist. Dit is het eerste grote bouwwerk van HDSR dat voor 50% wordt gebouwd met secundaire materialen. Deze ambitie stelt de ontwerpers en technisch specialisten voor interessante uitdagingen én oplossingen.
Het in 2024 ingerichte proces om te komen tot het vereenvoudigen, verbeteren en verrijken van de Waterschapsverordening leverde in 2025 positieve resultaten op. In 2025 zijn verrijkingen van de Waterschapsverordening voor de onderwerpen aquathermie en waterkwaliteit in werking getreden.

1.3 Financiële resultaten 2025

1.4 Overzicht effectindicatoren

De effectindicatoren geven inzicht of wij op koers liggen voor de (water)opgaven, zoals opgenomen in het waterbeheerprogramma Stroomopwaarts'.

Legenda:

- **Op koers:** De afgesproken resultaten zijn of worden gehaald
- **Vereist aandacht:** Er is extra aandacht nodig of er zijn ontwikkelingen die de koers beïnvloeden
- **Niet op koers:** Er moeten extra inspanningen en middelen worden aangewend
- Effectindicator kan niet worden ingevuld (zie toelichting per effectindicator)

1. Bestuurlijk programma Zuiveringsbeheer

Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair

Effectindicator		SvZ
1. Samen méér waarde halen uit de waterketen in 2050:		
A. Zetten we al het gezuiverd water nuttig in;	**1.1** Hoeveelheid nuttig ingezet effluent als percentage van de totale hoeveelheid effluent.	
B. Is de waterketen circulair en klimaatpositief	**1.2** Mate van reductie van uitstoot broeikasgassen uit de waterketen, uitgedrukt in CO2-equivalenten, en vermelden de milieu-impact.	
C. Is de waterketen-infrastructuur adaptief.	**1.3** Percentage van het totaal aantal assets (rioolwaterzuiveringen) dat adaptief is.	

2. Bestuurlijk programma Watersysteembeheer

Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied

Effectindicator		SvZ
Gezond water **2. Het oppervlaktewater in ons beheergebied is leefbaar voor mens, dier en plant. Nú en in de toekomst.**		
	2.1 Aantal KRW-waterlichamen dat voldoet aan KRW-doelen voor biologie (vissen, waterplanten en nutriënten) en chemie (prioritaire en nieuwe stoffen).	

2 **.2** Het percentage stedelijk oppervlaktewater dat voldoet aan het waterkwaliteitsniveau zichtbaar of hoger.	
2.3 Het gemiddeld waterkwaliteitsniveau van het oppervlaktewater in het landelijk gebied is levendig.	
2.4 Het gemiddelde waterkwaliteitsniveau van het oppervlaktewater in natuurgebieden is levendig.	

Effectindicator		**SvZ**
Veenweide **3. Bodemdaling en uitstoot broeikasgassen zijn beperkt:**		
A. 50% minder bodemdaling in 2030 in het veenweidegebied	**3.1** PM (De daadwerkelijk verminderde bodemdaling kan in 2025 nog niet in beeld worden gebracht.)	
B. Reductie van 0,06-0,08 Mton CO2	**3.2** Mate waarin de te behalen opgave voor CO2-reductie wordt gerealiseerd in procent (rekenmethode Somers).	
Klimaatadaptatie **4. Gebieden zijn waterrobuust en klimaatbestendig**		
4.1 De mate waarin wateroverlast schade veroorzaakt aan de functies in het gebied.		
4.2 De mate waarin watertekort schade veroorzaakt aan de functies in het gebied		
5. Het regionaal watersysteem is toekomstbestendig		
5.1 Wateroverlast: de mate waarin het watersysteem aan de provinciale wateroverlastnormen voldoet EN binnen 7 dagen kan herstellen van een extreme neerslag/wateroverlast situatie, zoals Limburg 2021.		
5.2 Watervraag en -beschikbaarheid: de mate waarin het watersysteem zowel lokale als regionale (extreme) droogte- en watertekortsituaties kan opvangen.		
6. Grondwaterbeheer is toekomstbestendig		
6.1 Grondwaterbeheer is toekomstbestendig, effectindicator wordt in 2025 opgesteld samen met de visie.		

Waterveiligheid 7. Voor 2050 wordt minimaal het wettelijke beschermingsniveau tegen overstromingen geboden	
7.1 Percentage van de primaire waterkeringen dat voldoet aan de rijksnormen	

3. Programma Bestuur en organisatie

Waterbewust leven en genieten van water

Effectindicator	SvZ
8. Bewoners en professionals hebben water en klimaat gerelateerde acties ondernomen en hebben meer inzicht in de rol van het waterschap in het verleden en toekomst	
8.1 Toegenomen percentage in aantal respondenten en in score van de enquête Publieksmonitor Waterpeil	
9. Duurzaam waterschap:	
A. Het waterschap is in 2030 energie-neutraal, en in 2050 95% emissieloos	**9.1** Mate van reductie van de totale uitstoot van broeikasgassen van HDSR, uitgedrukt in CO2-equivalenten.
B. Circulair materiaalgebruik	**9.2** Vermeden milieu-impact door minder inkoop (viring/ruwe) grondstoffen en winning grondstoffen uit eigen bronnen.
C. Bevorderen van de biodiversiteit	**9.3** De mate van versterkte natuur door ons waterbeheer en op onze terreinen.

De effectindicatoren in deze jaarstukken laten zien dat HDSR goede stappen in het behalen van ambitieuze doelstellingen. De toelichtingen bij de effectindicatoren laten zien dat we ook inhoudelijk in control zijn: we volgen doelen en nemen maatregelen waar het nodig is.

Bij Zuiveringsbeheer verlopen de transities richting circulair en klimaatneutraal werken grotendeels volgens planning: effluent wordt steeds vaker hergebruikt, de uitstoot van broeikasgassen wordt beter in beeld gebracht en de zuiveringsinfrastructuur wordt stap voor stap adaptiever. Waterkwaliteit blijft een aandachtspunt: de indicatoren tonen dat de doelen nog niet binnen bereik zijn zonder verdere versnelling. Ook de ecologische kwaliteit blijft kwetsbaar door factoren zoals nutriëntenbelasting, rivierkreeften en extreem weer.

Voor bodemdaling en CO_2-reductie is de voortgang onvoldoende om de doelen voor 2030 te halen; de opgaven blijken complex en klimaat- en uitvoeringsafhankelijk. Bij waterveiligheid liggen de versterkingsprojecten (zoals Sterke Lekdijk) op koers. De indicatoren voor wateroverlast en waterbeschikbaarheid vragen aandacht door toenemende klimaateffecten. In het biodiversiteits- en duurzaamheidsdomein worden veel stappen gezet, ook die indicatoren tonen pas op langere termijn zichtbaar resultaat.

1.5 Leeswijzer

Met de jaarstukken (jaarverslag + jaarrekening) legt het college verantwoording af aan het algemeen bestuur over het gevoerde beleid en wat dit heeft gekost. Voorheen waren er twee losse boekwerken (bestuursverslag en de jaarrekening). De verslagleggingsregels zijn wettelijk vanaf 1 januari 2025 aangepast en vanaf 2025 is er maar 1 document dat de jaarstukken heet en bestaat uit een jaarverslag- en een jaarrekeningdeel.

Het waterschap heeft 3 bestuurlijke programma's:

- Zuiveringsbeheer
- Watersysteembeheer
- Besturen, organiseren en digitaliseren

Per programma zijn doelen en effectindicatoren opgenomen in de begroting 2025. In deze jaarstukken reflecteren we hierop in respectievelijk de hoofdstukken 2 en 3. We leggen verantwoording af over de doelen en de middelen zoals opgenomen in de begroting. Als we niet op koers liggen voor een doel of als er een afwijking is qua budget, dan geven we hierop een toelichting.

In hoofdstuk 4 worden in de verplichte paragrafen gepresenteerd. In hoofdstuk 5 staat de jaarrekening, met het resultaat over 2025 en de balans, met toelichting op beiden. In hoofdstuk 6 staan de bijlagen. In hoofdstuk 7 staat de controleverklaring van de accountant en in hoofdstuk 8 het besluit van het algemeen bestuur.

Jaarverslag

2 PROGRAMMAVERANTWOORDING

2.1 Bestuurlijk Programma Zuiveringsbeheer

2.1.1 Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair

De Zuiveringsvisie 2050 is in 2025 verder geconcretiseerd via innovatieve projecten en pilots. Daarmee zet HDSR stappen richting een adaptieve, circulaire en klimaatbestendige zuiveringsinfrastructuur. Op het gebied van het verwijderen van medicijnresten zette HDSR in 2025 verdere stappen in onderzoek, voorbereiding en besluitvorming. Ondertussen wordt gewerkt aan bronmaatregelen, onder andere via de Green Deal Duurzame Zorg en het actieprogramma indirecte lozingen. Deelname aan de landelijke Verdygocommunity, modulaire bouw van zuiveringsinstallaties gaf vorm aan een adaptieve infrastructuur.

2.1.1.1 Dynamische opgave

In de Zuiveringsvisie 2050 schetst HDSR de belangrijkste trends en ontwikkelingen in de waterketen en staan de visie en ambities van HDSR voor het zuiveren van afvalwater in de toekomst. De visie luidt: ‘Samen meer waarde halen uit de waterketen’. De visie onderscheidt drie transitiesporen, namelijk de ambitie om:

- al het water uit de keten samen nuttig in te zetten;
- samen alle waarde uit de waterketen te benutten;
- samen met onze omgevingspartners de infrastructuur 100% adaptief te maken.

Ontwikkelingen

Effectindicator 1.1
Hoeveelheid nuttig ingezet effluent als percentage van de totale hoeveelheid effluent
Status: **Op Koers**

Spoor 1: Samen zetten we al het water uit de keten nuttig in
Doel van spoor 1 is dat gezuiverd afvalwater een nuttige bestemming krijgt. We verlaten daarmee de lijn van lozen en afvoeren en zoeken in plaats daarvan de meerwaarde van gezuiverd afvalwater. Gezuiverd afvalwater kent veel toepassingen, zoals het tegengaan van verdroging, het gebruik bij bedrijven en in de landbouw, of (minimaal) voor de (water)natuur.
Op dit moment is het nuttig inzetten van effluent nog erg nieuw en moet er nog veel uitgezocht worden. De onderstaande verkenningen en pilotprojecten geven hier invulling aan. Voor wat betreft de inspanningen over 2025 liggen we op koers.

Ultieme Waterfabriek
Samen met 13 waterketenpartners (drinkwaterbedrijven, waterschappen en kennisinstituten) werken we aan een groot demonstratieproject: de Ultieme Waterfabriek. Hiermee willen we op lokaal, regionaal- en nationaal niveau laten zien dat het mogelijk is om rechtstreeks uit effluent drinkwater te maken. Samen met drinkwaterbedrijf Oasen is HDSR ook bestuurlijk ambassadeur voor dit project. In 2025 hebben we onderzocht hoe we dit concept kunnen toepassen voor rwzi Woerden. HDSR en Oasen hebben hiermee de eerste regionale casus voor de Ultieme Waterfabriek afgerond. De resultaten voor de diverse onderdelen (o.a. watersysteem, governance en acceptatie) geven aan dat een Ultieme Waterfabriek, ook op regionaal niveau, kansrijk is.

Hergebruik effluent – rwzi Zeist
Samen met drinkwaterbedrijf Vitens voerde HDSR een QuickScan uit naar de nuttige inzet van het effluent bij alle rwzi's van ons waterschap. Op basis hiervan is rwzi Zeist geselecteerd om de mogelijkheden nader te verkennen. In 2025 hebben we onderzocht wat de impact is op het grondwatersysteem bij infiltratie van vergaand gezuiverd effluent van rwzi Zeist. De uitkomsten zien er goed uit. Daarom starten we in 2026 met een business- en/of valuecase. Op basis daarvan volgt een bestuurlijk besluit over go/ no-go als voorbereiding richting realisatie.

Circulair Water City Nieuwgein
Samen met drinkwaterbedrijf Vitens en gemeente Nieuwegein is het waterschap bezig met de voorbereidingen om in Nieuwegein een klimaat adaptieve en waterneutrale binnenstad voor ca. 2000 inwoners te creëren. Het voorkeursscenario is om (grijs) afvalwater lokaal te zuiveren en te hergebruiken. In 2025 is een definitief ontwerp inclusief kostenraming opgesteld. Ook is er een concept samenwerkingsovereenkomst inclusief bijpassende governancestructuur gemaakt. Dit als opmaat voor de besluitvorming in het algemeen bestuur in 2026.

Nieuwe stoffen (medicijnresten, microplastics en nieuwe stoffen)
Met een nazuivering van effluent op rwzi Houten hebben we een eerste stap gezet om medicijnresten effectief en efficiënt uit effluent te verwijderen. Het aanvullend verwijderen van deze stoffen is een belangrijke maatregel om de vervuiling van het oppervlaktewater te verminderen. De ozoninstallatie op rwzi Houten laat zeer goede zuiveringsresultaten zien.

Figuur 1: Medicijnrestenverwijdering op rwzi Houten

Eind 2024 is de herziene Europese richtlijn stedelijk afvalwater goedgekeurd door het Europees Parlement. Hierin staat onder andere dat minimaal 80% van medicijnresten verwijderd moet worden bij lozing op kwetsbaar water. Deze Europese richtlijn wordt momenteel doorvertaald naar de Nederlandse wetgeving. Wij gaan er vooralsnog vanuit dat voor 2045 op alle rwzi's medicijnresten verwijderd moeten worden. Het algemeen bestuur stemde in 2025 in met het investeringsvoorstel voor de nieuwbouw van rwzi Zeist, waarin de verwijdering van medicijnresten met ozon en actief kool is opgenomen.

Ook voor de rwzi Woerden is, in navolging van rwzi Zeist, gekozen voor toepassing van ozon en actief kool. Dit project lijkt duurder uit te vallen dan verwacht. Momenteel wordt de oorzaak hiervan onderzocht. Eind 2026 verwachten we een investeringsvoorstel voor te kunnen leggen aan het algemeen bestuur.

Na rwzi Zeist en Woerden staan, conform het strategisch zuiveringsplan, de rwzi's van Nieuwegein en Utrecht op de planning om te worden voorzien van een installatie om medicijnresten te verwijderen.

Naast het verwijderen van stoffen uit het rioolwater op onze zuiveringen (end of pipe) hebben we in 2025 ook meer ingezet op bronaanpak. Dit doen we o.a. samen met de Unie van Waterschappen, bijvoorbeeld door onze deelname aan de Green Deal Duurzame Zorg en de Ketenaanpak Medicijnresten. Eind 2025 hebben we binnen Platform Water (een samenwerkingsverband van Provincie Utrecht, gemeenten, omgevingsdiensten en HDSR) een actieprogramma indirecte lozingen opgesteld. Conform dit actieprogramma willen we de komende tijd meer grip krijgen op de lozingen in de waterketen afkomstig van bedrijven.

Spoor 2: Samen benutten we alle waarde uit de waterketen
We werken aan een circulaire en klimaatpositieve waterketen. Dat betekent dat we zoveel mogelijk energie en grondstoffen uit ons afvalwater (gaan) halen, waarbij we streven naar hergebruik en vermindering van de uitstoot. Het ultieme doel is dat gezuiverd afvalwater en zuiveringsslib geen afvalstof meer zijn. Die transitie kost tijd.

Eind 2025 stelde het algemeen bestuur het rekenkameronderzoek over het ‘terugwinnen van grondstoffen uit afvalwaterstromen’ vast. De rekenkamer concludeert ‘dat het beleid van HDSR in de periode 2014 - 2023 doeltreffend en doelmatig is geweest voor de terugwinning van grondstoffen uit afvalwater en dat HDSR daarmee daadwerkelijk een belangrijke rol speelt in de terugwinning van grondstoffen uit afvalwater in Nederland’. De aanbevelingen uit het onderzoek zijn overgenomen en we startten in 2025 met de implementatie ervan.

Slibeindverwerking bij SNB
Samen met de zes andere aandeelhoudende waterschappen werken we aan projecten van Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) die ook bijdragen aan onze eigen doelen. In 2025 heeft SNB de slibeindverwerking verder verduurzaamd, onder andere door het optimaliseren van twee van de vier sliblijnen. Ook werkten we aan de voorbereiding van het grootschalig terugwinnen van fosfor uit de slibassen. In 2026 wordt hiervoor een investeringsvoorstel aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Kaumera
Kaumera Sales & Services BV is in oktober 2024 opgericht door een aantal waterschappen (waaronder HDSR) en Royal Haskoning en in 2025 is voortvarend aan de slag gegaan met marktbewerking. Er is een analyse gemaakt van marktkansen, en er is een plan gemaakt om deze markten te benaderen. De website is vernieuwd en er is een marketing- en communicatieplan gemaakt. De formatie telt inmiddels vijf personeelsleden.

Coöperatie Samenwerking Kaumera van de deelnemende waterschappen (waaronder HDSR) heeft in 2025 een belangrijke mijlpaal bereikt met het verkrijgen van de CE-markering (en daarmee einde-afvalstatus) voor toepassing van Kaumera als bodemverbetermiddel. Een soortgelijk proces voor toepassing als biostimulant loopt. Als onderdeel van de LIFE-subsidie, is de coöperatie gestart met het opstellen van een opschalingsplan. Dit wordt in 2026 afgerond.

Masterplan Nieuwegein
Eind 2025 heeft het AB goedkeuring gegeven voor een krediet om het masterplan voor rwzi Nieuwegein nader uit te werken. Op deze rwzi willen we al ons zuiveringsslib vergisten voor de opwekking van biogas. Met deze energieterugwinning wordt een grote stap gezet richting energieneutraliteit. Naast de bouw van de slibgisting moet ook de zuivering vernieuwd en uitgebreid worden. In het masterplan zoeken we uit hoe alle doelen elkaar beïnvloeden, wat de beste volgorde van projecten is en welke meekoppelkansen er zijn. Het masterplan wordt de basis voor een toekomstig programma van samenhangende projecten om meer waarde uit afvalwater en zuiveringsslib te halen. De planning is om in 2027 het masterplan af te ronden en aan het algemeen bestuur voor te leggen.

Celluloseterugwinning
Eind 2023 hebben we op rwzi Leidsche Rijn in Utrecht de eerste installatie voor terugwinning van cellulose uit afvalwater geopend. Door de celluloseterugwinning vergroten we onze zuiveringscapaciteit, besparen we op energie, maken we minder reststoffen, reduceren we de CO2-uitstoot en creëren we een circulaire grondstof. Zo draagt de terugwinning bij aan doelmatig zuiveringsbeheer én de doelstellingen om energieneutraal, klimaatneutraal en circulair te worden. Samen met AquaMinerals en marktpartijen werken we aan de ontwikkeling van oeverbeschoeiing en bio-bouwmaterialen van de teruggewonnen cellulose. Zo ontwikkelen we nieuwe en hoogwaardiger afzetroutes voor ons cellulose en er komen circulaire bouwmaterialen beschikbaar voor onze projecten.

In 2025 zijn aan deze rwzi de nodige verbetermaatregelen uitgevoerd aan de installatie voor celluloseterugwinning. Hiermee zijn o.a. stof- en geuremissie teruggebracht tot een acceptabel niveau en is de brandveiligheid verbeterd. Ook de kwaliteit van het gewonnen zeefgoed werd hierdoor verbeterd.

Parallel aan deze werkzaamheden zijn de fijn zeven, die de cellulose uit het rioolwater halen, in groot onderhoud genomen. Hierbij werden, onverwacht, ernstige gebreken geconstateerd, waaronder scheurvorming. Omdat de fijn zeven hun verwachte levensduur niet hebben gehaald, is gezamenlijk met de leverancier en de aannemer een onderzoek gestart naar de oorzaak. Inmiddels zijn vervangende fijn zeven geplaatst. De installatie wordt pas opnieuw in bedrijf genomen zodra de onderzoeksresultaten bekend zijn en de noodzakelijke verbetermaatregelen zijn getroffen. In 2025 is hierdoor geen cellulose geproduceerd en afgezet naar de markt.

HDSR past bij deze ontwikkeling het principe van lerend implementeren toe. De ervaringen en lessen die in Leidsche Rijn worden opgedaan, worden actief benut voor toekomstige projecten op andere zuiveringen. Zo borgen we dat de techniek en het proces verder worden geoptimaliseerd voordat grootschalige toepassing plaatsvindt.

“Het lukt steeds beter om grondstoffen uit ons afvalwater te halen en in te zetten voor hergebruik in nieuwe toepassingen. In 2025 waren we, in samenwerking met andere waterschappen, bezig om de grondstoffen te kunnen vermarkten. Hiervoor is de omzetting van afval naar einde afvalstatus nodig voor de stoffen uit de zuivering. En dat is gelukt voor inzet als bodemverbeteraar, meer toepassingsmogelijkheden volgen nog. Ook hebben we een eerste stap gezet in aanloop naar het masterplan Nieuwegein. Een van de doelen is om uit ons zuiveringsslib biogas op te wekken bij RWZI Nieuwegein; belangrijk voor onze ambitie energieneutraal te worden.”

Nanda van Zoelen

Effectindicator 1.2
Mate van reductie van uitstoot broeikasgassen uit de waterketen, uitgedrukt in CO2-equivalenten, en vermeden milieu-impact:
Status: **Op Koers**

Reductie broeikasgasemissies
Lachgas is de voornaamste bron van broeikasgassen in het zuiveringsbeheer. In 2025 zijn de lopende onderzoeken naar de uitstoot van lachgas op onze rwzi's voortgezet. Met deze onderzoekstrajecten krijgen we inzicht in de uitstoot van lachgas en handvatten om deze terug te dringen. Deze onderzoeken lopen tot en met 2027. Daarnaast is een onderzoek uitgevoerd om emissie van methaan op rwzi Nieuwegein tegen te gaan.

Met de resultaten van deze onderzoeken (en die bij andere waterschappen) maken we eind 2027 een globaal plan van aanpak met maatregelpakketten voor alle 16 rwzi's. Tussen 2028-2035 willen we de maatregelen uitrollen. Dat lijkt met de huidige inzichten een realistische planning. Daarmee beoordelen we de effectindicator 'op koers'. Voor deze effectindicator ligt het zwaartepunt in de periode 2028–2035, omdat eerst inzicht nodig is in de omvang en locatie van de lachgasemissies en in de effectiviteit van maatregelen. De huidige onderzoeken leveren hiervoor de noodzakelijke basis. Hoewel in 2025 nog geen zichtbare reductie is gerealiseerd, verloopt het traject conform planning richting een maatregelenpakket en bestuurlijke besluitvorming vanaf 2028.

Wij verwachten, op basis van meetresultaten van ons en andere waterschappen tot nu, dat de helft van onze rwzi's een zeer lage uitstoot heeft. Maatregelen hebben daar weinig of geen toegevoegde waarde. De resterende zuiveringen vergen projecten, deels met relatief kleine aanpassingen, deels met investeringsprojecten, bijvoorbeeld om de capaciteit van de beluchting te vergroten. Dit is opgenomen in de Voorjaarsnota vanaf 2028.

Volgens huidige planning hebben we begin 2028 het inzicht welke maatregelen waar (naar verwachting) nodig zijn om de doelstellingen te bereiken.

Methaan is eveneens een broeikasgas. Dit nemen we mee in Masterplan Nieuwegein, en is rond 2035 grotendeels geadresseerd. Op andere rwzi's speelt methaanuitstoot niet of nauwelijks. Om dat te onderbouwen start nu een (landelijke) meetcampagne.

Effectindicator 1.2
Percentage van het totaal aantal assets (rioolwaterzuiveringen) dat adaptief is:
Status: **Op Koers**

Spoor 3: Samen maken we de infrastructuur van de waterketen adaptief
Er komt veel op de waterketen af: bevolkingsgroei, druk op de beschikbare ruimte, klimaatverandering, duurzaamheidsdoelen, doelmatigheidsopgaven, enzovoorts. Dat vraagt om proactief inspelen op ontwikkelingen, samen met de omgeving. Maar ook is een andere manier van ontwerpen en bouwen nodig: klimaat adaptief, modulair, duurzaam en circulair.

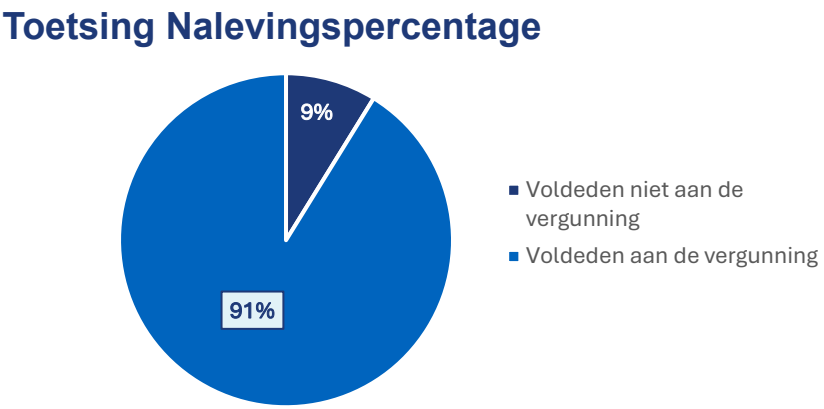
De bijbehorende effectindicator is het percentage van het totaal aantal assets (zuivering technische werken, zoals gemalen, persleidingen en zuiveringen) dat adaptief is.

Verdygo – een modulaire en gestandaardiseerde bouwwijze van zuiveringsinfrastructuur
De gestandaardiseerde en modulaire bouwwijze Verdygo past naadloos bij de doelstelling van de Zuiveringsvisie om onze zuiveringsinfrastructuur flexibel en adaptief te maken. Verdygo is bedacht en ontwikkeld door Waterschap Limburg. In 2024 hebben vijf waterschappen een samenwerkingsovereenkomst gesloten en in 2025 hebben zich nog vier waterschappen aangesloten bij de Verdygo-community. De community werkt aan het ontwikkelen van standaarden voor een modulaire bouwwijze van rwzi's. Dit reduceert ontwerp- en ontwikkeltijd en dito kosten, vermindert ontwerpfouten en stelt de waterschappen daarmee in staat om de grote bouwopgave van de rwzi's de komende jaren effectief en efficiënt aan te pakken. Omdat de community inmiddels te groot is geworden om effectief samen te werken op basis van alleen een samenwerkingsovereenkomst, is in 2025 onderzocht hoe de samenwerking beter vorm kan worden gegeven. In 2026 wordt een voorstel hiervoor voorgelegd aan de algemeen besturen van de deelnemende waterschappen.

Project nieuwbouw rwzi Zeist
Eind 2027 moet de effluentkwaliteit van rwzi Zeist voldoen aan de KRW-eisen. Rwzi Zeist wordt daarom volledig vernieuwd. In lijn met de Zuiveringsvisie wordt rwzi Zeist modulair, adaptief en circulair. Door toepassing van het innovatieve Verdygo-concept wordt invulling gegeven aan twee belangrijke doelen van de zuiveringsvisie, namelijk adaptief en modulair bouwen. Vanuit de Verdygo-samenwerking zijn wij ook betrokken bij het initiatief O-info om de ontwikkeling op het gebied van Onderhoud & Beheer vorm te geven voor verdere optimalisatie van het onderhoud van de assets. Om de planning te bespoedigen, heeft het algemeen bestuur in februari 2025 het realisatiekrediet verleend op basis van een voorontwerp. In oktober 2025 zijn voorbereidende conditioneringswerkzaamheden gestart, de echte realisatiewerkzaamheden ten behoeve van de KRW-doelstellingen zijn gefaseerd gepland in Q1 en Q2 2026. Het bouwteam doet er alles aan om de KRW-deadline van eind 2027 te halen.

2.1.1.2 Reguliere taken

Effluentnorm

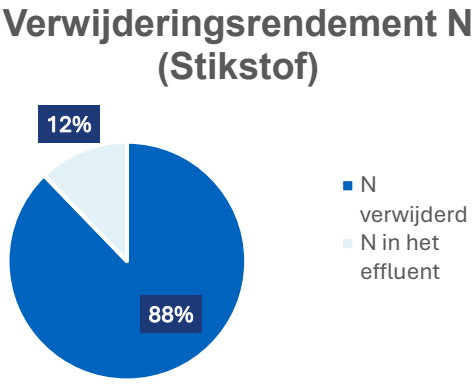
Een van onze kerndoelen is het volledig voldoen aan de geldende effluentnormen. Voor 2025 bedraagt het nalevingspercentage circa 91%. Het bovenstaande diagram toont het nalevingspercentage van alle 16 rwzi's over het gehele jaar 2025, op basis van de gegevens zoals geregistreerd in Z Info (onderdeel van de wettelijke vergunning). Het laat het totaalbeeld zien in welke mate de uitgevoerde metingen voldoen aan de wettelijke en vergunningsgebonden normen voor BZV5, CZV, onopgeloste bestanddelen, stikstof en fosfor. Daarmee geeft het een helder beeld van de structurele zuiveringsprestaties in 2025.

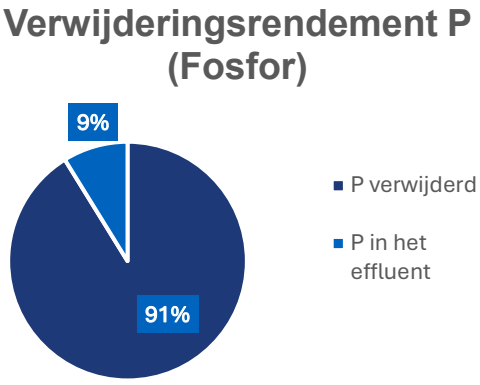
De resultaten van rwzi Utrecht hebben grote invloed op dit totaalbeeld. Wanneer deze rwzi buiten beschouwing wordt gelaten, ligt het nalevingspercentage op ongeveer 98%; aanzienlijk hoger dus. Deze normen omvatten verschillende parameters, waaronder stikstof (N), fosfor(P), droge stof en zuurstofbindende stoffen. De specifieke grenswaarden verschillen per zuiveringsinstallatie en zijn afhankelijk van het type oppervlaktewater waarin het effluent wordt geloosd.

Rwzi Utrecht is verantwoordelijk voor 120 overschrijdingen. Dit komt neer komt op 75% van alle overschrijdingen in 2025. De overige zuiveringen met overschrijdingen zijn rwzi Zeist (22 overschrijdingen), rwzi De Meern (17 overschrijdingen) en rwzi Montfoort (1 overschrijding). Op rwzi Utrecht zijn in 2025 diverse aanpassingen doorgevoerd, zoals het vervangen van de beluchtingselementen en het optimaliseren van zowel de zandfilters als de besturing. De resultaten hiervan laten zien dat ook rwzi Utrecht aan de effluenteisen zal kunnen gaan voldoen. Na de (ver)nieuwbouw van rwzi Zeist zal ook deze zuivering naar verwachting voldoen aan de effluenteisen. Op de rwzi's De Meern en Montfoort worden voor nu de overschrijdingen verholpen door aanpassingen in de bedrijfsvoering.

KRW Doelstellingen
Op basis van de actuele stand van het nalevingspercentage wordt verwacht dat zonder aanvullende sturing en risicobeperking de KRW-doelen per 22 december 2027 niet worden gerealiseerd. Om doelachterstand te voorkomen, is extra inzet in 2026 en 2027 noodzakelijk. Daarom zullen we met tijdelijke installaties de metaalzoutdoseringen al begin 2026 inzetten. Dit zorgt voor we een langere monitoringsperiode en meer ruimte om te leren en te verbeteren. Hierdoor hebben we meer mogelijkheden om tijdig aan de KRW-doelstellingen te voldoen.

Er zijn in totaal 5 locaties waar HDSR met metaalzoutdoseerinstallaties de waterkwaliteit gaat verbeteren. Dit zijn de locaties die op de kwetsbaardere oppervlaktewateren lozen. Rwzi De Bilt heeft al een doseerinstallatie. Daar worden optimalisaties doorgevoerd. Rwzi Zeist krijgt een installatie als onderdeel van het vernieuwbouwproject en er loopt een realisatieproject (eind 2026) op de locaties Bunnik, Driebergen en Montfoort.

Rwzi Utrecht
Uit onderzoek bleek dat de beluchtingselementen in alle 6 Nereda reactoren, tegen de verwachtingen in, de gewenste resultaten niet konden behalen. Bijkomend bleek het zandfilter een verminderd functioneren te hebben dan verwacht. In 2024 is dan ook een vervangingsopgave gestart van de beluchtingselementen, zie waarbij de verwachting is dat deze opgave in Q2 2026 afgerond is. Zoals verwacht hebben de genoemde uitdagingen ertoe geleid dat niet voldaan kon worden aan de vergunningseis met betrekking tot de norm voor fosfor (P) en stikstof (N). Voor de Vecht kent de KRW strenge normen, hier voldoen we net niet helemaal aan. Hiervoor is in goed overleg met AGV een gedoogbeslissing afgegeven.

Afnameverplichting
Naast de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het effluent is het waterschap ook verantwoordelijk voor het afnemen van afvalwater dat gemeenten via de riolering aanleveren. Daarvoor hebben we met alle gemeenten in ons gebied een afvalwaterakkoord. In 2025 is niet in alle situaties aantoonbaar geweest in welke mate er wordt voldaan aan de afnameverplichting. Op basis van de huidige afspraken en de tot dusver beschikbare meetgegevens blijkt dit niet eenduidig te kunnen worden vastgesteld.

Daarom zijn al onze niveausensoren op de rioolgemalen nu ingemeten. Net als, voor zover mogelijk, de laagst inkomende leiding van de gemeente. Zo hebben we betere informatie over het functioneren van de rioolgemalen en de gemeentelijke riolering. Een deel van deze informatie is recent beschikbaar gekomen. Dit zijn de eerste stappen in een verbeterproces. De bedoeling is om op basis van betere informatie na te kunnen gaan of aan de afnameverplichting wordt voldaan, of waar eventuele aanpassingen aan rioolgemalen nodig zijn. Met de gemeenten kunnen we dan nog beter het gesprek voeren over de afvalwaterakkoorden en deze waar nodig herzien. De afvalwaterakkoorden van Bodegraven-Reeuwijk, Bunnik, Lopik en Woerden zullen komend jaar worden vernieuwd, de conceptversies zijn al opgesteld. Opzet is om in de nieuwe afvalwaterakkoorden de afspraken concreter en beter meetbaar te maken.

Slibverwerking en masterplan rwzi Nieuwegein
Op 19 november 2025 heeft het algemeen bestuur de startnotitie voor het project Masterplan Nieuwegein vastgesteld. Daarbij is een investeringskrediet beschikbaar gesteld voor de komende verkenningsfase, waardoor het project, voorzien van teamleden en de start van het onderzoek, in 2026 formeel wordt.

Na vaststelling van de startnotitie zijn twee kwartiermakers aangesteld om een voorstel uit te werken voor de aanpak en de governance van het Masterplan Nieuwegein. Het doel is om geleerde lessen uit zowel eerdere projecten van HDSR als van andere overheden te benutten. Begin 2026 wordt deze fase afgerond.

Rwzi Utrecht
De vervangingsopgave van de beluchtingselementen en de compenserende maatregelen verlopen conform plan en in goed overleg met AGV. Ook het proces om te komen tot de verlenging van de gedoogbeslissing is in goede samenwerking met AGV verlopen en heeft geleid tot een gedoogbeslissing tot december 2026, met de mogelijkheid om deze nog eenmaal te verlengen. In Q3 2026 zal er naar verwachting duidelijkheid zijn of de inspanningen leiden tot de gewenste effluentkwaliteit, die voldoet aan de vergunningseis. Er zijn ‘Plan B Maatregelen’ voorbereid om, voor het geval dat dit onverhoopt niet zo is in 2027 eventuele investeringsmaatregelen snel te kunnen realiseren.

Daarnaast is de installatie van de zonnepanelen afgerond, de biodiversiteit op het terrein vergroot en er is een installatie gerealiseerd om met elektrische vrachtwagens een deel van het extern slib te transporten.

Investeringsopgaven
In lijn met de begroting is het strategisch zuiveringsplan in 2025 verder uitgewerkt. In het voorjaar is tijdens een AB thema-avond getoetst of de huidige strategie (zuiveringsvisie) nog aansloot bij de visie van het Algemeen Bestuur en in het najaar is de financiële doorkijk gegeven aan het Algemeen Bestuur (Toezegging 63). Hierbij is inzichtelijk gemaakt wat de consequenties van de investeringsagenda zijn op zowel de investering als de exploitatie. Komende periode wordt het Strategisch Zuiveringsplan verrijkt. Denk bijvoorbeeld aan de

risico als gevolg van netcongestie, marktcapaciteit etc. Hierdoor kan er (bestuurlijk) beter gestuurd en geprioriteerd worden op de investeringsopgaven van Zuiver.

Operationele techniek
De Operationele Techniek zorgt ervoor dat de kunstwerken in het watersysteem en de zuiveringen (op afstand) aangestuurd kunnen worden. Vanwege de toenemende digitale dreiging (cybersecurity) zijn in 2025 stappen gezet om de kwetsbaarheid op dit domein te mitigeren. Dit is gedaan aan de hand van de CSIR (CyberSecurityRIchtlijn) en de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). De Operationele Techniek is essentieel om de bedrijfscontinuïteit van de watertaken te borgen en zal daarom in 2026 onverminderd aandacht behoeven.

2.1.1.3 Betrokkenheid verbonden partijen

De werkzaamheden van de verbonden partijen AquaMinerals, Slibverwerking Noord Brabant (SNB) en AQUON dragen bij aan het behalen van de doelen van het programma Zuiveringsbeheer.

2.1.1.4 Gerealiseerde baten en lasten

2025 Programma Zuiveringsbeheer	Begroting 2025 INIT	BW	Begroting na BW	Realisatie 2025	Verschil Begroting na BW en Realisatie
Kosten					
Rentekosten	5.017	150	4.867	4.645	222
Afschrijvingskosten	16.691	316	16.375	16.432	57-
Personeelskosten	7.298	2	7.296	7.055	241
Overige kosten	31.724	445-	32.169	30.914	1.255
Toevoeging aan bestemmingsreservess	100	-	100	100	-
Totaal kosten	**60.830**	**24**	**60.807**	**59.146**	**1.660**
Overige opbrengsten					
Overige opbrengsten	4.607-	132-	4.475-	4.294-	180-
Onttrekking aan bestemmingsreservess	350-	-	350-	198-	152-
Totaal overige opbrengsten	**4.957-**	**132-**	**4.825-**	**4.492-**	**332-**
Saldo kosten en opbrengsten en bestemmingsreserves	**55.873**	**109-**	**55.982**	**54.654**	**1.328**
Verdeling netto saldo over reguliere taken en dynamische opgaven					
Reguliere taken					
Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair	54.897	109-	55.006	53.673	1.333
Totaal netto kosten	**54.897**	**109-**	**55.006**	**53.673**	**1.333**
Dynamische opgaven					
Circulaire Waterketen	976	0-	976	981	5-
Totaal netto kosten	**976**	**0-**	**976**	**981**	**5-**

**Bedragen in duizenden euro's.*
Begroting 2025 INIT: initiële begroting; BW: begrotingswijziging

Toelichting op afwijkingen binnen het Programma Zuiveringsbeheer.
Afwijkingen groter van €100.000 worden hieronder toegelicht. De termen endogeen en exogeen verwijzen naar de invloedssfeer van HDSR ten aanzien van de afwijking, waarbij endogeen binnen en exogeen buiten die invloedssfeer ligt. De termen incidenteel en structureel verwijzen naar het karakter van de afwijking, waarbij incidenteel duidt op eenmalig en structureel op jaarlijks terugkerend.

Rentekosten (€ 222.000 lagere kosten), incidenteel en exogeen
Bij de 1e en 2e begrotinsgwijziging zijn de rentekosten met € 1,645 miljoen verlaagd en uiteindelijk zijn de rentekosten nog € 325.000 lager uitgekomen. Dit is enerzijds een gevolg van een betere liquiditeitspositie bij de start van het jaar doordat eind 2024 meer subsidie voor Sterke Lekdijk projecten is ontvangen dan bij de begroting ingeschat. Anderzijds lag het zwaartepunt van de uitgaven, vooral de investeringen, later in het jaar dan verwacht (4e kwartaal en zelfs begin 2026) en waren tevens lager dan verwacht. Het gevolg hiervan is dat we langer dan gepland een liquiditeitsoverschot hebben gehad en dat begrote opname van nieuwe financieringen niet nodig waren. Daarbij was in het begin van het jaar nog sprake van een relatief hoge kortlopende rente die werd ontvangen op het saldo bij de schatkist. Dit alles resulteert in lagere rentekosten.

Personeelskosten (€ 241.000 lagere kosten) incidenteel en exogeen
De kosten lagere personeelskosten is het gevolg van het niet invullen van enkele vacatures. Het aantrekken van medewerkers met de juiste competenties is in de huidige arbeidsmarkt niet eenvoudig gebleken.

Overige kosten (€ 1,255 miljoen lagere kosten), exogeen
De lagere overige kosten worden onder andere veroorzaakt doordat de kosten voor elektriciteit lager zijn uitgevallen. Dit is vooral het gevolg van weersinvloeden. Zo was het in 2025 aanzienlijk droger dan in 2024 en waren er in 2025 veel meer zonuren dan gebruikelijk. Tevens is minder uitgegeven aan onderhoud groenvoorziening dan begroot. Het verschil wordt daarmee grotendeels verklaard door zowel een hoeveelheidsverschil (lager areaal) als een prijsverschil (lager tarief).

Overige opbrengsten (€ 180.000 lagere opbrengsten), endogeen
De lagere opbrengsten betreft onder andere een lagere eindafrekening van grensoverschrijdend afvalwater, er is € 85.000 minder ontvangen dan begroot, als gevolg van een lager aantal vervuilingseenheden. Tevens is er een lagere opbrengst van geactiveerde bouwrente. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste zijn er minder projecten zijn gereed gemeld dan begroot, door in de tijd naar achter schuiven van investeringen, waardoor de onderhanden werkpositie lager is dan begroot, zodat minder bouwrente is geactiveerd dan begroot (incidenteel). Ten tweede was sprake van lagere rentelasten, door minder en goedkopere financiering (lagere rentestand) dan begroot.

Onttrekking aan bestemmingsreserves (€ 152.000 lagere opbrengsten), incidenteel en endogeen.
Er is op de afschrijving goodwill een onderschrijding gerealiseerd van ca. 150.000 euro. Deze onderschrijding is het gevolg van het besluit dat SNB, in overleg met en goedgekeurd door de eigen accountants, heeft genomen om de afschrijvingsduur van de hoofdcomponenten van de SVI met tien jaar te verlengen, tot 2047, met ingang van 2025. Nu is vastgesteld dat de installatie tien jaar langer meegaat, waardoor de waarde van SNB navenant hoger is vastgesteld, wordt de goodwill over een langere periode afgeschreven. Hier tegenover staat ook een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve en daarmee is het effect resultaatneutraal.

2.2 Bestuurlijk Programma Watersysteembeheer

2.2.1 Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied

In samenwerking met verschillende regio's deden we klimaatstresstesten. En verdere berekeningen gaven richting aan maatregelen voor wateroverlast, droogte en grondwaterbeheer. Met de start van het Actieplan KRW 2025 is de inzet op waterkwaliteit en ecologie verder geïntensiveerd. Tegelijk blijft het behalen van alle KRW-doelen een complex opgave. De reductie van bodemdaling krijgt steeds meer vorm via integrale gebiedsprocessen. Ongeveer een kwart van de opgave reductie bodemdaling is gerealiseerd. Het onderhoud van primaire waterkeringen is voortgezet met meer aandacht voor ecologie en biodiversiteit. Tegelijk zorgden extra reparaties aan regionale keringen voor fluctuaties in uitgaven.

2.2.1.1 Dynamische opgaven

2.2.1.1.1 Gezond water

Algemeen
Het Programma Gezond Water staat en gaat voor 'Leefbaar water voor mens, plant en dier, nú en in de toekomst'. Met de maatregelen in het programma werken we aan het verbeteren en beschermen van de waterkwaliteit en de ecologie in ons oppervlaktewater. Het streven is om zowel de doelen voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) als de doelen voor het overig water te bereiken. Ook dragen de maatregelen en activiteiten in het Programma Gezond Water bij aan het aquatische deel van het thema biodiversiteit.

De voortgang van de activiteiten binnen de dynamische opgave Gezond Water wordt eveneens gerapporteerd in de voortgangsrapportages die twee keer per jaar met de commissie Schoon water worden besproken. Daarnaast ontvangt het algemeen bestuur jaarlijks een toelichting op de KRW-toetsresultaten.

Ontwikkelingen
Een mijlpaal in 2025 was de instemming van het algemeen bestuur met het Actieplan KRW 2025. Hiermee heeft het bestuur bijgestuurd in de acties die ons waterschap (extra) neemt voor de verbetering van de waterkwaliteit en ecologie en het bereiken van de doelen. De uitvoering van het Actieplan KRW loopt op koers. Er is in 2025 direct gestart met de uitvoering en de bestuurlijk gevraagde versnellingen en intensiveringen van maatregelen zijn opgepakt.

Naast de uitvoering van het Actieplan KRW zijn we in 2025 gestart met de planvorming voor de periode 2028-2033. De eerste mijlpalen daarin zijn afgerond, te weten de actualisatie van de KRW-waterlichamen en de technische doelafleiding. In 2026 ligt de focus op het opstellen van maatregelen, de verantwoording 2027 voor de KRW en het gebiedsproces. Het Actieplan en het daaruit volgende proces voor de bestuurlijke agendering van het onderwerp waterkwaliteit in de klankbordgroep en de commissie Schoon water, geeft invulling aan het Rekenkameronderzoek dat begin 2025 is afgerond over de bestuurlijke betrokkenheid bij de KRW. Het afstemmen van de stukken op de bestuurlijke behoefte blijft desondanks een aandachtspunt waar zowel vanuit de ambtelijke organisatie als het bestuur blijvend aandacht en reflectie op nodig is.

Effect ten opzichte van de begroting
Voor de overige kosten is in 2025 een overschrijding gerealiseerd. Reden hiervoor zijn extra acties en versnellingen die direct zijn opgepakt na de besluitvorming van het Actieplan KRW. Ook is in het Actieplan KRW besloten de nog beschikbare vacatureruimte voor stedelijke waterkwaliteit niet in te vullen. Hiermee wordt de extra benodigde capaciteit voor het KRW-gestuurd maken van onze Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving deels opgevangen. Deze verschuiving maakt wel dat er over 2025 een onderschrijding was op de loonkosten.

Effectindicator 2.1
Aantal KRW-waterlichamen dat voldoet aan de biologische (vissen, waterplanten en nutriënten) en chemische (prioritaire stoffen) KRW-doelen
Status: **Aandacht vereist**

Een uitgebreide toelichting op de KRW-toetsresultaten van het jaar 2025 is gegeven in de notitie ‘Toelichting KRW-toets resultaten 2025’. Uit deze toetsresultaten blijkt dat met het “one out - all out principe” momenteel nog geen enkel KRW-waterlichaam voldoet aan de KRW-doelen. Daarbij is in de KRW-tussenevaluatie de prognose afgegeven dat niet alle doelen op alle KRW-maatlatten gehaald gaan worden. Het algemeen bestuur heeft met het Actieplan KRW bijgestuurd en extra acties in gang gezet. Dit maakt dat we ‘vereist aandacht’ rapporteren op de effectindicator van de KRW-doelen.

Chemie en specifiek verontreinigende stoffen
Voor de KRW wordt getoetst op 45 chemische (prioritaire) stoffen en 77 specifiek verontreinigende stoffen. In ons beheergebied voldoet geen enkel waterlichaam op alle stoffen. Veel van de norm-overschrijdende stoffen vormen ook landelijk een probleem. Daarom lopen er landelijke trajecten om hier verbetering in te krijgen. HDSR is hierbij betrokken. Ook heeft HDSR zelf in het Actieplan KRW meerdere acties opgenomen. Belangrijk resultaat in 2025 was de start van de aanpak van indirecte lozingen, samen met gemeenten, provincies en omgevingsdiensten. Dat geldt ook voor de eerste slagen die zijn gemaakt in de verrijking van de Waterschapsverordening. Een toelichting op deze acties is opgenomen in het hoofdstuk VTH **(paragraaf 2.3.2.2.6).**

Er zijn ook belangrijke stappen gezet in het beter in beeld krijgen van de daadwerkelijke problematiek van de chemische stoffen. Drie belangrijke uitgevoerde acties zijn:

- **Metingen KRW-stoffen in rwzi's:** In de eerste helft van 2025 zijn de concentraties van een aantal typen probleemstoffen (gewasbeschermingsmiddelen, PFAS-en, PAK's en zware metalen) in het oppervlaktewater in alle rioolwaterzuiveringen gemeten. De resultaten hiervan zijn in september 2025 gedeeld met het algemeen bestuur en vormen input voor het Actieprogramma Indirecte lozingen.

- **Toetsen stoffen aan biota-norm:** Voor een aantal KRW-stoffen geldt naast een concentratienorm in oppervlaktewater ook een biota-norm in vissen of schelpdieren. Samen met andere waterschappen uit Rijn-west is in 2025 projectmatig een aantal stoffen met een biota-norm gemeten. De verwachting is dat door te toetsen aan de biota-norm een aantal KRW-stoffen geen probleemstof meer zijn. De resultaten van deze toetsing worden in 2026 bekend.

- **Niet-toetsbare stoffen gewasbeschermingsmiddelen deels wel te toetsen:** Een aantal gewasbeschermingsmiddelen is zeer giftig en heeft een zeer scherpe waterkwaliteits-norm die onder de rapportagegrenzen van de huidige bemonsteringsapparatuur ligt. Als uit de metingen blijkt dat een stof niet meetbaar is met de huidige apparatuur, betekent dit niet dat niet te bepalen is of de stof norm-overschrijdend is of niet. Dit worden niet-toetsbare stoffen genoemd. Door introductie van een nieuwe beoordelingstechniek is voor een aantal niet-toetsbare stoffen de rapportagegrens naar beneden gegaan. Hierdoor komt voor een aantal van de niet-toetsbare stoffen de norm boven de rapportagegrens te liggen. In heel Nederland maken waterschappen dit jaar gebruik van deze nieuwe techniek. De analyseresultaten van de beoordelingen van de voorheen niet-toetsbare stoffen worden in 2026 bekend.

Ecologie

De ecologische toestand van KRW-waterlichamen is opgebouwd uit de biologische maatlatten (vissen, waterdiertjes, algen en waterplanten) en de fysische chemie (nutriënten, doorzicht, zuurstof, chloride, temperatuur en zuurgraad). Met name op de maatlatten waterplanten, waterdiertjes en doorzicht zijn de scores achteruitgegaan. Oorzaak lijkt vooral de natte omstandigheden in 2023 en 2024 te zijn. Hierdoor vond er veel afspoeling plaats. Afspoeling zorgt voor meer zwevende stof in het water, wat het doorzicht vermindert. Dit wordt versterkt door schade door graverij door rivierkreeften. Ontoereikend doorzicht leidt tot een beperkte groei van waterplanten.
Voor het verbeteren van de ecologische toestand voeren we verschillende maatregelen uit. Belangrijke resultaten die zijn geboekt in 2025 zijn:

- **Implementatie gedragscode bestendig beheer en onderhoud:** De nieuwe gedragscode bestendig beheer en onderhoud is per 1 april 2025 van kracht en bevat strengere criteria voor de bescherming van planten en dieren. Deze aanscherping is ook binnen HDSR geïmplementeerd. In het overgrote deel van

onze watergangen (90%) voldoen we hieraan en laten we tijdens elke maaibeurt vegetatie in de watergang achter (zgn. Habitatbenadering). Bij de overige 10% lukt dit niet altijd. Dit zijn relatief smalle watergangen (tot 2 meter breed) die noodzakelijk zijn voor water aan- en afvoer.

- **Realisatie natuurvriendelijke oevers door het waterschap:** In 2025 is wederom ingezet op de aanleg van natuurvriendelijke oevers, als onderdeel van de opgave om 9 kilometer natuurvriendelijke oevers aan te leggen langs primaire watergangen in de KRW-planperiode 2022-2027. De aanleg van natuurvriendelijke oevers bij Waterberging en Doorvoer Willeskop is in 2025 afgerond. Daarnaast zijn natuurvriendelijke oevers gerealiseerd bij Snelrewaard en bij de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel Zuid tussen Montfoort en Oudewater. Daarmee is in deze planperiode tussen 2022 en 2025 nu 3,9 km aan natuurvriendelijke oevers gerealiseerd.

- **Plan van aanpak rivierkreeft**: In september 2025 is het plan van aanpak rivierkreeft gedeeld met het algemeen bestuur. Met dit plan van aanpak zetten we in op het, met middelen vanuit het UPLG, opschalen van het aantal pilotprojecten en onderzoeken. Ook blijven we via de Unie van waterschappen druk zetten op het ministerie van LVVN.

- **Opheffen knelpunten voor vismigratie:** In 2025 werkten we verder aan de optimalisatie van onze sluis-vispassages. De sluis-vispassages bij de gemalen Bijleveld, De Keulevaart, Blokhoven en Lange Weide zijn in 2025 van een lokstroom voorzien, waarmee de voorjaarsmigratie richting polderwater gestimuleerd wordt. Monitoring bij de geoptimaliseerde vispassages bij gemaal Haarrijn, Bijleveld en De Keulevaart lieten positieve resultaten zien; per locatie zijn in het voorjaar 2025 15-18 migrerende vissoorten aangetoond. In 2025 zijn er door de aanleg van nieuwe vispassages ook weer extra mogelijkheden geboden voor vismigratie in ons beheergebied. Bij Gemaal Rappijnen en voormalig gemaal Snelrewaard realiseerden we nieuwe vismigratievoorzieningen, in de vorm van een Vislift Up. Ook zijn kamer-vispassages aangelegd bij stuw De Meerpaal en stuw Galecopperwetering. In 2025 bereikten we de mijlpaal van 100 vispassages in ons beheergebied

- **Onderzoek vismigratie Rijk-regio en andere grensovergangen:** Rijkswaterstaat werkt aan de aanleg van een vispassage bij de Zuidersluis. Het algemeen bestuur heeft, vastgelegd in het Actieplan KRW en de begroting 2026, besloten om financieel bij te dragen. De verwachting is dat in februari 2026 gestart wordt met de werkzaamheden. De vispassage komt grotendeels ondergronds aan de noordzijde van het Zuidersluiseiland. Deze passage zal zorgen voor een verbeterde verbinding voor vissen tussen het Amsterdam-Rijnkanaal en het Merwedekanaal. Daarnaast is een theoretische analyse uitgevoerd naar de vispasseerbaarheid van de twee inlaten bij Wijk bij Duurstede. Uit deze analyse blijkt dat deze inlaten, in tegenstelling tot de speciaal ingerichte vispassage, momenteel niet tweezijdig te

passeren zijn. Alleen grote vissen kunnen, op dagen met weinig stroming, deze inlaten passereng. Dit benadrukt het belang van een goed functionerende vispassage bij de inlaat in Wijk bij Duurstede.

Effectindicator 2.2
Het percentage stedelijk oppervlaktewater dat voldoet aan het waterkwaliteitsniveau zichtbaar of hoger:
Status: **Aandacht vereist**

Schoon en gezond water in de stad zorgt voor een prettige leefomgeving en kan de waarde en leefbaarheid van woonwijken verhogen. Gemeenten, provincie en het waterschap zijn hiervoor samen verantwoordelijk. Zowel het waterbeheer als het rioolbeheer moeten daarvoor goed functioneren.

Het doel waar we aan werken is dat in 2027 alle sloten ‘minimaal niveau zichtbaar’ hebben. Om dit te monitoren, meten we elke drie jaar de stedelijke waterkwaliteit met de Ecoscan methodiek. In 2024 zijn deze Ecoscans, in samenwerking met het Netwerk Water en Klimaat, weer uitgevoerd. In het totaal zijn er deze keer op 375 locaties metingen uitgevoerd. De conceptresultaten zijn begin 2025 besproken met de gemeenten; begin 2026 zijn de definitieve resultaten openbaar gemaakt.

De waterkwaliteit in 2024 is vergelijkbaar met die van 2021. Het aantal watergangen dat het minimumniveau ‘zichtbaar’ haalt, is licht gestegen van 69% naar 71%. Binnen de groep minimaal zichtbaar zien we wel een daling in het aantal goed scorende, ‘levendige’ watergangen (van 28,5% naar 24%).

Extra maatregelen in het stedelijk gebied zijn met het Actieplan KRW al ingezet. Voorbeelden hiervan zijn de aanpak foutaansluitingen en indirecte lozingen. Ook spreken we gemeenten gericht aan op hun verantwoordelijkheden voor de waterkwaliteit. Toch is niet zeker dat we in 2027 overal minimaal ‘zichtbaar’ halen. Daarom staat de effectindicator op ‘aandacht vereist’. Bijsturing is nu echter niet nodig: opschaling is al in gang gezet.

Tabel: Verdeling eindbeeld Ecoscans in 2021 en 2024.

	scores 2021		scores 2024	
Eindbeeld	*Aantal locaties*	*percentage*	*Aantal locaties*	*percentage*
Laag	114	30,9%	108	28,8%
Zichtbaar	123	33,3%	164	43,7%
Levendig	105	28,5%	82	21,9%
Natuurlijk	27	7,3%	21	5,6%

De belangrijke resultaten die binnen de aanpak van de verbetering van de waterkwaliteit in het stedelijk gebied zijn gerealiseerd, zijn:

- **Samenwerkingsprogramma gemeenten:** HDSR is met alle gemeenten in zijn gebied in gesprek over mogelijke waterkwaliteitsmaatregelen en lange termijn doelen voor het overig water. Met de gemeenten Woerden, Stichtse Vecht, Wijk bij Duurstede en Utrechtse Heuvelrug worden maatregelpakketten opgesteld. Deze maatregelenpakketten vormen de basis voor de aanvragen op het gebied van waterkwaliteit, voor de Impulsregeling Water in de Leefomgeving. Ook kunnen ze meegenomen worden in de integrale Meerjarenprogramma's.

- **Riool-overstorten en foutaansluitingen:** In 2025 is de impact van riool-overstorten op de waterkwaliteitsdoelen in beeld gebracht en is het handelingsperspectief onderzocht. Hierover wordt in januari 2026 een consultatienota aan de commissie Schoon water voorgelegd.

- **Programma Gezond Water Utrecht:** In 2025 is samen met de gemeente Utrecht veel werk verzet. Zo zijn van de eerste tranche inrichtingsmaatregelen de eerste schetsontwerpen gereed. Voor de beheer en onderhoudsmaatregelen zijn in de Wijk de Tol en Leidsche Rijn werkzaamheden ten aanzien van exotenbestrijding uitgevoerd waarbij in totaal is 6 hectare (van de in totaal voorziene 22 hectare) watergang schoongemaakt van exotische waterplanten. In 2025 is eveneens onderzoek gedaan naar de twee locaties van de bladbaggerwerkzaamheden (bij de fortgrachten Lunet I en II). Voor 2026 zijn twee nieuwe locaties aangewezen voor "bladvissen". De resultaten van de in 2025 uitgevoerde pilot "aangepast maaibeheer op rietoevers" zijn positief. Na het maaien komt een meer biodiverse plantbedekking terug op de oever. Vanaf 2026 worden twaalf rietoever-locaties conform de pilot frequenter gemaaid. Voor de watersysteemmaatregelen is eind 2025 de onderzoeksfase afgerond met de oplevering van concrete maatregelpakketten voor veertien locaties. Op gebied van communicatie is een bijdrage geleverd aan de IVN slootjesdagen en is de plaatsing van POND in het griftpark voorbereid.

Impulsregeling Water in de Leefomgeving: De beschrijving van activiteiten in 2025 is opgenomen onder het thema 'Toekomstbestendig watersysteem' **(paragraaf 2.2.1.1.3).**

Samen meten met inwoners (citizen science): De beschrijving van activiteiten in 2025 is opgenomen onder het thema 'Waterbewustzijn' **(paragraaf 2.3.1.1).**

Effectindicator 2.3
Het gemiddelde waterkwaliteitsniveau van het oppervlaktewater in het landelijk gebied (streefwaarde: levendig):
Status: **Aandacht vereist**

In het landelijk gebied zijn veel sloten in bezit van derden, vooral van agrariërs. Het waterschap werkt al lange tijd met hen samen om de uitspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater te verminderen. Ook zetten we in op een betere ecologie door ecologisch beheer en onderhoud te stimuleren.
Het doel waar we gezamenlijk aan werken is dat de boerensloten in 2027 ‘gemiddeld niveau levendig’ halen. De voortgang volgen we via ons reguliere agrarisch-stedelijk meetnet. De tabel hieronder laat de scores zien op basis van de metingen van 2023, 2024 en 2025. Hieruit blijkt dat de gemiddelde waterkwaliteit in het landelijk gebied nog steeds op het niveau ‘zichtbaar’ zit. Met het Actieplan KRW en de samenwerking met gebiedspartners in het UPLG zijn al extra maatregelen opgestart. De belangrijkste stap is het verder realiseren van de groenblauwe dooradering in het landelijk gebied. Toch is het niet zeker dat we in 2027 het niveau ‘levendig’ halen. Daarom staat de effectindicator op ‘aandacht vereist’. Bijsturen is nu nog niet nodig, omdat de opschaling al in gang is gezet.

	Scores 2023		Scores 2024		Scores 2025	
Waterkwaliteits-niveau	Aantal gebieden	Percentage	Aantal gebieden	Percentage	Aantal gebieden	Percentage
laag	7	15%	8	17%	9	20%
zichtbaar	33	71%	29	63%	29	63%
levendig	6	13%	9	20%	8	17%
Levendig plus	0	0%	0	0%	0	0%
totaal	**46**	**100%**	**46**	**100%**	**46**	**100%**

Belangrijke stappen die in 2025 zijn gezet in het landelijk gebied:
Gebiedsprocessen met agrariërs: Binnen de gebiedsprocessen zien we een toenemend animo onder agrariërs om de waterkwaliteit te verbeteren, vooral als deze gekoppeld wordt aan de doelen voor meer biodiversiteit. Bijvoorbeeld door de zogeheten groenblauwe dooradering; een samenhangend netwerk van watergangen en natuurelementen (zoals sloten, beekjes, houtwallen, bermen en natuurstroken) dat door het landschap loopt. Dit draagt bij aan waterbeheer, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Meerdere agrariërs willen de potentie van hun watergangen voor biodiversiteit benutten.

In het Veenweidegebied werken we intensief samen met de koplopers onder de agrariërs, o.a. in Oudewater, Spengen, Kamerik en De Tol. Er is een toenemende interesse voor het ecologisch beheer van sloten, slotenplannen en de aanleg van natuurvriendelijke oevers. HDSR heeft in 2025 ruim 6 km natuurvriendelijke oever vergund. De aanleg van deze natuurvriendelijke oevers is inmiddels gestart en wordt in 2026 afgerond. Naast de koplopers is er ook onder andere agrariërs bredere interesse voor een zogenaamd ‘potentie onderzoek’. Hierbij wordt de potentie van de huidige watergangen ingeschat voor biodiversiteit en een betere waterkwaliteit. Voor het klei- en zandgebied worden op initiatief van de Provincie Utrecht kansen voor de groenblauwe dooradering onderzocht, waarbij gekeken wordt naar de bijdrage van water aan deze opgave. De resultaten zijn naar verwachting in 2026 beschikbaar.

Regionaal partnerschap voor bodem en water, onderdeel waterkwaliteit:
De subsidieregeling Regionaal Partnerschap voor Water en Bodem is op 3 februari 2025 opengesteld voor aanvragen. Voor de waterkwaliteitsmaatregelen hebben we 51 aanvragen gehonoreerd. In totaal ontvingen we 64 aanvragen voor waterkwaliteitsmaatregelen, waaronder veel aanvragen voor bredere banden. Volgens de watermakelaars van de verschillende collectieven is er nog steeds veel animo en willen agrariërs graag meerdere maatregelen kunnen toepassen. De Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO) heeft gevraagd om meer aandacht aan spuittechnieken en spuitapparatuur te besteden in onze communicatie. Hiermee gaan we in 2026 aan de slag.

"Het halen van de KRW-doelen blijft een uitdaging, maar we hebben wel weer belangrijke stappen gezet om de kwaliteit van het oppervlaktewater en de ecologie te verbeteren. Dat het Algemeen Bestuur instemde met het Actieplan KRW 2025 is een mooie steun in de rug. In 2025 hebben we het aantal vispassages uitgebreid, een plan van aanpak voor de beheersing van de Amerikaanse rivierkreeft opgesteld en zijn we belangrijke samenwerkingen aangegaan met natuurorganisaties, agrariërs en de gemeente Utrecht. Samenwerking is essentieel, want voor het verbeteren van de kwaliteit van het (oppervlakte)water heb je elkaar hard nodig."
Gijs Stigter

Effectindicator 2.4
Het gemiddelde waterkwaliteitsniveau van het oppervlaktewater in natuurgebieden (streefwaarde: levendig):
Status: **Aandacht vereist**

Het is inmiddels duidelijk dat het doel 'gemiddeld Levendig' volgens de huidige streefbeelden niet overal haalbaar is. Denk hierbij aan bossen met veel beschaduwing waardoor er niet of nauwelijks vegetatie in de sloten kan groeien. Daarom worden er in 2026 nieuwe streefbeelden opgesteld. Een ander aandachtspunt is dat in de natuurgebieden geen roulerend meetnet aanwezig is. De meetpunten worden, meestal eenmalig, projectmatig onderzocht op basis van vragen, knelpunten en kansen die er in het betreffende gebied zijn. Dit doen we samen met de eigenaren, wat de samenwerking bevordert en voor meer systeemkennis zorgt.

Resultaten die in 2025 zijn bereikt zijn:
Samenwerkingsprogramma natuurgebieden: Het afgelopen jaar hebben we de gebieden Nienhof en Broek- en Blokland geanalyseerd. In deze gebieden zijn al sloten met een goede waterkwaliteit (levendig) aanwezig. Daarnaast zijn er wateren met potentie. In

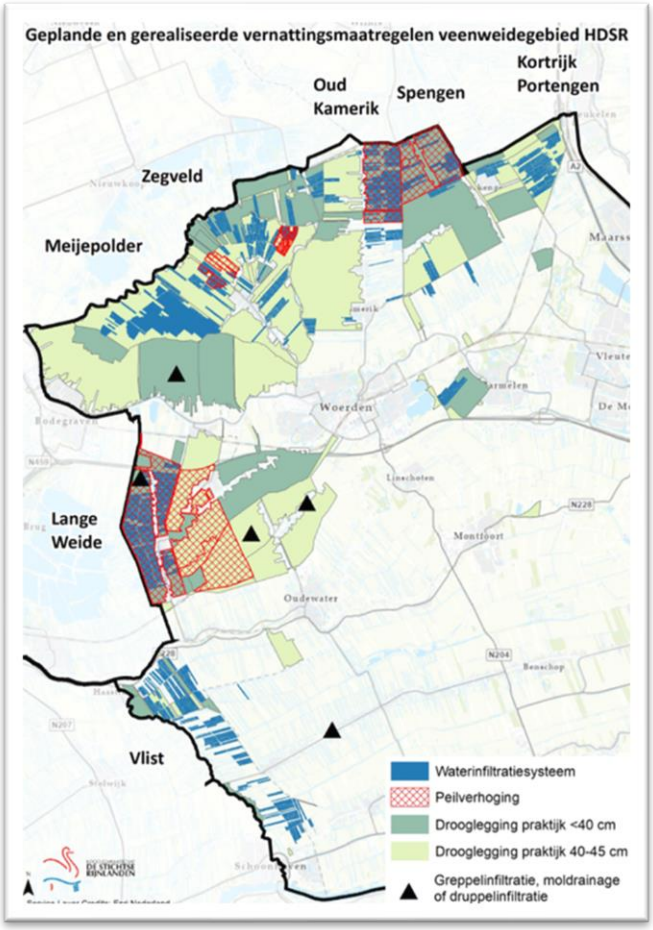
sommige wateren zijn kleine ingrepen soms wellicht al voldoende. Bijvoorbeeld het dichtzetten van een duiker, om meer kwel-indicerende vegetatie te laten ontstaan. In andere gevallen is het juist beter om met inlaatwater voor meer doorstroming te zorgen. Deze analyses helpen bij het gesprek met grondeigenaren over de beste aanpak. Daarnaast hebben we de nulmeting voor Kadelanden uitgevoerd en geanalyseerd. Ook hebben we monitoring uitgevoerd in Hekendorpse Boezem, Haarzuilens en Kamerik Teylingens. De data hiervan wordt komend jaar geanalyseerd. Voor 2026 staat monitoring gepland in Overlangbroek (de Zuwe), Noordwesthoek Hollandse IJssel, Houdringe en Beerschoten.

Overige samenwerking natuurorganisaties:
Door deze samenwerking vinden we elkaar ook vaker op andere vlakken en versterken we elkaar. Zo dragen we door aanvullende monitoring en advisering bij het opstellen van watersysteemanalyse bij aan kennisontwikkeling in het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen, waaronder ook de Schraallanden langs de Meije en de Haeck vallen. Ook hebben we de terrein-beherende organisaties betrokken bij de verrijking van de regels in de waterschapsverordening, op het thema waterkwaliteit. Met de wijzigingen wordt oppervlaktewater binnen deze gebieden aangemerkt als kwetsbaar water, waardoor lozingen en onttrekkingen hier niet zijn toegestaan zonder vergunning.

2.2.1.1.2 Bodemdaling veenweide

Algemeen
HDSR wil 50% minder bodemdaling realiseren in 2030 en een reductie van 0,06-0,08 Mton CO2. Daarvoor werkt het programma bodemdaling langs twee lijnen. Lijn één is het samenwerken met direct belanghebbende partijen in het landelijke gebied binnen gebiedsprocessen en als tweede lijn zetten we in op kennisontwikkeling, zodat we al lerend door ontwikkelen. Daarbij kiezen we voor een integrale aanpak. De opgave voor de reductie van de bodemdaling (50% in 2030) landt ook steeds meer in deze integrale aanpak en de beschikbare middelen zijn dan ook ingezet voor integrale gebiedsprocessen; niet alleen binnen het veenweidegebied, maar binnen ons gehele beheergebied.

Ontwikkelingen
In het najaar van 2025 hebben we de programmatische aanpak over de periode 2017-2024 geëvalueerd. Deze evaluatie biedt inzicht in de behaalde resultaten, de gemaakte kosten en de gerealiseerde baten.

Figuur 2: Gerealiseerde en geplande (financieel gedekte) maatregelen 2018-2025

De resultaten nader toegelicht:

- **Aanleg WIS – op circa 10% van de veengronden**
  Met een WaterInfiltratieSysteem (WIS) wordt oppervlaktewater tot midden in de percelen gebracht, waardoor water infiltreert in de veenbodem en de grondwaterstand verhoogt. De percelen met WIS zijn blauw op figuur 2.

- **Beperkte drooglegging – op circa 40% van de veenweiden**
  Circa 4.100 ha heeft een drooglegging van minder dan 40 cm, 5.900 hectare heeft een drooglegging tussen de 40 en 45 cm. Samen beslaat dit zo'n 40% van het veenweidegebied. Dit zijn de licht en donkergroene gebieden op figuur 2.

- **Sturen op hogere peilen via een rijksregeling (GLB-regeling)**
  Het rijk geeft subsidie aan (samenwerkende) agrariërs die willen sturen op hogere peilen. Zij worden gecompenseerd voor opbrengstderving. Binnen het totale HDSR-

veenweidegebied doen 4 gebieden mee. Deze staan rood gearceerd op de kaart en beslaan samen ongeveer 3000 ha.

- **Kennisontwikkeling en innovaties**
  In de afgelopen periode hebben we veel kennis opgedaan. We hebben de uitgevoerde maatregelen intensief gemonitord, onder andere op het effect op bodemdaling, waterbeheer en CO_2-uitstoot. Innovatieve pilots als moldrainage, lisdodde-teelt en WIS systemen met biologisch afbreekbare drains hebben ook een plek in het onderzoeksprogramma. De pilotlocaties zijn aangegeven met zwarte driehoekjes op figuur 2. De resultaten van 8 jaar meten zijn te lezen in het HDSR-rapport “Hoe nat kan je gaan?! Over effecten en kansen bij vernatting van veen - Samenvatting resultaten van onderzoek door HDSR bij pilots met veenvernatting tot en met 2024”

Belangrijke resultaten in 2025

- We zijn actief in gebiedsprocessen waar wateropgaven spelen, zoals de polder Spengen, Zegveld, Kolland en Overlangbroek. We zien een groei in het aantal gebiedsprocessen dat inzet van het waterschap vraagt.

- In het gebiedsproces Spengen, pilot voor het Utrechts Programma Landelijk Gebied, is een definitief polderplan en samenwerkingsovereenkomst bestuurlijk vastgesteld met opgaven voor een robuust watersysteem, reductie van bodemdaling/ CO2-emissie, reductie stikstof en natuur inclusief boeren/ extensivering.

- De vergunningen voor het treffen van maatregelen voor de reductie van de bodemdaling in Oud-Kamerik zijn verleend. Andere projecten zijn in uitvoering, zoals Meijepolder Laag.

HDSR blijft een proactieve rol aannemen in het vergaren van gegevens en kennis om effectieve maatregelen te ontwikkelen. Dat heeft zich in 2025 onder andere vertaald in:

- Start onderzoek bodembeoordeling bij waterinfiltratie in de polders Kortrijk en Portengen.

- Kennisochtend organiseren over bodemdalingsmetingen bij waterinfiltratie, met deelnemers uit de bedrijvenproef Spengen.

- Gerichte grondwaterstandopname met 150 tijdelijke peilbuizen bij waterinfiltratie in de polder Lange Weide.

- Start onderzoek naar methode ‘bodembeweging bepalen met innovatieve combinatie van hoogtebestanden AHN/INSAR ‘.

- Start opstellen onderzoeksvoorstel ‘ijzerzandfilters bij waterinfiltratie Kamerik’, om subsidie aan te vragen bij de Provincie Utrecht
- Organisatie van kennismiddag met andere waterschappen, over onderzoek bij projecten met veenvernatting.

- Delen van kennis door participatie in landelijke programma’s en landelijke kennisnetwerken, zoals het Veenweide Innovatie Programma NL, JUMP (van het Veenweide Innovatie Centrum) en het onderzoeksprogramma van de STOWA.

Effectindicator 3.1
PM
Status: **(De daadwerkelijk verminderde bodemdaling kan in 2025 nog niet in beeld worden gebracht).**

Er is een meerjarige meetreeks nodig om daadwerkelijk vermindering van bodemdaling in beeld te brengen. In de aanloop naar het nieuw Water Beheer Programma en in het kader van de herijking van effectindicatoren wordt ook deze effectindicator opnieuw bekeken.

Effectindicator 3.2
Mate waarin de te behalen opgave voor CO2-reductie wordt gerealiseerd in % (rekenmethode Somers)
Status: **Aandacht vereist**

Kwart van het doel reductie bodemdaling is bereikt anno 2025
Binnen het beheergebied van HDSR is ten opzichte van het referentiejaar 2018 ongeveer een kwart van de opgave reductie bodemdaling gerealiseerd. Deze inschatting is gebaseerd op uitgevoerde maatregelen, bodemdalings-metingen op specifieke locaties en de relatie met gemeten CO_2-emissies en bedraagt voor heel HDSR ongeveer 15.000 ton CO2.

Doel in 2030 is niet haalbaar
De verwachting is dat het doel, 50% reductie van bodemdaling in 2030, niet haalbaar is. Evaluatie laat zien dat in de afgelopen zes jaar een kwart van het doel is behaald. Het is onrealistisch dat in de komende vijf jaar de resterende driekwart gerealiseerd zal worden.

Hoewel HDSR-voorloper is in de aanpak van bodemdaling en relatief veel heeft bereikt, blijkt de praktijk weerbarstig. De uitvoering van projecten is sterk afhankelijk van de weersomstandigheden: het mag niet te nat zijn, maar ook niet te droog. Hierdoor lopen sommige projecten flink uit. Ook is het aantal gekwalificeerde aannemers en hun beschikbare capaciteit beperkt. Vernatting van veen vergroot het risico op wateroverlast, verhoogt de watervraag en stelt extra eisen aan de waterkwaliteit. Het inzicht dat dit invloed heeft op een robuust watersysteem, heeft de uitvoering van maatregelen binnen nieuwe gebiedsprocessen vertraagd. Op dit moment zijn er landelijke richtlijnen zoals bijvoorbeeld

een nieuwe norm voor wateroverlast in veenweidegebieden in ontwikkeling. Deze normen zijn nog niet bestuurlijk vastgelegd. Ook dit vertraagt de uitvoering van vernattingsmaatregelen.

2.2.1.1.3 Toekomstbestendig watersysteem.

Algemeen
De impact van klimaatverandering wordt steeds duidelijker. De afgelopen jaren wisselden bovengemiddelde droge jaren en jaren met een extreem veel neerslag elkaar af. Het is belangrijk om voorbereid te zijn op die extremen, want de extremen nemen verder toe.

We zijn met een goed en bruikbaar inzetprotocol voor de verdringingsreeks voorbereid op zeer extreme droge periodes. HDSR heeft met de in 2025 vastgestelde grondwatervisie stappen gezet om, samen met anderen, vooral op droogte te anticiperen. Na het vaststellen van de visie zijn we gestart met het opstellen van de strategische agenda en het bijbehorende uitvoeringsplan. De planning is dit in Q2 2026 te kunnen presenteren.

Ook zijn we in 2025 gestart met de herijking van de strategie voor wateroverlast. Deze herijking moet eind 2026 gereed zijn. Tot die tijd gelden tijdelijke kaders die zijn vastgelegd in een voorlopige koers. De herijking wordt een bundeling van ambitie, toetsingen en diverse handelings-perspectieven.

Ontwikkelingen
Ten aanzien van wateroverlast hebben we voortgang geboekt op de volgende onderdelen:

- De doorrekeningen in het kader van de hertoetsing aan de Provinciale normen wateroverlast verlopen voorspoedig. De beelden worden in het voorjaar van 2026 gepresenteerd.

- De waterbeelden die gezamenlijk met RWS, Waterschappen en de Provincies zijn gemaakt van de gezamenlijke doorrekening van het ‘Limburg weersysteem’ (de bovenregionale stresstest) op het stroomgebied van het Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaal zijn gereed.

Effectindicator 5.1
De mate waarin het watersysteem aan de provinciale wateroverlastnormen voldoet én binnen 7 dagen kan herstellen van een extreme neerslag of een andere extreme wateroverlast-situatie, zoals Limburg 2021:
Status: **Aandacht vereist**

Door onder andere klimaatverandering komt het voldoen aan de norm onder druk te staan. De hertoetsing geeft uitsluitsel in welke mate de norm niet gehaald wordt

De waterbeelden uit de bovenregionale stresstest laten zien dat in delen van het veenweidegebied de zeven dagen hersteltijd niet gehaald wordt. De impact en gevolgen hiervan worden verkend.

- We hebben regels voor klimaat adaptief bouwen opgenomen in onze waterschapsverordening. Dit zijn regels voor verplichte waterberging bij nieuwbouw.

- Het Deltaprogramma Centraal Holland heeft maatregelpakketten uitgewerkt, die het waterveiligheidsniveau van het Amsterdam-Rijnkanaal moeten verbeteren.

- De werkregio's Netwerk Water en Klimaat en Midden-Holland hebben in nauwe samenwerking met HDSR en overige partners nieuwe klimaatstresstesten uitgevoerd.
- We hebben hydrologische verbeteringen uitgewerkt om opgetreden wateroverlast langs de Heuvelrug te beperken.

- Klimaatadaptatie is onderdeel van de interne processen die vanuit de gebiedsgerichte aanpak en bij assetmanagement worden voorbereid.

- Aanvragen van gemeenten voor een impulsbijdrage Water in de Leefomgeving zijn beoordeeld en toegekend. De aanvragen overtreffen opnieuw het beschikbare budget.

- We hebben een eerste verkennende studie naar de mogelijkheden van een Blauwe Batterij in poldergebieden afgerond. Het concept lijkt in een aantal polders kansrijk en we hebben stappen gezet om de haalbaarheid te onderzoeken.

- We hebben een intern afwegingskader voor afkoppelverzoeken opgesteld.

- Vooruitlopend op de nieuwe strategie wateroverlast hebben we tijdelijke kaders vastgelegd in een voorlopige koers die is vastgesteld door het College.

Effectindicator 4.1
De mate waarin wateroverlast schade veroorzaakt aan de functies in het gebied.
Status: **Op Koers**

We werken toe naar acceptabele risico's op wateroverlast waarin een balans is tussen voorkomen en accepteren van schade bij extreme neerslag.
De belangrijkste resultaten in 2025 op het gebied van droogtebestrijding zijn:

- Het uitvoeren van hydrologisch onderzoek en advies, gericht op herstel van de natuur in de Kromme Rijnstreek.

- Het uitwerken van maatregelen om verdroging op diverse landgoederen (project Blauwe Ader) op de Utrechtse Heuvelrug te beperken

- Het verwerken van de doorvertaling van de grondwatervisie in een concept-strategische agenda en uitvoeringsplan.

- Het opnieuw bespreken van de onderwerpen watertekort en waterverbruik verminderen op diverse tafels, zoals de gebiedsavond oost, bij de Nederlandse Fruitteelt Organisatie, gemeenten en natuurbeheerders.

- Het goed gebruikmaken van de regeling regionaal partnerschap water en bodem ter stimulering van kleinschalige klimaatadaptieve of waterbesparende maatregelen.

Effectindicator 4.2
De mate waarin watertekort schade veroorzaakt aan de functies in het gebied:
Status: **Op Koers**

Waterbeschikbaarheid wordt steeds belangrijker om droge periodes door te komen. Ook krijgt grondwater daarbij steeds meer aandacht.

Effectindicator 5.1
Watervraag en waterbeschikbaarheid: de mate waarin het watersysteem zowel lokale als regionale (extreme) droogte- en watertekortsituaties kan opvangen:
Status: **Aandacht vereist**

In het huidige waterbeheerprogramma (WBP) is vastgelegd dat in 2027 bindende afspraken moeten zijn gemaakt met de provincie, over waterbeschikbaarheid. Afspraken met het Rijk zijn pas mogelijk als hierover op delta-niveau afspraken zijn gemaakt. De vraag is of dit in de deltabeslissing 2026 lukt.

Effectindicator 6.1
PM Grondwater:
Status: **Aandacht vereist**

We maakten goede voortgang met de strategische doelstellingen en uitvoeringsplan voor grondwater. De effectindicator is onderdeel van de definitieve strategische agenda, die wordt vastgesteld in 2026.

Effect ten opzichte van de begroting

Het beschikbare budget en capaciteit is conform begroting gerealiseerd.

2.2.1.1.4 De invloed van Water en bodem sturend

Algemeen
In 2025 zat HDSR aan tafel bij verschillende regionale processen en ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de NOVEX-gebieden Groene Hart en Utrecht-Amersfoort, het MIRT onderzoek Rijnenburg en A12-zone en bij Groen Groeit Mee. Daarnaast was HDSR ook in 2025 intensief betrokken bij verschillende ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder Rijnenburg (Utrecht), Galecopperzoom (Nieuwegein) en Kerkwetering (Oudewater). Om alle relevante informatie te delen hebben wij in 2025 de volgende pagina ontwikkeld: Water en bodem sturend - HDSR

Ontwikkelingen
In 2025 hebben wij voortgang op de volgende aspecten geboekt:

- We zaten stroomopwaarts' aan tafel in diverse regionale processen om onze waterbelangen. Samen met het Rijk, provincies en gemeenten hebben ingezet om water en bodem echt sturend te laten zijn bij nieuwe locatiekeuzes. Dit hebben we onder andere gedaan door nieuwe woon- en werklocaties te confronteren met de (digitale) viewer van de geschiktheidskaart, waaronder Galecopperzoom (Nieuwegein) en Kerkwetering (Oudewater)

- Bij verschillende initiatieven in het buitendijks gebied (o.a. Elst) hebben wij ons standpunt, om niet te bouwen, onder de aandacht gebracht van gemeenten en projectontwikkelaars.

- Ook hebben wij ons ingezet om de zoekgebieden voor waterberging, die zijn aangeduid op onze geschiktheidskaart voor woon- en werklocaties, nader te concretiseren en te laten opnemen in de provinciale omgevingsvisie.

- We hebben regels voor klimaatadaptatief bouwen in de Waterschapsverordening aangescherpt. De ontwerp waterschapsverordening is in dec. 2025 ter inzage gelegd.

- Tenslotte hebben wij bijgedragen aan (landelijk) onderzoek naar toekomstbestendige oplossingen, waaronder drijvend bouwen, zie ook: Home - Floating Future. Op 13 nov. hebben wij samen met de gemeente Oudewater op het Deltacongres een sessie over drijvend bouwen georganiseerd.

Effect ten opzichte van de begroting
Het beschikbare budget en capaciteit is voldoende geweest om de geschetste ontwikkelingen op te pakken.

2.2.1.1.5 Gebiedsgericht met de opgaven aan de slag

Algemeen

Water speelt een steeds grotere rol bij de uitdagingen in onze samenleving. Plannen voor een gebied raken vrijwel altijd de waterkwaliteit, de waterveiligheid of de beschikbaarheid van water. Dat betekent dat we nóg beter van elkaar moeten weten wat er in een gebied speelt, wat de plannen van onze afdelingen én van externe organisaties zijn en wat de rol van water hierbij is. Om klaar te zijn voor de toekomst moeten we samen werken aan water. Om onze rol goed te uit te kunnen blijven voeren, zijn we bezig met de doorontwikkeling van ons interne proces en de organisatie van HDSR voor integraal gebiedsgericht werken (IGW).

Ontwikkelingen
De provincies Utrecht en Zuid-Holland zijn actief doorgegaan met een integrale aanpak landelijk gebied, met deelgebieden en gebiedsprocessen. Op 27 november 2025 is het Ontwerp-Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) vastgesteld. Hier hebben wij actief aan bijgedragen. Voor het veenweidegebied zijn in 2025 nieuwe inzichten rond broeikasgassen en bodemdaling besproken, waardoor het niet is gelukt om een aangepaste aanpak al in het UPLG te verwerken. Daarvoor is de Taskforce Veenweiden opgericht. Deze is in september 2025 formeel gestart. In Zuid-Holland is een aantal aanpassingen verwerkt in het ruimtelijk beleid en hebben de bestuurlijke begeleidingsgroepen van de deelgebieden binnen het Zuid-Hollandse Programma Landelijk gebied deelgebiedsplannen vastgesteld.

HDSR wil de komende jaren gebiedsgericht samenwerken met partners aan gezamenlijke opgaven in het landelijk gebied. Daarom hebben we actief bijgedragen aan de overkoepelende processen in de deelgebieden. Daarnaast hebben we in 2025 onze verantwoordelijkheid genomen in concretere gebiedsprocessen, wat betekent dat we in een aantal gebieden een trekkende rol oppakten.

Het werken aan integrale gebiedsgerichte processen waarin opgaven van het waterschap en andere partijen samenkomen, vraagt om een andere manier van werken en organiseren. Deze verandering is inmiddels in gang gezet.

Belangrijke resultaten in 2025

- Zoals is aangegeven in **paragraaf 2.2.1.1.2 ‘Bodemdaling veenweide’** is het waterschap actief in meerdere gebiedsprocessen; integraal en niet alleen in de veenweiden. Het waterschap pakt verschillende rollen: een trekkende rol en een advies- en/of een faciliterende rol. We pakken het trekkerschap in de integrale gebiedsprocessen binnen de Parel van Spengen en de UPLG-maatregelpakketten waar belangrijke wateropgaven spelen. Rond N2000-gebied Kolland&Overlangbroek trekken we ook de Pilot toekomstbestendig landgebruik in het Langbroekerwetering-gebied. Daarnaast hebben we actief bijgedragen en een adviesrol gepakt in de gebiedsprocessen in Zegveld en Polsbroek.

- Voor de uitvoering van maatregelpakketten van het UPLG is een goede slag gemaakt in projectplannen/ subsidieaanvragen natuurvriendelijke oevers, kreeften en ijzerzandfilters in het veenweidegebied (Maatregelpakket 2). Ook in oost zijn

stappen gezet voor de uitwerking van maatregelen in projectplannen/ subsidieaanvragen (Maatregelpakket 4 en 5) en Samenwerkingsovereenkomsten (SOK's). Zo is besloten tot ondertekening van de Maatwerkovereenkomst Kromme Rijn Linielandschap.

- De keuze om binnen HDSR een omslag te maken naar gebiedsgericht werken (GGW) heeft in 2025 geleid tot een procesontwerp voor de verdere invoering daarvan. Eind 2025 en begin 2026 worden, gezamenlijk met HR, impactanalyses opgesteld om de effecten en gevolgen voor de organisatie in beeld te brengen. GGW zal impact hebben op onze werkprocessen en de daarvoor benodigde kennis, vaardigheden en informatie. In welke mate de structuur van de ambtelijke organisatie zal veranderen om Gebiedsgericht werken tot een succes te maken, zal blijken na de uitwerking van de impactanalyses.

2.2.1.2 Reguliere taken

2.2.1.2.1 Beheer en onderhoud

Watersysteem algemeen en assetmanagement
In 2025 hebben we verder invulling gegeven aan de implementatie van assetmanagement. Assetmanagement helpt ons om beter inzicht te krijgen in de prestaties, kosten en risico's van onze assets binnen het watersysteem en de gewenste bijdrage van de assets aan de organisatiedoelstellingen. Hierdoor kunnen we een robuust watersysteem beter waarborgen. Zo hebben we in 2025 bijvoorbeeld goede vorderingen gemaakt met het opstellen van een assetmanagementplan (AMP) dat op tactisch niveau invulling geeft aan de strategische doelstellingen uit het strategisch assetmanagementplan (SAMP). In 2026 gaan we invulling geven aan de in het AMP beschreven acties.

Kunstwerken
In 2025 hebben we binnen het thema Kunstwerken een belangrijke stap gezet in het verder professionaliseren van het risico gestuurd assetmanagement, conform de ambities uit de begroting 2025. De kunstwerken zijn verder ingedeeld volgens de landelijke CSIR-risicoclassificatie, waarmee het inzicht in veiligheid, beschikbaarheid en maatschappelijke impact is vergroot. Deze risicoclassificatie vormt een steeds steviger fundament onder onze keuzes in beheer en onderhoud.

Op basis van deze inzichten is in 2025 toegewerkt naar risico gestuurd onderhoud. De risicoprofielen zijn benut om verschillen tussen kunstwerken expliciet te maken en vormen de basis voor het gericht aanscherpen van onderhoudsregimes in de komende jaren.

Daarnaast werkten we in 2025 aan het voorbereiden en stapsgewijs borgen van deze werkwijze in systemen en processen, waaronder Ultimo. Deze doorontwikkeling loopt door en vormt een belangrijke randvoorwaarde voor een transparant, uitlegbaar en toekomstbestendig beheer van onze kunstwerken.

Risico-afwegingen watersysteem
In 2025 hebben we verder invulling gegeven aan de implementatie van risico gestuurd assetmanagement. Assetmanagement helpt ons om betere afwegingen te maken tussen prestaties, kosten en risico's van onze assets binnen het watersysteem. We delen de assets in ons watersysteem in drie categorieën: watergangen (incl. oevers), waterkeringen en kunstwerken (gemalen, stuwen, inlaten). Afgelopen jaar stelde ons algemeen bestuur voor de kunstwerken en de oevers (GOP Watersysteem) de nieuwe kaders vast. Deze kaders worden de komende jaren toegepast bij de afwegingen voor de groot-onderhoudsprojecten die plaatsvinden aan o.a. sluizen, gemalen en oevers. Het algemeen bestuur heeft daarbij aangegeven graag nader te worden geïnformeerd hoe risico's bij groot onderhoud worden afgewogen. Afgesproken is om daarover wat meer informatie te geven in het jaarverslag.

Bij keringen zijn de risico-afwegingen door het Rijk (primair) en de Provincie (regionaal) vertaald naar een norm. Daar maken we de risico-afweging dus niet zelf. Bij het watersysteem en met name de kunstwerken maken we die afwegingen wel zelf. Op basis van storings- en onderhoudsinformatie vormen we ons een beeld van de verwachte restlevensduur van een kunstwerk en afhankelijk van de gevolgen bij uitval bepalen we hoe en wanneer we ingrijpen met groot onderhoud. We noemen dat een risico-classificatie. Daarbij spelen ook landelijke veiligheidsrichtlijnen zoals de CSIR een rol. Voor bijvoorbeeld de Waaiersluis en sluis Bodegraven zijn de gevolgen van uitval dusdanig groot dat voor deze kunstwerken uitval zoveel mogelijk moet worden voorkomen, terwijl dat voor kleinere kunstwerken meestal geen direct probleem oplevert en er dus ook andere eisen worden gesteld aan het onderhoudsniveau. Komend jaar wordt deze werkwijze verder geformaliseerd en wordt er verder invulling gegeven aan een kader dat specifiek geldt voor deze risico-afwegingen.

Groot onderhoud Sluis Bodegraven
Het meest in het oog springende groot-onderhoudsproject van 2025 was de renovatie van de brug en de sluis van Bodegraven. Zoals hierboven is geschetst valt sluis Bodegraven vanwege de cruciale rol in het afvoersysteem in de hoogste categorie van de risico-classificatie. Uit een periodieke inspectie en nader onderzoek bleek dat de onderhoudstoestand van (met name) de sluis dusdanig slecht was, dat de faalkans als verhoogd werd ingeschat. De kosten en andere gevolgen van lange uitval zijn vele malen hoger dan de kosten en gevolgen van het benodigde groot onderhoud. Daarom is besloten tot het inplannen van de renovatie. Daarbij is er ook gekeken naar eventuele levensduurverlenging, oftewel: kan de kans op uitval met eenvoudige ingrepen worden verlaagd en kan daarmee het groot onderhoud worden uitgesteld? Deze afweging gaf dezelfde uitkomst. De bereidheid om het risico te accepteren op uitval van dit cruciale kunstwerk is daarmee laag te noemen, omdat de gevolgen van uitval groot zijn. Deze afweging is zoals hierboven geschetst voor kunstwerken in een lagere risico-categorie anders.

De brug en de sluis van Bodegraven zijn inmiddels weer helemaal in gebruik. Het project is, met alle risico's van het bouwproject zelf, uiteindelijk halverwege 2025 opgeleverd.

Oevers
In 2021 is met de gemeente Utrecht de 'Wijzigingsovereenkomst beheersituatie oeverconstructies' afgesloten. In deze overeenkomst is vastgelegd dat het beheer en onderhoud van de oeverconstructies binnen de gemeente Utrecht wordt overgedragen aan de gemeente. Om deze overdracht mogelijk te maken, herstelt het waterschap ongeveer de helft van de oevers die zich in een onvoldoende staat bevinden. Het herstel van deze oevers vindt gefaseerd plaats over een periode van tien jaar.

In 2025 hebben we opnieuw voortgang geboekt binnen deze overdrachtsopgave. Fase I, waarin een groot deel van de oevers wordt hersteld, is met uitzondering van twee oeverstrekkingen gereed. Voor deze twee zijn we wel gestart met de voorbereiding. Naar verwachting start in 2026 de uitvoering. Vanwege de complexe omgevingsfactoren in fase II, met name in het traject Leidsche Rijn waar woonboten liggen, is nog altijd afstemming en samenwerking met de gemeente Utrecht noodzakelijk. Tegelijkertijd zijn we gestart met de voorbereiding van fase III. Hierin zetten we in op het waar mogelijk omvormen van harde oevers naar natuurvriendelijke oevers (NVO's). Een aanzienlijk deel van deze opgave zal in 2026 worden uitgevoerd.

Voor de overige oevers binnen het watersysteem lag de focus in het afgelopen jaar op het in beeld brengen en actueel houden van de conditie, met name van de harde oevers. In 2025 hebben we voor deze harde oevers structureel vervolg gegeven aan de oeverinspecties. Hierdoor wordt vanuit de assetmanagementgedachte het beheer van de oevers verder geprofessionaliseerd en ontstaat steeds meer inzicht in de staat en ontwikkeling van deze assets.

Baggeren
Het IPM-team (Integraal Projectmanagement) heeft zich het afgelopen jaar opnieuw voortvarend ingezet voor de uitvoering van de baggeropgave. Hoewel de inflatie afneemt, blijft de inzet van duurzaam materieel kostenverhogend doorwerken in de marktprijzen. Daarnaast wordt het afzetten van baggerspecie steeds complexer. Met name het organiseren en qua vergunningen mogelijk maken van weilanddepots, in combinatie met de effecten van het verschralingsbeleid, leidt tot toenemende knelpunten. Deze ontwikkelingen zetten druk op de programmering en realisatie van de totale baggeropgave op de korte en middellange termijn.

Vanuit het oogpunt van kostenefficiëntie is nadrukkelijk gekeken naar samenloop en koppelkansen. Waar mogelijk hebben we ingezet op gebiedsgerichte samenwerking met omgevingspartners. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking met de gemeente Utrecht, waarbij met inzet van duurzaam materieel gezamenlijk een deel van de Leidsche Rijn is gebaggerd. Bij de uitvoering van de baggerwerkzaamheden sturen we nadrukkelijk op een integrale benadering, waarbij naast de kwantitatieve opgave ook de kwalitatieve doelen op het gebied van waterkwaliteit en ecologische verbetering worden meegenomen.

In het landelijk gebied merken we bij de uitvoering van de baggerwerkzaamheden dat de mensen kritischer zijn geworden. Bezwaren hebben vaak betrekking op de effecten van baggeren op oevers en de consequenties van het verschralingsbeleid. Om hier beter op aan te sluiten, zetten we in 2026 in op een verbetertraject: Slimmer baggeren en de legger op orde.

Effect ten opzichte van de begroting
Bestuurlijk is vanuit de begroting besloten tot een dotatie van € 4,115 miljoen aan de bestemmingsreserve GOP Baggeren, waaruit de baggerwerkzaamheden worden gefinancierd. Tegelijkertijd is vastgesteld dat sprake is van een aanzienlijke achterstand in de uitvoering van de baggeropgave. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn een meegenomen achterstand uit het verleden, sterk gestegen kosten en onvolkomenheden in de prognoses van het beheersysteem. Voor 2026 is besloten de dotatie te verhogen met € 2,5 miljoen. Met deze verhoging wordt beoogd de opgebouwde achterstand beheersbaar te houden en verdere groei daarvan te beperken.

Maaien watergangen en oevers
Bij het maaien van watergangen en oevers hebben we ook in 2025 verder ingezet op ecologisch beheer. Deze ontwikkeling vraagt aanpassing van de eigen inzet én de inzet van aannemers. Ook hebben we gewerkt aan het beter inregelen van het toezicht op de uitgevoerde werkzaamheden, en op het werken onder de nieuwe gedragscode ‘bestendig beheer en onderhoud’. Er zijn scherpere afspraken gemaakt over ecologisch beheer, zoals het toepassen van de habitatbenadering en het beperken van de klepelmethode (hoge uitzondering). Uitgangspunt van de habitatbenadering is dat er in de basis voor wordt gezorgd dat er altijd voldoende schuil- en leefplaatsen overblijven en dat er in de winterperiode voldoende vegetatie blijft staan. Hier hebben we aan voldaan, behalve op een aantal plekken waar het risico te groot is m.b.t. te verwachten wateroverlast.

Woekerende exotische water- en oeverplanten
De grote waternavel hebben we sinds een aantal jaren goed onder controle. Dit komt door data-gestuurd werken, goede afspraken (zowel intern als met externen) en een effectieve opsporings- en verwijderingsmethode. Het aantal groeihaarden houden we hiermee structureel laag en de omvang van de aangetroffen groeihaarden blijft doorgaans beperkt.

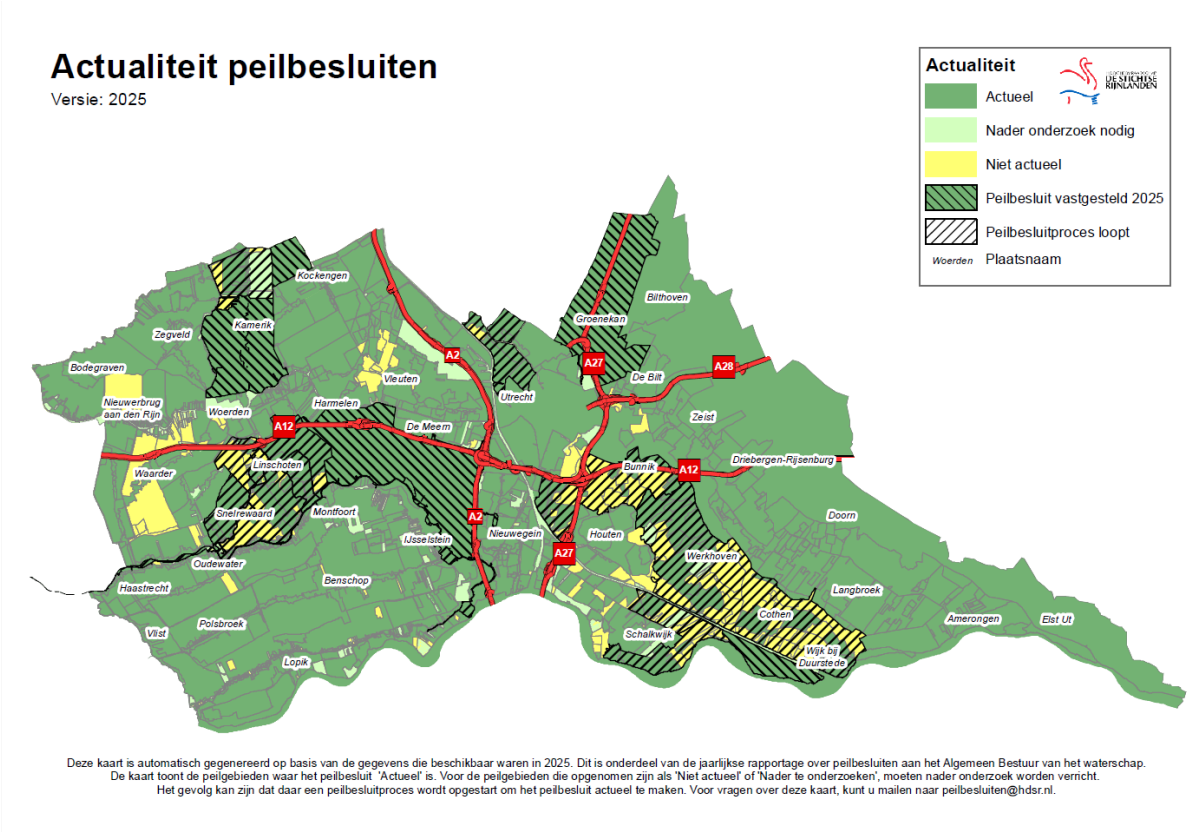
De ondergedoken soorten zijn ondergebracht bij de aannemers die ook verantwoordelijk zijn voor het maaibeheer van de watergangen. We hebben zover we weten alle locaties binnen HDSR in beeld en het monitorings- en verwijderingsproces verloopt goed.

De samenwerking met gemeente Utrecht voor de aanpak van invasieve exoten loopt goed. Deze samenwerking komt voort uit de samenwerking op het programma Gezond Water Utrecht/HDSR. Ook gemeente Houten heeft eind 2025 laten weten zich in te willen zetten voor de aanpak van exoten. Dit moet begin 2026 nog vorm krijgen. Naast de vertegenwoordiging van HDSR in de actieve landelijke werkgroep invasieve exoten zorgt provincie Utrecht voor een financiële bijdrage om de aanpak van exoten in haar provincie te

stimuleren. Dit kan een middel zijn om (meer) gemeenten mee te krijgen in een structurele vorm van bestrijding.

2.2.1.2.2 Peilbesluiten

Sinds 2022 wordt de actualiteit van de peilbesluiten jaarlijks getoetst. Het resultaat van de toetsing in 2025 staat in figuur 1. Toetsing vindt automatisch plaats, op basis van vier criteria. Waar nodig wordt een aanvullende analyse uitgevoerd, waarvan de resultaten worden verwerkt op de kaart. Een belangrijk criterium is of de begrenzing van het peilgebied klopt met het vigerende peilbesluit. Dit jaar is de berekening voor de begrenzing verbeterd. Eerder werd gekeken naar het oppervlak van het totale gebied dat niet klopt, nu wordt gekeken naar het oppervlak van het water dat niet in het juiste peil vak zit. Hiermee kan beter vastgesteld worden of de afwijkende grens van invloed is op hoeveel oppervlak watergang juridisch niet klopt.

Figuur 3: Overzicht actualiteit peilbesluiten

Een peilbesluitproces kan gestart worden om de peilen te actualiseren, maar het kan ook volgen uit een gebiedsproces. Tijdens een peilbesluitproces wordt gezocht naar het meest passende oppervlaktewaterpeil bij de functies in het gebied. Hierbij houden we rekening met de verwevenheid van functies die we kennen in ons hele beheergebied en met de maatschappelijke opgaven. Tijdens dit proces organiseren we meestal gebiedsavonden, keukentafelgesprekken en veldbezoeken. We gaan dan met belanghebbenden in gesprek over de hoogte van het peil, mogelijke knelpunten en eventuele kansen in het gebied.

Wat we in 2025 hebben gedaan:

- Peilbesluit Maartensdijk is begin 2025 vastgesteld. In en direct naast dit gebied hebben de natte winter en voorjaar tot (grond)wateroverlast geleid. Tijdens diverse gebiedsavonden en gesprekken is dit aan de orde geweest. Helaas kan het peilbesluit deze problemen niet verhelpen. Dit probleem is opgepakt in een los project.

- Peilbesluit Kamerik-Teylingens, Peilbesluit Bijleveld-Heijcop, Wijziging peilbesluit Eiland van Schalkwijk (deelgebied Wijk bij Duurstede) en Peilbesluit Spengen zijn vastgesteld.

- Peilbesluit Gekanaliseerde Hollandse IJssel (GHIJ) is in de afrondende fase en wordt in 2026 aan het algemeen bestuur aangeboden.

- Lopende peilbesluitprocessen, opgestart voor of in 2025, zijn Peilbesluit KRAK (Kromme Rijn – Amsterdam-Rijnkanaal), Peilbesluit Groenraven-Oost (zuidelijk deel), Wijziging peilbesluit Eiland van Schalkwijk (deelgebieden Kanaalzone en Pothoek), Peilbesluit Oud-Kamerik, Peilbesluit Zuilen en Overvecht-Noord en Peilbesluit Linschoterwaard.

2.2.1.2.3 Waterakkoorden

Algemeen
In een waterakkoord zijn afspraken tussen de betrokken waterbeheerders vastgelegd om een doelmatig beheer te bereiken van de watersystemen die elkaar beïnvloeden. Dit geldt voor reguliere situaties en tijdens calamiteiten.

Ontwikkelingen
In 2024 zijn drie waterakkoorden geactualiseerd vanwege het naderen van de einddatum van het akkoord en/of het afronden van werkzaamheden. Deze akkoorden zijn in 2025 in werking getreden. Het betreft:

- Alternatieve Zoetwater Aanvoer Midden Nederland (voorheen Waterakkoord KWA);
- Rijnland – Stichtse Rijnlanden (voorheen Waterakkoord Bodegraven);
- Hollandsche IJssel - Lek.

Gezien de onderlinge samenhang zijn deze waterakkoorden nauw op elkaar afgestemd. Ze komen tot stand in een samenwerking met de belanghebbende organisaties, zoals de waterschappen Rijnland, Schieland en Krimpenerwaard, Delfland, Waternet, Rijkswaterstaat en Provincie Zuid- Holland.

Effect ten opzichte van de begroting
Het waterakkoord tussen Rijnland en de Stichtse Rijnlanden heeft een iets lagere verrekening tot gevolg dan eerder jaarlijks plaatsvond. In het waterakkoord Oudendam, dat

is het waterakkoord tussen Amstel, Gooi en Vecht en de Stichtse Rijnlanden, stegen de kosten juist doordat hier met indexering wordt gerekend en de waterafvoer de laatste jaren flink is toegenomen.

2.2.1.3 Gerealiseerde baten en lasten

Zie 2.2.2.4,

2.2.2 Waterveilige leef- en werkomgeving

2.2.2.1 Dynamische opgave Sterke Lekdijk

Algemeen

In het project Sterke Lekdijk werkt HDSR hard aan het versterken van de Nederrijn- en Lekdijk. Voor de verantwoording verwijzen we naar de voortgangsrapportages van dit project. We verantwoorden periodiek inhoudelijk over de voortgang van deze projecten in de reguliere bestuursrapportages. HDSR startte vanwege de urgentie in 2017 met de voorbereiding van deze versterking. Het project bestaat uit meerdere deelprojecten. De indicatieve planning is om ongeveer in 2030 de uitvoering af te ronden, dit is ruim voor de wettelijke termijn van 2050.

> “Het hoogwaterbeschermingsprogramma is de grootste waterveiligheidsoperatie sinds de Deltawerken. Een monsterklus voor de waterschappen, die tot 2050 duurt. Het dijkversterkingsproject ‘Sterke Lekdijk’ is hier onderdeel van. In 2025 zijn we begonnen met traject Wijk bij Duurstede – Amerongen. We maken de dijk niet alleen sterker, maar ook mooier, met veel aandacht voor biodiversiteit en watererfgoed. We werken zo duurzaam mogelijk bijvoorbeeld door gebruik te maken van elektrische machines en innovatieve producten. Kortom, een project om trots op te zijn.”
>
> **Els Otterman**

Ontwikkelingen

Wat is er in 2025 gebeurd?

- We rondden de verkenningsfase voor alle deeltrajecten af. Dit betekent dat we voor alle deeltrajecten een voorkeursalternatief vaststelden. Alle projecten zijn nu in planuitwerking of realisatie;
- Met nieuwe innovatieve rekenmethodieken en aanvullend (grond)onderzoek kunnen we nauwkeuriger de sterkte van de dijk bepalen. Beide zijn voor alle projecten gedaan. De versterkingsopgave werd hierdoor kleiner.
- In september 2025 startten we met de uitvoering van deelproject Wijk bij Duurstede – Amerongen. De komende twee jaar versterken we hier 11 km dijk.

Figuur 4: Start realisatie deelproject Wijk bij Duurstede – Amerongen

- In december 2024 is de dijkversterking van deelproject Salmsteke met een lengte van 2 km opgeleverd en overgedragen. In 2025 legden we ook de polsstokverspringbak voor Polstokvereniging Jaarsveld aan, als sluitstuk van de dijkversterking.

Figuur 5: Hoogheemraad Els Otterman opent de nieuwe polsstokverspringbak Salmsteke, als sluitstuk van de dijkversterking

- De totale resterende versterkingsopgave is 30,7 kilometer. Op dit moment is 9,4 kilometer dijkversterking uitgesteld voor versterking. We verwachten namelijk dat er door voortschrijdend inzicht in de beoordelingsinstrumenten geen versterking meer

nodig is. In totaal is op 1 januari 2026 22,2 kilometer (ca. 40%) veilig en voldoet deze aan de gestelde norm.

- Voor zowel het deeltraject Jaarsveld – Klaphek als het deeltraject Culemborgse Veer – Beatrixsluis is het dijkontwerp afgerond in het ontwerp projectbesluit. In 2025 zijn beide projectbesluiten ter inzage gelegd aan de omgeving.

Figuur 6: Stand van zaken project Sterke lekdijk december 2025

Naast waterveiligheid heeft het project Sterke Lekdijk ook doelstellingen en ambities op het gebied van duurzaamheid, cultuurhistorie, ruimtelijke kwaliteit en het ontwikkelen van innovaties. Daarbij streeft het project naar tevredenheid van alle betrokkenen. Het vergroten van de biodiversiteit is een van onze duurzaamheidsdoelstellingen. Er is een uniforme aanpak opgesteld voor het realiseren van biodiverse buitentaluds voor de projecten Jaarsveld – Klaphek, Salmsteke – Schoonhoven en Nieuwegein – Eiland van Schalkwijk. Met deze nieuwe aanpak willen we de ontwikkelingsnelheid van een biodiverse begroeiing te verhogen.

Ten aanzien van duurzaamheid zetten we daarnaast stevig in op emissiereductie. Dit doen we door de inzet van circulair materiaal, zoals kunststof damwanden en het ontwikkelen van productinnovaties. We halen hierbij de doelstelling van een 40% emissieloze aanleg. HDSR besloot om de innovatie van de SoilMix-wand voor het eerst toe te passen bij Nieuwegein – Eiland van Schalkwijk. Vanuit de subsidieregeling van het HWBP voor innovaties deden we in 2025 onderzoek naar een snellere aanbrengmethode van de Grof Zand Barrière, met dezelfde machine die we gebruiken voor de SoilMix-wand. Toepassing hiervan is van belang voor het gehele Hoogwaterbeschermingsprogramma. In project Salmsteke – Schoonhoven onderzochten we bredere toepassing van het ProLock filterscherm (langere planken). De voorlopige resultaten zijn positief. Deze innovatie pasten we eerder in het traject Salmsteke toe.

Het grondverwervingsbeleid van ons waterschap leidt in de omgeving nog altijd tot onrust. Ook de afhandeling van schade aan eigendommen door de dijkversterking is een zorg

onder bewoners aan de dijk. Sterke Lekdijk hanteert een schaderegeling die de omgeving faciliteert om schadegevallen via één loket bij ons waterschap af te handelen. In 2025 voerde de Rekenkamercommissie onderzoek uit naar het participatieproces bij dijkversterkingen. Hoewel het participatieproces op hoofdlijnen positief werd beoordeeld, zijn er ook duidelijke leerpunten die uit het onderzoek naar voren kwamen. Deels zijn deze al opgevolgd, als uitwerking van de eerdere onderzoeken.

Daarnaast blijkt dat de participatieruimte vaak beperkt is door vastliggende budgetten en besluiten. Ook realiseren wij ons dat participatie rondom dijkversterking extra gevoelig ligt waar bewoners te maken hebben met schade, verwerving of onteigening. Die verwevenheid met juridische trajecten vraagt om extra zorgvuldigheid in communicatie.

Effect ten opzichte van de begroting
De uitgaven en inkomsten voor project Sterke Lekdijk zijn in lijn met de begroting 2025. Per 1 januari 2026 bedraagt het percentage primaire waterkeringen dat voldoet aan de rijksnormen 40%. De planning is om het dijkversterkingsproject Sterke Lekdijk rond 2030 af te ronden. We liggen daarmee ruimschoots ‘op koers’ om onze keringen voor de wettelijke termijn van 2050 aan de normen te laten voldoen.

Effectindicator 7.1
Percentage van de primaire waterkeringen dat voldoet aan de rijksnormen
Status: **Op Koers**

2.2.2.2 Reguliere taken

2.2.2.2.1 Regionale keringen

Algemeen
De regionale waterkeringen vervullen een belangrijke functie voor het regionale watersysteem. Ze zijn onderdeel van de boezem, die zorgt voor de aan- en afvoermogelijkheid van water, van en naar het beheergebied van HDSR. Daarnaast zijn de regionale keringen belangrijk voor de waterveiligheid omdat ze regionale overstromingen voorkomen. Het op orde brengen en houden van de regionale waterkeringen behoort tot het WBP-thema ‘Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied’. Het hoofddoel is: het watersysteem met de daartoe behorende regionale waterkeringen is op orde. Volgens de operationele doelstelling hebben we zicht op de opgaven en brengen we deze op orde conform de afspraken met de toezichthoudende provincies.

Het verbeteren van de regionale waterkeringen pakken we programmatisch aan via de Groot Onderhoudsplannen (GOP's) regionale waterkeringen. Hierbij maken we onderscheid tussen het GOP Regionale Waterkeringen 2017-2024 en het Voortrollend GOP Regionale Waterkeringen 2023.

Ontwikkelingen

Voor het GOP-RWK 2017-2024 werkten we in 2025 voornamelijk aan het project kade- en oeververbetering Willeskop, gelegen aan de Gekanaliseerde Hollandse IJssel. Dit project leverden we eind 2025 technisch op. Binnen dit project realiseerden we de opgave voor waterveiligheid en onderhoud van oeverwerken in synergie. In het kader van duurzaamheid voerden we een groot deel van het werk met elektrisch materieel uit. Ten behoeve van waterkwaliteit en biodiversiteit legden we natuurvriendelijke oevers en Fauna-uittrede-plaatsen aan. Binnen het project pasten we ook een innovatieve variant van een natuurvriendelijke oever toe waarmee we de soortendiversiteit extra bevorderden.

Via het Voortrollend GOP realiseren we de verbeteropgave uit de Tweede Toetsronde op veiligheid voor de regionale waterkeringen. HDSR rondde deze toetsing in 2024 af en kreeg daarmee zicht op de opgave die de komende jaren op ons afkomt. Op deze opgave rust een resultaatverplichting. Dat wil zeggen dat alle waterkeringen die in de tweede toetsronde zijn afgekeurd uiterlijk in 2030 weer aan de normen moeten voldoen. De provincies Utrecht en Zuid-Holland zien hier als bevoegd gezag op toe. In 2025 voerde HDSR al diverse werkzaamheden onder dit GOP uit, zoals: Voorboezem Gemaal Benschop, Voorboezem Molen Kockengen en herstel van de Houtdijkkade. Daarnaast zijn de projecten van de Enkele Wiericke, Hollandse Kade en Lange Weidsche Boezem van start gegaan.

Figuur 7: Uitvoering van het herstel van de Houtdijkkade

Figuur 8: Aanbrengen nieuwe oeverconstructie bij project kadeverbetering Willeskop

Effect ten opzichte van de begroting
De werkzaamheden die we verrichtten onder de GOP's voerden we uit binnen de laatst vastgestelde begroting.

2.2.2.2.2 Hoogwater beschermingsprogramma (HWBP)

In 2025 vond een herijking van het hoogwaterbeschermingsprogramma plaats. Dat vloeide voort uit de afspraken over aanvullende financiering van het HWBP in 2024.
De ledenvergadering van de Unie van Waterschappen bekrachtigde de herijkingsafspraken in december. Deze hebben tot doel om het HWBP doelmatiger te maken.

Het algemeen bestuur van HDSR nam een motie aan waarmee het college wordt verzocht om bij de landelijke besluitvorming over de herijkingsafspraken te pleiten voor een slimme en doelmatige uitwerking van deze afspraken – met aandacht voor biodiversiteit, landschappelijke kwaliteit en cultuurhistorie.

2.2.2.2.3 Dijkverbetering Gekanaliseerde Hollandse IJssel Noord

Algemeen
De waterkering aan de noordzijde van de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHIJ-Noord) voldoet niet aan de wettelijke waterveiligheidsnormen. Als uitkomst van de Project Overstijgende Verkenning Centraal Holland is besloten om deze primaire waterkering af te waarderen tot regionale waterkering. Het op orde brengen van de waterveiligheid vindt eenmalig plaats onder de subsidie van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Het projectgebied betreft 18,3 kilometer waterkering, gelegen tussen Hekendorp en Achthoven-Oost.

Ontwikkelingen
In 2025 werkten we aan de planuitwerking. In deze fase werkten we het vastgestelde voorkeursalternatief uit tot een definitief ontwerp. Het ontwerp omvat niet enkel maatregelen ter verbetering van de waterveiligheid. Aanvullend realiseren we ook enkele synergiekansen, zoals het verbreden van de GHIJ ter hoogte van de Bokkenkade in Oudewater en de aanleg van een nevengeul ter hoogte van de Waardsedijk in Montfoort. Met de realisatie van deze kansen vergroten we de aan- en afvoercapaciteit van de Gekanaliseerde Hollandse Ijssel (GHIJ, klimaatadaptatie), verbeteren we de waterkwaliteit (Gezond Water/KRW) én verbeteren we lokaal de nautische veiligheid. In december 2025 stemde het algemeen bestuur in met de realisatie van dit ontwerp en stelde het hiervoor benodigde kredietvolume beschikbaar. Daarnaast ontving HDSR in 2025 de subsidiebeschikking voor de realisatie van het waterveiligheidsdeel van het HWBP. De subsidie is daarmee definitief verleend.

Effect ten opzichte van de begroting
De uitgaven voor project Gekanaliseerde Hollandse IJssel Noord zijn in lijn met de laatst vastgestelde begroting 2025.

2.2.2.2.4 Regulier beheer en onderhoud waterkeringen

Algemeen
We beschrijven het beheer en onderhoud per activiteit. Deze activiteiten zijn afkomstig uit het landelijk vastgestelde kader zorgplicht. In onderstaande paragraaf een overzicht van de operationele activiteiten.

Ontwikkelingen

Inspectie
Voor het inspecteren werken we volgens het kader inspectieproces waterkeringen. De primaire waterkeringen zijn volgens dit kader in het voor- en najaar geïnspecteerd. Bij deze inspecties zijn 311 gebreken geconstateerd. Deze gebreken (vooral kale plekken in bekleding en menselijke activiteit) vragen niet om acute actie.
De regionale waterkeringen zijn in het voor- en najaar geïnspecteerd. Bij deze inspecties zijn 145 gebreken waargenomen. Waar nodig voerden we herstel uit of herstel vindt in 2026 plaats.

Onderhoud
HDSR werkte in 2025 verder aan de uitvoering van het Groot Onderhoudsprogramma primaire waterkeringen, welke deels is gekoppeld aan het project Sterke Lekdijk. We werkten ook aan een beheerplan. Een onderdeel daarvan is de beheerstrategie, welke we in 2026 vaststellen. Vervolgens stellen we het onderhoudsplan op als onderdeel van een zogenaamd beheer- en onderhoudshuis. In 2025 is startten we met het vullen hiervan.

De primaire waterkeringen maaiden we conform bestek twee keer. De bestrijding van ongewenste planten, zoals Japanse Duizendknoop en distels, blijft een aandachtspunt, maar vormt geen risico voor de veiligheid. Bij het onderhoud besteden we aandacht aan het ontwikkelen van bloemrijke dijken. In het maaibeheer sloegen we hiervoor kleine stukken over om zaden te kunnen oogsten.

Na het afronden van de beheerstrategie voor de primaire waterkeringen (PWK) stellen we een beheerstrategie voor de regionale waterkeringen op. De regionale waterkeringen maaiden we conform bestek vier keer. Om bloemrijke waterkeringen te krijgen en houden, voeren we het maaisel, zo veel als mogelijk, af (ecologisch beheer). Onkruidbestrijding vormt ook voor de regionale waterkeringen een aandachtspunt voor de sterkte van de keringen, maar is geen risico. Groot onderhoud om het kering profiel in stand te houden maakt deel uit van het GOP. Het graven door rivierkreeften vraagt steeds meer aandacht.

Er waren in 2025 meer reparaties aan regionale waterkeringen (RWK) nodig dan in de begroting 2025 was voorzien, door lekkages, afkalvingen en schade (o.m. door Amerikaanse rivierkreeften). Het uitgavenpatroon voor beheer en onderhoud van PWK en RWK fluctueerde bovendien door een aangepaste werkwijze die beter aansluit bij terreinomstandigheden en ecologie. Areaalwijzigingen binnen de PWK door het project

Sterke Lekdijk en de uitzonderlijk droge zomer, met lagere gewasopbrengsten, hebben eveneens geleid tot een iets afwijkend uitgavepatroon.

Bevers

Het gaat goed met de bever. Er is een gezonde populatie die zich snel over het land uitbreidt. Bevers kunnen in waterkeringen graven en daarmee aanzienlijke schade veroorzaken en daarmee een risico voor de water-veiligheid. De bever is over de volledige lengte van de uiterwaarden van Rhenen t/m Schoonhoven waargenomen, alsook op enkele plekken in het regionale watersysteem. In 2025 ontdekten we in onze primaire waterkering tweemaal graafschade door bevers t.o.v. de nul schades vorig jaar:

- Een graverij bij Schoonhoven bestond uit 2 tunnels met een totale lengte van ca. 15 meter.

- Een graverij bij Wijk bij Duurstede, deze was kleinschalig. Beide graverijen zijn conform het provinciale beverprotocol verwijderd.

De bever is een goed beschermde diersoort. We werken met een ontheffing van de provincie conform een strikt protocol. Om een bever te mogen verstoren in Zuid-Holland is tevens een lidmaatschap van de wildbeheereenheid (WBE) in het gebied nodig. HDSR is inmiddels lid van alle 3 WBE’s in Zuid-Holland die binnen ons beheergebied vallen.

We verwachten de komende jaren vaker graverij aan te treffen langs de primaire kering, maar ook schade aan een regionale kering is niet uit te sluiten. Met de toename van de populatie en het leefgebied neemt dit risico toe. Het is niet ondenkbaar dat op termijn een bever die herhaaldelijk voor overlast en schade zorgt, of een acuut waterveiligheidsrisico teweegbrengt, moet worden afgeschoten. Een dergelijke beslissing wordt niet lichtzinnig genomen. We doorlopen dan eerst een escalatieladder, vragen een second-opinion aan en hebben een afzonderlijke vergunning nodig van de provincie. Als alternatief kan gehandeld worden middels de bijzondere bevoegdheid van de dijkgraaf onder de waterwet (artikel 96) bij dreigend en dringend gevaar.

Landelijk werkt men in het kader van de Nationale Beveraanpak aan een risico-analyse en zonering voor de aanwezigheid van bevers, waarbij vangen en verplaatsen en (op termijn) populatiebeheer ook binnen ons beheergebied onvermijdelijk lijkt. We voeren de risico-analyse voor zowel primaire- als regionale waterkeringen uit. Deze start in de loop van 2026. Een dergelijke werkwijze hanteren provincies al waar de bever al langer en in grotere getalen aanwezig is, zoals Limburg en Groningen – Drenthe.

Om ons goed voor te bereiden op de verdere uitbreiding van populatie en leefgebied werkten we in 2025 aan het vrijspelen van middelen om preventieve maatregelen te kunnen treffen langs de primaire keringen in ons beheergebied. Deze werkzaamheden zijn in 2026 in voorbereiding en uitvoering vindt plaats vanaf 2027. Een landelijke pilot realiseert twee hoogwatervluchtplaatsen, om het gedrag van de bever tijdens hoogwater beter inzichtelijk te maken. Daarnaast wordt vanaf 2026 een bevercoördinator aangesteld en kunnen we het

muskusrattenbeheer inzetten om te helpen bij het monitoren van de populatie en om toe te zien bij het uitvoeren van maatregelen.

Effect ten opzichte van de begroting
De uitgaven voor het beheer en onderhoud zijn niet in lijn met de vastgestelde begroting 2025. Op het onderdeel van incidenteel onderhoud trad een overschrijding van het budget op. De nieuwe prognose eindstand is in de T1 en T2 rapportage gemeld.

2.2.2.2.5 Muskusrattenbeheer in eigen gebied

Algemeen
Met het beheren van de muskusratpopulatie voorkomen we schade aan waterkeringen. In heel Nederland werken hiervoor 8 organisaties muskusrattenbeheer samen. Muskusrattenbeheer West- en Midden-Nederland (MRB WMNL) verzorgt het muskusrattenbeheer in het gebied van HDSR. Dit is een samenwerkingsverband van zes waterschappen waar HDSR als organisatie uitvoerder voor is. De Unie van Waterschappen coördineert landelijk het muskus- en beverbeheer, evenals ontwikkelingen en onderzoek. Elk waterschap draagt hier financieel aan bij.

Ontwikkelingen
In 2019 besloot de ledenvergadering Unie van Waterschappen de populatie muskusratten tot de landsgrenzen terug te willen brengen. Het doel is om dit in een periode van 10 tot 15 jaar, gerekend vanaf 2019, te bereiken. MRB WMNL staat voor een grote uitdaging. In het werkgebied laten de vangsten muskuskusratten namelijk een stijgende lijn zien en blijven de velduren achter. We staan achter de landelijk afgesproken strategie. Het Bestuurlijk Overleg MRB WMNL besloot daarom om in 2025 en 2026 de formatie MRB WMNL tijdelijk en gefaseerd fors uit te breiden. In 2025 vingen we in het werkgebied van HDSR 4.264 muskusratten. Dit is een stijging t.o.v. 2024 met 3.432 vangsten. De meeste muskusratten vingen we in het westelijk en noordwestelijk deel van het beheergebied.

Effect ten opzichte van de begroting
Onze bijdrage aan MRB WMNL steeg voor 2025. De bijdrage van HDSR aan de landelijke organisatie van het muskus- en beverrattenbeheer bleef gelijk ten opzichte van 2024.

2.2.2.2.6 Crisisbeheersing

Algemeen
In 2025 schaalde HDSR vier keer op:

- in januari vanwege een kleine hoogwatergolf;
- eveneens in januari door een (hernieuwde) legionellabesmetting bij RWZI Houten;
- in juli vanwege watertekort en de inzet van Kleinschalige Water Aanvoer (KWA+);
- in september door bermschade aan de Lekdijk.

Het ging om relatief kleine opschalingen die goed verliepen. Bij de hoogwatergolf is dankbaar gebruikgemaakt van de aangescherpte onderdelen van het crisisbestrijdingsplan Hoogwater, die we naar aanleiding van de opschaling in de winter van 2023/2024 verbeterden.

Vanwege de verhoogde kans op inzet van de crisisorganisatie lichtten we een aantal grote projecten toe aan de betrokken crisiscollega's, inclusief de bijbehorende noodacties. Dit geldt onder andere voor de renovatie van de sluis en brug in Bodegraven en deelproject Wijk bij Duurstede - Amerongen (WAM) in het Sterke Lekdijk-project.

Als waterschap streven we ernaar om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op alle typen crises. Daarom versterken we onze crisisorganisatie continu met opleidingen, trainingen en oefeningen (OTO) voor crisismedewerkers, in samenwerking met onze netwerkpartners. In het bijzonder met het Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden Nederland (PCWMN).

In november 2025 organiseerden we de crisisoefening Wolkbreuk, met 700 deelnemers de grootste watercrisisoefening van Nederland. Samen met Defensie en waterschappen in NW Nederland.

Bestuurlijk is tussen Dijkgraaf en de buurdijkgraven en Hoofdingenieur-Directeur HID's een crisisoverleg (interregionaal Waterschap-Beleidsteam, WBT) gevoerd met het dilemma waar de schade mogelijk (het eerst) iets beperkt kan worden. Optreden als waterfamilie blijkt belangrijk maar niet vanzelfsprekend.

Onder meer 200 dijkwachten oefenden dijkbewaking langs diverse regionale keringen, met gebruik van de nieuwe dijkbewakingsapp App2C en een dijkpost op de Atoomweg. Op het traject Wijk bij Duurstede – Amerongen (WAM) oefenden we daarnaast het noodactieplan (het inpakken van de dijk) met de aannemer en Defensie. Uit de evaluatie blijkt dat er veel goed ging, dat veel collega's waardevolle ervaring opdeden en dat er voldoende leerpunten zijn om verder te groeien. De oefening kreeg veel aandacht en liet inwoners opnieuw zien welke taken het waterschap uitvoert.

Tijdens de voorbereiding op Wolkbreuk werd duidelijk dat in de samenwerking met Rijkswaterstaat nog enkele punten uitwerking behoeven. Het gaat onder meer om de verantwoordelijkheidsverdeling voor de regionale kering en gemaal de Aanvoerder, het aanvullen van het waterakkoord Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaal (ARK/NZK) en de organisatie van de dijkbewaking op het ARK. Deze onderwerpen willen we in 2026 met urgentie bestuurlijk bespreken met Rijkswaterstaat.

Figuur 9: Collega's inspecteren de dijk langs het Amsterdam-Rijnkanaal

In 2025 besteedde crisisbeheersing bovendien veel aandacht aan het thema Weerbaarheid en startte het Programma Crisisbeheersing en Weerbaarheid.
Zie ook paragraaf 2.2.2.2.7

Ook rolden we Crisisbeheersing XL (CB XL) verder uit. Begin 2026 zijn de 36 draaiboeken gereed waarmee we in het voorjaar kunnen oefenen. Met CB XL werkt HDSR toe naar een schaalbare crisisorganisatie, zodat we bij een grote watercrisis zoveel mogelijk zelf kunnen opvangen. De inzet van meer HDSR-medewerkers vergroot bovendien de betrokkenheid bij deze kerntaak van het waterschap: het voorkomen en beperken van schade.

Ontwikkelingen
De verwachting is dat crisisbeheersing belangrijker wordt, gezien het extremer worden van een aantal processen waar HDSR mee te maken heeft.

Effect ten opzichte van de begroting
Crisisbeheersing werkte in 2025 binnen de aangepaste begroting.

"Er zijn een paar zekerheden als zich een calamiteit voordoet: je hebt te weinig informatie en je moet te snel beslissingen nemen. Goede samenwerking, duidelijke afspraken en heldere structuren zijn erg belangrijk als het er echt op aankomt. In 2025 hebben we een grootschalige crisisoefening gedaan. Er ging veel goed, maar we hebben ook een aantal leerpunten ontdekt. En dat is natuurlijk ook goed: beter dit in een oefening tegen te komen, dan in het echt."

Jeroen Haan

2.2.2.2.7 Weerbaarheid

Algemeen
De wereldwijde geopolitieke spanningen en digitale dreigingen maken een weerbare organisatie noodzakelijk. Daarom startte HDSR sinds eind 2024 actief met het versterken van de weerbaarheid. In januari 2025 besprak het managementteam (MT) het thema naar aanleiding van de kamerbrief en het actuele dreigingsbeeld. Vanaf 2025 is Weerbaarheid gekoppeld aan het programma Crisisbeheersing en namen we een adviseur weerbaarheid aan.

Binnen HDSR ligt de focus vooral op bedrijfscontinuïteit: hoe blijven we onze hoofdtaken uitvoeren bij zowel natuurlijke als niet natuurlijke of bewust veroorzaakte verstoringen?

Het plan van aanpak bestaat uit drie domeinen:

- Digitale weerbaarheid: voortbouwend op bestaande maatregelen, maar met nieuwe zorgen over afhankelijkheid van grote tech bedrijven.
- Fysieke weerbaarheid: in 2025 startten we met analyse en planvorming, waaronder de beveiliging van kantoor en vitale assets, noodaggregaten, noodpompen en noodmaterialen.
- Sociale weerbaarheid: in 2026 werken we dit verder uit, dit omvat o.a. integriteit, ondermijning en training van medewerkers.

In gesprekken met medewerkers brachten we kwetsbaarheden in kaart, bijvoorbeeld bij 72 uur uitval van elektriciteit of communicatie. Naar aanleiding daarvan maakten we afspraken dat piketmedewerkers bij grootschalige uitval naar kantoor komen en de andere collega's thuisblijven. Ook kregen bestuurlijke weerbaarheid en integriteit aandacht.

Ontwikkelingen
De internationale situatie heeft invloed op ons werk. In 2025 is gesproken, geoefend en gepland voor scenario's zoals 72 uur uitval van elektriciteit. De conclusie is dat HDSR in zo'n situatie nog niet volledig aan haar taken kan voldoen. De komende jaren moet hier met urgentie aan worden gewerkt. Steeds meer collega's zijn zich bewust van de mogelijke gevolgen, al is dit bewustzijn nog niet overal voldoende.

Hoewel we in 2025 een stevige start maakten, is HDSR nog niet 'weerbaar'. Er is vooruitgang, maar verdere ontwikkeling en investeringen zijn noodzakelijk. Hiervoor namen we vanaf 2026 middelen op in de begroting.

Effect ten opzichte van de begroting
In 2025 waren nog geen middelen voor Weerbaarheid opgenomen. We onderzochten wel onder meer de mogelijkheden voor fysieke beveiliging van Poldermolen 2 en 3 en de meest kritieke assets van HDSR. Daarvoor maakten we kosten die niet voorzien waren.

2.2.2.3 Betrokkenheid verbonden partijen

De werkzaamheden van de verbonden partijen Muskusrattenbeheer (MRB), Netwerk Water en Klimaat (NWK) en AQUON dragen bij aan het behalen van de doelen van het programma Watersysteembeheer.

2.2.2.4 Gerealiseerde baten en lasten

2025 Programma Watersysteembeheer	Begroting 2025 INIT	BW	Begroting na BW	Realisatie 2025	Verschil Begroting na BW en Realisatie
Kosten					
Rentekosten	5.354	1.495	3.859	3.794	65
Afschrijvingskosten	13.102	899	12.202	12.200	2
Personeelskosten	33.110	360	32.750	32.878	128-
Overige kosten	29.455	3.501-	32.956	29.690	3.265
Toevoeging aan bestemmingsreservess	6.622	-	6.622	6.618	3
Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma	8.600	515-	9.115	8.593	522
Totaal kosten	**96.243**	**1.261-**	**97.504**	**93.775**	**3.730**
Overige opbrengsten					
Overige opbrengsten	16.546-	570	17.117-	17.938-	821
Onttrekking aan bestemmingsreservess	6.494-	2.698	9.192-	6.685-	2.507-
Totaal overige opbrengsten	**23.041-**	**3.268**	**26.309-**	**24.623-**	**1.686-**
Saldo kosten en opbrengsten en bestemmingsreserves	**73.202**	**2.007**	**71.195**	**69.152**	**2.044**
Verdeling netto saldo over reguliere taken en dynamische opgaven					
Reguliere taken					
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig g	42.238	1.802	40.437	39.555	882
Waterveilige leef- en werkomgeving	22.893	276	22.617	22.018	599
Totaal netto kosten	**65.131**	**2.077**	**63.054**	**61.572**	**1.481**
Dynamische opgaven					
Bodemdaling Veenweide	1.608	100	1.509	1.215	293
Gezond Water	3.892	170-	4.062	3.745	318
Sterke Lekdijk	-	-	-	-	-
Toekomstbestendig Watersysteem	2.571	-	2.571	2.620	49-
Totaal netto kosten	**8.071**	**70-**	**8.142**	**7.579**	**562**

**Bedragen in duizenden euro's. Begroting 2025 INIT: initiële begroting; BW: begrotingswijziging*

Toelichting

Afwijkingen boven de €100.000 worden hieronder toegelicht. De termen endogeen en exogeen verwijzen naar de invloedssfeer van HDSR ten aanzien van de afwijking, waarbij endogeen binnen en exogeen buiten die invloedssfeer ligt. De termen incidenteel en structureel verwijzen naar het karakter van de afwijking, waarbij incidenteel duidt op eenmalig en structureel op jaarlijks terugkerend.

Personeelskosten (€ 128.000 hogere kosten), incidenteel en exogeen.

De personeelskosten zijn hoger dan begroot, onder andere als gevolg van hogere uitgaven aan opleidingen (€64.000), en toevoeging aan de voorziening personeel in het kader van de Regeling vervroegde uittreding (51.000).

Overige kosten (€ 3,265 miljoen lagere kosten), incidenteel en exogeen.
De lagere overige kosten zijn het gevolg van het doorschuiven van baggerwerkzaamheden naar 2026. Dit is een incidentele verschuiving €1,290 miljoen. Hier staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve tegenover; dat effect is terug te zien bij de lagere overige opbrengsten. De lagere kosten kunnen verder verklaard worden door minder bijdragen aan openbare lichamen voor Impulsregeling Water in de Leefomgeving (€ 1,314 miljoen). Bij de Gemeenten die meedoen aan de impulsregeling, hebben zich vertragingen in de voorbereiding en de realisatie van projecten voorgedaan. Hierdoor loopt de realisatie/facturatie gemiddeld een boekjaar achter. Hier staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve tegenover; dat effect is terug te zien bij de lagere overige opbrengsten. De kosten voor de leaseauto's waren lager dan begroot (€295.000), door het verlengen van het leasecontract met 1 jaar. Tenslotte is aan beheer en (bouwkundig-) onderhoud €482.000 minder uitgegeven dan begroot. Overschrijdingen zijn er ook, zo sprake van hogere laboratoriumkosten van €462.000.

Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (€ 522.000 lagere kosten), incidenteel en exogeen.
De bijdrage aan het hoogwaterbeschermingsprogramma is €522.000 lager begroot.

Overige opbrengsten (€ 821.000 hogere opbrengsten), incidenteel en exogeen.
Er wordt € 399.000 meer bijdrage ontvangen van de gemeente Utrecht, Zeist en Nieuwegein dan begroot, voor baggerwerkzaamheden uitgevoerd door HDSR ten behoeve van deze gemeenten. De werkzaamheden zijn eerder gereed gekomen dan begroot. Ook is een hoger bedrag ontvangen dan begroot voor het detacheren van personeel van HDSR bij derden (€157.000). Tenslotte zijn uitkeringen vanuit het UWV ontvangen voor zwangerschapsverlof en ouderschapsverlof (€158.000). Deze bedragen worden niet begroot, omdat ze niet voorspelbaar zijn.

Onttrekking aan bestemmingsreserves (€ 2,507 miljoen lagere opbrengsten), incidenteel en exogeen
Als gevolg van lagere uitgaven aan projecten voor de Impulsregeling Leefomgeving en lagere kosten voor baggerwerkzaamheden, zijn de onttrekkingen aan de bestemmingsreserves ook lager dan begroot.

Dynamische opgave Bodemdaling Veenweide (€ 293.000 lagere kosten), incidenteel, deel endogeen en deels exogeen.
De dynamische opgave Veenweide richt zich op het beperken van bodemdaling, CO_2 uitstoot en het versterken van een robuust watersysteem. In 2025 besloot het bestuur om de gebiedsgerichte aanpak, ontwikkelt voor de werkzaamheden voor de dynamische opgave, door te zetten in de lijnactiviteit en meer reguliere taak 'Robuust en gezond watersysteem'. De overgang van dynamische opgave naar regulier werk heeft geleidelijk gedurende 2025 plaatsgevonden en de werkzaamheden kennen een ruime overlap in karakter. Financieel zijn per saldo meer kosten op de reguliere taak geboekt, waardoor bij de dynamische opgave sprake is van een onderschrijding op het budget. Daarnaast is er

een onderschrijding op personeelskosten door vertraging in UPLG-gebiedsprocessen en niet ingevulde (tijdelijke) formatie.

Dynamische opgave Gezond Water (€ 318.000 lagere kosten), incidenteel en exogeen.
Binnen de dynamische opgave Gezond Water ligt de nadruk op het behalen van KRW doelen en het verbeteren van de waterkwaliteit. In de laatste vier maanden van 2025 zijn extra acties uitgevoerd zoals vastgelegd in het Actieplan KRW 2025. Sommige projecten zijn vertraagd en schuiven door naar 2026, zoals de natuurvriendelijke oeverrealisatie en de watersysteemanalyse van de Veldhuizerplas. Hierdoor blijft circa €128.000 over binnen de overige kosten. Loonsomkosten vallen lager uit door het bewust niet invullen van vacatureruimte, waarbij capaciteit verschuift naar vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) op waterkwaliteit. De vacature voor beleidsadviseur waterkwaliteit is eind 2025 ingevuld, wat verdere stabiliteit geeft aan de uitvoering.

2.3 Bestuurlijk Programma Besturen, organiseren en digitaliseren

HDSR investeerde sterk in waterbewustzijn, communicatie en bestuurlijke versterking. Programma's voor duurzaamheid, biodiversiteit en circulariteit leveren steeds concretere resultaten op. Gerichte en preventieve communicatie rond grote projecten vergrootte begrip en naleving in de omgeving. De digitale transformatie richtte zich op weerbaarheid, cybersecurity en een robuuste informatiehuishouding. De verdere implementatie van de Woo onderstreept het belang van open en transparant bestuur. De organisatie bereidde zich voor op nieuwe wettelijke en financiële kaders, waaronder het belastingstelsel 2026.

2.3.1 Waterbewust leven en genieten van water

2.3.1.1 Reguliere taken

2.3.1.1.1 Waterbewust leven

In de dynamische opgave waterbewust leven zoeken we verbinding met bedrijven, gemeenten en inwoners, werken we samen aan en stimuleren we koppelkansen rondom duurzaam waterbeheer en gezond water. Ook in 2025 investeerde het waterschap in de subsidieregeling blauwe bewoners initiatieven (BBI), interactieve lessen in klimaat en waterbeheer op scholen en in het behouden en beter zichtbaar en beleefbaar maken van watererfgoed. We voeren om de 2 jaar de publieksmonitor Waterpeil uit. In 2026 voeren we deze weer uit.

We zijn in 2025 begonnen met de integratie van de dynamische opgave Waterbewust leven met de communicatiepijler Waterbewustzijn. In 2026 krijgt deze integratie verder inhoud en vorm.

Effectindicator 8.1
Toegenomen percentage in aantal respondenten en in score van de enquête Publieksmonitor Waterpeil:
Status: **Deze effectindicator kunnen we niet invullen.**

Waterraad
In 2025 organiseerden we weer uiteenlopende activiteiten voor de jongeren uit onze Waterraad om hen kennis te laten maken met ons waterschap en in gesprek te laten gaan met ambtelijke en bestuurlijke waterschappers. Daarnaast schreef de Waterraad een

adviesrapport aan het algemeen bestuur waarin zij een reflectie gaf over onderwerpen als waterzuivering, klimaatadaptatie en digitale weerbaarheid.
Door het aantal aanmeldingen voor een nieuwe Waterraad, de opkomst van Waterraadsleden bij georganiseerde activiteiten en gedeeltelijke uitval bij de begeleiders voerden we minder activiteiten uit dan gepland en begroot. In 2025 is slechts een kleine €1.000 van de begrote €10.000 uitgegeven.

We gaan nu eerst een evaluatie doen en op basis daarvan besluiten we of we een nieuwe Waterraad werven en zo ja, welke vorm we daarbij kiezen.

Subsidieregeling Blauwe Bewoners Initiatieven (BBI)
In 2025 voerden bewoners verschillende ‘blauwe’ buurtinitiatieven uit met behulp van onze subsidieregeling Blauwe Bewonersinitiatieven. Via deze regeling stimuleert het waterschap particuliere initiatieven op het gebied van duurzaam waterbeheer, die een collectief, maatschappelijk element hebben. Het waterschap kende in 2025 aan 29 projecten subsidie toe met een totaal van € 120.588 subsidie. We verleenden onder andere subsidie aan het vergroenen en watervriendelijk maken van schoolpleinen en speeltuinen, regentonnen, groene daken, verduurzaming van de watervoorziening in een openbare tuin, clean-up acties, het behoud van watererfgoed en educatie- en kennisnetwerkprojecten. Het totale subsidiebudget is in 2025 niet volledig besteed.

Citizen Science
Ding-dong! Voor het vijfde jaar op rij stond de visdeurbel aan. De website werd meer dan 30 miljoen keer bezocht (in 2024 was dit nog 20 miljoen), 2,3 miljoen unieke bezoekers bekeken de onderwaterbeelden en mensen belden ruim 200.000 keer aan om vissen door de Weerdsluis te helpen. Dankzij al die aandacht kregen duizenden vissen de kans om op tijd een goede plek te vinden om zich voort te planten.

De (inter)nationale belangstelling voor de visdeurbel was ook dit jaar onverminderd groot. Zo was de visdeurbel onder andere te zien in ‘Last Week Tonight’, een Amerikaans satirisch nieuwsprogramma, en in het Hong Kong journaal in China. In een Ierse bibliotheek werd zelfs een speciaal scherm neergezet, zodat kinderen daar konden meekijken. Het merendeel van de websitebezoekers kwam dit jaar uit de Verenigde Staten, Nederland en het Verenigd Koninkrijk.

Als onderdeel van citizen science deden studenten, boeren en vrijwilligers 150 waterkwaliteitsmetingen. Ook buiten ons gebied gingen bewoners aan de slag met het meten van de waterkwaliteit.

Figuur 10: Studenten bewonderen waterdiertjes

Watererfgoed
Het meest in het oog sprongen:

- De renovatie en isolatie van het dak en de renovatie van gevels en kozijnen van ons monumentale dijkhuis in Jaarsveld. Parallel daaraan voerden we een herbestemmingsonderzoek van het dijkhuis uit. Dit leidt naar verwachting tot besluitvorming over de toekomst van het dijkhuis in 2026;

- De restauratie van de monumentale sluiscomplexen in de Kromme Rijn in Cothen en Werkhoven;

- De feestelijke ingebruikname van een nieuwe stoomketel van het monumentale stoomgemaal Kamerik-Teylingens. Hiermee brengt de Stichting Watererfgoed Groot Woerden de beleving van waterbeheer met stoom van ruim 150 jaar geleden weer tot leven.

2.3.1.1.2 Vaarwegbeheer en recreatie

Algemeen
Vaarwegbeheer en nautisch vaarwegbeheer zijn wettelijke taken van het waterschap. Het vaarwegbeheer gaat over het fysieke onderhoud van de vaarweg. Nautisch vaarwegbeheer gaat over het reguleren van en toezien houden op het vaarverkeer. We beheren de door de provincie aangewezen vaarwegen, alsook vaarwegen die wij zelf als zodanig hebben aangewezen. Het beleid en regels voor de vaarwegen is vastgelegd in de provinciale waterverordening en provinciale besluiten, ons eigen vaarwegbeleid en de door ons opgestelde verkeersbesluiten.

Ontwikkelingen
Geactualiseerde verkeersbesluiten traden in 2025 in werking voor de Kromme Rijn en de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHIJ). Hierop pasten we de bebording aan en deed

toezicht en handhaving gecoördineerde monitoring. We vernieuwden gebruiksovereenkomsten voor ligplaatsen op de GHIJ. Op de Vlist brachten we de bebording in overeenstemming met het verkeersbesluit en informeerden we de omgeving over de vigerende regels. Met provincies Utrecht en Zuid-Holland stemden we af om te komen tot een nieuwe vaarwegovereenkomst voor de periode 2025 – 2029.

In 2025 rondden we de werkzaamheden aan de sluis in Oudewater af, zodat deze weer in bedrijf kwam. De Goejanverwellesluis heeft een gecompliceerd defect en is sinds april 2025 gestremd. Begin 2026 begint het werk buiten om de sluis te herstellen. De Loobrug van de gemeente Utrecht was een groot deel van het vaarseizoen gestremd in verband met bouwkundige problemen van het kunstwerk.

Onze BOA’s hebben 20 vaardiensten gedraaid op onze vaarwegen, waarvan zes in gezamenlijkheid met de politie en één met de RUD Utrecht.

Effect ten opzichte van de begroting
Er is geen effect ten opzichte van de begroting.

2.3.1.1.3 Monitoring zwemwater

Algemeen
We monitoren de zwemwaterkwaliteit in de zeven officiële zwemlocaties in ons gebied. De resultaten van de afgelopen vier jaar (2022-2025) laten zien dat vijf zwemlocaties de score 'uitstekend' hebben. Eén locatie heeft de score 'goed'. Bij de zwemlocatie Voorveldse Polder zijn in 2024 maatregelen genomen om de waterkwaliteit te verbeteren. Sindsdien doen we daar nieuwe metingen. Helaas heeft deze locatie na twee meetjaren nog steeds de score 'slecht'.

Ontwikkelingen
De Gemeente Utrecht onderzocht of er nieuwe locaties voor zwemwater mogelijk zijn. Twee kansrijke locaties kwamen naar voren: Werkspoorhaven en Noorderpark-Ruigenhoek. De gemeente gaat nu verder in gesprek met betrokken partijen om de plannen uit te werken.

Effect ten opzichte van de begroting
Er is geen effect ten opzichte van de begroting.

2.3.2 Bestuur, middelen en maatschappij

2.3.2.1 Dynamische opgaven

2.3.2.1.1 Duurzaamheid

Algemeen
In 2025 werkte HDSR onverminderd door aan een emissieloos, circulair en meer biodivers waterschap, met als versneller het programma duurzaamheid. Ook in de lijnorganisatie wordt veel en in toenemende mate aan duurzaamheid gewerkt. Om meer zicht te krijgen op hoe het programma is geland in de lijn en wat er in de lijnorganisatie verder wordt gerealiseerd, gaan we dit vanaf 2026 systematisch rapporteren.

Het programma loopt goed en levert uitstekende resultaten. Op effectniveau scoren de drie indicatoren nog geel. Dit komt doordat de effecten op langere termijn pas zichtbaar zullen worden of doordat er andere factoren zijn die de veranderingen in de praktijk beïnvloeden.

Het programma Duurzaamheid heeft in 2025 de bestuurlijke ambities via het thema Duurzaam Opdrachtgeverschap vertaald naar een uitvoeringsstrategie in projecten en diensten. Vanaf 2026 gaan de opdrachtgevers, veelal de beheerafdelingen, de klanteisen op het gebied van duurzaamheid meegeven in de projectopdracht. Per type project worden specifieke eisen gesteld op het gebied van duurzaamheid. In het ‘plan van aanpak’ worden deze eisen nader uitgewerkt en vindt de afweging en besluitvorming plaats. Het ingenieursbureau van HDSR neemt deze eisen mee in het ontwerp en in de aanbesteding, waarop wordt gerapporteerd en geëvalueerd. Al onze leveranciers zijn contractueel gebonden aan de minimale eisen die HDSR stelt op het gebied van Duurzaamheid. De HDSR toolbox voor Duurzaam Opdrachtgeverschap is zo goed als gereed. De nadruk ligt daarom niet meer zozeer op het ontwikkelen van nieuwe instrumenten maar op het gebruik ervan. Onze huidige aanpak heeft onder andere geresulteerd in de derde plaats op de ranglijst van meest duurzame aanbesteders van Bouwend Nederland.

Een ander mooi voorbeeld is het in 2025 tot stand gekomen plan voor de vernieuwbouw van rwzi Zeist. Dit is het eerste grote bouwwerk van HDSR dat voor 50% wordt gebouwd met secundaire materialen. Deze ambitie stelt de ontwerpers en technisch specialisten voor interessante uitdagingen én oplossingen. Zie verder in het Hoofdstuk Zuiver.

Ontwikkelingen
De trajecten om TEO (Thermische Energie (warmte en kou) uit Oppervlaktewater) en TEA (Thermische Energie uit Afvalwater) tot stand te brengen zijn niet alleen leerzaam, ze versterken ook de banden met de betrokken stakeholders zoals gemeenten, energiecoöperaties en netbeheerder. Door onder andere de betrokkenheid van veel partijen en het innovatieve karakter van het onderwerp duren de trajecten soms lang. Nieuwe mogelijkheden dienen zich aan via de nieuwe, gewijzigde Wet Collectieve Warmte die de

overstap naar collectieve warmte bevordert en waarborgt. Na de Tweede Kamer heeft ook de Eerste Kamer de wet aangenomen. HDSR bezint zich in 2026 op de mogelijke consequenties voor de eigen rol, waarvoor de wet nieuwe mogelijkheden biedt.

Door externe ontwikkelingen zijn de business cases van zon- en windenergie aan sterke veranderingen onderhevig, wat besluitvorming lastig maakt. Grote windturbines op eigen terrein lijken vooralsnog niet mogelijk en het onderzoek naar kleine windturbines is door het vertrek van een teamlid (en het aannemen van een nieuwe collega) vertraagd. We hebben vooronderzoek gedaan naar de mogelijkheden zelf zonne-energie op te wekken op onze rwzi's. We staan nu voor de afweging van diverse duurzaamheidsinitiatieven op de rwzi's die ruimte vragen en verschillende kosten- en batenaspecten hebben. In 2026 passen we daarvoor een nieuw afwegingskader toe, om heldere (bestuurs)keuzes te kunnen maken.

Netcongestie blijft een beperking die ontwikkelingen in de weg zit. Eigen projecten staan onder druk omdat vergrootte of nieuwe aansluitcontracten op het elektriciteitsnet niet mogelijk zijn. Ook grote energie-opwekprojecten in de regio, waaraan HDSR zou willen deelnemen, gaan niet door. Door allerlei factoren – netcongestie, afgeblazen energie-opwek, gebrek aan ruimte op assets, wet- en regelgeving etc.- wordt het doel om in 2030 energieneutraal te zijn moeilijker te behalen. Daarnaast maakte netcongestie het in 2025 moeilijk om grootschalige laad-voorzieningen aan te leggen, om daarmee alle werkzaamheden met elektrisch materieel uit te voeren en zo overal te voldoen aan SEB (Schoon en Emissieloos Bouwen).

In 2025 hebben we de banden met onze strategische partner STEDIN verder aangetrokken. We verwachten in de toekomst veel aan elkaar te hebben om in een beschikbaar, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem te voorzien.

"Duurzaamheid en circulariteit zijn het afgelopen jaar nog meer vanzelfsprekend geworden in het dagelijkse werk van HDSR. Zo is bij de nieuwbouw van RWZI Zeist voor circulair en duurzaam bouwen gekozen. Op de lijst van meest duurzame aanbesteders in Nederland staat HDSR inmiddels op het podium met een mooie 3e plaats. Het wordt bijzonder lastig om de doelstelling Energieneutraal al in 2030 te realiseren. Het komende jaar gaan we nader onderzoeken hoe we meer energie kunnen besparen en hoe vooral energie kunnen gebruiken als er regionaal veel duurzame opwek is. Hiermee werken we aan onze energiezekerheid en aan het verminderen van netcongestie."

Anjo Travaille

In 2025 zijn stappen gezet om een materialenmarktplaats in te richten. Dit is een fysieke locatie waar materialen en bouwdelen, die geschikt zijn voor hergebruik, geconditioneerd worden opgeslagen. Deze materialen zijn vrijgekomen uit projecten van HDSR, zijn beschikbaar gesteld door andere partijen en in een enkel geval ingekocht. Via een digitale

applicatie kan inzicht worden gekregen in de actuele voorraad en kunnen materialen en bouwdelen worden gereserveerd.

HDSR is op zoek naar een duurzame vervanger voor hardhouten damwandplanken. Hiervoor lijkt cellulose, die bij onze zuivering in Utrecht wordt gewonnen, een geschikte bouwstof. In 2025 zijn proeven uitgevoerd om hiervoor de geschikte samenstelling en afmetingen te bepalen. In 2026 worden de eerste damwandplanken op locatie getest.

Effect ten opzichte van de begroting
Door personele wisseling is er iets vertraging opgetreden, maar voor de meeste uitval is een tijdelijke oplossing gevonden.

Het biodiversiteitsteam werd in 2025 compleet en werkt aan de implementatie van het in december 2024 goedgekeurde actieplan Biodiversiteit. Er worden mooie resultaten geboekt (zie hieronder).

De MKI/LCA training (Life Cycle Assessment/ Milieukostenindicator) door Hogeschool Utrecht heeft plaatsgevonden en is door 50 HDSR collega's gevolgd (zie hieronder).

Het budget in de begroting van € 1,470 miljoen was toereikend en is op €142.000 na geheel besteed aan de voorgenomen activiteiten.

Effectindicator 9.1
Mate van reductie van de totale uitstoot van broeikasgassen, uitgedrukt in CO2-equivalenten:
Status: **Aandacht vereist**

Een aanzienlijk aandeel van de uitstoot van HDSR komt voort uit lachgas- en methaanemissies van de rwzi's. Onderzoek hiernaar ligt op schema. De verwachting is dat we zowel de berekeningen kunnen verbeteren als methoden kunnen ontwikkelen om deze emissies te reduceren. Een onderzoek om methaanemissies te reduceren op rwzi Nieuwegein is afgerond. In 2026 gaat een voorstel hierover naar het AB. Een positieve ontwikkeling verwachten we in de cijfers van 2025 (die in 2026 worden gepubliceerd via de Klimaatmonitor Waterschappen), vanwege het bestuursbesluit om groene Nederlandse stroom in te kopen. Wij wekken zelf ook energie op, uit biogas en met zonnepanelen, en er zijn nog mogelijkheden om het energieverbruik te verminderen. Bijvoorbeeld door de beluchting langzamer op te starten.

In 2025 is een onderzoek gedaan naar mogelijke maatregelen om de mobiliteit van HDSR versneld te verduurzamen. Elektrificatie van het wagenpark en van privé voertuigen biedt de grootste CO2-reductie, maar in verband met functionaliteit en inzetbaarheid bij calamiteiten is volledige elektrificatie geen optie. Als onderdeel van het mobiliteitsbeleid moet HDSR een laadpalenbeleid opstellen.
Ons elektriciteitsverbruik wordt beïnvloed door externe factoren zoals weersomstandigheden en bevolkingsgroei. Vanuit Zuiver is een energie-dashboard ontwikkeld dat per rwzi en per locatie inzicht geeft in het energieverbruik. Op basis daarvan

kunnen ook maatregelen genomen worden om energie te besparen en netcongestie te voorkomen.
De emissies van business travel zijn toegenomen. Dit komt met name door meer gedeclareerde kilometers.

Aquathermie
We stimuleren en faciliteren het winnen van warmte uit oppervlaktewater (TEO) of uit afvalwater (TEA). Daarom zijn we in 2025 nauw betrokken geweest bij haalbaarheidsonderzoeken en participatieprocessen voor TEA op meerdere rwzi's (De Bilt, Driebergen, Nieuwegein, Woerden, Zeist). Daarnaast hebben we samen met de warmtetafel RES (regionale energiestrategie) Regio Utrecht de vraag naar en het aanbod van warmte in beeld gebracht voor de Kromme Rijn, de Gekanaliseerde Hollandse IJssel, de Leidsche Rijn en de Oude Rijn. Zo helpen we gemeenten om aquathermie op te nemen in hun warmteprogramma's. Tenslotte hebben we in onze waterschapsverordening regels opgenomen om het vergunnen van TEO te stroomlijnen.

Effectindicator 9.2
Vermeden milieu-impact door minder inkoop (virgin/ruwe) grondstoffen en winning grondstoffen uit eigen bronnen:
Status: **Aandacht vereist**

Op het gebied van circulariteit zijn dit jaar een aantal mooie resultaten bereikt. Begin 2025 heeft het college de 'strategie circulaire economie' vastgesteld. In november hebben we het Koersdocument 'Circulair Denken, Regionaal Doen' ondertekend, waarmee we als regio Utrecht meer gaan samenwerken op weg naar een circulaire samenleving. Daarnaast stonden we voor het tweede jaar op rij in de top 5 in de ranking van Bouwend Nederland van meest duurzame aanbesteders.

Vermeden milieu-impact door minder inkoop van virgin/ruwe grondstoffen
Om een beeld te kunnen geven van de milieu-impact door grondstoffengebruik in onze projecten is een aantal voorwaarden nodig. Zo moet allereerst kennis en kunde van de milieukostenindicator (MKI) aanwezig zijn. Daarvoor hebben 50 collega's in 2025 een training gevolgd. Verder moest er een manier ontwikkeld worden waarop per project aangeduid kan worden welke materialen zijn gebruikt: het materialenpaspoort. In 2025 heeft HDSR, samen met 8 andere waterschappen, een standaard opgeleverd. Deze standaard wordt nu verder uitgerold via het Waterschapshuis.

Een aantal projecten binnen HDSR heeft MKI-berekeningen en Materialen-paspoorten in hun programma van eisen staan. Zodra deze worden opgeleverd, kan deze effectindicator kwantitatief worden ingevuld. In de tussentijd is het doel om zoveel mogelijk projecten aan deze eisen te laten voldoen.

Vermeden milieu-impact door winning grondstoffen uit eigen bronnen

Samen met het programma Circulaire Waterketen onderzoeken we mogelijkheden om reststoffen uit het zuiveringsbeheer nuttig in te zetten of om er grondstoffen uit terug te winnen. Voor de grondstoffen cellulose, Kaumera en fosfor wordt verwezen naar het programma Circulaire Waterketen.

Daarnaast gebruiken we ook andere bronnen. In 2025 zijn we een samenwerking aangegaan met Agricycling, waarbij maaisel van HDSR door de agrisector wordt opgewerkt tot een bodemverbeteraar en in ons beheersgebied wordt toegepast.
Voor de meeste ‘eigen grondstoffen’ hebben we wel generieke kengetallen over vermeden CO2e, maar nog geen exacte jaarlijkse cijfers over de vermeden milieu-impact. Samen met andere waterschappen werken we aan een projectplan voor gestandaardiseerde kentallen voor milieu-impact van bouwmaterialen, chemicaliën en energie.

Effectindicator 9.3
De mate van versterkte natuur door ons waterbeheer en op onze terreinen:
Status: **Aandacht vereist**

HDSR neemt biodiversiteit al langer mee in zijn werk. In 2025 zijn we gestart met de uitvoering van het actieplan biodiversiteit, voor een versnelling van het werken aan biodiversiteit. De uitvoering van het plan ligt op koers. In 2025:

- Is gestart met de monitoring van dijken en keringen (eerste resultaten verwacht in 2026)
- Is het areaal bloemrijk beheerde regionale keringen toegenomen tot 60%; de Lekdijk wordt 100% bloemrijk beheerd
- Blijft in 90% van de watergangen minimaal 25% van de oevervegetatie staan
- Zijn er vanuit de gebiedsprocessen 6 km. natuurvriendelijke oevers in voorbereiding voor realisatie en is een start gemaakt met het onderzoeken van de potentie in andere watergangen
- Is er bij rwzi Driebergen in samenwerking met de gemeente een dassenpassage aangelegd en bij rwzi De Meern een bijenburcht
- Zijn we actief deelnemer aan het platform groen-blauwe dooradering en zoeken we intensief de samenwerking in de regio rondom het thema groen-blauwe dooradering en basiskwaliteit natuur
- Zijn we actief deelnemer aan landelijke platforms zoals het Deltaplan Biodiversiteit en Agenda Natuurinclusief. We zetten in op een landelijke monitoring van de groen-blauwe dooradering.

2.3.2.1.2 Digitale transformatie

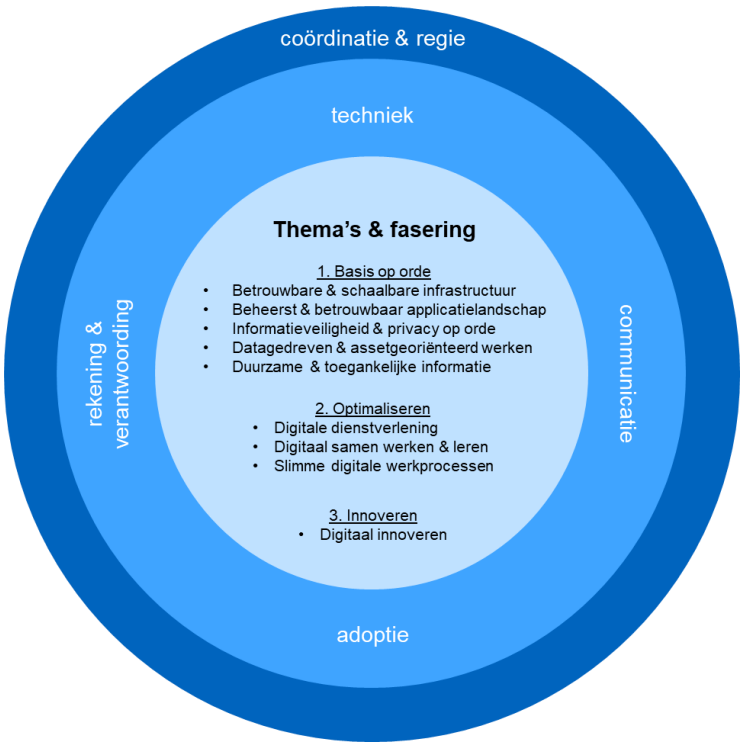
Algemeen

Digitale transformatie vormt een belangrijk onderdeel van de strategie van HDSR. In 2025 zijn de afspraken uit de Begroting 2025 verder uitgevoerd. De nadruk lag op het versterken van de regie; het op orde brengen van zaken als informatieveiligheid, infrastructuur en informatiebeheer; het voorbereiden van een gestructureerd adoptieprogramma en het zetten van blijvende stappen richting datagedreven werken.

De voortgang van geprioriteerde doelen wordt hieronder toegelicht.

Programma Digitale Transformatie

In 2025 is een programmastructuur opgezet voor digitale transformatie waarmee er meer samenhang, prioriteitstelling en bestuurlijke én ambtelijke betrokkenheid is gerealiseerd. Er bestaat nu een compacte programmaorganisatie die programmaregie en programmacommunicatie ondersteunt. Lijnprojecten zijn hierdoor afgestemd op strategische doelen. Ook zijn de eerste stappen gezet om IT-portfoliomanagement te professionaliseren. Dit helpt bij het maken van goed onderbouwde keuzes over welke projecten worden voortgezet, hoe middelen efficiënter worden toegewezen en of projecten aansluiten bij de HDSR-doelstellingen. Tegelijk blijft het belangrijk om programmasturing verder te integreren in de reguliere planning- en control-cyclus en portfoliomanagement als sturingsinstrument door te ontwikkelen. Met deze activiteiten liggen we goed op schema.

Figuur 11: Overzicht thema's & fasering

Informatiebeveiliging en privacy op orde
In 2025 is verdere vooruitgang geboekt in het volwassen worden van informatiebeveiliging en privacy, mede als gevolg van strengere Europese regelgeving en de actualisering van het Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). We werkten gericht aan het behalen van de BIO score 3, waarbij we aanzienlijke stappen hebben gezet en het traject volgens planning verloopt. Beleidskaders op het gebied van informatiebeveiliging en privacy zijn verder geïmplementeerd binnen de organisatie. Ook zijn voorbereidingen getroffen voor aansluiting bij het Security Operations Center (SOC) via het Waterschapshuis. De bewustwording onder medewerkers ten aanzien van zorgvuldig omgaan met informatie is verder toegenomen. Voortdurende aandacht blijft noodzakelijk voor een volledige implementatie en organisatorische verankering van identiteiten- en toegangsbeheer, net als de verdere versterking van de fysieke beveiliging van gebouwen, zuiveringsinstallaties en gemalen.

Betrouwbare & schaalbare infrastructuur
We hebben belangrijke stappen gezet in het technisch verbeteren van onze informatiebeveiliging. Zo zijn rollen en rechten beter ingericht en beveiligingsmaatregelen technisch afgedwongen. Daarnaast is het SOC-project opgezet, waarmee we gezamenlijk beveiligingsincidenten kunnen monitoren, detecteren, analyseren en erop reageren. Dit vergroot onze veiligheid.

De samenwerking tussen kantoorautomatisering (IT) en procesautomatisering (OT) wordt steeds intensiever, wat leidt tot meer efficiëntie, flexibiliteit en innovatie. Tegelijkertijd raakt het absorptievermogen aan de OT-kant zijn grenzen. De gevolgen hiervan zijn inmiddels in kaart gebracht en worden verder uitgewerkt. Ondanks deze uitdagingen verloopt de samenwerking constructief, waardoor de continuïteit van de dienstverlening geleidelijk beter wordt gewaarborgd. Het principe ’samen waar mogelijk, apart waar noodzakelijk’ staat hierbij centraal. Zo is bijvoorbeeld de productieomgeving van Waterbeheer verhuisd naar de datacenters in Almere en Aalsmeer, waar aparte kasten zijn geplaatst om IT en OT-fysiek te scheiden.

Beheerst & betrouwbaar HDSR-applicatielandschap
Het realiseren van een beheerst HDSR-applicatielandschap is benoemd als een van de negen thema’s binnen Digitale Transformatie. In 2025 richt het voorbereidingsproject zich op het inventariseren van applicaties, het toewijzen van eigenaarschap per afdeling en het ordenen van de administratie. Dit levert inzicht op in gebruik, belang, eisen en beheer van applicaties. Met de Applicatiewasstraat worden applicaties gestructureerd beoordeeld. Het project legt een basis voor verdere digitalisering en innovatie bij HDSR en ondersteunt zowel bestuurlijke als uitvoerende belanghebbenden.

Datagedreven & asset georiënteerd werken
In 2025 hebben we belangrijke stappen gezet richting datagedreven werken bij HDSR. De datastrategie is uitgewerkt in een routekaart, die begin 2026 wordt besproken. Belangrijke acties zijn het opzetten van data-governance, een data-organisatie, overlegstructuren en een centraal overzicht van datagebruik en -kwaliteit.

Het organisatie-brede dataplatform is in 2025 gerealiseerd, net als de eerste Digilab-voorzieningen. Dit biedt voldoende rekenkracht en opslag voor data-analyse, waardoor hydrologen en ecologen moderne technologieën kunnen benutten.

Duurzame & toegankelijke informatie
Conform de afspraken met de Archiefinspectie is in 2025 verder gewerkt aan een structurele verbetering van de informatiehuishouding. We zijn gestart met het opzetten van een kwaliteitszorgsysteem dat gericht is op het waarborgen van de kwaliteit van informatie. Dit systeem toetst de mate van compliance van de informatiehuishouding en zorgt voor adequate borging van de bewijslast. Het opschonen en overbrengen van het fysieke archief naar het RHC Rijnstreek en Lopikerwaard zijn voortgezet. Blijvende aandacht is vereist voor de verdere implementatie van het kwaliteitssysteem binnen de gehele organisatie, het vergroten van de opschoningscapaciteit en de migratie naar zaakgericht werken, zodat informatie vindbaar en op passende wijze beschermd is.

Digitale dienstverlening
HDSR werkt aan het structureel verbeteren van zijn digitale dienstverlening, in lijn met de strategische visie Digitale Transformatie en gemaakte begrotingsafspraken. Hiervoor is het programma Digitale Dienstverlening opgezet. In het begin van 2026 zal er een voorstel worden voorgelegd aan het algemeen bestuur over het vervolg en de verdere ambitie.

Digitale Vitaliteit
Conform de uitgangspunten van de vaarkaart “Digitaal op koers” zijn in 2025 diverse adoptiepilots gestart, met als doel in 2026 een gestructureerd adoptieprogramma te implementeren; de Stroomversneller-aanpak. Deze aanpak heeft tot doel om digitaal (samen)werken eenduidig, veilig en efficiënt vorm te geven. Hierbij wordt zorgvuldig aandacht besteed aan kennisontwikkeling, vaardigheden, veranderbereidheid en het adoptievermogen binnen de organisatie. Dit vormt een eerste stap richting het vergroten van de digitale vitaliteit van de organisatie en bereidt medewerkers voor op het effectief inzetten van technologische ontwikkelingen, zoals kunstmatige intelligentie, bij het uitvoeren van hun taken. Binnen deze aanpak krijgt AI-geletterdheid expliciet aandacht, aangezien een adequaat kennisniveau bij medewerkers essentieel is voor een verantwoorde toepassing van AI. Bovendien verplicht de AI-verordening (overheids)organisaties om actief aan AI-geletterdheid te werken.

Het Waterschapshuis
Het Waterschapshuis (hWh) faciliteert de 21 waterschappen bij het gezamenlijk uitvoeren van digitaliseringsprogramma’s en -projecten. In 2025 is de samenwerking tussen HDSR en hWh verder geïntensiveerd. Door gezamenlijke initiatieven, zoals het collectieve Microsoft-contract, realiseert HDSR-schaalvoordelen en profiteert het van gunstige condities. Ook ontwikkelt hWh, in opdracht van de waterschappen, handelingsperspectieven voor het omgaan met risicovolle IT-afhankelijkheden. De aansluiting op het Security Operations Center stelt HDSR daarnaast in staat gebruik te

maken van gedeelde voorzieningen voor monitoring en beveiliging van zowel IT- als OT-omgevingen.

Door samen te werken en kennis te delen binnen de waterschapssector kunnen we ervaringen, standaarden en praktijkvoorbeelden uitwisselen. Hierdoor kunnen we gebruikmaken van bestaande oplossingen en hoeven we het niet steeds opnieuw zelf uit te zoeken. Dit zorgt voor een digitale ontwikkeling die efficiënter, veiliger en eenvoudiger te beheren is.

Enkele voorbeelden hiervan zijn onder andere:

- Z-info, het landelijke zuiveringsinformatiesysteem dat meetgegevens verzamelt van vrijwel alle rioolwaterzuiveringsinstallaties. Dit systeem wordt ingezet om prestaties van zuiveringsinstallaties te volgen, onderling te vergelijken en te verbeteren. Zo kan je bijvoorbeeld controleren hoe effectief stikstof, fosfor en andere verontreinigingen worden verwijderd. Water-schappen gebruiken Z-info om hun processen te optimaliseren, kosten te besparen en aan wettelijke rapportageverplichtingen te voldoen. Daarnaast stimuleert het systeem kennisdeling en datagedreven werken. In 2025 zijn er nieuwe functies toegevoegd, zoals een module voor de verwijdering van medicijnresten en mogelijkheden om lachgasemissie te meten en te reduceren. Dit draagt bij aan klimaatneutrale rioolwaterzuivering.

- Musktrap, een vangstregistratiesysteem waarmee muskus- en beverrattenbestrijders gemakkelijk en efficiënt kunnen samenwerken en gegevens over vangsten verzamelen en analyseren, en zo direct bijdragen aan het terugdringen van muskusratten tot aan de landgrens. Vanaf 2025 wordt dit systeem landelijk ingezet. Dit is een goed voorbeeld van datagedreven en data-gestuurd werken: van het gebruik van landkaarten waarop lokaal punaises werden geplaatst om vangstmiddelen en resultaten te visualiseren, via lokaal ontwikkelde Excel-sheets, naar één centraal registratiesysteem voor het hele land. Daardoor ontstaat helder inzicht, betere sturing en samenwerking en kunnen vangstmiddelen en capaciteit efficiënter worden toegewezen om het landelijke doel te bereiken.

2.3.2.2 Reguliere taken

2.3.2.2.1 Dierenwelzijn

Het afgelopen jaar hebben we geïnventariseerd wat de impact van ons handelen als waterschap is op het welzijn van dieren, in ons beheergebied. Daaruit bleek dat we een groot deel van onze werkzaamheden uitvoeren op een manier die het dierenwelzijn bevordert. Ook is geconstateerd dat er nog enkele verbeteringen mogelijk zijn. Om zowel datgene wat er voor dierenwelzijn is bereikt als de stap naar verdere verbetering te borgen, leggen we in 2026 als vervolgstap op deze inventarisatie de beleidsnota dierenwelzijn ter besluitvorming aan het algemeen bestuur voor.

2.3.2.2.2 Communicatie

Algemeen
Goede communicatie is onmisbaar voor ons. Het vergroot bewustzijn, versterkt vertrouwen en creëert draagvlak. Door de buitenwereld naar binnen te halen en onze binnenwereld hieraan te verbinden, maken we ons werk zichtbaar en begrijpelijk en versterken we onze effectiviteit. Met focus zorgen we dat de boodschap van ons waterschap niet versnippert, maar echte impact heeft.

Ontwikkelingen
In 2025 stelde het algemeen bestuur van HDSR de Meerjarenstrategie Communicatie vast. Eerder was al het Message House met kernboodschappen rondom onze belangrijkste thema's vastgesteld. Met de meerjarenstrategie communiceren we doelgericht en met impact, versterken we ons profiel en verdiepen we de dialoog met stakeholders. Hiermee geven we invulling aan de ambitie om (h)erkend te worden als onmisbare partner bij maatschappelijke opgaven rond veilige dijken, schoon water en ruimtelijke inrichting. De strategie biedt bovendien houvast om waterbewustzijn bij stakeholders en publiek te vergroten en waterbewust gedrag te stimuleren. Vanuit dit fundament werken we gericht aan (h)erkenning binnen de onderstaande vier hoofdthema's.

Veilige dijken & bescherming tegen water
De communicatieadviseurs van de acht muskus- en beverrattenbestrijdingsorganisaties werken steeds intensiever samen. Dit leidde in 2025 tot meer positieve media-aandacht rond de jaarlijkse vangstcijfers en tot een gezamenlijk gedragen landelijke communicatiestrategie 2025–2029 voor de muskus- en beverrattenbestrijding, onderschreven door alle 21 waterschappen.

In september ging het deelproject Wijk bij Duurstede - Amerongen (Sterke Lekdijk) van start. De verkeersmaatregelen hebben grote impact op de omgeving. Door de pers proactief te benaderen, konden we het belang en de noodzaak van de maatregelen helder toelichten. Via de werkgroepen Verkeer en Pendelbus houden we nauw contact met de omgeving. Voorafgaand aan de uitvoering organiseerden we vier bewonersbijeenkomsten en ontwikkelden we een infographic van het gebied. Met een aparte webpagina en de BouwApp kunnen omwonenden eenvoudig alle informatie vinden, updates volgen en sneller antwoord krijgen op vragen.

Schoon & gezond water
Samen met de gemeente Utrecht werken we aan het verbeteren van de waterkwaliteit in de stad. Naast het verbeteren van de waterkwaliteit is het doel van die samenwerking ook het vergroten van het waterbewustzijn en het enthousiasmeren van inwoners om zelf bij te dragen aan schoner water. Rond de start van diverse maatregelen richt de communicatie zich op het betrekken van Utrechters bij deze opgave.

De nieuwbouw van rwzi Zeist is een belangrijke KRW-maatregel. Naast zorgvuldige omgevingscommunicatie positioneren we de zuivering als de meest circulaire van Nederland, die bijdraagt aan betere waterkwaliteit in de Biltse Grift en de Kromme Rijn. In mei openden we de 100e vispassage. Met gerichte communicatie benadrukten we het belang van samenwerking aan een gezonde waterkwaliteit.

Klimaatbestendige ruimtelijke ordening
Water en bodem sturend blijft essentieel voor een veilige, duurzame en klimaatbestendige leefomgeving. De (vak)media vonden de portefeuillehouder en inhoudelijk betrokken ambtenaren in 2025 regelmatig, onder meer rond Rijnenburg en drijvend bouwen. Met stevige woordvoeringslijnen onderstreepten we het standpunt van het waterschap. Zo droegen we bij aan bewustwording en kennis over ons werk. We blijven aandacht vragen voor water en bodem in ruimtelijke ontwikkeling.

Toekomstbestendig watersysteem
In 2025 zijn diverse projecten afgerond, waaronder de KWA+ en de grondwatervisie. Communicatie speelde een belangrijke rol bij het vergroten van bekendheid en begrip voor het werk van het waterschap, in dit geval in relatie tot klimaatverandering en droogte. Bij de KWA+ maakten we een complex technisch vraagstuk toegankelijk met heldere uitleg en aansprekend beeldmateriaal. Bij de grondwatervisie benadrukten we het belang van grondwater als onzichtbare maar cruciale hulpbron. De communicatie richtte zich op samenwerking met partners om te komen tot gedragen beleid.

Tijdens de crisisoefening Wolkbreuk was het waterschap prominent aanwezig in landelijke en regionale media. Via radio, televisie, dagbladen en sociale media brachten we één duidelijke boodschap: we moeten ons voorbereiden op 200 mm regen in 48 uur, en daarvoor hebben we iedereen nodig.

Overig
Heldere communicatie over onze regels en het achterliggende doel daarvan is essentieel voor begrip en naleving. Daarom hebben we vanaf 2025 onze inzet op preventieve communicatie vanuit Vergunningen, Toezicht en Handhaving geïntensiveerd. Dit leidde mede tot aantoonbaar effect: in de fruitteeltbranche steeg de naleving van regels rond gewasbescherming van 60 naar 80% (Goede naleving bij controles in de fruitteelt). Daarnaast verstrekken we flyers met informatie over wet- en regelgeving en de rol van het waterschap.

Naast de hierboven genoemde impactvolle communicatie over de vier hoofdthema’s vernieuwden we in 2025 onze huisstijl en website. Deze vernieuwing versterkt de herkenbaarheid van het waterschap, vergroot de toegankelijkheid en verbetert de gebruiksvriendelijkheid van onze communicatiemiddelen. De nieuwe stijl en website voldoen aan de huidige wet- en regelgeving voor digitale toegankelijkheid, waardoor onze communicatie toekomstbestendig is. De huisstijl en website gaan in de loop van 2026 live.

Effect ten opzichte van de begroting
De ontwikkelingen vinden plaats binnen de beschikbare middelen en hebben geen effect ten opzichte van de begroting.

2.3.2.2.3 Educatie

Algemeen
Met educatie stimuleren we waterbewust leven bij onze jonge inwoners en vergroten we hun betrokkenheid bij waterbeheer en het waterschap.

Ontwikkelingen
In 2025 ontwikkelden we de Meerjarenplanning Educatie 2025–2027, waarin we kiezen voor een aanbodgerichte aanpak voor het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en de lerarenopleidingen. Pilots in de afgelopen periode laten zien dat actief aanbod leidt tot een groter bereik. Daarom bouwen we deze aanpak de komende jaren planmatig uit. De thema's in het educatieaanbod sluiten aan bij de landelijke strategieën voor educatie en publiekscommunicatie 2025–2027.

Begin 2025 kreeg educatie een actieve rol in het samenwerkingsprogramma Gezond Water met de gemeente Utrecht (thema waterkwaliteit). Het eerste onderdeel van deze samenwerking was onze aanwezigheid met een educatief programma tijdens de Slootjesdagen in juni. In het najaar volgde een serie gastlessen met de Kraak de Klas–escapegame Klimaat (thema weersextremen). We deden dit in samenwerking met Utrecht Natuurlijk, de educatieorganisatie van de stad Utrecht.

Daarnaast behandelden we de gebruikelijke vragen van leerlingen en docenten om informatie, advies, snuffelstages, gast- en veldlessen en het lenen van lesmateriaal.

Binnen het landelijke educatienetwerk van de waterschappen werkten we in 2025 aan een verkenning van de vernieuwing van jongerenvertegenwoordiging bij waterschappen en aan onderzoek naar de effectiviteit van watereducatiematerialen en -werkvormen. Hiermee dragen we bij aan verdere professionalisering van het vakgebied. Een terugkoppeling over de Waterraad staat in **paragraaf 2.3.1.1**

Effect ten opzichte van de begroting
De ontwikkelingen vinden plaats binnen de beschikbare middelen en hebben geen effect ten opzichte van de begroting.

2.3.2.2.4 Internationale samenwerking

Algemeen
In het buitenland opereren de waterschappen gezamenlijk onder de vlag van de Dutch Water Authorities (DWA). Het Blue Deal-programma is het grootste uitvoeringsprogramma van de DWA. In dit programma zijn twaalfjarige samenwerkingsovereenkomsten opgesteld tussen de DWA en 14 landen (17 projecten), vooral met ontwikkelingslanden. 50% van dit

programma, 5 miljoen euro, wordt door het Rijk gefinancierd. De waterschappen nemen de andere 50 procent in uren voor hun rekening. De focus ligt hierbij op kennisuitwisseling. Vanuit HDSR zijn in 2025 twaalf medewerkers actief in zes Blue Deal-landen: Zuid-Afrika, Kenia, Ethiopië, Colombia, Indonesië en Vietnam. Onder andere op het gebied van klimaatadaptatie, droogte, gegevensbeheer, strategie, crisisbeheersing, communicatie en het werken met geografische informatiesystemen (GIS).

De ontwikkelingen
Eind 2023 heeft het college het beleid voor internationale samenwerking aangescherpt. In de begroting van 2025 is vanaf 1 april 2025 budget beschikbaar gesteld voor een uitbreiding van de inzet van ons waterschap voor internationale samenwerking; van 1500 uur naar 3000 uur per jaar. Om hier invulling aan te geven, zijn in 2025 vijf nieuwe medewerkers gestart binnen een Blue Deal-project. Op die manier groeien we langzaam toe naar de gewenste uitbreiding.

Voorbeelden
Hieronder twee concrete voorbeelden van de kennisuitwisseling binnen Blue Deal-projecten:
In Colombia is onder andere kennis gedeeld over hoe we ons in Nederland voorbereiden op crises, bijvoorbeeld door hoe we rollen, taken en bevoegdheden goed beleggen in een crisisorganisatie. Van Colombia kunnen we leren hoe de zelfredzaamheid van bewoners vergroot kan worden en de crisiscommunicatie sneller en adequater kan. Een ander voorbeeld gaat over Zuid-Afrika. In dit land delen we onze kennis over het inrichten van een slim informatiesysteem, onder andere door het ontwikkelen van een chatbot voor waterbeheerders en -gebruikers. Van het ontwikkelen en gebruiken van een chatbot kunnen we zelf ook leren.

Effect ten opzichte van de begroting
Het budget is besteed conform de begroting.

Figuur 12: Werkbezoek Indonesië oktober 2025

2.3.2.2.5 Waterschapsverordening

Het in 2024 ingerichte proces om te komen tot het vereenvoudigen, verbeteren en verrijken van de Waterschapsverordening heeft in 2025 positieve resultaten opgeleverd. In 2025 zijn verrijkingen van de Waterschapsverordening voor de onderwerpen aquathermie en waterkwaliteit in werking getreden. Dat geldt ook voor wijzigingen voor enkele administratieve verplichtingen bij eigen werk en in het overgangsrecht. Aan het eind van het jaar heeft het college de ontwerp-wijzigingen vastgesteld voor de onderwerpen klimaatadaptief bouwen en het KRW-proof maken van de regels voor lozen op en onttrekken van oppervlaktewater. Deze treden begin 2026 in werking. Bij de wijzigingen zijn ook iedere keer verbeteringen doorgevoerd.

De complexiteit van onze huidige verordening heeft gevolgen voor ons werk en onze dienstverlening. In 2025 hebben we daarom een aanpak ontwikkeld voor de manier waarop we de Waterschapsverordening concreet kunnen vereenvoudigen. Door de Waterschapsverordening te vereenvoudigen, verbeteren we de beheerbaarheid, uitvoerbaarheid en de dienstverlening.

2.3.2.2.6 Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Het belangrijkste doel voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) is het verhogen van de naleving van de regels, ten behoeve van de waterbeheerdoelen. Daarvoor hebben we vanuit VTH onder andere extra ingezet op preventieve communicatie, met name op verschillende toezichtprojecten. Over het algemeen zien we dat de naleving verbetert, daar waar we er actief op inzetten. Daar waar we minder inzet plegen, zien we de naleving stagneren of verslechteren. Vanwege de ernst van geconstateerde overtredingen hebben we in 2025 meer strafrechtelijk afgehandeld dan voorgaande jaren.

Voor de verschillende schouwen hebben we in 2025 de communicatie via de website en de brieven verbeterd. We zien nu verhoogde naleving op alle schouwen. Voor de dijkschouw is het aantal geconstateerde overtredingen bijvoorbeeld bijna gehalveerd ten opzichte van het gemiddelde over de drie jaar daarvoor: 50 t.o.v. 96. In de najaarsschouw, gericht op de onderhoudsplicht ten behoeve van aan- en afvoercapaciteit, zien we ook een sterke daling van overtredingen. Niet alleen ten opzichte van 2024 – waarin dat grotendeels te verklaren was door de weersomstandigheden waardoor onderhoud niet altijd uitgevoerd kon worden – maar ook ten opzichte van de jaren daarvoor.

“Voor het behalen van veel van de waterbeheerdoelen is het belangrijk dat de mensen in ons beheergebied meewerken en zich aan de regels houden. We stimuleren dit zoveel mogelijk door het verstrekken van informatie en door het gesprek aan te gaan. Maar als dat niet werkt, handhaven we. In 2025 hebben we op verschillende fronten de communicatie en de informatievoorziening verbeterd. We zien direct effect daarvan; zowel bij de controle op de naleving van de schouwen als bij de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen liep het aantal overtredingen significant terug ten aanzien van eerdere jaren.”

Bert de Groot

Ook bij de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen was de naleving in 2025 beduidend hoger dan in 2024. Zagen we in 2024 nog in de helft van de gevallen dat verkeerde spuitdoppen werden gebruikt, in 2025 zagen we 85% spontane naleving. Deels heeft dat te maken met de betere weersomstandigheden in 2025, waardoor minder gebruik is gemaakt van verouderde machines, maar er heeft ook een gesprek plaatsgevonden met de brancheorganisatie over de regels en het toezicht daarop.

Op het thema indirecte lozingen zijn we in 2025 intensiever gaan samenwerken met de provincie Utrecht en omgevingsdiensten. We hebben een gezamenlijk actieprogramma Grip op Indirecte Lozingen opgesteld en zijn gestart met een pilot rond rwzi De Meern. Daarnaast zijn we een onderzoek gestart naar verhoogde PFAS-waarden op rwzi Houten. Daarmee beschermen we de doelmatige werking van onze rwzi’s en zorgen we voor schoner influent.

Met vergunningverlening hebben we in 2026 93% van de vergunningaanvragen binnen de gestelde termijn afgehandeld. Een stijging van 3% ten opzichte van 2024. Daarnaast is er een grote inhaalslag gemaakt op de actualisatieopgave van vergunningen voor directe lozingen. Van 24 vergunningen is de actualisatie vrijwel klaar. In 2026 worden de laatste trajecten afgerond en voor zes rwzi’s worden maatwerkvoorschriften opgesteld.

Voor uitgebreide verantwoording op de VTH-taken verwijzen we naar het Jaarverslag VTH. Dit wordt jaarlijks met het Algemeen Bestuur gedeeld.

2.3.2.2.7 Juridische procedures

In 2025 is het aantal juridische procedures toegenomen. Er zijn 30 bezwaarschriften ingediend, 7 nadeelcompensatieverzoeken binnengekomen en 20 verzoeken in het kader van de Wet Open Overheid (WOO).

Een aantal procedures loopt door in 2026. Daarmee zet de stijgende trend zich door.

Bezwaarschriften	
Jaar	Aantal
2020	16
2021	17
2022	19
2023	25
2024	29
2025	30

Nadeelcompensatieverzoeken	
Jaar	Aantal
2023	1
2024	1
2025	7

WOO- verzoeken	
Jaar	Aantal
2023	8
2024	18
2025	20

2.3.2.2.8 Toekomstbestendige organisatie

Algemeen
Werken voor ons waterschap vergt door de veranderlijke, complexe en soms onvoorspelbare omgeving wendbaarheid en weerbaarheid. Nieuwe en of gewijzigde wet- en regelgeving stelt andere eisen aan de uitvoering van ons werk en aan de verantwoording daarover. Door de geopolitieke gebeurtenissen zijn we meer dan in het verleden bezig met bewustwording, zijn we voorbereid op risico's en nemen we maatregelen voor het geval er iets gebeurt.

Dit heeft natuurlijk ook gevolgen voor ons medewerkersbestand: nu en in de toekomst moeten onze medewerkers in staat zijn om hun taken adequaat te vervullen. Investeren in hun inzetbaarheid via scholing, training en oefening en het zorgdragen voor een gezond en prettig werkklimaat zijn daarbij van belang. Het afgelopen jaar hebben we daar opnieuw stappen in gezet.

Ontwikkelingen

De Hartslag van de organisatie
Het nieuwe, in 2025 gestarte project 'Hartslag' heeft 2 hoofddoelen:

- Het versterken van de "hartslag" van de organisatie, door ambtelijke overlegstructuren, producten en processen beter te synchroniseren met de bestuurlijke Planning & Control (P&C) cyclus.

- Het ontwikkelen van een samenhangende en organisatie-brede aanpak voor stuurinformatie die besluitvorming ondersteunt op strategisch, tactisch en operationeel niveau. Deze aanpak is gebaseerd op sturen vanuit verantwoordelijkheid en vertrouwen; op hoofdlijnen en niet op details. Door te werken met informatie op het juiste abstractieniveau voorkomt dit micromanagement. De informatie moet actueel, betrouwbaar, samenhangend en relevant zijn, zodat besluitvormers onderbouwd, doelgericht en op impact kunnen sturen en bijsturen.

In 2025 is het plan van aanpak opgesteld en de governance ingericht.

Onderzoek naar financieel systeem
In 2025 is het project Haalbaarheidsonderzoek vervanging financieel systeem gestart. Aanleiding voor dit onderzoek is het aflopen van het supportcontract voor het huidige financiële systeem. Daarnaast is sprake van veroudering van de technische infrastructuur, onvoldoende gebruiksvriendelijkheid en een versnipperde datahuishouding. Hierdoor nemen de risico's op het gebied van compliance en beheersbaarheid toe.

Om deze ontwikkelingen het hoofd te bieden, hebben we een selecte projectgroep ingesteld die tot taak heeft de verschillende scenario's voor vervanging van het financiële systeem te onderzoeken. In deze fase krijgen we zicht op de haalbaarheid, risico's, kosten en organisatorische consequenties van mogelijke oplossingsrichtingen. Dit project heeft raakvlakken met De Hartslag.

Lancering veiligheidsplatform
In 2025 ontwikkelden we een nieuw veiligheidsplatform. Hierop is alle informatie over veilig en gezond werken te vinden. Door de implementatie is het eenvoudiger om direct op locatie een veiligheidsmelding te maken. In de Bedrijfsvoering paragraaf **(paragraaf 4.3)** wordt verder geduid hoe dit onderdeel is van een breder veiligheidsprogramma.

Gebiedsgericht werken
De keuze om binnen HDSR een omslag te maken naar gebiedsgericht werken (GGW) leidde in 2025 tot een procesontwerp voor de verdere invoering daarvan. Eind 2025 en begin 2026 worden, samen met HR, impactanalyses opgesteld om de effecten en gevolgen voor de organisatie in beeld te brengen. GGW zal impact hebben op onze werkprocessen en de daarvoor benodigde kennis, vaardigheden en informatie. In welke mate de structuur van de ambtelijke organisatie zal veranderen om Gebiedsgericht werken tot een succes te maken zal blijken na de uitwerking van de impactanalyses.

Leren en ontwikkelen
Door stil te staan bij wat beter kan, blijven we scherp op wat er nodig is om onze taken naar behoren te kunnen verrichten. Leren doen we zowel via formele training en opleiding als bij de uitvoering van ons dagelijks werk. Door eigenaarschap bij medewerkers aan te wakkeren en processen anders vorm te geven en in te richten verwachten we onze sturing op resultaten te verbeteren. Om tot een strategisch meerjarig opleidingsplan te komen,

hebben we in 2025 organisatie-breed de opleidings- en ontwikkelbehoeften geïnventariseerd. De eerste aanbestedingstrajecten voor de verschillende onderdelen daarvan zijn al in gang gezet.

De Ondernemingsraad
Vanwege de impact op medewerkers, werkprocessen en samenwerking, en omdat dit thema ook in 2026 onverminderd aandacht blijft vragen, was de OR in 2025 betrokken bij de verdere inrichting en uitvoering van het Gebiedsgericht Werken. Via een startbrief en vervolgstartbrief aan de secretaris-directeur heeft de OR nadrukkelijk gewezen op het belang van samenhang, duidelijke prioritering en heldere communicatie. De OR is intensief betrokken geweest bij de interne sturingsopdracht van het MT. Ook nauw betrokken was de OR bij het versneld oppakken van het traject rond de arbodienstverlening met als vooruitblik het organisatie brede beveiligingsvraagstuk, de rittenregistratie en de sturingsfilosofie vanuit HR die in 2026 verder vorm krijgen.

Speerpunten OR
Met behulp van onze speerpunten kunnen we per ontwikkeling focus aanbrengen en daarmee goed de afweging maken of en wanneer we ons beroepen op een advies- of instemmingsrecht.

De OR:
1. draagt bij aan een veilige werkomgeving;
2. is zichtbaar voor de medewerkers en behartigt het belang van de medewerkers;
3. draagt zorg voor transparantie;
4. streeft naar gelijkwaardigheid en daarmee gelijke behandeling voor iedereen.

De OR blijft sturen op samenhang en focus, met heldere afspraken en transparante communicatie, zodat veranderingen uitvoerbaar blijven en breed gedragen worden binnen de organisatie.

Nieuw belastingstelsel
Vanaf 1 januari 2026 is het nieuwe belastingstelsel van kracht. Daarvoor is in 2025 een aantal wijzigingen doorgevoerd. Voor de watersysteemheffing is een nieuwe kostentoedelingsverordening vastgesteld. Daarin zijn de kosten, na bepaling van het aandeel voor Ingezetenen, niet meer verdeeld op basis van waardeverhoudingen tussen Gebouwd, Ongebouwd en Natuur maar op basis van gebiedskenmerken. Ook zijn er voor 2026 twee verschillende tarieven voor de categorie Watersysteemheffing Gebouwd vastgesteld: een tarief voor woningen en een tarief voor niet-woningen. Tot slot zijn de separate afvalwaterstromen in kaart gebracht. Dit betreft afvalwater dat wel op de rwzi’s terecht komt maar niet via het openbaar vuilwaterriool van gemeenten wordt aangeboden. Vanaf 2026 valt deze dienstverlening niet meer onder de publiekrechtelijke zuiveringstaak en moeten er privaatrechtelijke overeenkomsten voor worden opgesteld. Op basis van deze overeenkomsten worden vervolgens opbrengsten gerealiseerd die niet meer binnen de belastingsfeer vallen.

Kwijtscheldingsnorm verruimen naar 120%
In het afgelopen jaar zijn ambtelijk de (on)mogelijkheden van verruiming van de kwijtscheldingsnorm verkend. Dit kan alleen via een landelijke wetswijziging. De Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 is recent, met ingang van 1 januari 2025, gewijzigd. Door de minister is er in dit traject voor gekozen om, ondanks moties vanuit de Tweede Kamer met dat verzoek, geen wijzigingen aan te brengen op de hiervoor besproken punten. Het invullen van de ambitie zoals geformuleerd in het coalitieakkoord zal dus enkel mogelijk zijn bij gewijzigde inzichten in de landelijke politiek die leiden tot een wijziging van landelijke regelgeving.

In samenwerking met onze uitvoeringspartner BghU (Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht) hebben we de aanzet gegeven voor een evaluatie van de (uitvoering van de) kwijtscheldingsregeling. De uitkomsten hiervan verwachten we in 2026. In 2025 voerde het bestuur van de BghU een dialoog over de wijziging van de bestuurlijke governance. Voorstellen voor een wijziging van de gemeenschappelijke regeling worden in 2026 aan het AB voorgelegd.

Rechtmatigheid
Vanaf 2025 geeft het college zelf over de financiële rechtmatigheid een rechtmatigheidsverantwoording af in de jaarstukken. De voorbereidingen hiervoor zijn al gestart in 2024, in 2025 zijn hiervoor ook bestuurlijke stukken aangepast en vastgesteld. Het algemeen bestuur heeft op 16 april 2025 de ‘Verordening controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie’ en de ‘Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie’ vastgesteld. Deze gelden voor heel 2025. Hierin zijn de wettelijke wijzigingen verwerkt omtrent de eisen voor onder andere de begroting, jaarstukken en de rechtmatigheidsverantwoording.

Ook is op 17 december 2025 het nieuwe ‘controleprotocol en normenkader’ voor de accountantscontrole door het AB vastgesteld. De rechtmatigheidsverantwoording zelf is te vinden in deze jaarstukken in **paragraaf 5.17** en de toelichting hierop is te vinden in de paragraaf bedrijfsvoering in **paragraaf 5.17**

Innovatie
HDSR heeft een lange geschiedenis met innoveren; zowel in eigen beheer als in samenwerking met derden. Innovatie was daarbij niet zozeer een expliciet gekozen strategie, maar eerder het gevolg van de gedrevenheid van pionierende collega's met specifieke expertise. De laatste jaren is innovatie steeds meer een expliciete strategie geworden. Ook is de behoefte vanuit bestuur en managent om op innovatie te sturen, daarbij groter geworden.

In 2025 hebben we daarnaast ook bekeken waarop en hoe we kunnen innoveren om van meerwaarde te zijn voor het oplossen van onze opgave.
Met de Unie van Waterschappen (UvW) is een gezamenlijke Innovatie Strategie in ontwikkeling.
Hiermee bepalen we in 2026 ons innovatieagenda en -portfolio.

Als eerste stap zullen we begin 2026 een informatienota opstellen, die inzicht geeft in het onderwerp Innovatie bij HDSR. De verwachting is dat met het nieuwe Waterbeheerprogramma de behoefte aan sturing op innovatie groter zal worden.

Effect ten opzichte van de begroting

- De Hartslag was nog niet opgenomen in de begroting van 2025.
- Het budget voor Leren en Ontwikkelen bedraagt € 295.000.
- Voor het haalbaarheidsonderzoek naar het financiële systeem is € 70.000 uit het transitiebudget beschikbaar gesteld. Dit is gezien de voortgang in 2025 niet onttrokken.
- Voor de ontwikkeling van het veiligheidsplatform is € 32.500 uit het transitiebudget beschikbaar gesteld en onttrokken.
- Om onder andere te komen tot een gedragen procesontwerp voor gebiedsgericht werken, gaven we ruim € 75.000 uit aan een externe partij die ons daarbij begeleid heeft.

De overige genoemde ontwikkelingen hebben (nog) geen effect ten opzichte van de begroting.

2.3.2.3 Betrokkenheid verbonden partijen

De werkzaamheden van de verbonden partijen Nederlandse Waterschapsbank (NWB), Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BGHU), Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard (RHC), het Waterschapshuis, Unie van Waterschappen en Vereniging werken voor waterschappen dragen bij aan het behalen van de doelen van het programma Besturen, organiseren en digitaliseren.

2.3.2.4 Gerealiseerde baten en lasten

Begroting 2025 Programma Bestuur & Organisatie	Begroting 2025 INIT	BW	Begroting na BW	Realisatie 2025	Verschil Begroting na BW en Realisatie
Kosten					
Rentekosten	251	0	251	207	44
Afschrijvingskosten	2.006	232	1.775	1.768	7
Personeelskosten	34.408	245	34.163	35.230	1.067-
Overige kosten	20.279	24-	20.303	18.741	1.562
Toevoeging aan bestemmingsreservess	29	120-	149	236	87-
Totaal kosten	**56.973**	**332**	**56.641**	**56.183**	**458**
Overige opbrengsten					
Overige opbrengsten	6.169-	415-	5.755-	5.702-	53-
Onttrekking aan bestemmingsreservess	910-	302-	608-	351-	257-
Totaal overige opbrengsten	**7.079-**	**716-**	**6.363-**	**6.053-**	**310-**
Saldo kosten en opbrengsten en bestemmingsreserves	**49.894**	**385-**	**50.278**	**50.129**	**149**
Verdeling netto saldo over reguliere taken en dynamische opgaven					
Reguliere taken					
Bestuur, middelen en maatschappij	45.407	385-	45.792	45.460	331
Waterbewust leven en genieten van water	-	-	-	-	-
Totaal netto kosten	**45.407**	**385-**	**45.792**	**45.460**	**331**
Dynamische opgaven					
Digitale Transformatie	2.652	0-	2.652	3.017	364-
Duurzaamheid	1.470	0	1.470	1.328	142
Weerbaarheid	-	-	-	49	49-
Waterbewust Leven	364	0-	364	275	89
Toekomst Bestendig Begroten	-	-	-	-	-
Totaal netto kosten	**4.486**	**0-**	**4.486**	**4.669**	**182-**

**Bedragen in duizenden euro's. Begroting 2025 INIT: initiële begroting; BW: begrotingswijziging*

Toelichting op afwijkingen binnen het Programma Bestuur en Organisatie
Afwijkingen van meer dan €100.000 worden hieronder toegelicht. De termen endogeen en exogeen verwijzen naar de invloedssfeer van HDSR ten aanzien van de afwijking, waarbij endogeen binnen en exogeen buiten die invloedssfeer ligt. De termen incidenteel en structureel verwijzen naar het karakter van de afwijking, waarbij incidenteel duidt op eenmalig en structureel op jaarlijks terugkerend.

Personeelskosten (€ 1,067 miljoen hogere kosten), incidenteel en endogeen.
De kosten personeelskosten zijn hoger dan begroot door een toevoeging aan de voorziening personeel (€917.000), als gevolg van de cao-bepaling voor het thuiswerkbudget, het uitdienst treden van een hoogheemraad en in het kader van de Wet toekomst pensioenen (Wtp).

Overige kosten (€ 1,562 miljoen lagere kosten), incidenteel en endogeen.
De budgetten voor externe expertise en ondersteuning verspreid over de hele organisatie van HDSR minder aangesproken dan begroot, waardoor ruim € 1,089 miljoen niet is uitgegeven. Onder andere door het meer gebruik maken van eigen expertise, waardoor inhuur van externen niet nodig was. Verder door het verschuiven naar 2026 van nieuwe meetopdrachten in het kader van de doorontwikkeling van de governance rondom het beheerregister. De kosten voor licenties waren lager dan begroot (€ 252.000). Tenslotte is

de stelpost onvoorzien van € 282.000 (verplicht onderdeel van de begroting volgens de BBVW) niet aangesproken.

Onttrekking aan bestemmingsreserves (€ 257.000 lagere opbrengsten), incidenteel en endogeen.
De onttrekking aan de bestemmingsreserve Transitie was € 257.000 lager dan begroot. Bij de afdelingen die bij de begroting een claim hebben gedaan op deze bestemmingsreserve, was voldoende ruimte in het eigen afdelingsbudget, zodat in de realisatie een onttrekking aan de bestemmingsreserve niet nodig is gebleken.

Dynamische Opgave Digitale Transformatie (€ 364.000 hogere kosten), incidenteel en endogeen.
Gebaseerd op een update van het wervingsplan, zijn er meer kosten toegerekend aan de Dynamische opgave, dan in de begroting voorzien. Dit betreft en verschuiving van reguliere personeelskosten naar de dynamische opgave en geen verhoging van de totale loonsomkosten.

Dynamische opgave Duurzaamheid (€ 142.000 lagere kosten), incidenteel en exogeen.
De onderschrijding van het budget betreft vooral minder kosten voor externe adviezen dan begroot.

2.4 Overzicht dekkingsmiddelen

Belastingopbrengsten

Tabel: Nettobijdrage per belastingcategori				
Belastingcategorieën	**Begroting**	**Begroting 2025 na BW**	**Realisatie**	**Resultaat 2025 na BW**
Watersysteemheffing Ingezetenen	39.935	39.685	39.599	-86
Watersysteemheffing Gebouwd	48.296	48.846	49.079	233
Watersysteemheffing Overig ongebouwd	7.031	7.096	7.282	186
Watersysteemheffing Natuur	82	82	83	1
Verontreinigingsheffing*	205	130	83	-47
Subtotaal Watersysteemheffing en Verontreinigingsheffing	95.549	95.839	96.126	287
Subtotaal Zuiveringsheffing	75.171	74.921	75.516	595
Totaal netto bijdragen	**170.719**	**170.760**	**171.642**	**882**

Bedragen zijn in € 1.000 (V = voordelig, N = nadelig).
* De belastingopbrengsten Verontreinigingsheffing dienen als dekking van kosten van de watersysteemheffing.

Toelichting netto bijdrage per belastingcategorie

Algemeen
Voor de heffing en invordering van de waterschapsbelasting neemt HDSR-deel aan de belastingsamenwerking BghU.

Het resultaat op de belastingopbrengsten is het verschil tussen de gerealiseerde belastingopbrengsten en de begrote belastingopbrengsten na de 2e Begrotingswijziging. Op basis van zowel de 1e voortgangsrapportage (t/m mei 2025) als de 2e voortgangsrapportage (t/m augustus 2025) zijn bijstellingen van belastingopbrengsten doorgevoerd. Bij het verklaren van de afwijkingen speelt dit mee omdat in deze jaarrekening de verschillen vooral ten opzichte van de gewijzigde begroting worden toegelicht.

Watersysteemheffing (€ 287.000 voordeel t.o.v. de gewijzigde begroting)
De totale netto-belastingopbrengsten voor de watersysteemheffing zijn € 577.000 hoger dan initieel begroot. Op basis van de rapportages door BghU zijn de belastingopbrengsten via begrotingswijzigingen per saldo met € 290.000 verhoogd: een verhogingen van € 550.000 en € 65.000 voor respectievelijk Gebouwd en Ongebouwd en verlagingen van €

250.000 en € 75.000 voor respectievelijk Ingezetenen en de Verontreinigingsheffing. Deze wijzigingen zijn bij de begrotingswijzigingen toegelicht.

Uit de jaarcijfers van BghU blijkt dat de uiteindelijk gerealiseerde belastingopbrengsten € 287.000 hoger zijn dan de gewijzigde begroting. Voor Ingezetenen is, ondanks de al naar beneden bijgestelde begroting, een nadeel van € 86.000. Het aantal nieuwbouwwoningen is achtergebleven bij de inschatting die daarvoor is gemaakt. Verder heeft een andere afbakening van zorgwoningen een negatief effect op het belastingdraagvlak. Beide effecten zijn groter dan bij de begrotingswijzigingen was voorzien. Voor Gebouwd en Overig ongebouwd zijn juist nog hogere belastingopbrengsten gerealiseerd dan op basis van de 2e voortgangsrapportage van BghU was voorzien: de opbrengst voor Gebouwd is € 233.000 en de opbrengst van Ongebouwd € 186.000. Voor Gebouwd geldt dat, zowel voor 2025 als voor oude jaren, het belastingdraagvlak hoger is dan verwacht door grotere waardeontwikkeling van vooral woningen. De meeropbrengsten van Ongebouwd komen voort uit de optimaliseringsslag van het belastingdraagvlak die bij het inlopen van achterstanden is gerealiseerd. Voor Natuur ligt de uiteindelijk gerealiseerde belastingopbrengst met een meeropbrengst van ongeveer € 1.000 dicht bij de, voor deze categorie, niet gewijzigde begroting. Voor de Verontreinigingsheffing is, ook na de verlaging bij de 1e begrotingswijziging, een lagere belastingopbrengst gerealiseerd dan begroot: een nadeel van € 47.000. De opbrengsten van deze categorie hangen vaak samen met de hoeveelheid en type bouwprojecten. Daarbij wordt bronbemaling toegepast waarbij grondwater wordt geloosd op het oppervlaktewater. Feitelijk is dit positief omdat er dan ook minder ongewenste verontreinigingen van het oppervlaktewater zijn geconstateerd.

Zuiveringsheffing (€ 595.000 voordeel t.o.v. de gewijzigde begroting)
Ook voor de zuiveringsheffing is in 2025 een begrotingswijziging doorgevoerd: een verlaging van de belastingopbrengst van € 250.000: een verlaging van € 350.000 voor woningen en een verhoging van € 100.000 voor bedrijven. De totale netto belastingopbrengsten voor de zuiveringsheffing zijn uiteindelijk € 345.000 hoger dan initieel begroot. Ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt het voordeel € 595.000. Hoewel de beide begrotingswijzigingen in de goede richting zijn gedaan is het verschil van de realisatie met de initiële begroting vreemd genoeg kleiner dan met de gewijzigde begroting.

Op het onderdeel bedrijven is de gerealiseerde belastingopbrengst € 806.000 hoger dan de gewijzigde begroting. Dit voordeel is redelijk gelijk verdeeld over het belastingjaar 2025 en oude jaren. Voor 2025 is vooral het belastingdraagvlak bij de zogenaamde meetbedrijven hoger dan begroot. Dat levert een stijging van het draagvlak op van 4.000 vervuilingseenheden. Dat leidt tot een stijging van de belastingopbrengst van ongeveer € 300.000. Ook werkt de meevaller in het belastingdraagvlak van 2024 nog door in 2025. Een deel daarvan was bij de begroting van 2025 nog niet in beeld.

Voor het onderdeel zuiveringsheffing woningen is er sprake van een nadeel in de gerealiseerde belastingopbrengsten ten opzichte van de gewijzigde begroting van € 211.000. Dit nadeel bestaat uit een saldo van een voordeel van ongeveer € 140.000 voor

het belastingjaar 2025 en een nadeel op oude jaren van ongeveer € 375.000. De bij de begrotingswijziging voorziene tegenvaller van het belastingdraagvlak uiteindelijk kleiner. Nadelen op de oude jaren zijn vooral toe te schrijven aan te hoge inschattingen van de post nog op te leggen. Een kleiner deel is te verklaren door hogere posten voor kwijtschelding.

Tabel: Kwijtschelding				
Belastingcategorieën	Begroting	Begroting 2025 na BW	Realisatie	Resultaat 2025 na BW
Watersysteemheffing Ingezetenen	2.909	2.891	2.794	-97
Watersysteemheffing Gebouwd	2	2	3	1
Watersysteemheffing Overig ongebouwd	-	-	-	-
Watersysteemheffing Natuur	-	-	-	-
Verontreinigingsheffing	-	-	-	-
Subtotaal Watersysteemheffing en Verontreinigingsheffing	2.911	2.893	2.797	-96
Subtotaal Zuiveringsheffing	3.420	3.400	3.303	-97
Totaal netto bijdragen	6.331	6.293	6.100	-193

Bedragen zijn in € 1.000 (V = voordelig, N = nadelig, daarbij is een lagere kwijtschelding een voordeel).

Toelichting kwijtschelding

Algemeen
In de begroting van 2025 zijn voor het eerst aantallen en bedragen voor kwijtschelding opgenomen. Daarom wordt ook in de jaarrekening daarover verantwoording afgelegd.

Watersysteemheffing (€ 96.000 voordeel)
In de tabel is terug te zien dat er in principe alleen voor de categorie Ingezetenen kwijtschelding wordt verleend. Voor de categorieën waar een eigendom ten grondslag ligt aan de belastingheffing gebeurt dat in principe niet. Desondanks wordt hier af en toe kleine bedragen kwijtgescholden, bijvoorbeeld in het kader van de afwikkeling van de kinderopvangtoeslagaffaire (KOT).

Voor het boekjaar 2025 is er voor Ingezetenen sprake van een voordeel op de kwijtschelding van € 97.000. Voor het belastingjaar 2025 zelf is de kwijtschelding echter hoger dan begroot. Het voordeel wordt dan ook veroorzaakt door een positievere afhandeling van de kwijtschelding van de oude jaren; positiever dan bij de jaarrekening van 2024 was ingeschat. Voor 2025 ligt het aantal kwijtscheldingen van ingezetenenomslag op ongeveer 25.000; dat is 200 meer dan begroot (ongeveer
€ 22.000).

Zuiveringsheffing (€ 97.000 voordeel)
Voor de Zuiveringsheffing is er alleen bij het onderdeel woningen sprake van kwijtschelding. Het voordeel zit zowel in het belastingjaar 2025 als in de vorige belastingjaren. Eén van de oorzaken van de lagere kwijtschelding is waarschijnlijk dat het aandeel van éénpersoonshuishoudens in de kwijtschelding is gegroeid. Dan betreft het voor de zuiveringsheffing maar 1 vervuilingseenheid in plaats van 3.

Voor het belastingjaar 2025 is voor KOT in totaal een bedrag van € 2.690 kwijtgescholden. Dit bedrag wordt vanuit het Rijk gecompenseerd.

2.5 Heffing vennootschapsbelasting

In 2025 was geen sprake van vennootschapsbelasting.

Omschrijving	Jaarverslag 2025
Heffing Vennootschapsbelasting	0

2.6 Onvoorzien

Omschrijving	Begroot 2025	Jaarverslag 2025	Verschil
Onvoorzien	300	18	282

Bedragen in duizenden euro’s

De stelpost kosten onvoorzien is ingezet voor thema-avond “Bewegen van staat naar straat” en de herbenoeming van de dijkgraaf.

3 REALISATIE BELASTINGOPBRENGSTEN EN TOELICHTING

3.1 Watersysteembeheer

3.1.1 Realisatie van belastingopbrengsten

	Watersysteembeheer	Jaarverslag 2025	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2025
a.	Toegerekende kosten (netto kosten, incl. mutatie bestemmingsreserves)	96.221.588	98.345.668	100.144.745
b.	*Kwijtschelding*	*(2.797.059)*	*(2.892.714)*	*(2.910.902)*
c.	*Oninbaar*	*34.904*	*(104.899)*	*(105.050)*
d.	*Dividenden*			
e.	*Overige algemene opbrengsten*			
f.	*Opbrengsten uit belastingheffing*	*98.887.916*	*98.836.143*	*98.564.482*
g.	**Belastingopbrengsten (b t/m f)**	**96.125.761**	**95.838.530**	**95.548.530**
h.	Gerealiseerd resultaat voor bestemming (a -/- g)	95.827	2.507.138	4.596.215
i.	Bestemming resultaat: waartoe besloten			
j.	Bestemming resultaat: nog te bestemmen	95.827	2.507.138	4.596.215
k.	Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves (i + j)	95.827	2.507.138	4.596.215

Watersysteemheffing (€ 96.125.761, voordeel € 287.000 t.o.v. de gewijzigde begroting van € 95.838.530)
De totale netto-belastingopbrengsten voor de watersysteemheffing zijn € 577.000 hoger dan initieel begroot. Op basis van de rapportages door BghU zijn de belastingopbrengsten via begrotingswijzigingen per saldo met € 290.000 verhoogd: een verhogingen van € 550.000 en € 65.000 voor respectievelijk Gebouwd en Ongebouwd en verlagingen van €

250.000 en € 75.000 voor respectievelijk Ingezetenen en de Verontreinigingsheffing. Deze wijzigingen zijn bij de begrotingswijzigingen toegelicht.

Uit de jaarcijfers van BghU blijkt dat de uiteindelijk gerealiseerde belastingopbrengsten € 287.000 hoger zijn dan de gewijzigde begroting. Voor Ingezetenen is, ondanks de al naar beneden bijgestelde begroting, een nadeel van € 86.000. Het aantal nieuwbouwwoningen is achtergebleven bij de inschatting die daarvoor is gemaakt. Verder heeft een andere afbakening van zorgwoningen een negatief effect op het belastingdraagvlak. Beide effecten zijn groter dan bij de begrotingswijzigingen was voorzien. Voor Gebouwd en Overig ongebouwd zijn juist nog hogere belastingopbrengsten gerealiseerd dan op basis van de 2e voortgangsrapportage van BghU was voorzien: de opbrengst voor Gebouwd is € 233.000 en de opbrengst van Ongebouwd € 186.000. Voor Gebouwd geldt dat, zowel voor 2025 als voor oude jaren, het belastingdraagvlak hoger is dan verwacht door grotere waardeontwikkeling van vooral woningen. De meeropbrengsten van Ongebouwd komen voort uit de optimaliseringsslag van het belastingdraagvlak die bij het inlopen van achterstanden is gerealiseerd. Voor Natuur ligt de uiteindelijk gerealiseerde belastingopbrengst met een meeropbrengst van ongeveer € 1.000 dicht bij de, voor deze categorie, niet gewijzigde begroting. Voor de Verontreinigingsheffing is, ook na de verlaging bij de 1e begrotingswijziging, een lagere belastingopbrengst gerealiseerd dan begroot: een nadeel van € 47.000. De opbrengsten van deze categorie hangen vaak samen met de hoeveelheid en type bouwprojecten. Daarbij wordt bronbemaling toegepast waarbij grondwater wordt geloosd op het oppervlaktewater. Feitelijk is dit positief omdat er dan ook minder ongewenste verontreinigingen van het oppervlaktewater zijn geconstateerd.

3.2 Zuiveringsbeheer

3.2.1 Realisatie van belastingopbrengsten

	Zuiveringsbeheer	Jaarverslag 2025	Begroting na wijziging 2025	Begroting 2025
a.	**Toegerekende kosten (netto kosten, incl. mutaties bestemmingsreserves)**	77.713.501	79.109.931	78.824.439
b.	***Kwijtschelding***	*(3.303.313)*	*(3.399.751)*	*(3.420.489)*
c.	***Oninbaar***	*(587.003)*	*(132.382)*	*(132.639)*
d.	***Dividenden***	-	-	-
e.	***Overige algemene opbrengsten***	-	-	-
f.	***Opbrengsten uit belastingheffing***	*79.406.517*	*78.453.133*	*78.724.128*

g.	**Belastingopbrengsten**	**75.516.200**	**74.921.000**	**75.171.000**
h.	**Gerealiseerd resultaat voor bestemming (a t/m f)**	2.197.301	4.188.931	3.653.439
i.	**Bestemming resultaat: waartoe besloten**			
j.	**Bestemming resultaat: nog te bestemmen**	2.197.301	4.188.931	3.653.439
k.	**Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves (h + i)**	2.197.301	4.188.931	3.653.439

Zuiveringsheffing (€ 75.516.200, voordeel van € 595.000 t.o.v. de gewijzigde begroting van € 74.921.000)
Ook voor de zuiveringsheffing is in 2025 een begrotingswijziging doorgevoerd: een verlaging van de belastingopbrengst van € 250.000: een verlaging van € 350.000 voor woningen en een verhoging van € 100.000 voor bedrijven. De totale netto belastingopbrengsten voor de zuiveringsheffing zijn uiteindelijk € 345.000 hoger dan initieel begroot. Ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt het voordeel € 595.000. Hoewel de beide begrotingswijzigingen in de goede richting zijn gedaan is het verschil van de realisatie met de initiële begroting vreemd genoeg kleiner dan met de gewijzigde begroting.

Op het onderdeel bedrijven is de gerealiseerde belastingopbrengst € 806.000 hoger dan de gewijzigde begroting. Dit voordeel is redelijk gelijk verdeeld over het belastingjaar 2025 en oude jaren. Voor 2025 is vooral het belastingdraagvlak bij de zogenaamde meetbedrijven hoger dan begroot. Dat levert een stijging van het draagvlak op van 4.000 vervuilingseenheden. Dat leidt tot een stijging van de belastingopbrengst van ongeveer € 300.000. Ook werkt de meevaller in het belastingdraagvlak van 2024 nog door in 2025. Een deel daarvan was bij de begroting van 2025 nog niet in beeld.

Voor het onderdeel zuiveringsheffing woningen is er sprake van een nadeel in de gerealiseerde belastingopbrengsten ten opzichte van de gewijzigde begroting van € 211.000. Dit nadeel bestaat uit een saldo van een voordeel van ongeveer € 140.000 voor het belastingjaar 2025 en een nadeel op oude jaren van ongeveer € 375.000. De bij de begrotingswijziging voorziene tegenvaller van het belastingdraagvlak uiteindelijk kleiner. Nadelen op de oude jaren zijn vooral toe te schrijven aan te hoge inschattingen van de post nog op te leggen. Een kleiner deel is te verklaren door hogere posten voor kwijtschelding.

4 PARAGRAFEN

4.1 Paragraaf Uiteenzetting van de financiële positie

4.1.1 Financiering

Wet- en regelgeving
Het wettelijk kader wordt gevormd door de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (regeling Ruddo). De Wet Fido verplicht de waterschappen tot het vaststellen van een treasurystatuut en het opnemen van een financieringsparagraaf in de begroting en jaarverslag.

De wijze waarop binnen HDSR-financieringsactiviteiten plaatsvinden, is vastgelegd in het treasurystatuut. Het statuut beoogt hiermee het financieringsbeleid transparant te maken, waarbij de risico's zo goed mogelijk worden beheerst binnen de vastgestelde kaders. Het financieringsbeleid is met name gericht op het minimaliseren van toekomstige financiële risico’s.

Rentevisie
Door middel van de rentevisie geeft HDSR aan hoe wordt verwacht dat de rente zich in de toekomst gaat ontwikkelen.

In ons treasurystatuut is vastgesteld dat de rentevisie van HDSR in principe wordt gebaseerd op de rentevisie van minimaal twee financiële instellingen. De visie wordt minimaal éénmaal per jaar, ten tijde van het opstellen van de begroting, vastgesteld. Daarbij adviseert Thésor ons over relevante ontwikkelingen.

Ontwikkelingen geld- en kapitaalmarkt
Na de verlaging van de beleidsrente tot 2% in juni 2025 heeft de Europese Centrale Bank haar reeks renteverlagingen (voorlopig) afgerond. De ECB heeft de pauzeknop ingedrukt en wacht nieuwe data af voordat verdere stappen worden gezet. Dit zorgt voor een relatief stabiel beeld aan de korte kant van de rentecurve: de Euribor beweegt nauwelijks. De inflatie in Europa bedraagt momenteel 1,7% (januari 2026), terwijl deze in Amerika 2,4% bedraagt. De inflatie in Nederland bedroeg op datzelfde moment 2,2%.

Ondanks de gedaalde korte rente heeft de kapitaalmarktrente (lange rente) lange tijd stabiel bewogen rond de 2,50% (10 jaar swap). In het laatste kwartaal van 2025 vindt er echter een opwaartse beweging plaats, onder andere door toenemende inflatieverwachtingen. Daarmee heeft de lange rente zich in 2025 binnen een bandbreedte van 2,30% - 2,95% (10 jaar swap) bewogen. De opslag voor 10-jaars geborgde financiering

(borging door een overheid, zoals waterschappen) ligt op dit moment (februari 2026) op een niveau van 0,40%. Eind 2024 bedroeg het rentetarief voor waterschappen op de kapitaalmarkt voor een lening met een rentevaste periode (fixe) van 30 jaar ongeveer 3,00%. Eind 2025 is deze zelfde rente met bijna 1% opgelopen tot circa 4%.

Afhankelijk van inflatie- en diverse macro-economische ontwikkelingen zal de markt haar verwachtingen voortdurend bijstellen. Mede ook gezien het huidige zeer volatiele en zorgelijke geopolitieke klimaat.

Ontwikkelingen HDSR
HDSR beoordeelt aan de hand van een meerjaren liquiditeitsprognose vooraf of, en zo ja, wanneer sprake is van een financieringsbehoefte. In 2025 is in totaal voor € 10 miljoen langlopende financiering aangetrokken, deze lening is al in 2023 afgesloten als uitvloeisel van het meerjaren financieringsplan voor 2024 t/m 2027. Deze financieringen zijn met uitgestelde opnamedatum opgenomen om de renterisico's te verminderen door spreiding. In de Begroting 2025 was voorzien dat er daarnaast nog voor € 50 miljoen aan langlopende financiering benodigd was. Doordat eind 2024 meer subsidies zijn ontvangen dan verwacht werd het jaar gestart met een tijdelijk liquiditeitsoverschot. Daarnaast verliepen de uitgaven, met name op investeringsprojecten, in 2025 langzamer dan verwacht waardoor deze financieringen niet nodig waren. Door deze ontwikkelingen was er gedurende het jaar lange tijd sprake van een tijdelijk liquiditeitsoverschot waarop niet begrote rentebaten werden ontvangen.

We streven een gelijkmatige financieringsportefeuille na die is afgestemd op de looptijd van onze activa maar die vooral passend is bij de duur van de voorziene financieringsbehoefte. De looptijden van de nieuwe leningen zijn daarop afgestemd en om de renterisico's te minimaliseren wordt een vaste rente gedurende de looptijd overeengekomen.

Kortlopende financiering
Gemiddeld genomen is het saldo van de rekening courant structureel negatief. Dit is een gevolg van het schatkistbankieren. Wanneer het negatieve saldo te hoog wordt, wordt het saldo aangevuld door middel van een overboeking van de bankrekening van het schatkistbankieren of wordt financiering aangetrokken indien nodig.

Een tijdelijk liquiditeitstekort boven ons reguliere rekening courant krediet van € 30 miljoen kan worden opgevangen door het opnemen van kasgeldleningen binnen de beschikbare kasgeldlimiet. Dit kan nodig zijn vanwege verwachte subsidiestromen of seizoenspatronen in inkomsten en uitgaven. In 2025 zijn geen kortlopende kasgeldleningen opgenomen.

Langlopende financiering
Zoals hierboven vermeld is in 2025 voor € 10 miljoen nieuwe geldleningen aangetrokken. Er zijn geen extra aflossingen gedaan. Het gaat om de volgende nieuw opgenomen geldlening:

Tabel 1: Nieuw opgenomen geldleningen in 2025

Maand	Bedrag (€)	Looptijd	Rente %	Aflossing
April	10 miljoen	27 jaar	3,17%	Bullet
Totaal	10 miljoen			

De lening die in april is gestort was onderdeel van het meerjarenfinancieringsplan voor 2024 t/m 2027 en in 2023 reeds vastgelegd. In de Begroting 2025 was rekening gehouden met een rentepercentage van 3,5% voor nieuwe financieringen. In de praktijk zijn geen aanvullende nieuwe financieringen aangetrokken waardoor de rentelasten lager zijn dan begroot. Onderstaand wordt het verloop van de langlopende financieringsportefeuille weergegeven.

Tabel 1: Stand van de langlopende leningen (Bedragen in miljoenen euro's)

Stand 1 januari 2025		€ 351,1
Reguliere aflossingen Aangetrokken leningen		€ 11,5 € 10,0
Stand 31 december 2025		€ 349,6

Rentelasten
De rentelasten zijn € 1,976 miljoen lager dan primair begroot. Dit is voornamelijk een gevolg van de lagere liquiditeitsbehoefte waardoor ten opzichte van de begroting € 50 miljoen minder nieuwe financiering is aangetrokken. Daarnaast was er in het eerste halfjaar tijdelijk sprake van een liquiditeitsoverschot waarbij de rentevergoeding op schatkistbankieren, die gekoppeld is aan de beleidsrente van de ECB, hoger lag dan de eind 2024 aangetrokken langlopende financiering. In dit geval droeg de overliquiditeit tijdelijk positief bij aan lagere rentelasten.

Schatkistbankieren
Sinds eind 2013 gelden de regels voor het Schatkistbankieren. Dit heeft tot gevolg dat alle provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen hun tegoeden groter dan het drempelbedrag, moeten aanhouden in de Nederlandse schatkist, het zogenoemde Schatkistbankieren.

Het drempelbedrag is 2% van het begrotingstotaal waardoor het drempelbedrag in 2025 € 4,645 miljoen bedraagt. In 2025 is een aantal keer, met name in het eerste halfjaar, sprake geweest van een positief saldo op de Rekening Courant en daardoor afroming naar de schatkist. Het saldo op de bankrekening van het schatkistbankieren is eind 2025 op nihil uitgekomen. In de loop van het jaar is het saldo teruggevloeid naar de rekening courant voor de uitgaven in exploitatie en investeringen.

Interne en externe toetsing
De administratieve organisatie en de gevoerde treasury-activiteiten zijn in 2025 onderwerp van onderzoek geweest bij de interne rechtmatigheidscontrole. Er zijn geen onrechtmatighedenheden geconstateerd.

De provincie Utrecht is vanwege de Wet Fido aangewezen als toezichthouder. Zij toetst of het waterschap voldoet aan de normen zoals vastgesteld in deze wet. Hierbij zijn twee wettelijke normen te onderscheiden, de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Het doel van deze twee normen is de renterisico's van lagere overheden binnen de perken te houden en te beheersen. Beide normen worden hierna toegelicht.

Toetsing renterisiconorm
Uitgangspunt van de renterisiconorm is het streven naar een spreiding van looptijden van geldleningen met het oog op een beperking van renterisico's.

De renterisiconorm is een percentage van het begrotingstotaal. Voor waterschappen is het percentage bepaald op maximaal 30% van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende begrotingsjaar. Dit betekent dat in 2025 niet meer dan € 69,7 miljoen aan lening volume rentegevoelig mag zijn door aflossing of renteherziening. Het werkelijke renterisico van HDSR bedraagt in 2025 € 11,5 miljoen (5,0%) en voldoet daarmee ruim aan de norm. Ook de komende jaren wordt op basis van de vervalkalender van de leningenportefeuille voldaan aan deze wettelijke norm.

Tabel 2: Renterisiconorm

	Bedrag	%	Toelichting
Begrotingstotaal	232,2		Primaire begroting
1. renterisiconorm	69,7	30,0	% van het begrotingstotaal
2. renterisico werkelijk	11,5	5,0	% van het begrotingstotaal
3. ruimte renterisiconorm (1-2)	53,0	25,0	% van het begrotingstotaal

*Bedragen In miljoenen euro's

Toetsing kasgeldlimiet
De wettelijke kasgeldlimiet bepaalt hoeveel maximaal met kort geld (rekening-courantkrediet/kasgeldleningen) mag worden gefinancierd. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende begrotingsjaar. Voor waterschappen is de kasgeldlimiet vastgesteld op 23%.

Deze kasgeldlimiet bedraagt voor 2025 € 53,416 miljoen. De kasgeldlimiet wordt afgezet tegen de gemiddelde liquiditeitspositie per kwartaal (gemiddelde van de drie maand ultimo

standen). Als de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dan dient een plan om weer te gaan voldoen aan toezichthouder te worden voorgelegd. In 2025 is de gemiddelde liquiditeitspositie per kwartaal niet boven de kasgeldlimiet uitgekomen. Hiermee is de kasgeldlimiet in 2025 niet overschreden.

4.1.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding
Onder weerstandsvermogen wordt verstaan:
Het weerstandsvermogen is de mate waarin een waterschap in staat is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de normale bedrijfsvoering wordt aangetast.

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio.

Aandacht voor het weerstandsvermogen kan voorkomen dat elke grote financiële tegenvaller die niet opgevangen kan worden, zich direct vertaalt in een extra tariefstijging.

Risicomanagementbeleid
Het beleid dat het waterschap voert ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in de “Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2024-2027”. In deze nota is de werkwijze vastgelegd en zijn de uitgangspunten bepaald ten aanzien van weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen. Op basis van dit beleidsstuk is de paragraaf weerstandvermogen opgesteld.

HDSR acht het noodzakelijk om risico’s inzichtelijk te hebben. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico’s van nu en gerelateerd aan toekomstige investeringen, in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico’s van HDSR te verkrijgen, wordt twee keer per jaar een risico-inventarisatie uitgevoerd. Dit resulteert in een actueel risicoprofiel.

Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van interviews waarbij gebruik is gemaakt van het softwareprogramma NARIS® (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement-Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart worden gebracht en beoordeeld. Op hoofdlijnen zijn de risico’s op drie manieren te clusteren. Deze clustering is als volgt:

1. Strategische/ tactische risico’s
Dit betreffen de risico’s die het bestuur raken, oftewel de risico’s die met de lange termijndoelstellingen van het waterschap te maken hebben. Dit zijn zowel interne als externe risico’s. Grote proces- en projectrisico’s vallen hier ook onder.

2. Compliance- en verslaggevingsrisico’s

Dit betreffen de risico’s die samenhangen met het voldoen aan de wet- en regelgeving en de risico’s die samenhangen met het tijdig en juist rapporteren aan interne en externe belanghebbenden.

3. Operationele risico’s

Deze zijn onder te verdelen in een drietal subcategorieën:

- Projectrisico’s: alleen de grote risico’s die mogelijk niet binnen het project opgevangen kunnen worden zijn bestuurlijk relevant;
- Procesrisico’s: deze risico’s vloeien voort uit de reguliere bedrijfsvoering. Alleen de grote risico’s zijn bestuurlijk relevant;
- Veiligheidsrisico’s: het waterschap bestaat om veiligheidsrisico’s die te maken hebben met de missie weg te nemen. Hiervoor is een apart calamiteitenplan.

In totaal zijn 62 risico's in beeld gebracht en gekwantificeerd door de afdelingen. Aan de hand van de gegevens hierover is een risicosimulatie uitgevoerd. In de uitkomst van de simulatie is goed merkbaar dat er een verschuiving plaats heeft gevonden van risico’s die direct voortkomen uit het uitvoeren van onze waterschapstaken naar risico’s die meer indirect daaraan zijn verbonden. Dit is terug te zien in risico’s als cybercriminaliteit en stroomuitval. Deze scoren hoger dan bijvoorbeeld problemen die door externe factoren kunnen ontstaan aan onze assets, bijvoorbeeld een breuk van een persleiding of acute maatregelen die nodig zijn in het kader van overschrijden van normen voor het lozen van effluent.

Benodigde weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de omvang van de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. De benodigde weerstandscapaciteit is het bedrag dat nodig is om alle risico’s financieel af te dekken. Het gaat dan om de (rest)risico’s waarvoor binnen de projecten of programma’s geen (kostenefficiënte) maatregelen zijn of kunnen worden getroffen. Om de benodigde weerstandscapaciteit voor de jaarrekening te beoordelen is in februari 2026 een actualisatie van het risicoprofiel uitgevoerd. Daaruit volgt dat het voor 90% zeker is dat alle risico’s kunnen worden afgedekt voor een bedrag van € 6,215 miljoen.

Afgenomen risico’s zijn:

- Het niet compliant zijn met Wet Open Overheid digitaliseringstraject en Wet Modernisering Electronisch Bestuurlijk Verkeer;
- Aquon – de kosten voor HDSR als (deel)eigenaar stijgen.

Toegenomen risico’s zijn:

- Cybercrime (betreffende zowel bedrijfsvoering (IT) als procesaansturing (OT));
- Verstoring ICT en procesaansturing (OT) als gevolg van stroomuitval.

Nieuw opgenomen risico's zijn:

- Het niet behalen van de KRW-doelen 2027, zowel op het gebied van juridische stappen als mogelijke boete;
- Stroomuitval en gebrek aan noodaggregaten/ noodvoorzieningen;
- Het niet voldoen aan de archiefwet met kans op ondertoezichtstelling.

De simulatie van alle risico's vertaalt zich in de benodigde weerstandscapaciteit.

Tabel 4: Benodigde weerstandscapaciteit in 2025

	Jaarrekening 2025	Jaarrekening 2024
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 6,215 miljoen	€ 6,771 miljoen

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de omvang van de middelen (en de mogelijkheden om deze te genereren) waarover het waterschap beschikt of kan beschikken, waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. De algemene reserves (watersysteem- en zuiveringsheffing) vormen het beschikbare weerstandsvermogen.

Onttrekkingen van en toevoegingen aan de algemene reserves vinden plaats als:

1. de ratio van het weerstandsvermogen na de uitvoering van de risico-inventarisatie buiten de bandbreedte van minimaal 1,4 en maximaal 2,0 uitkomt. De risico-inventarisatie wordt tweemaal per jaar uitgevoerd. Eénmaal in het voorjaar. De uitkomst wordt gebruikt bij bepaling van de omvang van het weerstandsvermogen in de jaarrekening. En éénmaal in juli/augustus, deze uitkomst wordt gebruikt bij de bepaling van de omvang van het weerstandsvermogen in de begroting.

2. Onttrekking aan de algemene reserves vindt plaats als een risico waarvoor de algemene reserves is ingesteld, zich heeft voorgedaan.

Naast deze toevoegingen en onttrekkingen, kunnen vrije bestedingen vanuit een deel van de algemene reserves plaats vinden. Dit betreft het deel van de reserve boven de weerstandsratio van 2. De omvang van dit bedrag wordt bij zowel de begroting als de jaarrekening in beeld gebracht. Het staat het algemeen bestuur vrij hierover als beleidsruimte te beschikken. Bij deze beslissing dienen ook risico's in de nabije toekomst in ogenschouw te worden genomen. Indien besloten wordt (een deel van) dit bedrag vrij te laten vallen richting de tariefegalisatiereserves, dient dit bedrag volgens de vastgelegde kostenverdeling verdeeld te worden.

Voor 2025 bedraagt de beschikbare weerstandscapaciteit: € 12,280 miljoen
(zie ook jaarrekening, paragraaf 5.11.4.1, Vaste Passiva, Algemene reserves).

Tabel 5: Beschikbare weerstandscapaciteit in 2025 ten opzichte van 2024

Algemene Reserves/ Beschikbaar weerstandsvermogen	Stand Ultimo 2025	Stand Ultimo 2024
Watersysteemheffing	5.436	5.436
Zuiveringsheffing	6.844	6.844
Totaal Algemene Reserves	12.280	12.280

*bedragen in duizenden euro's

Ratio weerstandsvermogen: relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit
Het weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken (weerstandscapaciteit) om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te vangen. De ratio weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen wij de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van de berekening vormt het weerstandsvermogen. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Omvang en beoordeling van de ratio weerstandsvermogen 2025
Conform de Beleidsnota "Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2024 -2027" mag de ratio van het weerstandsvermogen zich bevinden tussen 1,4 en 2,0. Indien de weerstandsratio groter is dan 2,0 of kleiner dan 1,4, wordt de beschikbare weerstandscapaciteit gemuteerd. Dit gebeurt via een toevoeging (als de weerstandsratio groter is dan 2,0) of onttrekking (als de weerstandsratio kleiner is dan 1,4) aan de tarief egalisatiereserves.

Bij de jaarrekening worden de volgende stappen gevolgd met betrekking tot de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves:

1. Goedgekeurde onttrekkingen en dotaties aan de bestemmingsreserves worden uitgevoerd;
2. Vormen van eventueel nieuwe bestemmingsreserves en doteren aan bestaande bestemmingsreserves;

3. Het saldo vanuit de opbrengstenkant en de kostenkant (per categorie) wordt verrekend met de tariefegalisatiereserves;
4. Weerstandsvermogen wordt (indien nodig, bij een weerstandsratio >2,0 of <1,4) op peil gebracht, via een toevoeging of een onttrekking aan de tariefegalisatiereserves als de risico-inventarisatie daartoe aanleiding geeft.

Na uitvoering van stap 1 t/m 3 resulteert een beschikbare weerstandscapaciteit van € 12,280 miljoen (saldo algemene reserves). Afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit van € 6,215 miljoen levert dit een ratio weerstandsvermogen op van 1,97 en bevindt zich daarmee binnen de afgesproken bandbreedte. De beschikbare weerstandscapaciteit hoeft niet verder gemuteerd te worden (zie onderstaande tabel):

Tabel 6: Ratio weerstandscapaciteit

	Ratio weerstandsvermogen 2025	Ratio weerstandsvermogen 2024
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 6,215 miljoen	€ 6,771 miljoen
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 12,280 miljoen	€ 12,280 miljoen
Ratio weerstandsvermogen	1,97	1,81

In de “Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2024-2027” is vastgesteld dat de uitkomst van de berekening wordt gewaardeerd conform onderstaande normtabel. Deze is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Het waterschap stuurt op een ruim voldoende weerstandsvermogen (een ratio weerstandsvermogen tussen 1,4 en 2,0). Hierbij is 1,4 het minimum en 2,0 de bovengrens.

Tabel 3: Normtabel weerstandsvermogen

Weerstand velden		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 – 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 – 1.4	Voldoende
D	0.8 – 1.0	Matig
E	0.6 – 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Op basis van de vastgestelde norm blijkt dat de Ratio Weerstandsvermogen van HDSR op dit moment ruim voldoende is.

4.1.3 Stand en verloop bestemmingsreserves tarief egalisatie

Omschrijving reserve	Stand 01-01-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2025
Tariefsegalisatie Watersysteembeheer	48.762	0	96	48.666
Tariefsegalisatie zuiveringsbeheer	26.827	0	2.197	24.630

*bedragen in duizenden euro's

4.1.4 Stand en verloop overige bestemmingsreserves

	Stand 01/01/2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31/12/2025
Verkiezingen	330.000	30.480	-	360.480
Transitie	2.510.812	-	351.357	2.159.455
Groen/blauwe diensten	-	450.000	444.929	5.071
HWBP projecten	455.000	-	-	455.000
Havenbedrijf KWA	3.032.822	57.250	-	3.090.072
Woerdersluis Restauratie	1.328.263	166.667	-	1.494.930
Sloop RWZI Utrecht	0-	-	-	0-
Asset management	269.175	-	-	269.175
Innovatie Revolving Fund	925.527	100.000	-	1.025.527
Wet Open Overheid (WOO)	331.938	205.918	-	537.856
Impuls Leefomgeving	2.618.475	1.775.000	1.729.865	2.663.610
SNB (Overwaarde samenwerking)	4.550.000	-	197.826	4.352.174
Baggeren	1.565.810	4.169.435	4.509.881	1.225.364
Revolving Fund	1.000.000	-	-	1.000.000
	18.917.821	**6.954.750**	**7.233.858**	**18.638.713**

Toelichting **(zie jaarrekening pagina 191 en verder)**.

4.1.5 Stand en verloop voorzieningen

Omschrijving	Saldo 1-1-2025	Toevoeging	Vrijgevallen	Aanwendingen	Saldo 31-12-2025
Uitkeringen voormalig bestuursleden	32		3	6	23
Pensioenopbouw bestuursleden	1.081	757		45	1.793
Uitkeringen voormalig personeel	295	145		237	203
Thuiswerkbudget	374	403		42	735
Persoonsgebonden basis budget	3.122	956		506	3.572
RVU (regeling vervroegd uittreden)	185	176		58	303
Groot onderhoud poldermolen 2	435	230		277	388
Groot onderhoud Dijkhuis Jaarsveld	408	59		405	62

*bedragen in duizenden euro's

Toelichting (zie jaarrekening pagina 194 en verder)

4.1.6 Kengetallen

4.1.6.1 Algemeen

Financiering Kengetallen		
Weerstandsvermogen ratio	1,97, binnen de marge van 1,4 – 2,0	
Netto schuldquote	Lager dan begroot, € 227 miljoen i.p.v. € 250 miljoen	
EMU-saldo	Blijft met € 48,4 miljoen (negatief) ruim onder het norm niveau van €30 miljoen (negatief)	
Wendbaarheid	Kapitaallasten bedragen 18% van de bruto lasten	
Lastendruk	Meerpersoonshuishouden met koopwoning HDSR € 440 ruim lager dan gemiddelde van €496.	

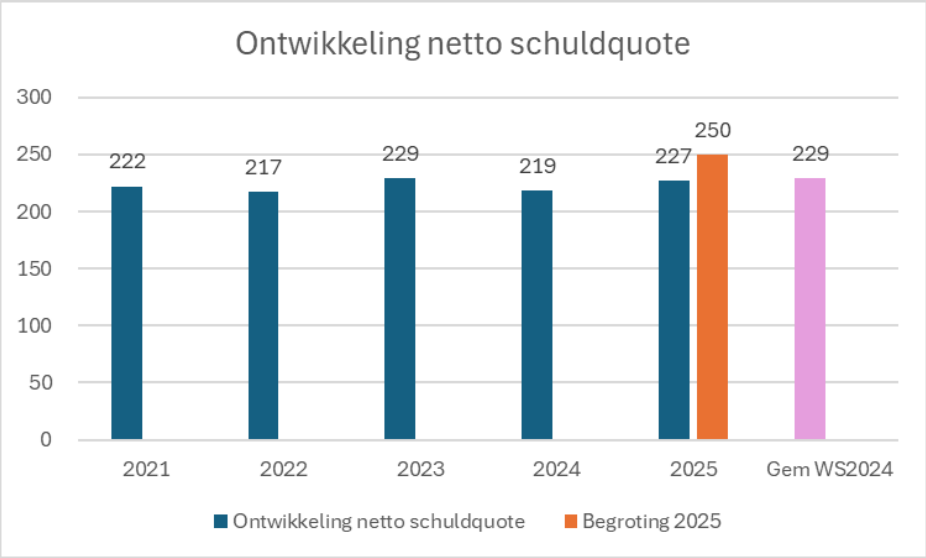
De financiële kengetallen duiden op een gezonde financiële positie. Dit geeft een stevige basis voor de omvangrijke investeringsopgaven voor de komende jaren.

4.1.6.2 Weerstandsvermogen

	Ratio weerstandsvermogen 2025	Ratio weerstandsvermogen 2024
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 6,215 miljoen	€ 6,771 miljoen
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 12,280 miljoen	€ 12,280 miljoen
Ratio weerstandsvermogen	1,97	1,81

4.1.6.3 Netto schuldquote

Toelichting ontwikkeling schuldquote:
De schuldquote is in 2025 veel lager uitgekomen (€ 227 miljoen) dan begroot (€ 250 miljoen), maar wel licht hoger dan in 2024 (€ 229 miljoen). Dit is vooral een gevolg van de ontvangst van substantieel meer subsidies (investeringen) dan verwacht eind 2024. Dit zorgde voor een daling in de schuldquote van 2024 en minder financieringsbehoefte in 2025 (zie toelichting in paragraaf financiering). Gevoegd bij een beter exploitatieresultaat (minder onttrekking egalisatiereserves) en een hogere belastingopbrengst is de schuldquote uiteindelijk veel lager uitgekomen dan begroot.

Figuur 12: Ontwikkeling netto schuldquote, in miljoenen euro's

4.1.6.4 EMU-saldo

Om zicht te hebben op het Economische en Monetaire Unie (EMU) -saldo van de lokale overheid, zijn alle decentrale overheden verplicht de berekening van het EMU-saldo in de begroting en het jaarverslag op te nemen (Wet HOF). Daarnaast is de verplichting de financiële informatie op kwartaalbasis aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) te verstrekken.

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven in een jaar van de totale overheid (Rijk en decentrale overheden). De Stichtse Rijnlanden is als decentrale overheid medeverantwoordelijk voor het Nederlandse EMU-saldo. Bij het bepalen van het EMU-tekort wordt een andere boekhoudmethode toegepast. Hierdoor is het goed mogelijk dat bij een sluitende begroting wel een overheidstekort kan bestaan.

Omdat de waterschappen de eigen EMU-referentiewaarde willen opnemen in hun bestuurlijke rapportages over 2025 heeft het Uniebureau indicatieve referentiewaarden berekend op basis van het volgende:

- In het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen wordt het ambtelijk onderhandelingsresultaat voor de EMU-ruimte van de decentrale overheden vastgesteld. Dit onderhandelingsresultaat geeft aan dat de decentrale overheden voor de periode 2024 t/m 2026 een ruimte van 0,5% BBP hebben en waarbij er voor de waterschappen een ruimte van 0,06% BBP is;

- De indicatieve referentiewaarde voor De Stichtse Rijnlanden bedraagt € 30 miljoen negatief. Een referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een waterschap in de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden heeft.

- Het Rijk stuurt alleen op het EMU-tekort van alle decentrale overheden gezamenlijk. De minister heeft er mee ingestemd dat hogere EMU-tekorten van de ene groep decentrale overheden in een bepaald jaar gecompenseerd kunnen worden door lagere tekorten of overschotten van andere groepen. Op dit moment zijn er geen sancties op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort van de decentrale overheden.

- In de primaire begroting 2025 is een EMU-saldo te kort voorzien van € 35,657 miljoen. Het werkelijke EMU-saldo in 2025 is € 48,408 miljoen negatief (zie tabel onder). Hiermee blijft De Stichtse Rijnlanden onder de toegestane referentiewaarde van € 30 miljoen negatief. Voor HDSR vraagt dit geen directe actie. Dit wordt door de Unie van Waterschappen op het totaalniveau van alle waterschappen geconsolideerd. Het verschil met het begrote EMU-saldo wordt vooral veroorzaakt door hogere investeringsuitgaven en lagere subsidie ontvangsten, maar wordt deels gecompenseerd door een beter exploitatiesaldo.

Tabel 8 opbouw EMU-saldo

Opbouw EMU-saldo	Rekening 2025	Begroting 2025
1. EMU - exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-/- € 2,572	-/-€9,254
2. invloed investeringen		
- bruto investeringen minus desinvesteringen	-/- €109,033	-/- €97,766
Investeringssubsidies	€31,531	€39,182
afschrijvingen	€30,400	€31,799
3. invloed voorzieningen		
toevoeging aan voorzieningen	€ 2,727	€1,819
onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	€ 0,003	0,000
- onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	-/-€ 1,576	-/- €1,555
4. Deelnemingen en aandelen		
Boekwinst Boekverlies	0,0 € 0,118	0,0 0,0
EMU-saldo	**€ 48,408**	**€ 35,657**

**Bedragen zijn in miljoenen euro's*

4.1.6.5 Wendbaarheid van de begroting

Gerealiseerde totale kapitaallasten	38.940
Gerealiseerde bruto exploitatielasten	215.658
Ratio in %	0,18

**Bedragen in duizenden euro's*

De verhouding tussen de gerealiseerde totale kapitaallasten en de gerealiseerde totale bruto-exploitatiekosten laat zien welk deel van de begroting vast ligt. Afschrijvingen en rentelasten zijn het gevolg van eerder genomen investerings- en financieringsbeslissingen.

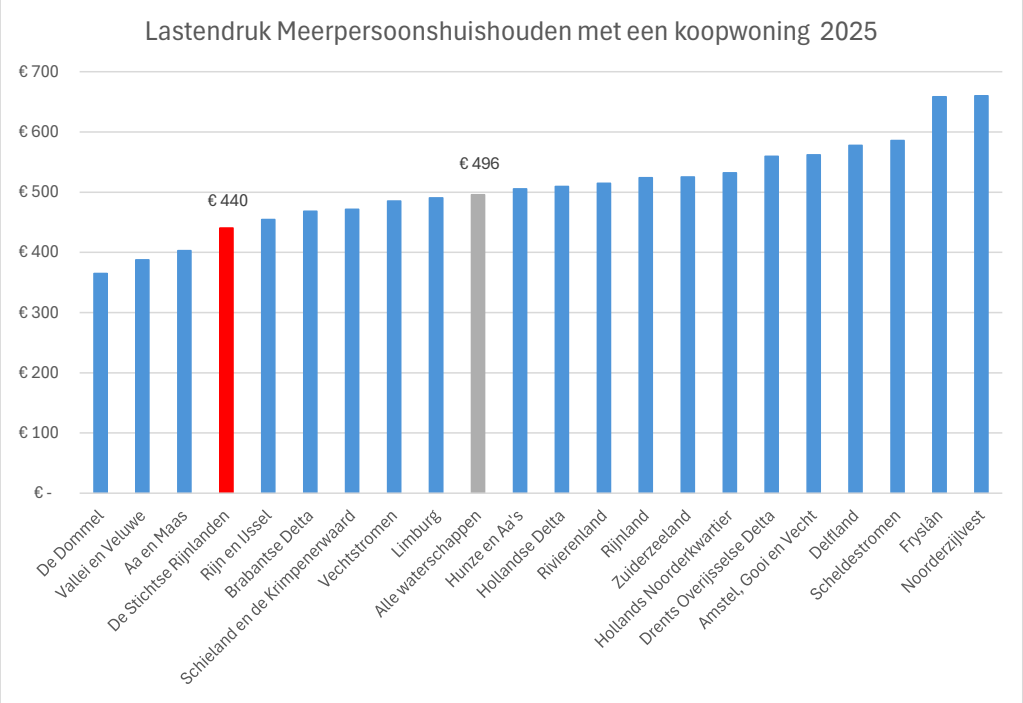
Lastendruk

Via het eigen belastingstelsel bekostigen de waterschappen hun taken grotendeels zelf. Deze wijze van bekostiging garandeert dat er voldoende geld is voor de essentiële bescherming tegen overstromingen en goed waterbeheer, zonder dat er sprake is van

financiële concurrentie met andere overheidstaken. Omdat ieder beheergebied anders is en de besturen van de waterschappen andere keuzes maken, verschilt de belastingdruk van waterschap tot waterschap. In deze paragraaf wordt alleen de belastingdruk voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning weergegeven. De waterschappen hebben dit gezamenlijk als financieel kengetal benoemd en hanteren, voor de vergelijkbaarheid, daarbij dezelfde uitgangspunten.

Tabel 9 Ontwikkeling Lastendruk meerpersoonshuishouden met eigen woning.

	HDSR 2024	HDSR 2025	Landelijk gemiddelde 2025
Watersysteemheffing Ingezetenen	€ 110,31	€ 117,23	€ 116,08
WOZ-waarde	€ 422.932	€ 450.000	€ 450.000
Watersysteemheffing Gebouwd tarief	0,02320%	0,02272%	0,02969%
Watersysteemheffing Gebouwd	€ 98,12	€ 102,24	€ 133,61
Zuiveringsheffing (3 vervuilingseenheden)	€ 198,33	€ 220,94	€ 246,06
Meerpersoonshuishouden met koopwoning	€ 407	€ 440	€ 496
Ontwikkeling t.o.v. vorig jaar		8,3%	8,3%

Figuur 13. Grafiek lastendruk per huishouden.

4.2 Paragraaf assetmanagement

Samenvatting
Het raamwerk staat als het gaat om het doelmatig beheren van de kapitaalintensieve assets. Komende periode moet gewerkt worden om de elementen verder inhoudelijk vorm te geven en de bijbehorende processen in te regelen.

Kaders en doelen
In beginsel zijn er twee maatgevende kaders als het gaat om de instandhouding van de kapitaalintensieve assets. Enerzijds is het WBP leidend als het gaat om de ambities van HDSR (wat willen we realiseren). Anderzijds is het Strategisch Asset Management Plan maatgevend als het gaat om de procesmatige aanpak en geeft antwoord op de vraag “Hoe onderhouden en beheren we de assets?”.

Kerncijfers
In onderstaande tabel is het areaal van HDSR weergegeven. De indeling sluit aan bij de organisatie-indeling op afdelingsniveau en de daarin gevestigde assetteams en de assettype zoals voorgesteld door de Unie van Waterschappen.

Tabel 20: Overzicht areaal Afdelingen Waterbeheer en Zuiver

Water beheer	Waterkeringen	Primaire kering	55 km
		Regionale kering	330 km
		Overige kering	114 km
	Watersysteem – Watergangen	Watergangen	1.550 km
		Vaarwegen	90 km
		Natuurvriendelijke oevers	185 km
		Harde oevers	135 km
	Watersysteem – Kunstwerken	Kwantiteitskunstwerken en gemalen	385
		Overige kunstwerken	>20.000
	Zuiver	Rioolwaterzuiveringen	16
		Rioolgemalen	52
		Persleidingen	140 km

Beleid
Het beleid aangaande het beheer van de kapitaalintensieve assets is binnen HDSR als volgt georganiseerd. In het Strategisch Asset Management Plan (SAMP) is het assetmanagement systeem gedefinieerd. Het beschrijft elementen die van belang zijn bij het toepassen van Assetmanagement. Denk hierbij aan rollen, leidende principes, assetmanagement doelstellingen, elementaire processen en de organisatie-inrichting.

Vervolgens wordt het beleid uit het SAMP vertaald in een assetmanagement plan, de basis voor specifieke beheerplannen. Hierin is uiteengezet op welke wijze de conditie van de assets wordt geborgd, zodat de assets de gewenste prestatie kunnen leveren en daarmee een bijdrage aan de HDSR-doelstellingen.

Het Strategisch Asset Management Plan is in januari 2023 door het college vastgesteld. De assetteams Waterkeringen en Watergangen hebben het format van een Asset Management Plan (AMP) uitgewerkt in 2023/2024. Dit kan dienen als standaard voor de overige assetteams. De instandhouding verloopt bij HDSR middels de verschillende Groot onderhoudsprogramma's (GOP's). Ultimo is het onderhoud beheersysteem (OBS) waarmee HDSR het planmatig onderhoud organiseert. Ook het incidentele onderhoud verloopt procesmatig via Ultimo. Deze inrichting is voor zowel Zuiver als Waterbeheer gelijk.

De assetmanagementdoelstelling van HDSR is om het areaal te onderhouden op basis van risico gestuurd onderhoud. Afhankelijk van het risicoprofiel en de bijbehorende risicoclassificatie worden de beheeractiviteiten gedefinieerd. Dit gebeurt door periodiek onderhoudsmodellen aan de betreffende assets toe te kennen. Dit kan dus betekenen dat we sommige assets (dagelijks) preventief onderhouden maar ook dat we assets pas onderhouden of vervangen als ze stuk gaan (run to failure). Het risico gestuurd onderhoud is nog niet volledig ingericht.

Als het gaat om uitbreiding en afstoten van areaal verschilt de aanpak tussen Zuiver en Waterbeheer. In 2023 is het Strategisch Zuiveringsplan opgesteld. Hierin is de lange termijn programmering opgenomen voor de assets van Zuiver. Waterbeheer is bezig om een proces in te richten als het gaat om gebiedsgericht werken om mutaties in het areaal te beheren en zorg te dragen voor de instandhouding.

Financieel: Begroting & Realisatie
In onderstaande tabel is een overzicht gepresenteerd van de investeringsuitgaven van de instandhouding middels de groot onderhoudsprogramma's. Voor de volledigheid wordt gemeld dat het planmatig dagelijks onderhoud en het oplossen van storingen binnen de exploitatie vallen.

Tabel 21: Overzicht investeringsuitgaven instandhouding (bedragen x € 1.000)

Categorie		Begroting 2025
Waterkeringen	Primair	5.940
	Regionaal	8.650
Watersysteem	Watergangen	6.454
	Kunstwerken	
Zuiver	Zuiver	8.000

4.3 Paragraaf Bedrijfsvoering

4.3.1 Stand van zaken van de bedrijfsvoering

Dit is een nieuwe en verplichte paragraaf door de aanpassing van het Waterschapsbesluit en onze eigen Verordeningen. Als het om activiteiten en projecten gaat die passen in de reguliere bedrijfsvoering en het evalueren en aanpassen daarvan, zijn die opgenomen in deze paragraaf. Ook zijn de manier waarop ons waterschap invulling geeft aan goed werkgeverschap en een aantal HR-kengetallen in dit onderdeel opgenomen.

Concerncontrol
In 2025 is de visie op (Concern)control ontwikkeld en vastgesteld. De interne organisatie wordt voorbereid om hier ook op aan te sluiten. Door de groei van de organisatie en de toenemende complexiteit is onafhankelijkheid en rolscheiding nog evidenter geworden.

Fiscaliteiten
Het fiscale landschap voor HDSR verandert. In 2024 is er een risicoscan uitgevoerd op fiscaal gebied door een externe partij en in 2025 is er een projectgroep gestart de grootste risico's de beheersen. Zo is er een btw-administratie ingericht voor de projecten en zijn diverse fiscale processen ingericht, ondersteunt vanuit de systemen en wordt er structureel gewerkt aan bewustzijn bij collega's.

Financiële ontwikkelingen
Het haalbaarheidsonderzoek naar de vervanging van het huidige financiële systeem en de Hartslag van de organisatie zijn projecten die in 2025 opgestart zijn en toekomstig effect gaan hebben op de reguliere bedrijfsvoering.

Huisvesting
HDSR is de afgelopen jaren sterk gegroeid en de werkzaamheden zijn complexer en breder geworden. Dit heeft geleid tot structurele knelpunten in de huidige kantooromgeving, zowel qua ruimte als qua veiligheid en functionaliteit. Om deze knelpunten structureel aan te pakken en een toekomstbestendige werkomgeving te realiseren is een integrale huisvestingsstrategie noodzakelijk.

In 2025 zijn meerdere stappen gezet om binnen de huidige kantooromgeving verbeteringen aan te brengen. Zo zijn extra belpods en bureaus geplaatst, is de inzet van gedeelde werkplekken geoptimaliseerd en zijn vergaderruimtes deels geblindeerd om de functionaliteit te verbeteren en de privacy te vergroten. Daarnaast zijn verschillende gebruiksanalyses en inventarisaties uitgevoerd om inzicht te krijgen in ruimtevraag, werkpatronen en toekomstige benodigde capaciteit.

Verder is in 2025 een start gemaakt met het uitwerken van scenario's voor toekomstbestendige huisvesting. Deze scenario's richten zich op het creëren van een

veilige, efficiënte en samenwerkingsgerichte werkomgeving die aansluit bij de langdurige organisatieontwikkeling. In 2026 worden deze scenario's verder uitgewerkt ter voorbereiding op bestuurlijke besluitvorming over de toekomstige kantooromgeving.

IT
De voortgang van HDSR in de digitale transformatie staat benoemd onder het programma Besturen, Organiseren en digitaliseren (verwijzen).

Duurzaamheid
In het onderdeel Duurzaamheid (verwijzen) van dit jaarverslag wordt de voortgang toegelicht op onze duurzaamheidsdoelstellingen, daarin zijn ook de CO2 Prestatieladder, netcongestie en de klimaatmonitor opgenomen. Daarnaast wordt in het onderdeel Mens & Organisatie gerapporteerd over de vergroening van de vervoersregelingen in de Cao Werken voor waterschappen (verwijzen).

Professioneel inkopen met maatschappelijke impact
Deze zomer presenteerden alle waterschappen een herzien inkoop- en aanbestedingsbeleid: 'Professioneel inkopen met maatschappelijke impact'. We willen met onze inkoop maatschappelijke impact creëren en daarmee bijdragen aan een innovatieve, veilige en duurzame samenleving. ''Een pijler als duurzaamheid past helemaal bij het beleid van HDSR. En ik ben blij dat onder de noemer maatschappelijke impact ook 'social return' is meegenomen, want dat is iets waar wij hier al langere tijd mee bezig zijn. Nu dit in het herziene beleid voor alle waterschappen staat opgeschreven, kunnen we het als sector ook gezamenlijk verder brengen. Wij zijn daar nu gewoon aanspreekbaar op, ook voor marktpartijen. Dat is alleen maar goed, het houdt ons scherp."'' (OTAR, interview met onder andere Karin Koster, Strategisch Inkoopadviseur van HDSR, betrokken bij het herziene inkoop- en aanbestedingsbeleid).

Social Return on Investment (SROI)
Sinds 2012 is Social Return (SR) onderdeel van ons inkoop- en aanbestedingsbeleid. Bij aanbestedingen boven de ton stellen we de voorwaarde dat de opdrachtnemer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt betrekt bij de opdracht - Social Return on Investment. De werkgeversservicepunten en sociale partners uit de regio adviseren over en controleren onze opdrachtnemers op de manier waarop zij invulling geven aan deze opgave. Vanaf begin 2025 worden alle nieuwe Social Return verplichtingen in de op Social Return toegespitste applicatie WIZZR gezet, waarmee we AVG proof zijn voor wat betreft de persoonsgegevens van de op de Social Return verplichting ingezette medewerkers of leerlingen. Eind 2025 staan er 66 Social Return verplichtingen in WIZZR met een totaal te realiseren SR-waarde van ruim 2 miljoen euro.

De invullingen van de SR-verplichtingen zijn onder andere gedaan door:

Stageplaatsen voor leerlingen van de BOL (beroeps opleidende leerweg en BBL (beroepsbegeleidende leerweg);
Inzet van medewerkers uit de Banenafspraak en WSW-detachering;

Sociale inkoop bij “SR-bedrijven” zoals schoonmaak, verkeersregelaars, catering, bijeenkomsten op SR-locaties, picknicktafels en drukken van bewonersbrieven;
Kennis met de doelgroep van SROI delen door het geven en bieden van rondleidingen, meeloopdagen en gastlessen aan scholen (bv het geven van een dode hoek les).

Al met al een mooi resultaat waar we trots op mogen zijn. Wel zien we dat het voor opdrachtnemers door schaarste op de arbeidsmarkt en de lege kaartenbakken van de werkgeversservicepunten moeilijk is om de SR-verplichting ingevuld te krijgen. Met name technisch specialistische functies zijn lastig te matchen met SROI-profielen. Het samen zoeken naar nieuwe mogelijkheden hierin is een uitdaging. Zo zien we dat dat de focus verschuift naar onder andere statushouders, personen met een taalachterstand en het afnemen van diensten en producten bij sociaal ondernemers.

Veiligheid
Als werkgever hebben we de zorgplicht om veilig en gezond werken te waarborgen. Ook afgelopen jaar is veel aandacht geweest voor veilig en gezond werken.

Veiligheidsprogramma
Om invulling te geven aan onze veiligheidsambitie is een veiligheidsprogramma opgesteld, waarin in 2025 twee punten centraal stonden: de veiligheidsverklaring en de implementatie van het veiligheidsplatform. De verklaring beschrijft de afspraken die we met elkaar maken om veilig en gezond te werken. Op het veiligheidsplatform is alle informatie over veilig en gezond werken te vinden. De informatie is nu op elk moment beschikbaar. Door de implementatie is het eenvoudiger om direct op locatie een veiligheidsmelding te maken.

Publieksagressie
In onze maatschappij is steeds vaker sprake van verruwing en toename van agressie tegen zorgverleners en ambtenaren. Als waterschap staan wij voor onze ambtenaren die zich binnen en buiten het waterschap inzetten voor het bereiken van onze doelstellingen en ambities.

Ter ondersteuning van het beleid Publieksagressie zijn in het verslagjaar het Protocol Publieksagressie en bijbehorende trainingen op maat ontwikkeld en geïmplementeerd. Het protocol beschrijft de werkwijze bij (dreigende) publieksagressie en sociaal onveilige situaties in het contact met derden. Het biedt handvatten voor preventie, beheersing en afhandeling van incidenten, inclusief de nazorg voor betrokken medewerkers. De trainingen zijn afgestemd op verschillende doelgroepen binnen de organisatie. Voor leidinggevenden ligt het accent op hun rol bij de eerste opvang en ondersteuning van medewerkers die met publieksagressie worden geconfronteerd. Door deze activiteiten is het bewustzijn rondom publieksagressie en veilig werken binnen de organisatie verder versterkt.

Veiligheidsmeldingen
In 2025 zijn 95 meldingen geregistreerd van gevaarlijke situaties, (bijna-) ongevallen en publieksagressie. Dit is een stijging van 20% ten opzichte van 2024 (76 meldingen). Deze toename komt niet door onveiliger werken, maar is vooral toe te schrijven aan een

toegenomen bewustwording en meldingsbereidheid onder medewerkers. Dit blijkt met name uit het hogere aantal gemelde ongevallen zonder verzuim, die voorheen vaak niet werden gemeld, en een toename van 21% in meldingen van publieksagressie. Veiligheidsmeldingen zorgen voor belangrijke informatie om veilig te werken en ongevallen te voorkomen.

Vertrouwenspersoon
In 2025 hebben 12 medewerkers contact met de externe vertrouwenspersoon fopgenomen voor het bespreken van een situatie op het werk waarin voor hen sociale onveiligheid of een vraagstuk rond integriteit een rol speelde. Dit is een lager aantal dan eerdere jaren.

In 2025 zijn bovendien het interne en externe klachtenprotocol opgesteld en (voorzien van instemming vanuit de Ondernemingsraad) voor vaststelling en implementatie voorgelegd. Daarmee wordt voor zowel medewerkers als voor bewoners van ons werkgebied duidelijk waar zij terecht kunnen met meldingen of klachten over ongewenste gedragingen van collega's en waterschapsmedewerkers.

Eind 2025 is een vertrouwenspersoon voor het algemeen bestuur aangesteld. In 2025 is er geen contact opgenomen met de vertrouwenspersoon voor het bestuur.

Mens en Organisatie
In 2025 zijn de uitkomsten van het Strategisch Personeelsplannings-traject vertaald naar een actuele, meerjarige strategie. Daarbinnen zijn zes thema's onderscheiden:

- Leiderschap: ziel en zakelijkheid & resultaatsturing
- Eigenaarschap: vertrouwen in de professional
- Toekomstige inzetbaarheid: de juiste mens op de juiste plek
- Diversiteit en Inclusie: het omarmen van verschillen en andere zienswijzen
- Lerende Organisatie: stilstaan bij wat beter kan
- HR-huis op orde: kaders met mogelijkheid tot maatwerk

Bij de invulling daarvan sluiten we aan bij onze sturingsfilosofie en onze kernwaarden: Vertrouwen, Bezieling, Samen. In de loop van 2025 zijn op verschillende van deze thema's al activiteiten en projecten gestart waarvan een deel hieronder aan de orde komt. In 2026 worden de thema's verder uitgewerkt en zal er over aanzienlijke projecten apart gerapporteerd worden in de toekomstbestendige organisatie paragraaf.
Verder heeft ons waterschap een bijdrage geleverd aan het rapport van het A&O-fonds over de Toekomst van Werk. Daarin wordt aan de hand van een viertal scenario's een beeld geschetst van de benodigde kennis, vaardigheden en competenties waarover waterschapspersoneel nu en in de toekomst zou moeten beschikken. De conclusies en aanbevelingen uit het rapport liggen in de lijn van onze HR-strategie.

Diversiteit en inclusie
Wij vinden het belangrijk dat medewerkers zichzelf kunnen zijn en zich daar veilig bij voelen. We geloven dat een divers medewerkersbestand de kwaliteit van ons werk kan verbeteren door de toevoeging van andere en nieuwe inzichten.

In 2025 is er, aansluitend op de vernieuwde sturingsfilosofie een visie op diversiteit en inclusie opgesteld. Deze dient als ondersteuning voor het opzetten van projecten en activiteiten op gebied van diversiteit & inclusie. Ook is er in 2025 via het vitaliteitsprogramma en in het Leermanagementsysteem aandacht besteed aan verschillende vormen van D&I, zoals neurodiversiteit en de aanwezigheid van verschillende generaties op de werkvloer. Verder is in oktober 2025 via de InclusieMonitor een beeld verkregen van hoe medewerkers inclusie binnen HDSR ervaren en welk gevoel zij daarbij hebben. Het beeld is dat HDSR op elk van de vijf gemeten onderdelen bovengemiddeld scoort ten opzichte van andere organisaties die de InclusieMonitor hebben gebruikt.

De uitkomsten zijn geanalyseerd en worden als onderdeel van één van de thema's uit de HR-strategie om gezet in een jaarplan met concrete plannen en activiteiten.
Verder loopt er een project naar de mogelijkheden die HDSR heeft om invulling te geven aan de banenafspraak. In dat kader is er ook aandacht besteed aan het trainen van collega's in het begeleiden van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt, de zogenaamde Harrie Helpt-trainingen.

Binden, boeien, behouden
Het recruitmentteam staat als een huis, al blijft het voor een aantal functies lastig om geschikte kandidaten te vinden. Van de 274 in 2025 ontstane vacatures (regulier personeel, inhuur en stagiaires) zijn er 216 vervuld. 33 Vacatures stonden begin 2026 nog open. In de loop van 2025 zijn 25 vacatures teruggetrokken en in een aantal gevallen in een gewijzigde vorm opnieuw gepubliceerd om nog beter aan te sluiten bij de arbeidsmarkt. Vanuit ons waterschap hebben we een belangrijke bijdrage geleverd aan de landelijke arbeidsmarktcampagne 'Er is werk aan het water'.
In 2024 hadden te maken met stijgende verloopcijfers. In 2025 is mede daarom het accent verschoven naar het zorgvuldig laten kennismaken van nieuwe collega's met HDSR (onboarden) en het voorkomen van ongewenste uitstroom. In december 2025 zijn de contouren van een uitgebreid introductieprogramma gepresenteerd met een belangrijke rol voor de manager, teamleider en medewerker zelf en ondersteund met een breed instrumentarium.

Daarnaast zijn er, onder invloed van de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (Wet DBA) op het gebied van de inhuur van flexibel personeel stappen gezet om de risico van schijnzelfstandigheid van ZZP'ers te beperken. Per aanvraag is onderzocht of deze tot risico's zou leiden voor het waterschap en hoe deze dan beheerst kunnen worden. Dit heeft onder andere geleid tot het stopzetten van enkele opdrachten, het in dienst nemen van desbetreffende Zzp'ers of het herformuleren van de inhuuropdracht tot een resultaatsverplichting. Concreet betekent dit dat in 2025 het aantal inhuurcontracten op basis van een inspanningsverplichting waarin (voormalige) zzp'ers zijn ondergebracht is

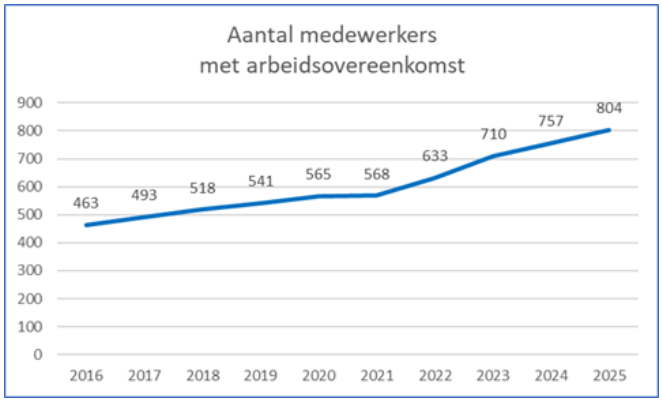
teruggebracht van 57 naar 14; de resterende inzet wordt begin 2026 per dossier beoordeeld. Waar mogelijk wordt de inzet beëindigd of omgezet.

Het aantal inhuurmedewerkers is in de loop van 2025 afgenomen. Verder biedt is de dienstverlening van onze broker voor flexibel personeel ruimte voor verbetering. Om het door ons gewenste dienstenpakket en kwaliteitsniveau goed in beeld te krijgen is de voorbereiding van de in 2026 geplande aanbesteding enkele maanden naar voren gehaald. Vanwege de Wet Gelijkwaardige Beloning is de inzet van flexibel personeel financieel minder aantrekkelijk vanaf 2026. Dit maakt dat wij ons bezinnen op het aanpassen van de criteria voor het afwegen van de keuze tussen vast en flexibel personeel.

Opleiding en training
In 2025 is ons leermanagementsysteem (LMS) aangevuld met een breed, nieuw opleidingsaanbod om de kennis en vaardigheden van onze medewerkers op peil te houden. Dit draagt bij aan hun duurzame inzetbaarheid. Ook trainingen over informatieveiligheid, arbeidsomstandigheden en het werken in een politiek-bestuurlijke omgeving hebben in het LMS een plek gekregen. Het vergroot het eigenaarschap en de bewustwording van onze medewerkers en draagt bij aan een veilige werkomgeving.

Duurzame arbeidsvoorwaarden
In de huidige Cao Werken voor Waterschappen zijn bepalingen opgenomen om tot verdere verduurzaming van vervoersmobiliteit te komen. Deze gaan over het aanbieden van fietsen en het onderzoeken van de mogelijkheid tot het maken van privéreizen met de door de werkgever beschikbaar gestelde Ov-kaart. Pas in december 2025 zijn deze bepalingen uitgewerkt tot conceptregelingen die in vanaf 2026 ingaan.
In de loop van 2025 heeft HDSR voor het eerst bij de Rijksoverheid haar (verplichte) CO2-rapportage aangeleverd die in beeld brengt wat onze uitstoot voor woon-werkverkeer en zakelijke reisbewegingen is. In de paragraaf Duurzaamheid (verwijzen) is informatie opgenomen over de CO2 prestatieladder die een breder beeld geeft van onze voetafdruk.

Ons medewerkersbestand in cijfers
In 2025 is onze organisatie doorgegroeid van 757 naar 804 medewerkers met een arbeidsovereenkomst (+47). In fte's (arbeidsovereenkomsten) is de organisatie gegroeid van 712,6 naar 758,5 fte (+ 46).

Figuur 14: tabel aantal medewerkers met arbeidsovereenkomst

Een deel van de groei van het aantal arbeidsovereenkomsten is te verklaren door afname van het aantal inhuurmedewerkers: dat waren er eind 2024 nog 95, terwijl een jaar later het aantal gedaald is naar 68 (minus 27).

Er is een spanningsveld tussen de ambities/opgaven van het waterschap en de (benodigde) groei van de organisatie. Hoewel er andere, aanvullende taken ontstaan is het onbegrensd doorgroeien van onze organisatie niet realistisch. Niet alleen om financiële redenen, maar ook vanwege huisvesting en grenzen aan het absorptievermogen binnen afdelingen van nieuwe medewerkers.

Het verloopcijfer is na een stijging in 2024 (7,82%) weer gedaald naar 7,34%. Het behouden van medewerkers is daarmee beter gelukt, mede door de extra aandacht voor de eerste 100 dagen na indiensttreding. Het aantal medewerkers dat op eigen verzoek de organisatie verlaat is afgenomen. Het aantal situaties waarin wij als werkgever het initiatief nemen om afscheid van een medewerker te nemen is gestegen. Dat leidinggevenden hun medewerkers vaker aanspreken op hun resultaten en gedrag ligt hieraan ten grondslag en past bij de invulling van ‘ziel en zakelijkheid’.

Jaar	Instroom	Uitstroom	Doorstroom
2025	122	68	78
2024	113	68	-
2023	128	51	102
2022	113	50	62
2021	48	45	59

De gemiddelde leeftijd van onze medewerkers is 45,4 jaar en daar mee gelijk aan 2024. De verjonging van onze organisatie stabiliseert daarmee.
Het aandeel 55+ medewerkers is de afgelopen vijf jaar afgenomen van 31% van ons personeelsbestand naar 26%. De mogelijkheid om de afgelopen jaren gebruik te maken van de Regeling Vervroegd Uitreden (RVU) die tot 31 december van toepassing was, speelt hierin een rol en is ook tot uiting gekomen in het toegenomen aantal vaststellingsovereenkomsten die in dat verband zijn afgesloten.

Aan de andere kant zien we onderzoeken naar de mogelijkheid en wenselijkheid om medewerkers ook na hun AOW-datum in te blijven zetten. In 2026 neemt HDSR in dat verband deel aan het “Doorwerkers”-onderzoek.

Ziekteverzuim
Het totale verzuimpercentage in 2025 was 5,95%. Dit is vergelijkbaar met het vorige jaar (5,90%). De meldingsfrequentie is gelijk gebleven op 1,14. De gemiddelde verzuimduur is 19,14 dagen en daarmee voor het vierde jaar op rij afgenomen.

Opnieuw hebben we gezien dat het aandeel van verzuim langer dan 42 dagen is toegenomen en 4,25 procentpunt van het totale verzuim betreft. Kort verzuim tot 7 dagen

zorgt voor 0,85 procentpunt verzuim. De gebrekkige dienstverlening en verzuimbegeleiding in de eerste acht maanden van 2025 door onze vorige arbodienst is hier ongetwijfeld van invloed op geweest.

Onze nieuwe arbodienst ArboUnie heeft recent de eerste rapportage over september tot en met december 2025 opgeleverd: ongeveer 40% van het verzuim is psychisch van aard en kan meerdere oorzaken hebben. 17% van alle verzuimde dagen hangt samen met psychisch verzuim met een arbeidsgerelateerde oorzaak.

Bij 12% van de ziektemeldingen gaat het om klachten aan het houdings- en bewegingsapparaat. Van ongeveer 36% van de ziektegevallen is geen verzuimoorzaak geregistreerd omdat de medewerker hersteld is voor deze door de arbodienst gezien is.
De arbodienst wijst op rolonduidelijkheid, de rol van leidinggevenden bij re-integratie en mismatches tussen werk en persoon als factoren die verzuim beïnvloeden. Met name medewerkers die moeite hebben met het stellen van grenzen en medewerkers met beperkte ervaring in een vergelijkbare werkomgeving lopen hierdoor een verhoogd risico op overbelasting en uiteindelijk verzuim.
De succesvolle wisseling van de arbodienst in 2025 en de extra aandacht voor training en begeleiding van leidinggevenden om grip te krijgen op verzuim werpt naar verwachting zijn vruchten af in 2026.

4.3.2 Informatie over de financiële rechtmatigheid

Invoering rechtmatigheidsverantwoording
Vanaf 2025 gaat er een wetswijziging in, waardoor de verantwoording over de financiële rechtmatigheid wijzigt. Voorheen gaf de accountant een verklaring af over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening. De accountant geeft nog steeds een verklaring af over de getrouwheid, maar vanaf 2025 zal het college zelf expliciet verantwoording afleggen aan het AB met betrekking tot de financiële rechtmatigheid. Dit gebeurt via een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening en een toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering. Hierin licht het college van dijkgraaf en hoogheemraden toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Bij rechtmatigheid kan sprake zijn van fouten of onduidelijkheden. Bij een fout is de onrechtmatigheid vast te stellen, maar bij onduidelijkheden is niet met zekerheid vast te stellen dat het goed of fout is.

De kaderstelling voor de (financiële) rechtmatigheid is gegeven in wetten en verordeningen die zijn opgenomen in ons normenkader (wordt jaarlijks vastgesteld door het AB). Team VIC (Verbijzonderde Interne Controle) monitort en toetst of de uitvoering van de financiële beheershandelingen voldoen aan dit normenkader en dus rechtmatig zijn. De onrechtmatigheden worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag. Alle rechtmatigheidsbevindingen boven de rapportagetolerantie van € 100.000 worden in deze paragraaf bedrijfsvoering verantwoord.

Verantwoordingsgrens

De verantwoording is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee voor 2025 vastgesteld op € 4.313.178.

Toetsingsonderdeel	Toetsingscriterium
Rechtmatigheid (Beoordeling en verklaring door college vanaf boekjaar 2023)	**Voorwaardencriterium:** Wordt wetgeving (normenkader) nageleefd? **Begrotingscriterium:** Wordt er afgeweken van vastgestelde budgetten? Alle overschrijdingen van lasten per programma zijn per definitie onrechtmatig. Voor de onderschrijdingen op de lasten en de over- en onderschrijdingen op de baten, ligt het eraan of deze tijdig zijn gemeld aan het AB (bijv. bestuursrapportages). Indien dit niet het geval is, dan wordt dit ook als onrechtmatig beschouwd. Dit onderdeel telt dus in vergelijking met eerdere jaren zwaarder mee. Dit geldt ook voor de afwijkingen bij de investeringskredieten. Overschrijdingen op investeringen die nog lopen en waarbij de verwachting is dat ze binnen krediet blijven, zijn niet onrechtmatig. **Misbruik en oneigenlijk gebruik:** Wordt er opzettelijk ten onrechte gelden van het waterschap verkregen of opzettelijk niet aan heffingen voldaan (misbruik). Worden gelden verkregen of heffingen voldaan volgens de regelgeving, maar in strijd met doel ervan (oneigenlijk gebruik).
Getrouwheid (Beoordeling en verklaring door accountant, zie accountantsverslag)	Aanvaardbaarheidscriterium Adresseringscriterium Calculatiecriterium Leveringscriterium Valuteringscriterium Volledigheidscriterium

Overzicht onrechtmatigheden

Begrotingscriterium	
1a. Overschrijding lasten programma's	0
1b. Overschrijding kredieten	€ 67.000
2. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, kredieten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.	€ 3.060.000
Voorwaardencriterium	
3. Bevindingen (bijv. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed):	€ 789.596
M&O criterium	
4. Bevindingen:	0
Totaal onrechtmatigheden	**€ 3.916.596**
Waarvan acceptabel (Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het beleid over wat als acceptabel is geduid in art. 14 lid 6 van 108Ww)	0

Bedragen in euro's

Door het algemeen bestuur vastgestelde definitie van acceptabel
Overschrijding van de lasten worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

A. er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
B. overschrijdingen van lasten of investeringsuitgaven die vallen binnen de bepalingen van artikel 9 Verordening 108 Ww;
C. er is sprake van een open-einde-regeling;
D. de afwijking is al eerder dan de jaarrekening gemeld aan het algemeen bestuur.

Toelichting onrechtmatigheden
De rechtmatigheidsbevindingen boven de rapportagetolerantie van € 100.000 worden hieronder nader toegelicht.

Begrotingscriterium
Toelichting onrechtmatigheden > € 100.000.
Alle afwijkingen hebben een relatie met uitvoering van bestaand beleid.

Opbrengsten baggeren (Programma 2)	Hogere baten € 400.000	Een aantal baggerwerkzaamheden hebben in 2025 plaatsgevonden waarbij, conform overeenkomst, een vergoeding voor wordt verkregen. In de begroting was nog geen rekening gehouden met deze opbrengsten.
Bijdragen aan andere overheden (Programma 2)	Minder lasten € 1.280.000 Minder baten € 1.280.000	Bij de bijdragen aan openbare lichamen voor Impulsregeling Water in de Leefomgeving zijn er minder uitgaven gedaan dan begroot. Bij de gemeenten die meedoen aan de impulsregeling, hebben zich vertragingen in de voorbereiding en de realisatie van projecten voorgedaan. Hierdoor loopt de realisatie/facturatie achter. Hiertegenover stond ook een onttrekking uit de bestemmingsreserve die nu ook lager uitvalt voor hetzelfde bedrag.
Personeelskosten (Programma 3)	Minder lasten € 100.000	Het begrote bedrag voor een omgevingsmanager is niet gebruikt en dit gegeven was wel eerder bekend, maar niet tijdig aangepast in de begroting.

Voorwaardencriterium
Het bedrag (€ 789.596) aan rechtmatigheidsfouten op aanbestedingen is beperkt. De onrechtmatigheden zijn op te splitsen in twee delen.
Het eerste deel (€ 72.900) betreft vooral een aantal inkopen die gedaan zijn nadat het contract was verlopen en daarmee onrechtmatig zijn.
Het tweede deel (€ 716.696) heeft betrekking op uitgaven bij een project dat wel juist is aanbesteed, maar waarbij de opdrachtwaarde te veel is overschreden. Een deel hiervan (€ 258.100) heeft betrekking op uitgaven in 2026. Het is toegestaan om onrechtmatigheden uit 2026 ook al mee te nemen in 2025 als het dezelfde casus betreft. Deze telt dan niet meer mee als onrechtmatigheid in 2026.

4.3.3 Maatregelen die zijn genomen om afwijkingen van de financiële rechtmatigheid te voorkomen

Begrotings-rechtmatigheid	Bij de bestuursrapportages wordt intern extra aandacht gevraagd voor de bijsturing van de budgetten om een zo actueel beeld te hebben van de benutting van de budgetten en zo veel mogelijk begrotingsonrechtmatigheden te voorkomen.
Inkopen en aanbesteden	Er is ten eerste actie ondernomen om de geconstateerde onrechtmatigheden niet verder te laten oplopen. Door het vroeg betrekken van de inkoopadviseurs in het aanbestedingsproces en door de controles van de VIC door het jaar heen, worden onrechtmatigheden bij nieuwe aanbestedingen zo veel mogelijk voorkomen. Bij lopende contracten wordt er gemonitord op overschrijdingen van de opdrachtwaarde.

4.3.4 Overige (verplichte) onderdelen

Wet Fido
Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd bij het naleven van de Wet Fido en bijbehorende regelingen (bijvoorbeeld de kasgeldlimiet of renterisiconorm). **Zie Paragraaf 4.1** Uiteenzetting van de financiële positie.

Gids proportionaliteit
De Gids Proportionaliteit geeft uitleg over hoe bij aanbestedingen eisen en voorwaarden in meegenomen mogen worden in verhouding houdt tot de opdracht. De gids is verplicht bij Europese, nationale én meervoudig onderhandse aanbestedingsprocedures.
We moeten rapporteren in hoeverre we bij aanbestedingen hebben afgeweken van de gids.

Het afgelopen jaar zijn de normen uit de gids proportionaliteit voor het grootste deel nageleefd en bij afwijkingen zijn deze adequaat vastgelegd en besloten.

Interne frauderisico`s
De accountant is ook verplicht om in de controleverklaring te rapporteren over de risico-inschatting en verrichte werkzaamheden ten aanzien van interne fraude. De controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude, maar de accountant wil weten of er voldoende maatregelen zijn genomen om fraude tegen te gaan en of er signalen van fraude zijn. Grote financiële afwijkingen als gevolg van fraude kunnen immers invloed hebben op de jaarrekening.
Om fraude te kunnen voorkomen en signalen hiervoor op te kunnen vangen is er een frauderisicoanalyse opgesteld en zijn er verschillende beheersmaatregelen in de processen ingericht. Er zijn geen signalen in 2025 ontvangen over mogelijke fraude.

4.4 Paragraaf Verbonden partijen

HDSR heeft met veel participanten een relatie, het is dan ook niet de bedoeling om over elk van hen te rapporteren. We beperken ons tot de bestaande verbonden partijen. Het betreft de partijen die in de hieronder weergegeven tabel zijn opgenomen.

Naam	Rechtsvorm
1. Nederlandse Waterschapsbank (NWB).	Naamloze vennootschap
2. Muskusrattenbeheer West- en Midden-Nederland	Regeling voor gemene rekening
Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)	Gemeenschappelijke regeling
4. Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard	Gemeenschappelijke regeling
5. Netwerk Water en Klimaat	Regeling voor gemene rekening
6. AQUON	Gemeenschappelijke regeling
7. Het Waterschapshuis (HWH)	Gemeenschappelijke regeling
8. Unie van Waterschappen (UvW)	Vereniging
9. Vereniging werken voor waterschappen	Vereniging
10. AquaMinerals B.V.	Besloten vennootschap
11. Slibverwerking Noord Brabant (SNB)	Naamloze vennootschap

1. Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Ingangsdatum	1954	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB Bank) is een financiële dienstverlener die zich met haar diensten exclusief richt op de Nederlandse publieke sector. De klanten van de NWB Bank zijn decentrale overheden (waterschappen, gemeenten en provincies) en instellingen onder garantie van (decentrale) overheden. Dit betreft voornamelijk instellingen voor sociale volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu.	
Financieel belang HDSR	De deelneming van HDSR in deze AAA- bank bedraagt € 31.165, - opgebouwd uit 224 (van de 50.478) aandelen A van nominaal € 115 en 47 (van de 8.511) aandelen B van nominaal €460 (waarvan 25% volgestort) van de NWB.	
Bestuurlijk belang HDSR	Het recht bestaat de algemene vergadering van aandeelhouders te bezoeken.	
Financiële kerncijfers (x € 1 mln.): **- Eigen vermogen** **- Vreemd vermogen** **- Achtergestelde schulden** **- Jaarresultaat**	31/12/2024 € 2.094 € 76.347 € 327 € 94	31/12/2025 € 2.157 € 70.384 € 327 € 113
Relatie met programma	Algemene dekkingsmiddelen	
Risico's	Gering.	
Overige informatie	Geen.	

2. Muskusrattenbeheer West- en Midden-Nederland (MRB)

Vestigingsplaats	Houten	
Rechtsvorm	Overeenkomst van kosten voor gemene rekening	
Ingangsdatum	1 januari 2012	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het beschermen van de waterstaatswerken tegen schade veroorzaakt door woel- en graafwerk van muskus- en beverratten. Deze taak is vastgelegd in de gewijzigde Waterwet die op 1 juli 2011 is ingegaan. Muskusrattenbeheer West- en Midden-Nederland voert deze taak uit voor de waterschappen: Hollands Noorderkwartier, Amstel, Gooi en Vecht, Rijnland, Delfland, Schieland en de Krimpenerwaard, De Stichtse Rijnlanden.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door MRB (aandeel 24,6%) bedraagt voor het waterschap in 2025 € 3,445 miljoen. De bijdrage is voor 2026 begroot op € 3,809 miljoen (2024: € 3,065 miljoen).	
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting in het Bestuurlijk Overleg van MRB met twee deelnemers uit het college van dijkgraaf en heemraden. De dijkgraaf van HDSR is voorzitter van het Bestuurlijk Overleg en één van de heemraden vertegenwoordigt HDSR als lid van het Bestuurlijk Overleg.	
Financiële kerncijfers in euro's: **-Eigen vermogen** **-Vreemd vermogen** **-Jaarresultaat**	31-12-2024 0 0 V € 84.121	31-12-2025 0 0 V € 113.194
Relatie met programma	Veiligheid	
Risico's	Uittreden van één of meer deelnemers is van invloed op de kostenverdeling.	
Overige informatie	HDSR is penvoerder van de Gemeenschappelijke Regeling MRB-WMNL en het personeel is bij HDSR in dienst.	

3. Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)

Vestigingsplaats	Utrecht	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Ingangsdatum	1 januari 2014	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Samenwerken bij de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie. Doel is verbeteren van kwaliteit, continuïteit en efficiency.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door BghU voor het waterschap in 2025 bedraagt € 3,171 miljoen (2024: € 2,963 miljoen).	
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting in het Algemeen Bestuur van BghU met twee deelnemers uit het college van dijkgraaf en heemraden. Eén van deze twee deelnemers is statutair voorzitter, op dit moment de dijkgraaf.	
Financiële kerncijfers in euro's: **-Eigen vermogen** **-Vreemd vermogen** **-Jaarresultaat**	31-12-2024 € 940.870 € 8.866.025 € 28.755	31-12-2025 € 877.625 € 6.929.340 € 1.612.122
Relatie met programma	Lastendruk	
Risico's	Uittreden van een deelnemer kan invloed hebben op het productievolume, het kostenniveau en de kostenverdeling.	
Overige informatie		

4. Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard (RHC)

Vestigingsplaats	Woerden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Ingangsdatum	1 april 2008
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het gezamenlijk beheren van de archiefbewaarplaats door een bevoegd archivaris. Deelnemende gemeenten naast HDSR zijn: Bodegraven-Reeuwijk, Lopik, Montfoort, Oudewater, Woerden, IJsselstein.
Financieel belang HDSR in euro's	De bijdrage aan de dienstverlening door RHC Werkelijke bijdrage 2024: 224.135 Begrote bijdrage 2025: € 229.066 Werkelijke bijdrage 2025: € 225.617 Begrote bijdrage 2026: € 255.000
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting met één vertegenwoordiger uit het college in de Archiefcommissie (incl. plaatsvervanger). De vertegenwoordigers leggen verantwoording af over het door de Archiefcommissie gevoerde beleid aan het college dat hen heeft aangewezen.
Relatie met programma	Bestuur en organisatie
Risico's	Beperkt

5. Netwerk Water en Klimaat (voorheen Winnet en Coalitie Ruimtelijke Adaptatie)

Vestigingsplaats	Houten
Rechtsvorm	Overeenkomst van kosten voor gemene rekening
Ingangsdatum	1 januari 2020, looptijd 4 jaar
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De voorlopers van deze brede samenwerking zijn de Coalitie Ruimtelijke Adaptatie (CRA, samenwerking op het gebied van ruimtelijke adaptatie sinds 2016) en Winnet (samenwerking op het gebied van de afvalwaterketen sinds 2012). Deze samenwerkingsverbanden zijn samengevoegd in een nieuwe samenwerking Netwerk Water &Klimaat. De opgaven voor ruimtelijke adaptatie en de (afval)waterketen zoals die zijn verwoord in het deltaplan ruimtelijke

	adaptatie/Bestuursakkoord Klimaatadaptatie (BAKA) en het Bestuursakkoord Water (BAW), inclusief het bijbehorende addendum, zijn leidend in de doelstelling. De partners richten zich specifiek op een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van onze regio. Hierbij vindt een intensivering van de (netwerk)samenwerking binnen de (afval)waterketen en klimaatadaptatie plaats. De bewustwording van de gevolgen en de effecten van klimaatverandering, bij zowel interne organisaties als bij de omgeving, worden vergroot. Tevens worden waterveiligheid en de digitale dreigingen rondom waterassets zoveel mogelijk gezamenlijk aangepakt. De doelstelling is om dit middels slim samen te werken, kansen te benutten, kennis te delen en te innoveren te bereiken. Deze overeenkomst betreft een samenwerkingsverband van een veertiental gemeenten in de regio Utrecht Zuidwest (Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede, Woerden, IJsselstein en Zeist.), HDSR, de provincie Utrecht en de Veiligheidsregio Utrecht.	
Financieel belang HDSR	In 2024 is een bijdrage betaald van € 49.972 In 2025 is een bijdrage betaald van € 61.744 Begrote bijdrage 2025: € 61.744 Begrote bijdrage 2026: € 63.748	
Bestuurlijk belang HDSR	Op de Water & Klimaattafel zijn de bestuurlijke portefeuillehouders vertegenwoordigd van de partners. De bestuurders zijn bepalend in de koers.	
Financiële kerncijfers in euro's: **-Eigen vermogen** **-Vreemd vermogen** **-Jaarresultaat**	31-12-2024 (V) € 44.180* Nvt (V) € 44.810 * saldo is verrekend met de deelnemers	31-12-2025 € 87.886 Nvt € 87.886
Relatie met programma	Zuiveringsbeheer en Beperking gevolgen klimaatverandering	
Risico's	Beperkt. Uittreden van één of meer deelnemers is van invloed op de kostenverdeling.	
Overige informatie		

6. AQUON

Vestigingsplaats	Tiel	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Ingangsdatum	1 juli 2011	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	AQUON is het instituut voor wateronderzoek voor negen waterschappen. AQUON levert monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu. AQUON verzorgt voor negen deelnemers het waterkwaliteitsonderzoek, dat uitgevoerd moet worden als gevolg van wettelijke verplichtingen (zoals zwemwateronderzoek en KRW-monitoring). Tevens is het, ten behoeve van de uitvoering en evaluatie van het eigen beleid, noodzakelijk kwaliteit- en kwantiteitsmetingen uit te voeren en daarover te rapporteren.	
Financieel belang HDSR	Voor 2025 bedroeg de bijdrage inclusief NRS-bemonstering (Nationale Rioolsurveillance) € 3,637 miljoen Voor 2026 is een bijdrage inclusief NRS-bemonstering begroot van € 3,531 miljoen	
Bestuurlijk belang HDSR	HDSR is met een lid van het college zowel in het college als in het Algemeen bestuur vertegenwoordigd in de GR.	
Financiële kerncijfers in euro's: **-Eigen Vermogen** **-Vreemd vermogen** **-Jaarresultaat**	31-12-2024 € 3.511.455 € 51.171.628 €0	31-12-2025* € 3.865.435 € 50.935.590 €0 *) concept jaarcijfers 2025

7. Het Waterschapshuis

Vestigingsplaats	Amersfoort	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Ingangsdatum	1 juli 2010	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het Waterschapshuis bevordert samenwerking op ICT-gebied tussen waterschappen en andere overheden die actief zijn in de watersector. Er worden ICT - programma's uitgevoerd voor de waterschappen en er worden applicaties beheerd die door meerdere waterschappen gebruikt worden.	
Financieel belang HDSR	Jaarkosten HDSR bedragen voor 2025 € 1,481 miljoen (incl. BTW). Verwachte bijdrage 2026: € 1,636 miljoen (incl. BTW)	
Bestuurlijk belang HDSR	Eén lid en een plaatsvervangend lid in het algemeen bestuur.	
Financiële kerncijfers in euro's: **-Eigen vermogen** **-Vreemd vermogen** **-Jaarresultaat**	31-12-2024 € 0 € 15.108.053 € 0	31-12-2025* € 0 € 24.639.161 € 0 *) Op basis van concept jaarstukken
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
Risico's	Het Waterschapshuis ziet de huidige krapte op de arbeidsmarkt alsmede de toenemende vergrijzing als structureel aandachtspunt voor de voor de capaciteit. De informatieveiligheid is ook een aandachtspunt, gezien het steeds verder gestegen dreigingsniveau in Nederland. HWH wil op het gebied van informatieveiligheid zo snel mogelijk naar volwassenheidsniveau 4.	
Overige informatie	geen	

8. Unie van Waterschappen

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Verenging	
Ingangsdatum	1927	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De Unie van Waterschappen behartigt de belangen van de waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen. De Unie vertegenwoordigt de waterschappen in het nationale en internationale speelveld. De Unie van Waterschappen is de werkgeversorganisatie van ongeveer 11.000 medewerkers bij 21 waterschappen in Nederland. Door de leden van de Unie is een garantiestelling afgegeven voor totaal €2 mln.	
Financieel belang HDSR	Jaarkosten HDSR voor 2024 bedroegen: 619.714 Jaarkosten HDSR bedragen voor 2025: € 632.480 Verwachte bijdrage voor 2026: € 681.478	
Bestuurlijk belang HDSR	HDSR is lid van de Unie van Waterschappen	
Financiële kerncijfers in euro's: **-Eigen vermogen** **-Vreemd vermogen** **-Jaarresultaat**	31-12-2024 € 2.589.009 € 23.959.487 € 410.771	31-12-2025 € 2.900.262 € 24.990.872 € 311.253
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
Risico's	Beperkt	
Overige informatie	nvt	

9. Vereniging werken voor waterschappen

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Verenging	
Ingangsdatum	2019	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Voor het onderhandelen en afsluiten van een cao-waterschappen is een vereniging nodig. Een vereniging van werkgevers die samen afspraken willen maken over arbeidsvoorwaarden. In onze sector hebben waterschappen en gelieerde organisaties samen deze vereniging opgericht. Een vereniging met het doel een cao afsluiten in haar statuten.	
Financieel belang HDSR	€ 19.511 (bijdrage 2025)	
Bestuurlijk belang HDSR	HDSR is lid van de Vereniging werken voor waterschappen	
Financiële kerncijfers in euro's:	N.v.t.	N.v.t.
- Eigen vermogen	N.v.t.	N.v.t.
- Vreemd vermogen	N.v.t.	N.v.t.
- Jaarresultaat	N.v.t.	N.v.t.
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
Risico's	Beperkt	
Overige informatie	geen	

10. AquaMinerals B.V.

Vestigingsplaats	Nieuwegein	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap	
Ingangsdatum	In 2020 heeft het formele besluit plaatsgevonden over de toetreding van HDSR als vierde waterschap tot het AquaMinerals collectief. Dit is in 2021 door uitgifte van aandelen geformaliseerd.	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	AquaMinerals zoekt bestemmingen voor de stofstromen die vrijkomen bij het zuiveren van water. Hiervoor ontwikkelen zij passende ketens, die vervolgens kwalitatief hoogwaardig worden bediend en/of geëxploiteerd. De organisatie is in eerste instantie opgericht voor alle Nederlandse drinkwaterbedrijven, maar inmiddels zijn zij ook actief voor een Belgisch drinkwaterbedrijf en een aantal Nederlandse waterschappen.	
Financieel belang HDSR	De deelneming van HDSR bedraagt € 48.604 opgebouwd uit 479 (van de 12.300) aandelen van € 45,50 nominaal met een agio van € 48,75 per aandeel.	
Bestuurlijk betrokkenheid HDSR	Volgens de statuten van de vennootschap AquaMinerals zijn de belangrijkste bevoegdheden belegd bij de directeur en de Raad van Commissarissen (RvC). De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) benoemt op voordracht van de RvC de commissarissen; de RvC benoemt de directeur. Als aandeelhouder heeft HDSR toegang tot de AVA.	
Financiële kerncijfers in euro's: **- Eigen vermogen (incl. res. boekjaar)** **- Vreemd vermogen** **- Jaarresultaat voor belasting**	31-12-2023 € 1.775.263 € 4.012.086 € 23.094	31-12-2024* €1.789.211 € 4.106.285 € 17.220
Relatie met programma	AquaMinerals zoekt bestemmingen voor stofstromen, zoals zand-, zeef- en roostergoed, die bij HDSR voortkomen uit het zuiveringsproces van afvalwater.	
Risico's	Het financiële risico voor HDSR beperkt zich tot de omvang van het aandelenvermogen van € 48.604.	
Overige informatie	Niet van toepassing	

**) De cijfers over 2025 zijn op moment van afronden van samenstellen van het jaarverslag nog niet bekend.*

11. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB)

Vestigingsplaats	Moerdijk	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap; aandelen in handen van deelnemende waterschappen	
Ingangsdatum	In 2022 is het formele besluit genomen tot toetreding van HDSR als 14% aandeelhouder van SNB per 1-1-2023.	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	SNB verwerkt zuiveringsslib voor waterschappen. Het is de ambitie van SNB om samen met de waterschappen en ketenpartners een circulaire afvalwater- en slibketen te realiseren.	
Financieel belang HDSR	HDSR bezit 14% van de aandelen van SNB. Overige deelnemende partijen zijn: Waterschappen Aa en Maas (24,17%), De Dommel (21,74%), Brabantse Delta (18,53%), Vechtstromen (13,59%), Scheldestromen (7,97%).	
Bestuurlijk belang HDSR	leder aandeelhoudend waterschap benoemt een vertegenwoordiger die de belangen van het waterschap behartigt (stemrecht) in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA). HDSR wordt in de AvA vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Zuiver uit het DB. Het geplaatste aandelenkapitaal van de NV bedraagt € 4,443 mln en is volledig volgestort.	
Financiële kerncijfers in 1.000 euro's: **- Eigen vermogen** **- Vreemd vermogen** **- Jaarresultaat na belasting**	31-12-2024 € 13.479 € 37.511 (N) € 1.979	31-12-2025 € 23.682 € 41.192 (N) € 1.416
Relatie met programma	Zuiveringsbeheer	
Risico's	Het gestorte kapitaal in de aandelen, zijnde de nominale waarde (€ 622.000) en agio (€ 1,764 mln) kan bij liquidatie (deels) afgeboekt moeten worden. Garantstelling ter hoogte van maximaal 14% van € 55 mln afhankelijk van de uitstaande geldleningen bij NWB.	
Overige informatie	Niet van toepassing.	

4.5 Openbaarheidsparagraaf

De Wet open overheid (Woo) is 1 mei 2022 in werking getreden ter vervanging van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Met deze op grond van de Woo verplichte openbaarheidsparagraaf wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de Woo in het verslagjaar 2025. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar zeven thema's.

De actieve openbaarmakingsplicht voor de zeventien verplichte categorieën
De Woo verplicht overheden om – gefaseerd – actief documenten uit zeventien informatiecategorieën te publiceren. Deze verplichting is op 1 november 2024 ingegaan voor informatiecategorieën uit tranche 1. De verplichting voor publicatie in de overige tranches gaat naar verwachting gefaseerd in vanaf 2027. We volgen de landelijke lijn rondom het gefaseerd implementeren van de informatie categorieën. In onderstaande tabel wordt weergegeven welke documenten het waterschap publiceerde in 2025 via de verschillende platforms en de landelijke Woo-index.

Wetsartikel	Verkorte naam informatiecategorie	Tranche	Aantal documenten	Platform
3.3 1a	Wetten en algemeen verbindende voorschriften	1	11	DROP (officielebekendmakingen.nl)
3.3 1b	Overige besluiten van algemene strekking	1	18	DROP (officielebekendmakingen.nl)
3.3 1c	Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag	2	In ontwikkeling*	In ontwikkeling*
3.3 1d	Organisatie en werkwijze	1	N.v.t.	Website (hdsr.nl/overhdsr)
3.3 1e	Bereikbaarheidsgegevens	1	N.v.t.	Website (hdsr.nl/contact)
3.3 2a	Bij vertegenwoordigende organen ingekomen stukken	3	17	iBABS (hdsr.bestuurlijkeinformatie.nl)
3.3 2b	Vergaderstukken Staten-Generaal	1	N.v.t.	N.v.t.
3.3 2c	Vergaderstukken decentrale overheden	2	796	iBABS (hdsr.bestuurlijkeinformatie.nl)
3.3 2d	Agenda's en besluitenlijsten bestuurscolleges	2	43	iBABS (hdsr.bestuurlijkeinformatie.nl)
3.3 2e	Adviezen	2	In ontwikkeling*	In ontwikkeling*
3.3 2f	Convenanten	3	In ontwikkeling*	In ontwikkeling*

3.3 2g	Jaarplannen en jaarverslagen	2	4	Website (hdsr.nl/overhdsr/beleidscyclus)
3.3 2h	Subsidieverplichtingen anders dan met beschikking	3	N.v.t.	N.v.t.
3.3 2i	Woo-verzoeken en -besluiten	3	72	Website (hdsr.nl/zelf-regelen/wet-open-overheid/)
3.3 2j	Onderzoeksrapporten	3	In ontwikkeling*	In ontwikkeling*
3.3 2k	Beschikkingen	4	1476, ook in ontwikkeling*	DROP (officielebekendmakingen.nl), in ontwikkeling*
3.3 2l	Klachtoordelen	3	In ontwikkeling*	In ontwikkeling*

* 'In ontwikkeling' hangt samen met c.q. sluit aan op het landelijke stapsgewijze tempo van vaststelling werkdefinities informatiecategorieën.

2. De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de zeventien onder 1. vermelde categorieën

In 2025 zijn er ook documenten gepubliceerd op basis van de inspanningsverplichting. Het betreft met name communicatie-inspanningen over de eerste stadia van planvorming in onze gebieden, en voorlichting over droogte, hoogwater en waterkwaliteit (KRW).

3. De passieve openbaarmaking

Er zijn 17 Woo verzoeken gedaan in 2025 waarbij 72 documenten openbaar zijn gemaakt.

4. De informatiehuishouding

In 2025 is de informatiehuishouding verder geprofessionaliseerd. De kernregistratie is uitgebreid en aangescherpt, waardoor proces- en informatieketens beter bestuurbaar zijn geworden. Het kwaliteitszorgsysteem is volledig in gebruik genomen en vormt nu de basis voor structurele monitoring en verbetering. De toekomstplanning van het applicatie- en informatielandschap is geactualiseerd met focus op duurzame toegankelijkheid en het afbouwen van legacy. Daarnaast is het handboek vervanging herzien.

5. De aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon

Het waterschap beschikte in 2025 over een Woo-contactpersoon.

6. Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren

Ten behoeve van de implementatie van de Woo zijn verschillende activiteiten ondernomen. Zo is de Woo-index actueel gehouden, de applicatie voor anonimiseren gekoppeld aan het zaaksysteem en de publicatieoplossing ingericht. Daarnaast is er actief kennis gedeeld met andere waterschappen en collega-overheden, onder andere via het Waterschapshuis. Ook is het bewustzijn in de interne organisatie verhoogd door middel van een verplichte e-learning en campagneweek.

7. Besteding subsidie

De rijksoverheid stelt incidentele en structurele middelen beschikbaar om de Woo te implementeren en om de extra uitvoeringskosten a.g.v. de Woo te dekken. In 2025 heeft het waterschap in totaal €251.388 aan middelen ontvangen. De middelen zijn als volgt ingezet:

- **Beheer en onderhoud**
  Er zijn diverse systemen en koppelingen ingericht en/of aangeschaft.

- **Extra kwaliteitsmanagement**
  Het extra kwaliteitsmanagement zit in het uitvoeren van interne audits en het creëren van bewustwording. Verschillende informatiecategorieën zijn in samenwerking met informatiehuishouding gespecificeerd en uitgewerkt, waardoor de kwaliteit van de uitvoering is verbeterd en wij ons voorbereiden op het voldoen aan tranche 3 en 4.

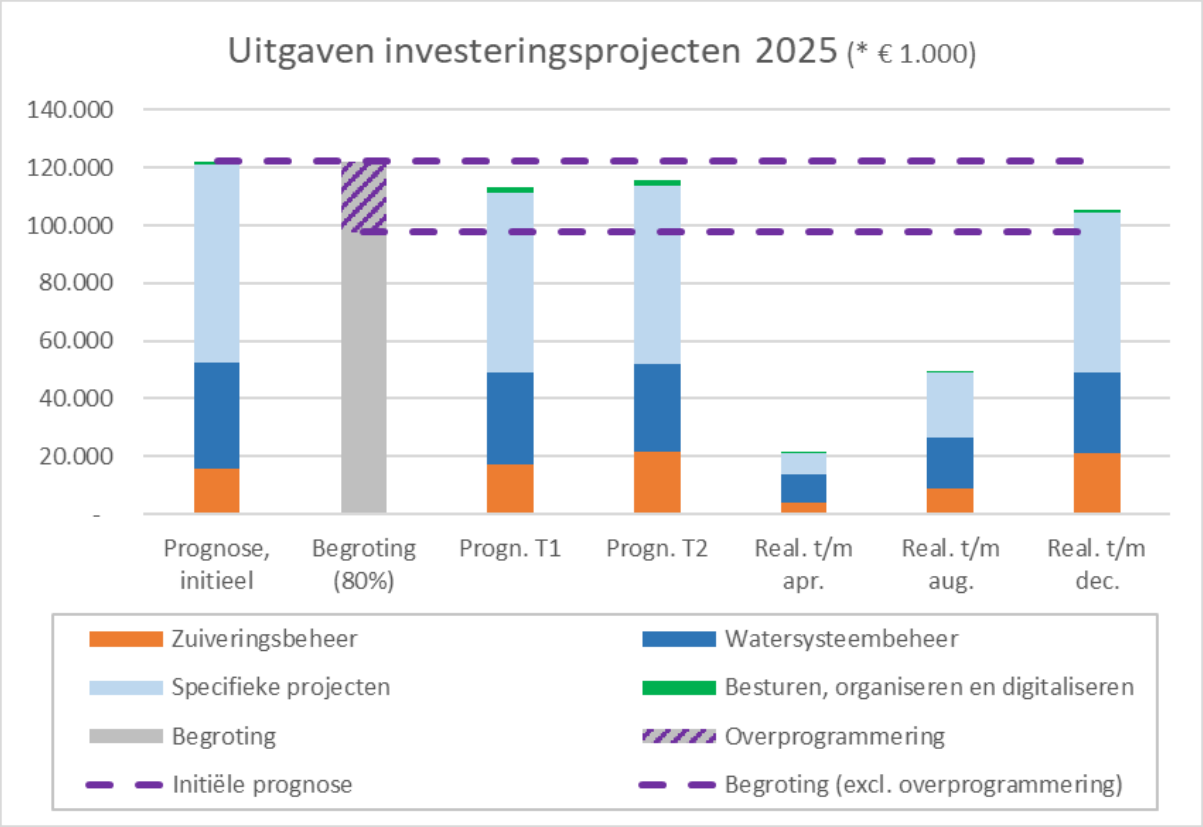
- **Formatie management Woo**
  Er is externe projectleiding ingehuurd om te werken aan de implementatie van de wet. Eind 2025 is begonnen met het intern borgen van de Woo, interne medewerkers nemen stapsgewijs de taken en Woo-rollen over.

- **Contactfunctionaris**
  Deze functionaris is ook projectleider voor de implementatie van de Woo.

- **Actief openbaar te maken documenten**
  Documenten uit informatiecategorieën in tranche 1, 2 en 3 zijn openbaar gemaakt.

4.6 Investeringen

Algemeen
In onderstaande figuur treft u de projectmatige investeringsuitgaven1 aan, zoals begroot en gerealiseerd in de jaarschijf 2025. De realisatie is uitgekomen op € 105,614 miljoen.

Figuur 15: Overzicht investeringsprognose en realisatie van uitgaven 2025.

De figuur laat zien dat de realisatie van alle projecten tezamen op € 105,614 miljoen is uitgekomen, oftewel 86% van de initiële prognose. Dat is hoger dan de vastgestelde begroting van € 97,766 miljoen en betekent dat een deel van de opgevoerde overprogrammering is gerealiseerd.

Figuur 16 laat cijfermatig de realisatie per programma zien. Er zijn aanzienlijke verschillen tussen de thema's: Zuiveringsbeheer komt uit op 135% en Watersysteembeheer op 76%. In de toelichting en in figuur 19 en 20 wordt vermeld welke specifieke projecten aan deze verschillen ten grondslag liggen.

[1] Andere (investerings-)uitgaven zijn niet in deze selectie meegenomen, zoals bijvoorbeeld het buiten gebruik stellen van oude activa (waaronder sloop), kleinere niet-projectmatige inspanningen (zoals periodiek onderhoud aan het kantoorpand) en aan- en verkopen waar niet op wordt afgeschreven (gronden, met uitzondering van aankopen t.b.v. Sterke Lekdijk, vanwege de relatie met dat project). Dit betekent dat deze selectie een andere is dan de selectie die wordt gebruikt voor de weergave van de investeringen in de jaarrekening bij de staat van de materiële vaste activa (pagina 182)

Overzicht investeringsprojecten 2025
(bedragen x € 1.000,-)

Programma/ thema/ doelstelling/ project	Prognose 2025, initieel	Prognose 2025 T1	Prognose 2025 T2	Verschil real. - T2 prognose	Realisatie 2025 t/m dec.	Real. '25 (% van initeel)
Zuiveringsbeheer	**15.550**	**17.372**	**21.508**	**-538**	**20.970**	**135%**
Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair	15.550	17.372	21.508	-538	20.970	135%
Watersysteembeheer	**36.882**	**31.447**	**30.691**	**-2.659**	**28.032**	**76%**
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	26.219	21.293	20.731	-1.725	19.006	72%
Waterveilige leef- en werkomgeving	10.663	10.154	9.959	-934	9.025	85%
Totaal investeringsniveau programma's	**52.432**	**48.819**	**52.199**	**-3.197**	**49.002**	**93%**
Besturen, organiseren en digitaliseren	**1.300**	**1.892**	**1.601**	**-213**	**1.388**	**107%**
Bestuur, Middelen en Maatschappij	1.300	1.892	1.601	-213	1.388	107%
Totaal bedrijfsvoeringsinvesteringen	**1.300**	**1.892**	**1.601**	**-213**	**1.388**	**107%**
Specifieke projecten						
rwzi Utrecht	4.600	1.850	1.659	81	1.740	38%
GHIJ	2.325	1.300	600	91	691	30%
KWA+ fase 1	300	1.511	1.500	-184	1.316	439%
Lekdijk	61.250	57.609	57.968	-6.547	51.421	84%
Totaal specifieke projecten	**68.475**	**62.271**	**61.728**	**-6.559**	**55.168**	**81%**
Overige projecten en overloop van vorig jaar	-	24	27	9	37	-
Totaal investeringen alle projecten	**122.207**	**113.009**	**115.559**	**-9.945**	**105.614**	**86%**
Begroting	*97.766*					
	(=80%)					
37. Grondaankopen Sterke Lekdijk*	5.000	5.347	5.347	-1.075	4.272	85%
** Grondaankopen zijn geen investering. Vanwege de verbondenheid met project Sterke Lekdijk, wordt dit specifieke project toch getoond.*						
Totaal subsidies en ontvangsten	**39.182**	**26.758**	**31.021**	**396**	**31.417**	**80%**

Figuur 16: Overzicht investeringsplanning en -uitgaven 2025; bedragen in duizenden euro's.

Toelichting:

Algemeen

Sinds 2022 hanteert HDSR de werkwijze om tot maximaal 20% overprogrammering expliciet te begroten. Concreet wordt de begroting vastgesteld op 80 % van de cumulatieve prognose van de projectmatige investeringsuitgaven (€ 122,207 miljoen x 0,8) = € 97,766 miljoen. Zo blijft de doelstelling/ prognose van elk individueel project inzichtelijk, maar wordt op totaalniveau een realistischer begroting vastgesteld. Zolang de cumulatieve prognose zich tussen de 80% en 100% van de oorspronkelijke prognose bevindt, is er gedurende het jaar geen begrotingswijziging nodig om deze uitgaven rechtmatig te doen.

De prognoses zijn gedurende het jaar bijgesteld, bij de T1 en T2. De realisatie in het derde tertaal is record-hoog, maar desondanks lager dan bij het opstellen van de T2 werd verwacht. De ontwikkeling dat HDSR grotere, complexere projecten realiseert, leidt ertoe dat de zekerheid van de jaarprognose afneemt. Dat komt doordat deze grote projecten een groot aandeel in de totale uitgaven hebben. Afwijkingen in de uitgaven bij deze projecten hebben direct een groot gevolg op de gerealiseerde uitgaven in enig jaar. Het achterblijven van de uiteindelijke realisatie in het derde kwartaal is hieraan gerelateerd. Illustratief is dat op een project de levering van damwanden enkele weken later plaatsvond dan verwacht, wat direct een lagere realisatie van € 3 miljoen tot gevolg had. Dergelijke fluctuaties hebben geen effect op de exploitatie, aangezien de eindprognose en het verwachte moment van ingebruikname niet wijzigen.

Naast de invloed van enkele grote projecten, hebben ook de diverse projecten in de opstartfasen invloed op de jaarrealisatie. In meerdere gevallen kost de voorbereiding in de eerste fasen meer tijd dan vooraf is ingeschat, waardoor uitgaven lager zijn dan begroot. Dit komt onder meer door de beperkte beschikbare capaciteit en de toenemende complexiteit van projecten, waarin verschillende opgaven en (beleids)ambities samenkomen. Onderstaand zijn per programma en doelstelling de belangrijkste afwijkingen per project genoemd en daarbij zijn zoveel mogelijk verklaringen vermeld.

Programma Zuiveringsbeheer
De realisatie van het thema Zuiveringsbeheer is 135% t.o.v. de initiële prognose. Vergeleken met de realisatiecijfers van alle investeringsprojecten van HDSR (86%) loopt het thema Zuiveringsbeheer daarmee bovengemiddeld. Dit is geheel toe te schrijven aan de ontwikkelingen rondom rwzi Zeist.

In het GOP Zuiver zijn enkele projecten doorgeschoven van 2025 naar 2026, waardoor de werkelijke uitgaven lager zijn dan de eerdere prognose (o.a. procesautomatiseringsprojecten € 0,750 miljoen). Dit houdt verband met beperkte arbeidscapaciteit, zowel intern als extern. Verder werden voor een aantal (deel)projecten eind 2025 facturen van voor verrichtte werkzaamheden verwacht, die uiteindelijk pas in 2026 vallen.

De prognose eindstand van GOP zuiver neemt fors toe. Een deel van de jaarprognoses van GOP Zuiver is gebaseerd op langjarig te verwachten gemiddelde uitgaven. Pas bij de inspecties voorafgaande aan het werk, worden de concrete ingrepen duidelijk. In T3-2025 hebben de inspecties van rwzi's Lopik, Bunnik en Woerden plaatsgevonden. Vanuit de inspectierapporten zijn eerste ramingen opgesteld, die een stuk hoger zijn dan de gebruikte gemiddelden. Voor Bunnik betreft dit het vervangen van de roostergoedinstallatie (begroot € 0,500 miljoen, huidige prognose € 7 miljoen) en voor Woerden het ontvangwerk (begroot € 1 miljoen, huidige prognose € 5 miljoen). Daarnaast zien we niet geplande, maar noodzakelijke projecten, deze waren nog niet bekend ten tijde van de T2 rapportage. Conform de gebruikelijke werkwijze zal een eventuele kredietbijstelling onderdeel uitmaken van de eerstvolgende begrotingsbehandeling.

De hoogte van de ramingen op basis van het schetsontwerp voor medicijnresten uit water op rwzi Woerden zijn dusdanig hoog dat afgelopen voorjaar het project ‘on hold’ is gezet. De organisatie gaat de uitgangspunten en risico’s opnieuw beschouwen waarna besluitvorming zal worden voorgelegd, waar mogelijk (aanvullend) voorbereidingskrediet bij zal worden aangevraagd. Het in de begroting verwachte project voor medicijnrestenverwijdering op rwzi Utrecht is dit jaar niet opgestart. Conform de richtlijn stedelijk afvalwater heeft HDSR tot 2045 om deze te realiseren.

In februari 2025 heeft het algemeen bestuur tot een versnelling van het project rwzi Zeist besloten, om zodoende vóór 2027 aan de eisen voor de KRW-richtlijn te voldoen. Door deze versnelling zijn de uitgaven gedurende 2025 gestegen van de verwachte € 2 miljoen naar ruim € 14 miljoen. Ondanks deze inspanning staat de planning onder druk. De

combinatie van zeer beperkte ruimte op het terrein van de rwzi Zeist, het combineren van meerdere opgaven en het innovatieve karakter van onder meer de medicijnrestenverwijdering hebben geleid tot vertraging en complexiteit in het ontwerp, de ombouw en de uitvoering. Op basis van de geactualiseerde raming wordt een overschrijding van het krediet voorzien. De oorzaken van deze overschrijding worden geanalyseerd en er wordt een plan opgesteld om met de nieuwe inzichten om te gaan.

Op rwzi Nieuwegein was in 2025 een krediet beschikbaar van € 0,125 miljoen, voor de verkenning van de synergiekans om verkeersveiligheid op de Lekdijk te combineren met project Sterke Lekdijk. De verkenning wordt uitgevoerd, echter er zijn nog geen kosten in 2025 gefactureerd, zodat de bestedingen ogenschijnlijk achterblijven. In november 2025 heeft het AB ingestemd met een (additioneel) krediet van € 2,875 miljoen voor de verkenningsfase van het project op de rwzi zelf. De verkenning zal in 2026 en 2027 plaatsvinden.

De kosten van de voorbereidingsfase van zuiver KRW-fosfaatverwijdering vielen lager uit dan verwacht (€ 35.000, - versus € 0,275 miljoen krediet). Het resterende deel (€ 240.000, -) van het voorbereidingskrediet zal worden aangewend voor de installatie van de doseerinstallaties, waardoor de totaalprognose en het inmiddels aangevraagde krediet lager zijn dan wat het AB in de begroting had geautoriseerd (€ 2,485 versus € 2,821 miljoen).

Het project Wijk bij Duurstede Korrelslib was initieel niet begroot, maar is op 19 feb. 2025 door het algemeen bestuur vastgesteld. Het betreft een samenwerking met andere waterschappen en een aannemer, waarbij de betreffende aannemer haar aandeel in natura (gewerkte uren) bijdraagt. Er is gewerkt aan het ontwerp, de bestekstukken en de raming. De laatste zaken worden naar verwachting begin 2026 afgerond, waarna de fase van aanbesteding aanbreekt. De gerealiseerde uitgaven op het project zijn exclusief de in natura verrekende uren en komen daardoor lager uit dan de prognose. De werkelijke waarde van geleverd werk, inclusief uren in natura, zijn eind 2025 € 0,615 miljoen, wat beperkt afwijkt van de prognoses.

Bij de projecten op het gebied van duurzaamheid, vindt vertraging plaats in de voorbereiding, besluitvorming en realisatie. Bij de zonneparken heeft besluitvorming langer geduurd en is minder capaciteit beschikbaar dan verwacht, waardoor werkzaamheden later starten en naar 2026 doorschuiven. Bij het samenwerkingsproject City Nieuwegein heeft het opstellen van het definitief ontwerp inclusief kostenraming langer geduurd dan verwacht.

De cellulose installatie op Leidsche Rijn kende enerzijds doorgeschoven uitgaven uit 2024 vanwege de uitgestelde prestatie-garantie-test. Daar tegenover schuift een deel van de geplande uitgaven door naar 2026, doordat besluitvorming vertraging opliep en werkzaamheden later starten. Door de stilstand van de fijnzeven is het niet mogelijk gebleken om de cellulosedroger weer in bedrijf te nemen en dit project af te ronden. Het

programma om op vijf andere locaties eveneens cellulose als grondstof terug te gaan winnen, is in 2025 gestart. Dit betreft echter vooralsnog geen investeringsuitgaven.

De renovatie van bedrijfsgebouwen kende een versnelling, met realisatie van rwzi De Meern als pilotproject al in 2025. Een deel van de verwachte uitgaven valt echter toch pas in 2026. Bovendien worden extra gesprekken gevoerd over het vervolg van het programma, waardoor besluitvorming, werkzaamheden en uitgaven over de jaargrens heen schuiven.

Programma Watersysteembeheer
De realisatie van het thema Watersysteembeheer is 76% t.o.v. de initiële prognose. Vergeleken met de realisatiecijfers van alle investeringsprojecten van HDSR (86%) blijft het thema Watersysteembeheer daarmee achter. Gedurende het jaar zijn de prognoses al naar beneden bijgesteld, met name in de periode tussen het opstellen van de begroting en de eerste rapportage (tertaal 1).

Thema Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied
De initiële prognose van GOP Watersysteem is na het eerste tertaal aangescherpt en verhoogd op basis van inspectieresultaten. Eind 2025 schoof een aantal uitvoeringsperioden van een aantal kunstwerken door naar 2026. Het helder krijgen van de exacte scope binnen de planuitwerkingsfasen kost meer tijd dan voorzien.

Bij het bestuursvoorstel voor het toekennen van krediet voor vervanging van groot materieel waterbeheer in 2019, was indicatief een lijst opgenomen met daarin de te vervangen of nieuw aan te schaffen machines. Door diverse ontwikkelingen wijken de werkelijke uitgaven af van deze indicatieve lijst. In 2025 is door het College een scopewijziging goedgekeurd, zodat een mobiele pompset en een rioolreinigingsaanhanger aangeschaft konden worden, en er is opdracht verleend voor fase 1 van de productie van een innovatieve zandzakvulmachine. Een deel van de betaling hiervan valt echter pas in 2026.

Bij realisatie van huisvesting voor de buitendiensten is de uitvoeringsplanning herzien, waardoor de uitvoeringskosten over meerdere jaren worden verspreid. Uiteindelijk is de aannemer toch eerder gestart dan verwacht en is een deel van de kosten weer naar voren gehaald. De realisatie gedurende 2025 per saldo lager geworden. Naar verwachting worden alle drie de locaties conform plan in 2026 opgeleverd, waarna alleen afrondende kosten resteren, zoals voor terreininrichting. De voorbereiding van realisatie van de MRB-loods bij gemaal De Pleyt duurt langer dan verwacht, waardoor in 2025 nog slechts beperkt investeringsuitgaven gedaan zijn. De voorgenomen vervangingen van een boot van MRB en een van VTH zijn uitgesteld.

In gebiedsplannen Oost is de prognose gedurende het jaar verlaagd. Bijstellingen ten opzichte van de initiële prognose zijn o.a. gedaan omdat over de bypass Marckenburgerwetering later is besloten en omdat werkzaamheden in het deelgebied Wijk bij Duurstede later in uitvoering komen.

De uitgaven in gebiedsplannen West zijn ca. € 0,900 miljoen hoger dan initieel geprognotiseerd. Binnen deelproject Bodegraven Noord zijn meer bruggen vervangen dan voorzien en het deelproject ‘Natuur’ loopt voor op schema.

Het invoeren van gebiedsgericht werken in de vier gebieden kent uitdagingen in de opstartfase. Bij het opstellen van de begroting was nog niet helder welke concrete projecten opgepakt zouden worden. De initiële prognose was dan ook een grove indicatie. Gaandeweg het jaar zijn voorbereidingen getroffen, maar die hebben slechts beperkt tot daadwerkelijke investeringsuitgaven geleid. De voorbereidende uitgaven voor ontwerp en hydrolische berekeningen in gebied IJssel vallen in 2025 lager uit dan voorzien en schuiven door naar 2026. In het gebied Kromme Rijn zijn de projecten ‘aanpassen watersysteem Rijnsloot’ en ‘verbreding bovenloop Melkwegwetering’ opgestart. De daadwerkelijke realisatie schuift door naar 2026, waardoor de uitgaven in 2025 achterblijven bij de prognoses. De verwachte voorbereidingsprojecten voor de Gooyerwetering en Melkwegwetering zijn nog niet gestart. In gebied Leidsche Rijn verliep het opstarten van projecten trager dan verwacht. In gebied Oude Rijn is een verkenning uitgevoerd naar een geïntegreerde aanpak van werkzaamheden op de locatie Kamerik Teylingen en zijn cofinancieringen aangevraagd, in voorbereiding van werkzaamheden. Er zijn geen investeringsuitgaven gedaan.

Op Toekomstbestendig Watersysteem is fors meer dan de initiële prognose gerealiseerd. De belangrijkste oorzaken zijn dat de aannemer in 2024 achterliep met factureren en een aantal werkzaamheden vanwege de natte winter vorig jaar nog niet uitgevoerd kon worden. Hierdoor is een deel van de uitgaven doorgeschoven naar 2025. Anderzijds is ook de afwikkeling van restpunten met de aannemer van Waterberging Willeskop over de jaargrens naar 2026 gegaan. Door deze restpunten is het krediet niet toereikend. Het tekort bedraagt ongeveer € 0,200 miljoen.

Ook Inlaatwerk KR VRAM (gemaal Kromme Rijn) kent een hoge realisatiegraad. De hogere kosten zijn deels een verschuiving (versnelling) van 2026 naar 2025. Daarnaast zijn meer kosten gemaakt door uitgebreidere variantenstudies en het vergunningen ontwerp. Deels zijn deze hogere kosten ook toe te schrijven aan een grotere tijdsbesteding door issues die onderzocht moesten worden.

Op het gebied van waterkwaliteit zijn meer uitgaven gerealiseerd dan begroot. De verschillen tussen beide projecten zijn echter groot. Bij de KRW-maatregelen is de aanleg en optimalisatie van vispassages en natuurvriendelijke oevers voortgezet. Gaandeweg 2025 is beter zicht gekomen op de prognoses van de veelheid aan deelprojecten. De uitgaven zijn hoger dan begroot, omdat een aantal deelprojecten uit 2026-2027 naar 2025 is gehaald en omdat enkele deelprojecten duurder zijn geworden dan verwacht. Omdat de scope is bijgesteld, leidt dit niet tot een hogere totaalprognose. Er worden uiteindelijk in totaal minder vispassages en meer natuurvriendelijke oevers gerealiseerd dan in eerste instantie verwacht. In het Uitvoeringsprogramma Utrecht kenden de voorbereidingen een langere doorlooptijd dan verwacht, mede doordat dit het eerste uitvoeringsproject is dat op deze wijze in samenwerkingsverband met de gemeente Utrecht wordt uitgevoerd. Een

bijkomende reden van de lagere realisaties is dat de gemeentelijke facturering voor de werkzaamheden achterloopt om Btw-verplichtingen goed uit te zoeken.

Thema waterveilige leef- en werkomgeving
Het GOP RWK heeft enerzijds te maken met lagere realisatie door een meevaller in een aanbesteding. Anderzijds kent project Willeskop vertraging door een aangetroffen bodemverontreiniging tijdens het werk (asbest). Het gevolg is dat een deel van de afrekening met de aannemer doorgeschoven wordt naar 2026. De totale uitgaven nemen toe als gevolg van de extra kosten voor sanering van de verontreiniging. Bij het voortrollende GOP RWK v/a 2023 zijn verschillende financiële verschuivingen geweest. Een verhoging vanwege de complexiteit van de technische oplossing op de Hollandse Kade, waarbij de ligging nabij een Natura2000-gebied de mogelijkheden beperkt. Daar tegenover staat dat de eerder verwachte voorfinanciering door HDSR jegens gemeente Nieuwkoop is komen te vervallen. En op project Lange Weidsche Boezemkade verschuiven uitgaven naar 2026, omdat de verkenning later van start is gegaan als gevolg van vertraging in andere projecten.

Bij het GOP PWK was de verwachting dat het volledige restant krediet zou worden besteed. De realisatie is echter lager. Het verplaatsen van Knotwilgen bij Kolland (synergie Sterke Lekdijk - WAm) is doorgeschoven naar 2026. De renovatie van de Beermuur is gepauzeerd. Op basis van een proef werd de financiële prognose dusdanig dat hiervoor separate besluitvorming zal worden voorgelegd, als zelfstandig project.

Bij GHIJ-Noord is de prognose in eerste instantie verlaagd, door verwachte latere aanvang van de realisatiefase. Door hogere legeskosten, meer onderzoeken en derhalve meer bestede uren, als gevolg van de nieuwe omgevingswet, zijn de prognoses vervolgens gestegen. De uiteindelijke realisatie is toch lager, door vertraging vanwege uitgestelde gunning van het werk door een onduidelijkheid in de gepubliceerde stukken.

Programma Besturen, organiseren en digitaliseren
De realisatie van het thema Besturen, organiseren en digitaliseren is 107% t.o.v. de initiële prognose. Dit is het gevolg van overloop van uitgaven die in 2024 verwacht waren.

De uitgaven van ICT-Hardware zijn lager dan initieel begroot. In eerste instantie nam de prognose toe. Naast de reguliere vervanging van ICT-hardware is de vervanging van de audiovisuele voorzieningen in vergaderruimtes aan de prognose toegevoegd. De uitvoering hiervan schuift echter door naar 2026. Daarnaast bleek een aantal personal devices (laptops en smartphones) goed genoeg om nog een jaar mee te kunnen en is de geplande vervanging naar 2026 doorgeschoven. De hogere uitgaven op de inrichting van het hoofdgebouw zijn volledig het gevolg van overloop uit 2024, door latere levering en facturering van de bureaustoelen.

Specifieke projecten
De realisatiecijfers van de ‘specifieke projecten’ lopen ver uiteen. Deze projecten zijn niet gelieerd aan elkaar, anders dan de historische wens om deze apart te volgen, los van een thema of programma. Het schetsen van een generiek beeld van de ‘specifieke projecten’ doet daarom geen recht aan deze individuele projecten.

Rwzi Utrecht
In 2025 is de herinrichting van het terrein afgerond. De initiële jaarprognose was te hoog omdat hierin per abuis ook de uitgaven uit de tweede helft van 2024 waren meegenomen. Het project is uiteindelijk ruim € 1 miljoen onder het krediet gerealiseerd, met name vanwege lagere prijzen van zonnepanelen.

Gekanaliseerde Hollandsche IJssel - Oevers
De planvormingsfase voor het project Hekendorp vraagt meer tijd en interne afstemming, en het aanvragen van de vergunningen loopt vertraging op. Het aanvragen van de vergunningen voor Park Oudegein vraagt ook meer tijd. De realisatie van deze twee projecten verschuift daarmee over de jaargrens heen waardoor de uitgaven in 2025 achterblijven bij de prognose.

Klimaatbestendige Water Aanvoervoorzieningen (KWA+)
Door natte omstandigheden heeft het project vertraging opgelopen waardoor een deel van de werkzaamheden uit 2024 pas in 2025 kon worden uitgevoerd. Ook is een aantal grote betalingen over de jaargrens heen geschoven. Dit heeft geen invloed op de totale uitgaven. De validatietest is afgerond en het project zit in de onderhoudstermijn/ nazorgfase.

Lekdijk
Het realisatiepercentage op de Lekdijk komt ongeveer overeen met het gemiddelde van alle investeringsprojecten. De renteopbrengsten op ontvangen subsidiebedragen compenseren gedeeltelijk de bouwrentekosten. Project Sterke Lekdijk kent een hogere realisatie dan de synergiekans GOP PWK. Sterke Lekdijk is een groot project met veel dynamiek en daardoor veel verschuivingen in de prognoses, zowel naar boven als beneden.

Bij traject WAM is in eerste instantie de prognose verhoogd op basis van de vastgestelde realisatieplanning van de aannemerscombinatie, maar is deze later verlaagd vanwege lagere uitnutting van risicopotten en het verschuiven van levering van stalen damwanden tot na de jaarafsluiting. Op traject Salmsteke is het project opgeleverd, inclusief restpunten. Daarmee zijn de laatste onzekerheden weggevallen, zodat het hiervoor gereserveerde deel van de prognose naar beneden is bijgesteld. Traject CUB is bewust vertraagd, door samenvoeging met ICU, tot ook dat traject een vergunningontwerp heeft. De trajecten gaan nu verder onder de naam Eiland van Schalkwijk (EvS). Bovendien liep het vaststellen van het projectbesluit langer door en zijn de meekoppelkansen nog niet afgerond. Om de subsidie optimaal te benutten zijn de kosten optimaal verdeeld tussen de planfasen.

Op traject SAS is vertraging opgetreden, waardoor een deel van de verwachte uitgaven doorschuift naar latere jaren. Dit is onder meer in het natuurspoor (stikstof en natuur

netwerk Nederland), de keukentafelgesprekken en het definitief ontwerp. Ook het nader uitwerken van de kansen met het doel de VO-raming te verlagen heeft geleid tot het later starten van het DO. Anderzijds zijn er meer kosten gemaakt als gevolg van het naar voren halen van de doorontwikkeling van Prolock (innovatie). Bij traject JAK schuift een deel van de kosten door naar 2026, omdat vertraging is opgetreden. Op traject NIC (was ICU en NIE en gaat verder als ‘Nieuwegein’) heeft de start van de planfase vertraging opgelopen door het samenvoegen met het projectteam van CUB. Een deel van het geplande werk uit 2024 is daardoor in 2025 uitgevoerd.

Bij het programmateam/opdrachtgeversteam zijn in het eerste tertaal de effecten van de Koers 2025-2031 uitgewerkt en direct geïmplementeerd. Dit behelst onder meer een ‘afgeslankte versie’ van het opdrachtgeversteam, waardoor de raming naar beneden kon worden bijgesteld.

Op het GOP PWK zijn lagere kosten geboekt van verwacht. Dat is met name het gevolg van de latere start en daadwerkelijke realisatie van project WAm. De kosten worden in eerste instantie geboekt op het traject en periodiek doorgeboekt naar het GOP-project.

Grondaankopen Sterke Lekdijk
De uiteindelijke realisatie is beperkt lager dan initieel begroot. Dit heeft volledig te maken met het moment van de uitgaven. In eerste instantie schoof een aantal uitgaven uit 2024 door naar 2025, door vertraging in de grondverwerving voor SAS en JAK. Daarnaast is een aantal te passeren akten op verzoek van de betreffende grondeigenaren doorgeschoven naar 2025. Gedurende 2025 is de realisatie bij SAS achtergebleven omdat keukentafelgesprekken tijdelijk zijn stilgelegd. En aan het eind van 2025 is de notariële afhandeling van een aantal dossiers onverwacht doorgeschoven naar begin 2026.

Kredietoverschrijdingen
Kredieten zijn budgetten voor het doen van uitgaven voor investeringen die geactiveerd gaan worden. Kredieten lopen over de jaren heen. De begrotingsrechtmatigheid van investeringsprojecten wordt beoordeeld op het niveau van het totaal beschikbaar gestelde investeringskrediet. Een afwijking ten opzichte van de jaarschijf heeft dus geen gevolgen voor de rechtmatigheid, zo lang het totaalkrediet hiermee niet wordt overschreden. Elk tertaal wordt een overzicht verstrekt van investeringsprojecten waarbij de uitgaven het verleende krediet (dreigen te gaan) overschrijden. Vanwege de opvolgbaarheid worden ook projecten opgenomen waarbij deze dreiging sinds het vorige rapportagemoment is opgelost.

Project	Krediet (ultimo 2025)	Gerealiseerde overschrijding	Prognose uiteindelijke overschrijding	Prognose (%) uiteindelijke overschrijding	Vorige prognose (bij T2 2025)
1. GOP Zuiver	51.041	-	14.811	29,0%	5,3%
4. Renovatie/ Nieuwbouw rwzi Zeist	124.450	-	15.946	12,8%	0,0%
13. GOP Watersystemen	79.214	-	1.969	2,5%	9,7%
23. Toekomstbestendig Watersysteem	5.240	-	200	3,8%	0,0%
24. Inlaatwerk KR VRAM	15.000	-	12.008	80,1%	0,0%
x. Oevers KRW 2016-2021	*1.590*		-	*0,0%*	*-4,2%*
x. Vispassage KRW 2016-2021	*2.575*	-	-	*0,0%*	*-0,6%*
x. Syn. LG KRW 2016-2021	*1.250*		-	*0,0%*	*10,5%*
28. Voortrollend GOP RWK va 2023	11.075	-	430	3,9%	0,6%
30. GHIJ Noord & Waaiersluis	45.667	-	-	0,0%	9,2%

Figuur 17: Overzicht (dreigende) kredietoverschrijdingen ultimo 2025, bedragen in duizenden euro's.

Toelichting

GOP Zuiver: Het bij de begroting 2026 geautoriseerde krediet ad € 9 miljoen wordt begin 2026 op het project gezet, na besluitvorming door het college over de concreet uit te voeren werkzaamheden. De dan nog resterende, dreigende toekomstige overschrijding kent meerdere oorzaken, die pas na het opstellen van de begroting 2026 bekend zijn geworden. O.b.v. inspecties bij Lopik, Bunnik en Woerden zijn eerste ramingen opgesteld die een stuk hoger zijn dan de voor de begroting gebruikte verwachte kosten op basis van historische gemiddelden. Voor Bunnik betreft het vervanging van de roostergoedinstallatie en voor Woerden het ontvangwerk, dat voorheen als separaat project zichtbaar was in de P&C-stukken. Daarnaast zien we niet geplande projecten, met name het vervangen van de fijnzeven op Leidsche Rijn en voor cybersecurity. Vanwege het voortrollende karakter, wordt de dreigende overschrijding meegenomen in de eerstvolgende krediet-autorisatie (Begroting 2027).

Renovatie/ Nieuwbouw rwzi Zeist: In december 2025 is een herziene raming opgeleverd door de opdrachtnemer. Deze raming leidt tot een significante overschrijding van het bouwkostenbudget en daarmee de gehele investeringsraming. De analyse van de oorzaken van deze overschrijding wordt gemaakt. Er wordt een plan opgesteld inclusief een nieuwe raming en planning om terug te komen binnen de gestelde kaders. Indien nodig zal dit plan aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.

GOP-watersystemen: Op 17 dec. 2025 heeft het AB aanvullend krediet toegekend. De dreigende kredietoverschrijding is het gevolg van actualisatie van het meerjarenprogramma in het derde tertaal. In de nieuwe prognose zijn actuele inzichten zoals inspectieresultaten, inflatiecijfers, urenbesteding en scopewijzigingen meegenomen. Deze overschrijding geldt over de volledige looptijd en is relatief klein en onzeker, in verhouding tot het totale kredietvolume en de daarin meegenomen risicovoorziening. De actuele inzichten worden bij de volgende bijstelling meegenomen.

Toekomstbestendig Watersysteem: De eindprognose is verhoogd, doordat een aantal restpunten tegenvalt, net als de financiële afwikkeling met de aannemer.

Inlaatwerk KR VRAM: Bij de detaillering van het ontwerp is duidelijk geworden dat de prognose fors hoger uitkomt. Oorzaken zijn onder andere stikstof, een langere uitvoeringsperiode, maatregelen m.b.t. bevers, kosten van persingen door de primaire kering en saneringskosten. Omdat de prognose van de investering niet stabiel is en fors hoger ligt dan eerder aangenomen, wordt ambtelijk gekeken of met deze forse prijsstijging deze oplossing nog wel de juiste keuze is voor het probleem. Parallel hieraan wordt de kostenraming extra getoetst om een stabielere prognose te kunnen afgegeven. In komend tertaal zal hier meer duidelijkheid uit komen waarna bestuurlijke besluitvorming noodzakelijk is over het vervolg.

KRW 2016-2021: Op 16 nov. 2022 heeft het AB ingestemd met een kredietoverschrijding van € 140.000 op het cumulatieve KRW-project 2016-2021. Vanwege nieuwe regelgeving heeft het AB dit op 17 dec. 2025 omgezet in daadwerkelijk toegekend krediet. Daarmee is de overschrijding opgelost.

Voortrollend GOP RWK va 2023: Het bij de begroting 2026 geautoriseerde krediet ad € 3,500 miljoen wordt begin 2026 op het project gezet, na besluitvorming door het college over de concreet uit te voeren werkzaamheden. De actuele prognose is beperkt toegenomen sinds T2. Dit is een dagkoers. In de verkenning van de projecten wordt de scope verscherpt en wordt de prognose stabieler.

Gekanaliseerde Hollandsche IJssel Noord & Waaiersluis: Op 17 dec. 2025 heeft het AB krediet toegekend voor de realisatiefase. De dreigende overschrijding in de planfase, waarin deels al voorbereidend werk voor de realisatiefase is verzet, is hierin meegenomen.

Ontvangsten: subsidies en doorbelast aan derden
De ontvangstmomenten van inkomsten zijn relatief gevoelig voor verschuivingen door de tijd. Afhankelijk van de voortgang van het werk en de gemaakte afspraken met de andere partijen, vinden betalingen plaats bij aanvang, tijdens, of na oplevering van het werk. Onderstaande tabel geeft de diverse verschuivingen in de prognoses, en de uiteindelijke realisatie over 2025 weer.

Project	Prognose 2025, initieel	Prognose 2025 T1	Prognose 2025 T2	Verschil real. - T2 prognose	Realisatie 2025 t/m dec.	Real. '25 (% van initeel)
4. Renovatie/ Nieuwbouw rwzi Zeist	-	-	96	468	564	niet begroot
8. Wijk bij Duurstede korrelslib	-	1.090	-	-	-	-
19. Gebiedsplannen Oost (cumulatief)	-	411	411	-248	163	niet begroot
20. Gebiedsplannen West (cumulatief)	200	-	-	184	184	92%
23. Toekomstbestendig Watersysteem	-	-	1.500	-	1.500	niet begroot
24. Inlaatwerk KR VRAM	1.000	1.093	1.093	-	1.093	109%
34. KRW 3e planperiode 2022-2027	-	300	1.936	-409	1.527	niet begroot
27. GOP regionale waterkeringen	-	33	33	172	206	niet begroot
30. GHIJ Noord & Waaiersluis	3.710	-	-	-	-	0%
32. Herinrichting rwzi Utrecht	-	-	40	-	40	niet begroot
34. KWA stap 1	-2.300	4.190	4.190	-3.557	633	-28%
35. Project Sterke Lekdijk*	36.572	18.307	23.926	-11	23.915	65%
Totaal subsidies en ontvangsten	**39.182**	**25.425**	**33.225**	**-3.402**	**29.823**	**76%**

**ontvangsten Sterke Lekdijk zijn inclusief subsidies voor de grondverwerving*

Figuur 18: Overzicht inkomsten (subsidies en ontvangsten van derden) gedurende 2025, bedragen in duizenden euro's.

Bij rwzi Zeist zijn gaandeweg het projectsubsidies aangevraagd. De ontvangsten voor Schoon en Emissieloos Bouwen zijn al gedeeltelijk in 2025 ontvangen. Op project Wijk bij Duurstede – korrelslib is de wijziging in de prognoses het gevolg van een administratieve keuze. De ontvangsten worden in eerste instantie verwerkt als vooruit ontvangen bedragen in de exploitatie, waarover aan het eind van het project wordt besloten op welke wijze deze al dan niet geactiveerd worden, afhankelijk van de resultaten van het demo-onderzoek. De verlaging in gebiedsplannen Oost heeft te maken met een administratieve mutatie. De ontvangsten bij toekomstbestendig watersysteem komen door een versnelling in de beoordeling van de eindverantwoording door de Provincie Utrecht, waardoor de subsidie al dit jaar overgemaakt is. De ontvangsten bij IKR-VRAM zijn voor dit jaar conform prognose. De subsidie op het KRW-project is naar boven bijgesteld. In T2 zijn de NSP-subsidieaanvragen -na eerdere afwijzing en bezwaar- alsnog beschikt. De in 2025 ontvangen voorschotten zijn iets lager dan bij de T2 was voorzien. De ontvangsten op het GOP RWK betreffen een SPUK-subsidie die in T3 is beschikt en overgeboekt. De verwachte inkomsten van GHIJ-Noord zijn verlaagd, dat is onder meer het ontwerp is geoptimaliseerd waardoor de totale investeringskosten afgenomen zijn en het relatieve deel dat subsidiabel is, is afgenomen. De afname op KWA+ betreft puur een boekhoudkundige mutatie. Het bedrag is ontvangen, maar vanwege regelgeving tijdelijk elders geboekt.

De verschillen bij Sterke Lekdijk zijn divers. Bij WAM is de realisatie lager dan initieel begroot, omdat een deel van de verwachte subsidie al in 2024 is uitgekeerd. Op Salmsteke vallen de inkomsten € 0,2 miljoen hoger uit door een hogere indexatiebijdrage van het HWBP. Bij CUB is werk verricht voor meekoppelprojecten en innovaties, dat in rekening is gebracht bij de gebiedspartners ad € 0,8 miljoen. De afwijking op SAS (-€ 0,3 miljoen) betreft een interne overboeking van de subsidie opbrengst ten behoeve van grondverwerving. Bij JAK zijn de verwachte subsidie-inkomsten al in 2024 volledig ontvangen, waardoor de realisatie in 2025 € 7,6 miljoen lager uitviel. Bij ICU zijn de verschillen met name ontstaan door administratieve mutaties in relatie tot vooruit ontvangen subsidies die vorig jaar tijdelijk van het project af zijn geboekt € 6 miljoen.

Overzicht investeringsprojecten 2025
(bedragen x € 1.000,-)

Programma/ thema/ doelstelling/ project	Prognose 2025, initieel	Prognose 2025 T1	Prognose 2025 T2	Realisatie 2025 t/m dec.	Verschil real. - T2 prognose	Realisatie gedurende T3	Real. '25 (% van initeel)
Zuiveringsbeheer	**15.550**	**17.372**	**21.508**	**20.970**	**-538**	**12.298**	**135%**
Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair	**15.550**	**17.372**	**21.508**	**20.970**	**-538**	**12.298**	**135%**
Bouw en verwerving, onderhoud en beheer van rwzi's							
1. GOP Zuiver	8.000	6.700	6.200	5.173	-1.027	1.499	65%
2. Medicijnresten uit water Woerden	650	465	598	444	-154	62	68%
3. Medicijnresten uit water Utrecht	250	-	-	-	-	-	0%
4. Renovatie/ Nieuwbouw rwzi Zeist	2.000	6.801	12.362	14.324	1.962	10.362	716%
5. Aanpassing/ uitbreiding rwzi Nieuwegein	1.500	375	145	20	-125	-0	1%
6. Zuiver KRW-P (fosfaatverwijdering)	250	400	105	32	-73	27	13%
Wijk bij Duurstede korrelslib	-	500	700	140	-560	107	-
Duurzaamheid						-	
7. Zonneparken	1.500	203	54	7	-47	3	0%
8. Programma cellulose terugwinning	250	-	-	-	-	-	0%
9. Cellulose terugwinning en opwerking	500	889	589	441	-148	3	88%
10. City Nieuwegein	300	300	-	-	-	-	0%
11. Hoofdgebouw duurzaam	-	-	-	-	-	-	-
12. Duurz. Renov. Bedrijfsgebouwen Zuiver	350	740	754	389	-365	235	111%
Watersysteembeheer	**36.882**	**31.447**	**30.691**	**28.032**	**-2.659**	**10.347**	**76%**
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	**26.219**	**21.293**	**20.731**	**19.006**	**-1.725**	**7.745**	**72%**
Instandhouden							
13. GOP Watersystemen	6.454	9.267	9.267	6.506	-2.761	2.307	101%
14. Vervanging groot materieel UV	239	160	225	155	-70	155	65%
15. Huisvesting buitendiensten	10.000	750	751	2.128	1.377	1.606	21%
16. Loods MRB - De Pleyt	500	500	100	84	-16	54	17%
17. Boot MRB	45	-	-	-	-	-	0%
18. Boot VTH	196	-	-	-	-	-	0%
Verbeteren							
19. Gebiedsplannen Oost (cumulatief)	2.060	650	442	466	24	124	23%
20. Gebiedsplannen West (cumulatief)	1.500	1.904	2.724	2.808	84	384	187%
21. Gebiedsgerichte projecten, nader verdeeld:	-	-	-	-	-	-	-
21a. Gebied IJssel	100	101	20	2	-18	-0	2%
21b. Gebied Kromme Rijn	500	200	50	61	11	52	12%
21c. Gebied Leidsche Rijn	100	100	25	14	-11	14	14%
21d. Gebied Oude Rijn	500	-	-	-	-	-	0%
22. UPLG	-	-	-	-	-	-	-
Beperking gevolgen klimaatverandering							
23. Toekomstbestendig Watersysteem	540	1.832	1.802	1.550	-253	577	287%
24. Inlaatwerk KR VRAM	900	1.614	1.845	2.206	360	1.090	245%
Waterkwaliteit							
25. KRW 3e planperiode 2022-2027	1.335	3.500	2.766	2.970	204	1.404	222%
26. Uitvoeringsprogramma Utrecht	1.250	715	715	58	-657	-23	5%
Waterveilige leef- en werkomgeving	**10.663**	**10.154**	**9.959**	**9.025**	**-934**	**2.601**	**85%**
Waterkeringen voldoen aan de normen (wettelijk/ provinciaal/ HDSR)							
27. GOP regionale waterkeringen	7.500	6.900	6.900	6.325	-575	1.485	84%
28. Voortrollend GOP RWK va 2023	1.150	1.400	1.200	966	-234	491	84%
29. GOP Primaire waterkeringen	349	415	18	87	69	69	25%
30. GHIJ Noord & Waaiersluis	1.664	1.439	1.841	1.647	-194	556	99%
Totaal investeringsniveau programma's	**52.432**	**48.819**	**52.199**	**49.002**	**-3.197**	**22.644**	**93%**
Besturen, organiseren en digitaliseren	**1.300**	**1.892**	**1.601**	**1.388**	**-213**	**767**	**107%**
Bestuur, Middelen en Maatschappij	**1.300**	**1.892**	**1.601**	**1.388**	**-213**	**767**	**107%**
Routine - investering Bedrijfsvoering							
31. ICT Hardware	1.300	1.672	1.365	1.152	-213	767	89%
xx. Hoofdgebouw inrichting	-	220	236	236	-	-	-
Totaal bedrijfsvoeringsinvesteringen	**1.300**	**1.892**	**1.601**	**1.388**	**-213**	**767**	**107%**
Totaal investeringen (excl. specifieke projecten)	**53.732**	**50.711**	**53.800**	**50.390**	**-3.410**	**23.411**	**94%**

Figuur 19: Overzicht investeringsprojecten 2025 (deel 1); bedragen in duizenden euro's.

Programma/ thema/ doelstelling/ project	Prognose 2025, initieel	Prognose 2025 T1	Prognose 2025 T2	Realisatie 2025 t/m dec.	Verschil real. - T2 prognose	Realisatie gedurende T3	Real. '25 (% van initeel)
Specifieke projecten							
rwzi Utrecht	**4.600**	**1.850**	**1.659**	**1.740**	**81**	**81**	**38%**
32. Herinrichting rwzi Utrecht	4.600	1.850	1.659	1.740	81	81	38%
GHIJ	**2.325**	**1.300**	**600**	**691**	**91**	**217**	**30%**
33. GHIJ Oevers	2.325	1.300	600	691	91	217	30%
KWA+ fase 1	**300**	**1.511**	**1.500**	**1.316**	**-184**	**146**	**439%**
34. KWA stap 1	300	1.511	1.500	1.316	-184	146	439%
Lekdijk	**61.250**	**57.609**	**57.968**	**51.421**	**-6.547**	**31.963**	**84%**
35. Project Sterke Lekdijk	55.659	52.018	55.768	49.629	-6.139	30.371	89%
35a. Amerongen - Wijk bij Duurstede	*31.604*	*31.617*	*36.284*	*31.676*	*-4.608*	22.813	*100%*
35b. Salmsteke	*800*	*901*	*409*	*335*	*-74*	226	*42%*
35c. Culemborgse Veer - Beatrixsluis	*3.820*	*1.785*	*2.209*	*944*	*-1.265*	465	*25%*
35d. Salmsteke - Schoonhoven	*5.316*	*4.754*	*4.299*	*3.726*	*-573*	1.730	*70%*
35e. Jaarsveld - Klaphek	*6.799*	*4.920*	*4.570*	*4.547*	*-23*	1.794	*67%*
35f. Nieuwegein - Irenesluizen - Culemborgse Veer	*4.000*	*6.040*	*6.036*	*6.481*	*445*	2.745	*162%*
35g. Programmateam	*3.320*	*2.000*	*1.961*	*1.922*	*-40*	598	*58%*
36. Nieuw GOP PWK va 2022	5.591	5.592	2.200	1.792	-408	1.592	32%
Totaal specifieke projecten	**68.475**	**62.271**	**61.728**	**55.168**	**-6.559**	**32.407**	**81%**
Overige projecten en overloop van vorig jaar	**-**	**24**	**27**	**37**	**9**	**5**	**-**
Overloop Medicijnresten uit water Houten	**-**	**3**	**4**	**20**	**15**	**15**	**-**
Totaal investeringen alle projecten	**122.207**	**113.009**	**115.559**	**105.614**	**-9.945**	**55.838**	**86%**
Bedragen zijn in duizenden Euro's	**80% = 97.766**						
37. Grondaankopen Sterke Lekdijk*	5.000	5.347	5.347	4.272	-1.075	271	85%
** Grondaankopen zijn geen investering. Vanwege de verbondenheid met project Sterke Lekdijk, wordt dit specifieke project toch getoond.*							
Totaal subsidies en ontvangsten	**39.182**	**26.758**	**31.021**	**31.417**	**396**	**221**	**80%**

Figuur 20: Overzicht investeringsprojecten 2025 (deel 2); bedragen in duizenden euro's.

4.7 Verstrekte subsidies

Tabel 1: Overzicht beschikte subsidie aanvragen 2025 (aantal 18 stuks)		
Naam project	Regeling	Bedrag
Realisatie en Optimalisatie Vispassages	NSP NPI Niet-Landbouw Utrecht	€ 828.600
SEB Willeskop	SPUK SEB 2025	€ 166.980
SEB RWZI Zeist	SPUK SEB 2025	€ 563.811
SEB RWZI Utrecht	SPUK SEB 2025	€ 39.785
SEB Baggeren Leidsche Rijn	SPUK SEB 2025	€ 81.856
Onderhoud Molen Bonrepas	Onderhoudssubsidie Zuid-Holland 2025-2030	€ 26.825
Instandhouding Molen Bonrepas	SIM (2025-3031)	€ 43.500
Watermaatregelen Utrecht	NSP NPI Niet-Landbouw Utrecht	€ 1.726.429
Proceskosten transitie landelijk gebied 2025	Proceskosten transitie landelijk gebied Utrecht 2024-2025	€ 147.000
Biodrains Meijepolder	Subsidieregeling Bodemdaling Veenweiden	€ 150.000
Drugsafval Waarder	Subsidieregeling opruiming drugsafval 2021-2024	€ 120.268
Restauratie Stoomgemaal Kamerik Teijlingens	SIM (2025-2031)	€ 18.750
Restauratie gemaal Geverscop	SIM (2025-2031)	€ 16.432
Restauratie Dijkmagazijn Lekdijk West 39	SIM (2025-2031)	€ 5.890
Restauratie Sluis Werkhoven	SIM (2025-2031)	€ 5.394
Restauratie Sluis Cothen	SIM (2025-2031)	€ 5.419
Inlaat Kromme Rijn	SIM (2025-2031)	€ 41.568
Innovatieproject 33AR Grofzandbarrière	HWBP	€1.099.430
	Totaal	€4.955.637

Tabel 2: Overzicht ingediende subsidie aanvragen 2025 (aantal lopende aanvragen 10 stuks)		
Naam project	Regeling	Bedrag
Herstel van de Groene Glazenmaker	Subsidieregeling Biodiversiteit Provincie Utrecht	€ 60.000
Rivierkreeftbestrijding Zegveld	Subsidieregeling Biodiversiteit Provincie Utrecht	€ 40.000
Bruggen Veenweide HDSR	Samenwerking verbetering watersysteem Veenweidegebieden	€ 7.577.500
Beheer Agrarische Watergangen	DAW Impulsregeling	€ 511.750
RWZI Driebergen	Medicijnresten verwijderen 2e tranche	€ 814.900
RWZI Woerden	Medicijnresten verwijderen 2e tranche	€ 1.510.730
Nieuwbouw RWZI Zeist	Medicijnresten verwijderen 2e tranche	€ 1.646.500
NNN-gebied Waardsedijk	SKNL Provincie Utrecht	€ 391.285
Meerwerk Restauratie Dijkhuis Jaarsveld	Erfgoedparel Provincie Utrecht	€ 60.000
Restauratie Stoomgemaal Kamerik Teylingen	Erfgoedparel Provincie Utrecht	€ 382.000
	Totaal	€ 12.994.665

Tabel 3: Overzicht aangepaste subsidie aanvragen in 2025 en/of over vorige jaren 1 stuk			
Naam project	Regeling	Beschikking oud	Beschikking nieuw
Optimalisatie 3 Vispassages	NSP NPI Niet-Landbouw Zuid-Holland	€ 750.000	€ 800.000 (*)

Tabel 4: afgewikkelde subsidies in 2025 (aantal 8 stuks)			
Naam project	Regeling	Beschikking	Vaststelling
Aanleg vispassage, NVO en Inlaat Snelrewaard	ELPO, POP 3 Pijler 2 middelen	€ 280.000	€ 280.000
Boer aan het Roer – de Hollandse Veenweiden vitaal en verbindend	IBP Veenweide Vitaal	€ 667.933	€ 667.797
Optimalisatie 23 Vispassages	ELPO, POP 3 Pijler 2 middelen	€ 255.232	€ 255.232
Realisatie 3 vispassages	ELPO, POP 3 Pijler 2 middelen	€ 474.767	€ 474.767
Waterberging en –doorvoer Willeskop	ELPO, POP 3 Pijler1 middelen	€ 1.500.000	€ 1.500.000
Instandhouding Molen Bonrepas	SIM 2018	€ 30.000	€ 30.000
Drugsafval Waarder	Subsidieregeling opruiming drugsafval 2021-2024	€ 120.268	€ 120.268
Realisatiefase 02E Salmsteke	HWBP	€22.692.440	€ 23.127.919
	Totaal	€ 26.020.440	€ 26.455.919

Afkortingen

- BRIM/SIM: Subsidieregeling Instandhouding Monumenten
- DAW: Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
- DEI+: Demonstratie Energie- en Klimaatinnovatie
- ELPO: Europees Landbouwfonds Plattelandsontwikkeling
- HWBP: Hoogwaterbeschermingsprogramma
- KWA: Klimaatbestendige Water Aanvoer
- NPLG: Nationaal Programma Landelijk Gebied
- NSP-NPI: Nationaal Strategisch Plan Niet Productieve Investering (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid)
- POP3: Plattelandsontwikkelingsprogramma
- SEB: Schoon en Emissieloos Bouwen
- SPUK: Specifieke Uitkering
- IBP: Interbestuurlijk Programma
- SKNL: Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuurherstel en Landschap

Toelichting bij relevante afwijkingen
Optimalisatie 3 Vispassages – NSP Niet Productieve Investeringen Zuid-Holland
In het jaarverslag van 2024 was er een beschikking opgenomen van €750.000. In 2025 is er een herbeschikking gekomen, waarin de loonkosten ook zijn toegekend als subsidiabel. Hiermee wordt het nieuwe subsidiebedrag €800.000, dat met vrijval van middelen nog opgehoogd kan worden tot €922.500.

Realisatiefase 02E Salmsteke – Hoogwaterbeschermingsprogramma
De vaststellingsbeschikking is door de indexering met €435.479 hoger uitgevallen dan de verleende subsidiebeschikking in 2023.

Jaarrekening

5.1 Inleiding en leeswijzer

Conform artikel 103 van de Waterschapswet en artikel 11 van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie bieden wij u hierbij de jaarrekening 2025 van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden ter vaststelling aan.

De jaarrekening is een financieel verantwoordingsdocument en wordt ter vaststelling aangeboden aan het algemeen bestuur. Door de vaststelling van de jaarrekening verleent het algemeen bestuur aan het college décharge ten aanzien van het financieel beheer. In het jaarverslag, dat separaat wordt aangeboden, wordt nader ingegaan op het financiële beleid en de programmaverantwoording.

Aan de hand van de begroting en begrotingswijzigingen (BW) worden de kaders door het algemeen bestuur vastgesteld en via de jaarrekening wordt gecontroleerd of de uitvoering binnen deze kaders heeft plaatsgevonden.

De accountant geeft een getrouwheidsoordeel over de totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties van de jaarrekening. Naar aanleiding van de controle door de accountant is een goedkeurende controleverklaring voor de getrouwheid verstrekt.

Leeswijzer
Door het algemeen bestuur zijn in de vergaderingen van 8 oktober 2025 en 17 december 2025 begrotingswijzigingen voor het verslagjaar 2025 in de exploitatie vastgesteld.
In de jaarrekening worden positieve resultaten als voordeel (V) en negatieve resultaten als nadeel (N) vermeld.

De samenvatting en het voorstel tot bestemming van het saldo zijn in **hoofdstuk 5.2 en 5.3** opgenomen. In **hoofdstuk 5.11** staat de balans met de daarbij behorende toelichtingen. In **hoofdstuk 5.16** zijn de exploitatierekeningen kosten- en opbrengstsoorten weergegeven. In hoofdstuk 6 zijn de volgende bijlagen opgenomen:

- 6.1 Specificatie onderhanden werk
- 6.2 Staat van vaste schulden
- 6.3 Fractiebudgetten
- 6.4 Overzicht aangenomen moties 2025
- 6.5 Realisatie en prognose investeringsprojecten

In hoofdstuk 7 is de controleverklaring toegevoegd.

5.2 Samenvatting jaarrekening 2025

Exploitatie

Exploitatierekening naar programma	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	
Watersysteembeheer	65.956	73.075	73.766	69.218	4.548	V
Robuust en gezond watersysteem						
Waterveilige leef- en werkomgeving						
Zuiveringsbeheer	55.113	56.123	56.232	54.752	1.480	V
Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair						
Bestuur en organisatie	43.781	50.774	50.737	50.244	493	V
Bestuur, middelen en maatschappij						
Waterbewust leven/genieten van water						
Netto lasten	164.850	179.972	180.735	174.214	6.521	
Exploitatierekening naar kostendragers						
Watersysteemheffing	89.598	95.549	95.839	96.126	287	V
Zuiveringsheffing	75.252	75.171	74.921	75.516	595	V
Netto baten	164.850	170.720	170.760	171.642	882	V

Exploitatierekening naar kostensoort	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	
Rente	8.572	10.622	8.977	8.646	331	V
Afschrijvingen	29.905	31.799	30.352	30.400	-48	N
Personeelslasten	78.377	93.011	89.004	88.657	347	V
Overige lasten	87.388	90.059	94.544	87.956	6.588	V
Totaal lasten	204.242	225.491	222.877	215.659	7.218	V
Overige opbrengsten	22.645	21.912	23.020	24.432	1.412	V
Interne verrekeningen	16.747	23.608	19.122	17.012	-2.110	N
Totaal overige baten	39.392	45.520	42.142	41.444	-698	N
Netto lasten (totaal te dekken)	164.850	179.972	180.735	174.214	6.520	V
Netto belastingopbrengsten	156.153	170.719	170.759	171.642	882	V
Resultaat voor mutaties reserves	-8.697	-9.251	-9.976	-2.572	7.402	V

Netto belastingopbrengst per categorie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	
Watersysteemheffing ingezetenen	37.237	39.934	39.685	39.599	-86	N
Watersysteemheffing gebouwd	45.846	48.296	48.846	49.079	233	V
Watersysteemheffing ongebouwd	6.985	7.031	7.096	7.282	186	V
Watersysteemheffing natuur	86	82	82	83	1	V
Verontreinigingsheffing	270	205	130	83	-47	V
Zuiveringsheffing	65.729	75.171	74.921	75.516	595	V
Netto belastingopbrengsten	156.153	170.719	170.760	171.642	882	V

Bedragen zijn in duizenden euro's, V = voordeel, N = nadeel

De bedragen in kolom 'Verschil begroting/rekening' worden toegelicht in het deel van het jaarverslag.

Resultaat

In 2025 is een negatief exploitatieresultaat van € 2,293 miljoen gerealiseerd na mutaties bestemmingsreserves. De mutaties reserves zijn al bestemd op basis van de begroting 2025 en eerder vastgestelde besluiten. Op hoofdlijnen is het resultaat als volgt opgebouwd:

Exploitatierekening per kostensoort	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	
Totale lasten	204.242	225.492	222.877	215.659	7.218	V
Totale baten (incl. geactiveerde lasten)	39.392	45.519	42.142	41.444	-698	N
Netto lasten (totaal te dekken)	164.850	179.973	180.735	174.214	6.520	V
Netto belastingopbrengsten	156.153	170.719	170.760	171.642	882	V
Resultaat voor mutaties reserves	-8.697	-9.254	-9.975	-2.572	7.402	V
Mutaties bestemmingsreserves	306	1.004	3.279	279	-3.000	N
Nog te bestemmen resultaat	-8.391	-8.250	-6.696	-2.293	4.403	V
Mutatie algemene reserve	0	0	0	0	0	
Mutatie egalisatiereserve WSH	-488	4.596	2.507	96	-2.411	
Mutatie egalisatiereserver ZH	9.209	3.654	4.189	2.197	-1.992	
Mutatie bestemmingsreserve WOO	-330	0	0	0	0	
Saldo na bestemming resultaat	0	0	0	0	0	

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op hoofdlijnen

Het negatieve exploitatieresultaat voor nog te bestemmen resultaat over 2025 is € 4,403 miljoen minder negatief dan begroot. In paragraaf 5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort worden de verschillen tussen de begroting en de realisatie uitgebreid toegelicht. Hieronder volgen de belangrijkste verschillen tussen de begroting na begrotingswijzigingen en de realisatie in het jaar 2025.

Voordelen (V)	
Lasten	
• Lagere kapitaallasten	331
• Lagere personeelslasten	347
• Lagere overige lasten	6.588
Baten	
• Hogere opbrengst overige baten	1.412
• Hogere opbrengst waterschapsbelastingen	882
Totaal	9.561

Bedragen in duizenden euro's.

Nadelen (N)	
Lasten	
• Hogere afschrijvingslasten	48
Baten	
• Lagere opbrengst interne verrekeningen	2.110
• Lagere onttrekking bestemmingsreserves	3.000
Totaal	5.158

Bedragen in duizenden euro's.

Verschil begroting na BW en rekening	**4.403**

Bedragen in duizenden euro's.

5.3 Voorstel tot bestemming van het resultaat

Voorgesteld wordt het nog te bestemmen negatief exploitatieresultaat van € 2,293 miljoen de volgende bestemming te geven:

Nog te bestemmen exploitatieresultaat 2025	Voorstel verdeling resultaat 2025	
Algemene reserves (onttrekking)		0
Bestemmingsreserve tariefsegalisatie Watersysteemheffing (onttrekking)		-96
Bestemmingsreserve tariefsegalisatie Zuiveringsheffing (onttrekking)		-2.197
Mutatie reserves bestemming resultaat (onttrekking)		-2.293

Bedragen zijn in duizenden euro's

De verdeling van watersysteemheffing per belastingcategorie is conform het besluit zesde wijziging kostentoedelingsverordening 2009 Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 4 oktober 2023.

Reservepositie

Voor een toelichting op de reservepositie, mutaties reserves en resultaatbestemming verwijzen wij u naar pagina 183 t/m 189 van de jaarrekening.

Reservepositie	Stand 1-1-2025	Mutaties 2025 na BW	Mutaties reserves 2025 (AB besluit)	Saldo na mutaties 2025	Voorstel bestemming resultaat 2025	Saldo na bestemming resultaat 2025
Watersysteemheffing	5.436			5.436		5.436
Zuiveringsheffing	6.844			6.844		6.844
Totaal algemene reserves	**12.280**			**12.280**		**12.280**
Watersysteemheffing ingezetenen	18.472		-424	18.048	-779	17.269
Watersysteemheffing gebouwd	27.693		296	27.989	240	28.229
Watersysteemheffing ongebouwd	2.050		619	2.669	456	3.125
Watersysteemheffing natuur	59		-3	56	-13	43
Zuiveringsheffing	36.036		-9.209	26.827	-2.197	24.630
Totaal reserves tarief egalisatie	**84.310**		**-8.721**	**75.589**	**-2.293**	**73.296**
Verkiezingen	0	30	330	360		360
Overwaarde SNB	4.550	-198		4.352		4.352
Baggerprogramma	1.566	-340		1.226		1.225
Transitie	2.511	-351		2.160		2.160
Groen/Blauwe diensten	0	5		5		5
Impulsregeling	2.618	45		2.663		2.663
HWBP-projecten	455	0		455		455
Inzet KWA (verdieping)	3.033	57		3.090		3.090
Restauratie Woerdersluis	1.328	167		1.495		1.495
Asset Management	269	0		269		269
Innovatiefonds	926	100		1.026		1.026
Wet open overheid (WOO)	332	206		538		538
Revolving Fund (nieuw)	1.000	0		1.000		1.000
Totaal overige bestemmingsreserves	**18.588**	**-279**	**330**	**18.639**		**18.639**
Totaal	**115.178**	**-279**	**-8.391**	**106.508**	**-2.293**	**104.215**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.4 Overzicht van baten en lasten en toelichting 2025

Omschrijving	Begroting 2025		Begroting na wijziging 2025		Jaarrekening 2025	
Programma Zuiveringsbeheer						
Lasten	*60.730*		*60.707*		*59.046*	
Baten	*4.607*		*4.475*		*4.294*	
Saldo kosten (lasten -/- baten)		**56.123**		**56.232**		**54.752**
Programma Watersysteembeheer						
Lasten	*89.621*		*90.882*		*87.156*	
Baten	*16.546*		*17.117*		*17.938*	
Saldo kosten (lasten -/- baten)		**73.075**		**73.766**		**69.218**
Programma Bestuur & Organisatie						
Lasten	*75.140*		*71.288*		*69.456*	
Baten	*24.366*		*20.551*		*19.212*	
Saldo kosten (lasten -/- baten)		**50.774**		**50.737**		**50.244**
D. Totaal netto kosten programmaplan (a+b+c)		**179.973**		**180.735**		**174.214**
E. Dekkingsmiddelen		170.720		170.759		171.642
F. Vennootschapsbelasting		0		0		0
G Saldo baten en lasten (d t/m f)		**-9.254**		**-9.975**		**-2.572**
H. Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves						
programma Zuiveringsbeheer		250		250		98
programma Watersysteembeheer		-128		2.570		66
programma Besturen, organiseren en digitaliseren		881		459		115
i. Resultaat (g t/m h)		**-8.251**		**-6.696**		**-2.293**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.4.1 Analyse afwijking realisatie en begroting na wijziging

Toelichting programma Zuiveringsbeheer

Totale lasten		
Personeelskosten De lagere personeelskosten is het gevolg van niet ingevulde vacatures. Om het werk doorgang te laten vinden, is meer gebruik gemaakt van inhuurkrachten dan begroot. Per saldo is er sprake van een incidentele en exogene onderschrijding van deze kosten.	241	V
Overige kosten De kosten voor elektriciteit zijn € 773.000 lager. Dit is het gevolg van weersinvloeden, het was droger dan vorige jaren en er waren in 2025 meer zonuren dan andere jaren. Dit betreft een incidenteel en exogeen voordeel. Er is € 225.000 minder uitgegeven aan onderhoud dan begroot. Dit betreft een structureel en endogeen voordeel.	1.255	V
Rente en afschrijvingen Bij de 1e en 2e begrotingswijziging zijn de rentekosten met € 1,645 miljoen verlaagd en uiteindelijk zijn de totale rentekosten nog € 325.000 lager uitgekomen. Dit is enerzijds een gevolg van een betere liquiditeitspositie bij de start van het jaar doordat eind 2024 meer subsidie voor Sterke Lekdijk projecten is ontvangen dan bij de begroting ingeschat. Anderzijds lag het zwaartepunt van de uitgaven, vooral de investeringen, later in het jaar dan verwacht (4e kwartaal en zelfs begin 2026) en waren tevens lager dan verwacht. Het gevolg hiervan is dat we langer dan gepland een liquiditeitsoverschot hebben gehad en dat begrote opname van nieuwe financieringen niet nodig waren. Daarbij was in het begin van het jaar nog sprake van een relatief hoge kortlopende rente die werd ontvangen op het saldo bij de schatkist. Dit alles resulteert in lagere rentekosten.	165	V
Totale lasten Zuiveringsbeheer	1.660	V

Totale baten		
Overige opbrengsten De lagere opbrengsten betreft onder andere een lagere eindafrekening van grensoverschrijdend afvalwater, er is € 85.000 minder ontvangen dan begroot, als gevolg van een lager aantal vervuilingseenheden. Ook is er een lagere opbrengst van geactiveerde bouwrente. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste zijn er minder projecten zijn gereed gemeld dan begroot, door in de tijd naar achter schuiven van investeringen, waardoor de onderhanden werkpositie lager is dan begroot, zodat minder bouwrente is geactiveerd dan begroot (incidenteel). Ten tweede was sprake van lagere rentelasten, door minder en goedkopere financiering (lagere rentestand) dan begroot.	-180	N
Onttrekking aan bestemmingsreserves Er is op de afschrijving goodwill een onderschrijding gerealiseerd van ca. 150.000 euro. Deze onderschrijding is het gevolg van het besluit dat SNB, in overleg met en goedgekeurd door de eigen accountants, heeft genomen om de afschrijvingsduur van de hoofdcomponenten van de SVI met tien jaar te verlengen, tot 2047, met ingang van 2025. Nu is vastgesteld dat de installatie tien jaar langer meegaat, waardoor de waarde van SNB navenant hoger is vastgesteld, wordt de goodwill over een langere periode afgeschreven. Hier tegenover staat ook een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve en daarmee is het effect resultaatneutraal.	-152	N
Totale baten Zuiveringsbeheer	332	N
Saldo lasten en baten en bestemmingsreserves Zuiveringsbeheer	1.328	V

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Toelichting programma Watersysteembeheer

Totale lasten	Bedrag	V/N
Personeelskosten De personeelskosten zijn hoger dan begroot, onder andere als gevolg van hogere uitgaven aan opleidingen (€64.000), en toevoeging aan de voorziening personeel in het kader van de Regeling vervroegde uittreding (51.000).	-128	N
Rente- en afschrijvingskosten	67	V
Overige kosten De lagere overige kosten zijn het gevolg van het doorschuiven van baggerwerkzaamheden naar 2026. Dit is een incidentele verschuiving €1,290 miljoen. Hier staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve tegenover; dat effect is terug te zien bij de lagere overige opbrengsten. De lagere kosten kunnen verder verklaard worden door minder bijdragen aan openbare lichamen voor Impulsregeling Water in de Leefomgeving (€ 1,314 miljoen). Bij de Gemeenten die meedoen aan de impulsregeling, hebben zich vertragingen in de voorbereiding en de realisatie van projecten voorgedaan. Hierdoor loopt de realisatie/facturatie gemiddeld een boekjaar achter. Hier staat een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve tegenover; dat effect is terug te zien bij de lagere overige opbrengsten. De kosten voor de leaseauto's waren lager dan begroot (€295.000), door het verlengen van het leasecontract met 1 jaar. Tenslotte is aan beheer en (bouwkundig-) onderhoud €482.000 minder uitgegeven dan begroot. Overschrijdingen zijn er ook, zo sprake van hogere laboratoriumkosten van €462.000.	3.265	V
Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma De bijdrage aan het hoogwaterbeschermingsprogramma is €522.000 lager begroot.	522	V
Toevoeging aan bestemmingsreserve	3	V
Totale lasten Watersysteembeheer	3.730	V

Totale baten		
Overige opbrengsten Er wordt € 399.000 meer bijdrage verwacht van de gemeente Utrecht, Zeist en Nieuwegein dan begroot, voor baggerwerkzaamheden uitgevoerd door HDSR ten behoeve van deze gemeenten. De werkzaamheden zijn eerder gereed gekomen dan begroot. Ook is een hoger bedrag ontvangen dan begroot voor het detacheren van personeel van HDSR bij derden (€157.000). Tenslotte zijn uitkeringen vanuit het UWV ontvangen voor zwangerschapsverlof en ouderschapsverlof (€158.000). Deze bedragen worden niet begroot, omdat ze niet voorspelbaar zijn.	821	V
Onttrekking aan bestemmingsreserves Als gevolg van lagere uitgaven aan projecten voor de Impulsregeling Leefomgeving en lagere kosten voor baggerwerkzaamheden, zijn de onttrekkingen aan de bestemmingsreserves ook lager dan begroot.	- 2.507	N
Totale baten Watersysteembeheer	1.686	N
Saldo lasten en baten en bestemmingsreserves Watersysteembeheer	2.044	V

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.4.1.2 Toelichting programma Bestuur en Organisatie

Personeelskosten De kosten personeelskosten zijn hoger dan begroot door een toevoeging aan de voorziening personeel (€917.000), als gevolg van de cao-bepaling voor het thuiswerkbudget, het uitdienst treden van een hoogheemraad en in het kader van de Wet toekomst pensioenen (Wtp).	1.067	N
Rente- en afschrijvingskosten	51	V
Overige kosten De budgetten voor externe expertise en ondersteuning verspreid over de hele organisatie van HDSR minder aangesproken dan begroot, waardoor ruim € 1,089 miljoen niet is uitgegeven. Onder andere door het meer gebruik maken van eigen expertise, waardoor inhuur van externen niet nodig was. Verder door het verschuiven naar 2026 van nieuwe meetopdrachten in het kader van de doorontwikkeling van de governance rondom het beheerregister. De kosten voor licenties waren lager dan begroot (€ 252.000). Tenslotte is de stelpost onvoorzien van € 282.000 (verplicht onderdeel van de begroting volgens de BBVW) niet aangesproken.	1.562	V
Toevoeging aan bestemmingsreserves	-87	N
Totale lasten Bestuur en Organisatie	458	V

Totale baten		
Overige opbrengsten	-53	N
Onttrekking aan bestemmingsreserves De onttrekking aan de bestemmingsreserve Transitie was € 257.000 lager dan begroot. Bij de afdelingen die bij de begroting een claim hebben gedaan op deze bestemmingsreserve, was voldoende ruimte in het eigen afdelingsbudget, zodat in de realisatie een onttrekking aan de bestemmingsreserve niet nodig is gebleken.	-257	N
Totale baten Bestuur en Organisatie	-310	N
Saldo lasten en baten en bestemmingsreserves Bestuur en Organisatie	149	V

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.4.1.3 Exploitatieresultaat 2025

Het exploitatieresultaat 2025, het verschil tussen de netto baten en de netto lasten, bedraagt € 2,293 miljoen. Hiervan was € 6,696 miljoen begroot (na begrotingswijziging). Het verschil van € 882.000 op de netto baten, dus de netto belastingontvangsten, wordt meer in detail toegelicht bij het onderdeel 'Belastingopbrengsten', op pagina 206. De verschillen bij de netto lasten, dus het saldo van de kosten en de overige opbrengsten van € 6,521 miljoen vóór de mutaties in de bestemmingsreserves en het verschil in mutaties in de bestemmingsreserves van € 3,000 miljoen wordt in meer detail en per programma toegelicht bij de betreffende programma's.

Tabel 4: Exploitatieresultaat 2025 (bedragen zijn in duizenden euro's, BW = begrotingswijziging)

Hoofdlijnen exploitatieresultaat 2025	Begroting 2025 Initieel	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil	Verschil als % van begrote netto baten/lasten	
Netto baten	170.720	170.760	171.642	882	0,5%	V
Netto lasten	179.973	180.735	174.214	6.521	3,6%	V
Verschil voor mutatie Bestemmingsreserves	**-9.253**	**-9.975**	**-2.572**	**7.403**	4,1%	**V**
Mutaties Bestemmingsreserves	(1.003)	-3.279	-279	3.000	1,7%	V
Exploitatieresultaat	**-8.250**	**-6.696**	**-2.293**	**4.403**	2,4%	**V**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Algemeen

De netto baten (netto belastingopbrengsten) € 882.000 voordeel.
Dit bedrag is het saldo van een voordeel van bij de watersysteemheffing (€ 287.000) en een voordeel van bij de zuiveringsheffing (€ 595.000).

De netto lasten (€ 6,521 miljoen) zijn lager dan begroot. Dit bedrag is een saldo van lagere personeelslasten (€ 347.000), lagere overige kosten (€ 6,588 miljoen) en lagere rentekosten (€ 331.000) enerzijds en hogere afschrijvingskosten (€ 48.000) en lagere overige opbrengsten (€ 697.000) anderzijds, bij diverse programma's.

Verschil mutatie bestemmingsreserves (€ 3,000 miljoen, nadeel)
Per saldo wordt het exploitatieresultaat met € 3,000 miljoen verlaagd doordat er minder aan de bestemmingsreserves is onttrokken dan begroot (€ 2,917 miljoen) en er hogere aan de bestemmingsreserves is toegevoegd dan begroot (€ 83.000). Een onttrekking aan een bestemmingsreserve wordt zichtbaar in het exploitatieresultaat aan de opbrengstenkant. Als er minder wordt onttrokken aan een bestemmingsreserve, zijn er minder opbrengsten en verlaagt dat het exploitatieresultaat. Een toevoeging aan een bestemmingsreserve wordt zichtbaar aan de kostenkant. Als er meer aan een bestemmingsreserve wordt toegevoegd, verlaagt dat het exploitatieresultaat.

5.5 Aanwending onvoorzien

Omschrijving	Begroot 2025	Jaarrekening 2025	Verschil
Onvoorzien	300	18	282

Bedragen zijn in duizenden euro's

De stelpost kosten onvoorzien is ingezet voor thema-avond "Bewegen van staat naar straat" en de herbenoeming van de dijkgraaf.

5.6 Overzicht incidentele baten en lasten

Omschrijving	Jaarrekening 2025		
	Lasten	Baten	V/N
Programma Zuiveringsheffing			
Spoedvervanging zeefgoedtrommels, inhaalafschrijving.	150	0	N
Programma Watersysteemheffing			
Kosten verbouwing Jaarsveld	350	0	N
Programma Besturen, organiseren en digitaliseren			
Voorziening personeel ivm APPA.	336	0	N
Totaal	836		N

Bedragen zijn in duizenden euro's

Programma Zuiveringsheffing
Op rwzi Leidsche Rijn is een inhaalafschrijving van € 150.000 gerealiseerd, veroorzaakt door de spoedvervanging van de zeefgoedtrommels. Hierdoor is de resterende boekwaarde van de bestaande zeefgoedtrommels in één keer als inhaalafschrijving afgeboekt.

Programma Watersysteemheffing
Incidentele kosten hebben betrekking op de verbouwing van het dijkhuis Jaarsveld, noodzakelijk door achterstallig onderhoud. De kosten bleken hoger dan vooraf ingeschat op basis van inspecties. Vanwege nieuwe natuurwetgeving en geconstateerde nestelende vleermuizen kon pas een jaar later dan gepland worden begonnen.

Programma Besturen, organiseren en digitaliseren
Vanaf 2028 zullen de pensioenbetalingen van (oud) bestuurders worden overgenomen door het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP), conform de Wet toekomstige pensioenen (WTP). Daartoe moet op 1 januari 2028 een kapitaalstorting plaatsvinden aan

het ABP. HDSR heeft hiervoor een voorziening gevormd. Deze voorziening is eenmalig aangevuld met een bedrag van €336.000 om aan deze verplichting te kunnen voldoen.

5.7 Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen aan reserves

Omschrijving reserve	Stand 01-01-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2025
BR inzet KWA	3.033	57	0	3.090
BR Restauratie Woordersluis	1.328	167	0	1.495
Totaal	4.361	224	0	4.585

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Bestemmingsreserve Inzet KWA verdieping
In de Nota Reserves en Voorzieningen 2017-2023 wordt de Bestemmingsreserve "Inzet KWA als gevolg van verdieping Nieuwe Waterweg en Botlek" genoemd als één van de tien bestemmingsreserves die het waterschap kent. In 2025 zijn er geen onttrekkingen ten laste van de bestemmingsreserve KWA verwerkt en is er conform afspraak een rentetoerekening van 2% voor een bedrag van € 57.250 toegevoegd.

Bestemmingsreserve Restauratie Woordersluis
Dit betreft een bestemmingsreserve, die in 2019 is ingesteld voor de werkzaamheden aan de Woordersluis. Er wordt voor de renovatie € 500.000 aan meerkosten verwacht. De toevoeging wordt verdeeld over 3 jaren, te beginnen in 2023. In 2025 is een bedrag van € 166.667 aan de bestemmingsreserve toegevoegd.

5.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Topinkomens
De Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT) maximeert de bezoldiging van een topfunctionaris op een beloning van € 246.000 inclusief kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever.

Naam	Jaar	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Dienstbetrekking
F.H.M. Apeldoorn	2024	secretaris directeur	01-01-2024 t/m 31-12-2024	1,0 fte	ja
F.H.M. Apeldoorn	2025	secretaris directeur	01-01-2025 t/m 31-12-2025	1,0 fte	ja

Naam	2025	2024
F.H.M. Apeldoorn		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 168.719	€ 160.936
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.203	€ 23.282
Subtotaal	€ 191.922	€ 184.218
Individueel toepasselijke bezoldigingstermijn	€ 246.000	€ 233.000
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 191.922	€ 184.218

5.9 Gerealiseerde investeringen en toelichting

5.9.1 Investeringen

Omschrijving		Jaarrekening 2025			
	Beschikte krediet	Uitgaven per 1-1-2025	Uitgaven in 2025	Uitgaven t/m 31-12-2025	Restant krediet
Beleidsprogramma 1 Watersysteemheffing	380.276	168.879	28.398	240.936	139.340
Beleidsprogramma 2 Zuiveringsheffing	195.876	30.938	20.970	56.303	139.573
Beleidsprogramma Besturen, organiseren en digitaliseren	8.8z22	1.452	1.388	5.551	3.271
Overige projecten en overloop	621.944	222.703	55.225	258.093	363.851
Totaal	1.206.918	423.972	105.614	560.883	646.035

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.9.2 Toelichting

In **paragraaf 6.5** staat een overzicht realisatie en prognose investeringsprojecten.

5.10 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen
De jaarrekening is gebaseerd op de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording waterschappen. De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Conform de Regeling BBVW is de presentatie van de waarborgsom Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) in de jaarrekening 2025 gewijzigd van overlopende activa naar vaste schulden. Dientengevolge zijn de vergelijkende cijfers van 2024 van deze balansposten aangepast.

Grondslagen waardering balans

Immateriële vaste activa
Bijdrage in activa van derden door het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden zijn opgenomen onder de immateriële vaste activa en worden afgeschreven in 10 jaar.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met eventuele ontvangen investeringsbijdragen en cumulatieve afschrijvingen.
Daarnaast worden de materiële vaste activa, voor zover deze zich nog in het stadium van “Onderhanden werk” bevinden, vermeerderd met de eigen personeelslasten en bouwrente.

Afschrijvingsbeleid
In de “Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie HDSR” zijn de kaders voor het afschrijvingsbeleid door het algemeen bestuur vastgesteld. Vervolgens heeft het college het uit te voeren beleid nader uitgewerkt in de Regeling financieel beheer.

Het beleid ten aanzien van waardering en afschrijving van activa omvat in ieder geval:
- investeringen met een verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs lager dan € 50.000, - worden niet geactiveerd;
- de wijze waarop het waterschap omgaat met de verplichtingen uit het Waterschapsbesluit dat de bijdragen van eigen personeel, de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend en de mogelijkheid dat een redelijk deel van de kosten van ondersteunende diensten van het waterschap in de vervaardigingsprijs van vaste activa worden opgenomen;
- de afbakening tussen investering en onderhoud;
- de afschrijvingsmethode;
- overstappen naar één moment van activeren in het jaar op 31-12 van het betreffende jaar van gereed melding;
- toevoegen van activa categorieën met bijbehorende afschrijvingstermijnen.

Bijdragen in activa in eigendom van derden worden afgeschreven gedurende het aantal jaren dat de betreffende activa naar verwachting door derden zal worden geëxploiteerd en voor zover de betreffende uitgaven op grond van artikel 4.64 van het Waterschapsbesluit worden geactiveerd.

Materiële vaste activa worden lineair afgeschreven in:

Activasoort	afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	
Grond	0
Vervoermiddelen	
Vervoersmiddelen, machines, apparaten en werktuigen	5
Veeg- en maaiboten	10
Overige bedrijfsmiddelen	
Hardware en eventueel gekoppelde software	3
Overige bedrijfsmiddelen	8
Gebouwen	
Woningen, kantoren, magazijnen en loodsen	40
Herinrichting en verbouwingen	15
Waterkeringen	
Waterkeringen Primair – dijken en dijkverzwaring	40
Waterkering regionaal - hoogte en beschoeiing	10
Waterkering regionaal - stabiliteit en ruimtegebruik	30
Damwanden - hout/ kunststof	30
Damwanden – Staal	50
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	
Waterkant: steen/ staal - kade/ damwand	50
Waterkant: kunststof/ hardhouten/ onderwater beschoeiing	25
Waterkant: overige beschoeiing en oevervoorzieningen	10
Ruilverkaveling en landinrichting	25
Watergangen	50
Kunstwerken Civiel/ onderbouw (stalen damwand, sluishoofd, beton)	50
Kunstwerken Bouwkundig/ bovenbouw	30
Kunstwerken Werktuigbouwkundig	20
Kunstwerken Elektrotechnisch	15
Kunstwerken Procesautomatisering en Besturing	10
Kleine kunstwerken watergangen: stuwen, inlaten, duikers, enz.	15
Duurzame energie-opwekking (zon, wind, aquathermie)	15
Levensduurverlenging	10
Zuiveringstechnische werken	

ZTW Civiel	50
ZTW Bouwkundig	30
ZTW Werktuigbouwkundig	20
ZTW Elektrotechnisch	15
ZTW Procesautomatisering en Besturing	10
Innovatieve technieken	15
Duurzame energieopwekking (zon, wind, aquathermie)	15
Levensduurverlenging	10
Persleiding	50
Paden en bruggen	
Paden en bruggen (voorheen wegen)	15
Overig/Immateriële vaste activa	
Bijdrage in activa van derden (oevers Utrecht of apart besluit)	10

Investeringen worden veelal verzameld op één project en vervolgens per activasoort geactiveerd. Bovenstaande termijnen zijn richtinggevend, versnelde afschrijving wordt toegepast als de gebruiksduur tegenvalt.

Financiële vaste activa
Deelnemingen en aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank zijn conform de comptabiliteitsvoorschriften gewaardeerd op basis van de historische aanschafwaarde. De aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank kunnen niet vrijelijk verhandeld worden.

- Aandelen Aquaminerals B.V. zijn gewaardeerd op basis van de historische aanschafwaarde. De aandelen kunnen niet vrijelijk verhandeld worden.
- Aandelen SNB zijn gewaardeerd tegen marktwaarde. Jaarlijks vindt een toets op duurzame waardevermindering plaats en wordt een deel van de agioreserve teruggestort in de vorm van dividend.
- Afkoopsom landinrichtingsrente Lopikerwaard is opgenomen tegen de verkrijgingsprijs vermindert met de cumulatieve afschrijvingen.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen en overlopende activa worden opgenomen tegen de nominale waarde. De post “dubieuze debiteuren” is als waarde correctie op de debiteuren onder de kortlopende vorderingen opgenomen.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Algemene reserve
De algemene reserve van het waterschap fungeert als een algemeen weerstandsvermogen en heeft geen specifieke bestemming. De algemene reserve dient om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard te kunnen opvangen en om een eventueel negatief begrotingsresultaat op te vangen.

Bestemmingsreserves
De bestemmingsreserve egalisatiereserve kan worden ingezet voor tarief egalisatie per belastingcategorie. Als er van tarief egalisatie gebruik wordt gemaakt, dan wordt er alleen onttrokken aan de reserve van de specifieke belastingcategorie. De overige bestemmingsreserves zijn vastgesteld door het algemeen bestuur ter realisering van een bepaald doel.

Voorzieningen
De voorzieningen zijn opgenomen tegen de nominale waarde en zijn nagenoeg allemaal als langlopend aan te merken, tenzij anders wordt vermeld.

Vaste schulden
De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de gerealiseerde aflossingen. De vaste schulden hebben een looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva
De kortlopende schulden en overlopende passiva zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

5.11 Balans

Balans per 31 december 2025

Activa	31-12-2025		31-12-2024	
Vaste Activa				
Immateriële vaste activa	3.219		3.756	
Materiële vaste activa	498.304		450.254	
Financiële vaste activa	8.395		8.925	
		509.918		462.935
Vlottende Activa				
Uitzettingen < 1 jaar	267		35.013	
Kortlopende vorderingen	15.069		15.362	
Overlopende activa	4.225		1.781	
		19.561		52.156
Totaal		**529.479**		**515.091**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Passiva	31-12-2025		31-12-2024	
Vaste Passiva				
Eigen vermogen	104.215		106.786	
Voorzieningen	7.080		5.932	
Vaste schulden	351.103		353.663	
		462.398		466.381
Vlottende Passiva				
Netto-vlottende schulden < 1 jaar	40.501		19.141	
Overlopende passiva	26.580		29.569	
		67.081		48.710
Totaal		**529.479**		**515.091**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.11.1 Toelichting op de balans

5.11.2 Vaste activa

	31-12-2025	31-12-2024
Immateriële vaste activa	3.219	3.756
Materiële vaste activa	498.304	450.254
Financiële vaste activa	8.395	8.925
Totaal	**509.918**	**462.935**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.11.2.1 Specificatie immateriële vaste activa

In 2021 is een "wijzigingsovereenkomst beheersituatie oeverconstructies" afgesloten met de gemeente Utrecht. De beheersituatie van de oeverconstructies in de stad Utrecht is vereenvoudigd. Alle oeverconstructies in de stad Utrecht, die in beheer zijn bij het waterschap, gaan over naar de gemeente Utrecht. Het algemeen bestuur heeft expliciet met deze wijziging ingestemd in de Begroting 2022 behandeld op 24 november 2021. De oevers zijn opgenomen onder immateriële vaste activa en worden afgeschreven in 10 jaar.

Immateriele vaste activa	Saldo 31-12-2024	mutaties 2025	Saldo 31-12-2025
activa van derden	3.756	-537	3.219
Totaal	**3.756**	**-537**	**3.219**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.11.2.2 Specificatie materiële vaste activa

Omschrijving	Boek-waarde 01-01-2025	(Des)in-vestering	Af-schrijving	Bijdragen Derden	Af-waar-dering	Boek-waarde 31-12-2025
Gronden en terreinen	25.556	2.803	0	0	0	28.358
Bedrijfsgebouwen	11.836	0	737	0	0	11.099
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	152.326	27.128	11.299	0	0	168.155
Vervoermiddelen	3.167	1.326	1.462	0	0	3.031
Machines, apparaten en installaties	207.639	14.737	15.904	0	0	206.472
Overige materiële vaste activa	300	0	50	0	0	250
Onderhanden werk	49.430	63.040	0	31.531	0	80.939
Totaal	**450.254**	**109.033**	**29.452**	**31.531**	**0**	**498.304**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Onderhanden werk

In **paragraaf 6.1** staat een specificatie onderhanden werk en restant kredietruimte per 31-12-2025.

Omschrijving project	Activeringen in 2025
Grond Salmsteke inkomsten	-1.216
TP Berging/Doorvoer Willeskop	-1.500
TP 3 vispassages POP3 PU	-950
Realisatie 4 vispassages	1.224
GHIJ-Z Achth'n-IJsstein 333CDE	814
Verbeteren oever Korte Linschoten - lange deel	1.627
GHIJ Zuid Montfoort-Oudewater	12.001
Renovatie Beermuur 2023	762
Berging/Doorvoer Willeskop	4.317
Herinrichting polder Snelrewaard	2.004
Renovatie gemaal Snel en Polanen	941
TP Aanleg NVO Snelrewaard	-560
Aanleg Natuurvriendelijke oevers Snelrewaard	590
Renoveren gemaal Blokhoven	561
Verbeteren afwatering Bodegraven Noord	1.651
Herinrichting rwzi Utrecht	3.738
Rioolwaterzuivering Breukelen - groot onderhoud	1.496
RWZI Leidsche Rijn Groot Onderhoud	1.020
RWZI Nieuwegein-vervangen procesautomatisering	1.650
RWZI Houten-vervangen procesautomatisering	1.809
RWZI Driebergen vervangen procesautomatisering	597
RWZI de Meern-groot onderhoud	751
RWZI Nieuwegein Groot Onderhoud	662
Totaal activeringen groter dan €500.000 per project	33.990
Overige activeringen kleiner dan €500.000 per project	12.876
Totaal Overboeking Onderhanden Werk	**46.865**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.11.2.3 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Saldo 31-12-2024	Mutaties 2025	Saldo 31-12-2025
Kapitaalverstrekkingen:			
Afkoop en herfinanciering landinrichtingsrente	2.146	-215	1.931
Subtotaal	2.146	-215	1.931
Deelnemingen:			
Aandelen SNB	6.703	-315	6.388
Aandelen NWB	31	0	31
Aandelen AquaMinerals	45	0	45
Subtotaal	6.778	-315	6.463
Totaal	**8.925**	**-530**	**8.395**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Aandelen
In de vergadering van het algemeen bestuur op 21 december 2022 is besloten in te stemmen met het aandeelhouderschap per 1-1-2023 van Slibverwerking Noord-Brabant (SNB). Daartoe is HDSR in 2022 tot koop overgegaan van 14% van de geplaatste aandelen in het kapitaal van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant voor een bedrag van € 7,637 miljoen. De deelneming muteert in 2025 met een bedrag van € 315.424. Dit is een totaalbedrag van € 197.826 aan afschrijving goodwill en € 117.598 dividend en dividendbelasting.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden beschikt over 0,49% van het aandelenkapitaal van de Nederlandse Waterschapsbank voor een bedrag van € 31.084.

In december 2020 is besloten dat Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, in het kader van de ambitie om grondstoffen uit afvalwater te winnen en te vermarkten, als aandeelhouder deel gaat nemen in AquaMinerals B.V. In 2021 zijn 479 aandelen à € 94,25 aangekocht voor een totaalbedrag van € 45.146.

Afkoop en herfinanciering landinrichtingsrente Lopikerwaard
Conform het besluit van het algemeen bestuur van 23 april 2014 heeft de afkoop en herfinanciering van de landinrichtingsrente plaatsgevonden. Vanaf 2015 wordt in 20 jaar jaarlijks een bedrag voor afschrijving in mindering worden gebracht.

5.11.3 Vlottende activa

Vlottende activa

	31-12-2025	31-12-2024
Uitzettingen < 1 jaar	267	35.013
Kortlopende vorderingen	15.069	15.362
Overlopende activa	4.225	1.781
Totaal	**19.560**	**52.156**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.11.3.1 Uitzettingen < 1 jaar

Rekening-courant verhouding Rijk
Als gevolg van het schatkistbankieren staat er per 31-12-2025 een positief saldo van € 266.620 op de rekening-courant verhouding met het Rijk. Voor extra informatie over schatkistbankieren wordt verwezen naar paragraaf Drempelbedragen Wet financiering decentrale overheden (wet Fido)

5.11.3.2 Kortlopende vorderingen

Vorderingen belastingdebiteuren		Saldo 31-12-2025		Saldo 31-12-2024
Debiteuren belastingen	9.765		9.075	
Dubieuze debiteuren belastingen	-2.576		-2.215	
Nog op te leggen kohieren	4.045		6.380	
Subtotaal		**11.234**		**13.240**
Overige vorderingen				
Debiteuren overig	3.826		503	
Dubieuze debiteuren overig	0		-3	
Waarborgsommen	9		9	
Nederlandse Waterschapsbank	0		1.613	
Subtotaal		**3.835**		**2.122**
Totaal		**15.069**		**15.362**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Debiteuren belastingen
De belastingheffing en invordering is aan Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) uitbesteed. De vorderingen op de debiteuren belastingen zijn met inachtneming van de betaaltermijn direct opeisbaar

Dubieuze debiteuren belastingen
De post dubieuze debiteuren belastingen heeft tot doel het risico van het niet invorderen van belastingdebiteuren af te dekken (risicodekking). Via deze balanspost worden de belastingdebiteuren op basis van de nog te ontvangen bedragen verminderd met posten, die naar verwachting door het waterschap niet kunnen worden geïnd als gevolg van vermindering, kwijtschelding en oninbaarheid. Voor eventuele dubieuze debiteuren is een bedrag van € 2,576 miljoen in mindering op de debiteuren belastingen gebracht.

Nog op te leggen kohieren
BghU heeft een inschatting van € 4,045 miljoen gemaakt van de nog te verwachten belastingopbrengsten over oude jaren. De aanslagen worden in 2025 opgelegd en hebben voornamelijk betrekking op zuiveringsheffing bedrijven, die een aanslag ontvangen op basis van aangifte na afloop van het belastingjaar.

Debiteuren overig

Debiteuren overig	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2024
Ziggo	0	47
Gemeente Houten	0	185
Recreatieschap de Stichtse Groenlanden	0	192
Overige debiteuren	79	79
Hoogheemraadschap van Rijnland	246	0
Waterschap Brabantse Delta	246	0
Waterschap Hollandse Delta	246	0
Provincie Zuid Holland	843	0
Waterschap AGV	2.166	0
Totaal	**3.826**	**503**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

De 246.000 van Hoogheemraadschap van Rijnland, Waterschap Brabantse Delta en Hollandse Delta zijn bijdragen ten behoeve van het project Continu Korrelslib Wijk bij Duurstede.

De 843.000 van Provincie Zuid-Holland is de bijdrage Vaarwegbeheer 2025
De 2,2 miljoen van Waterschap Amstel, Gooi en Vechtstreek is de voorlopige afrekening grensoverschrijdend afvalwater 2025.

5.11.3.3 Overlopende activa

Overlopende activa	31-12-2025	31-12-2024
Nog te ontvangen bedragen	3.115	707
Vooruitbetaalde bedragen	1.110	1.074
Totaal	**4.225**	**1.781**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Specificatie nog te ontvangen voorschotbedragen Europa en Nederland

Omschrijving	Saldo 01-01-2025	Nog te ontvangen	Ontvangen	Saldo 31-12-2025
Europese overheidslichamen	437	259	353	343
Overige Nederlandse overheidslichamen	270	2.968	456	2.772
Totaal	**707**	**3.227**	**809**	**3.115**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Vooruitbetaalde bedragen t.l.v. volgende begrotingsjaren

Omschrijving	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2024
Kosten software	458	729
Overige vooruitbetaalde bedragen	491	181
Leasekosten wagenpark	161	164
Totaal	**1.110**	**1.074**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Verliescompensatie Wet op de Vennootschapsbelasting 1969
Voor 2025 heeft HDSR geen recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting.

5.11.4 Vaste passiva

Vaste passiva	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	104.215	106.786
Voorzieningen	7.080	5.932
Vaste schulden	351.103	353.663
Totaal	**462.398**	**466.381**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.11.4.1 Eigen vermogen en reservepositie

Conform de Beleidsnota "weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2024-2027" wordt bij het bestemmen van het resultaat een weerstandsratio gehanteerd en het weerstandsvermogen op niveau gebracht als de weerstandsratio zich buiten de bandbreedte van 1,4 tot 2,0 bevindt. Eind 2025 is de weerstandsratio 1,97 en valt binnen de vastgestelde bandbreedte van 1,4 – 2,0 (AB besluit 15 november 2023). Dit betekent dat er geen mutatie hoeft plaatsvinden vanuit de algemene reserves voor het weerstandsvermogen. Het saldo van de algemene reserves omvat een bedrag van € 12,280 miljoen per 31-12-2025 na bestemming resultaat 2024. Voor meer informatie zie paragraaf 4 Weerstandsvermogen van het jaarverslag 2025.

Eigen vermogen	Saldo na verdeling resultaat 2024	Mutaties 2025	Mutaties reserves 2025 (AB besluit)	Saldo na mutaties 2025	Voorstel bestemming resultaat 2025	Saldo na verdeling resultaat 2025
Algemene reserves	12.280	0	0	12.280	0	12.280
Reserves tariefsegalisaties	75.589	0	0	75.589	-2.293	73.296
Overige bestemmingsreserves	18.918	-279	0	18.639	0	18.639
Totaal	**106.787**	**-279**	**0**	**106.508**	**-2.293**	**104.215**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Algemene reserves (weerstandsvermogen)	Saldo na verdeling resultaat 2024	Mutaties reserves 2025	Saldo na mutaties 2025	Voorstel bestemming resultaat 2025	Saldo na verdeling resultaat 2025
Watersysteemheffing	5.436		5.436		5.436
Zuiveringsheffing	6.844		6.844		6.844
Totaal	**12.280**	**0**	**12.280**	**0**	**12.280**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Bestemmingsreserves tarief egalisatie inclusief belastingcategorie	Saldo na verdeling resultaat 2024	Mutaties reserves 2025	Saldo na mutaties 2025	Voorstel bestemming resultaat 2025	Saldo na verdeling resultaat 2025	Reserve Positie
WSH-ingezetenen	18.048	0	18.048	-779	17.269	44%
WSH gebouwd	27.989	0	27.989	240	28.229	58%
WSH ongebouwd	2.669	0	2.669	456	3.125	44%
WSH-natuur	56	0	56	-13	43	52%
Totaal Watersysteemheffing	48.762	0	48.762	-96	48.666	51%
Totaal Zuiveringsheffing	26.827	0	26.827	-2.197	24.630	33%
Totaal	**75.589**	**0**	**75.589**	**-2.293**	**73.296**	**43%**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Overige bestemmingsreserves	Saldo na verdeling resultaat 2024	Mutaties 2025 incl mutaties AB besluit	Saldo na mutaties 2025	Voorstel bestemming resultaat 2025	Saldo na verdeling resultaat 2025
Overwaarde SNB	4.550	-197	4.352		4.352
Baggerprogramma	1.566	-340	1.225		1.225
Verkiezingen	330	30	360		360
Transitie	2.511	-351	2.160		2.160
Groen/Blauwe Diensten	0	5	5		5
Impulsregeling	2.618	45	2.664		2.664
HWBP-projecten	455	0	455		455
Inzet KWA-verdieping	3.032	57	3.090		3.090
Restauratie Woerdersluis	1.328	167	1.495		1.495
Asset management	269	0	269		269
Innovatiefonds	926	100	1.026		1.026
Wet open overheid (Woo)	332	206	538		538
Revolving Fund (nieuw)	1.000	0	1.000		1.000
Totaal	**18.918**	**-279**	**18.639**	**0**	**18.639**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Reserves

Specificatie reserves					
Omschrijving	Saldo 1-1-2025	Toevoeging/ Onttrekking Begroting 2025	Toevoeging/ Onttrekking Jaarrekening 2025	Vermindering activa	Saldo 31-12-2025
Algemene reserves	12.280	0	0		12.280
Bestemmingsreserves tariefsegalisatie	75.589	-6.697	-2.293		73.296
Overige bestemmingsreserves	18.918	-3.279	-279		18.639
Totaal	**106.787**	**-9.975**	**-2.572**		**104.215**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Bestemmingsreserve Overwaarde SNB

Bij de aankoop van de aandelen in SNB (Slibverwerking Noord-Brabant) per 1-1-2023 is een bedrag aan overwaarde van € 5,250 miljoen betaald. Volgens besluit van het algemeen bestuur (oktober 2022) is een bestemmingsreserve ingesteld ter dekking van de jaarlijkse herwaardering ten laste van het resultaat. In principe loopt deze herwaardering gelijk met de resterende levensduur van de slibverwerkingsinstallatie. In 2025 heeft de directie van SNB besloten, met in gang van 2025, de afschrijvingsduur te verlengen tot 2047. Daardoor is in 2025 is een bedrag van € 197.826 voor herwaardering onttrokken aan de bestemmingsreserve Overwaarde SNB.

Bestemmingsreserve Baggerprogramma

Door het omzetten van de voorziening toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud naar een bestemmingsreserve baggeren is opvolging gegeven aan het advies van de accountant bij de jaarstukken 2022. De kosten van exotenbestrijding en het maaien worden vanaf 2024 in de exploitatie begroot en verantwoord.
In 2025 is € 4,169 miljoen gedoteerd en € 4,510 miljoen onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Verkiezingen

In 2024 is een evaluatie uitgevoerd van de verwachte kosten voor de verkiezingen in 2027. Uit deze evaluatie is naar voren gekomen dat het beoogde bedrag van € 120.000, dat in vier jaar ten laste van de exploitatie in een voorziening zou worden gestort, niet toereikend wordt geacht om de communicatie en projectleiding rond het proces van de verkiezingen in voldoende mate te ondersteunen. Het belang van het waterschap en de waterschapsverkiezingen, en daarmee de interesse in deze onderwerpen moet recht gedaan worden met een gedegen aanpak en bijpassend budget. Bij de resultaatverdeling in 2025 is eenmalig een bedrag van € 330.000 toegevoegd aan deze bestemmingsreserve. Conform de begroting is € 30.480 toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Transitie
De bestemmingsreserve Transitie heeft als doel om middelen beschikbaar te kunnen stellen voor de ontwikkeling van de organisatie. Het binnen halen van talent is een onderdeel van deze ontwikkeling. Hiervoor is een recruitment team gevormd. In 2025 is € 351.357 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Groen/Blauwe diensten
Voor cofinanciering van groen/blauwe diensten door Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden aan externe partijen (agrarische collectieven) is in 2016 een bestemmingsreserve ingesteld. De bijdragenregeling heeft een looptijd van 2016 tot 2021 Als gevolg van het uitstel van de start van de nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw Beleid- regeling loopt deze bijdragenregeling langer door en zal het resterend saldo in toekomstige jaren worden ingezet. In 2025 is een bedrag van € 444.929 onttrokken aan de bestemmingsreserve en een bedrag van € 450.000 toegevoegd. De bestemmingsreserve groen/blauwe diensten stijgt hierdoor per saldo met € 5.071.

Bestemmingsreserve HWBP-projecten
Na de afronding van het voorverkenningstraject “Project Overstijgende Verkenning Dijkversterking Centraal Holland” uit het HWBP is er in de jaarrekening 2017 een bestemmingsreserve van € 455.000 gevormd. De bestemmingsreserve wordt ingezet om te voorkomen dat financiële afwijkingen op deze projecten direct leiden tot stijging van de kostenontwikkeling en daaraan gekoppelde belastingtarieven. Dit door mogelijk hogere kapitaallasten te dekken vanuit de bestemmingsreserve HWBP-projecten.

Bestemmingsreserve Inzet KWA verdieping
In de Nota Reserves en Voorzieningen 2017-2023 wordt de Bestemmingsreserve “Inzet KWA als gevolg van verdieping Nieuwe Waterweg en Botlek” genoemd als één van de tien bestemmingsreserves die het waterschap kent. In 2025 zijn er geen onttrekkingen ten laste van de bestemmingsreserve KWA verwerkt en is er conform afspraak een rentetoerekening van 2% voor een bedrag van € 57.250 toegevoegd.

Bestemmingsreserve Restauratie Woerdersluis
Dit betreft een bestemmingsreserve, die in 2019 is ingesteld voor de werkzaamheden aan de Woerdersluis. Er wordt voor de renovatie € 500.000 aan meerkosten verwacht. De toevoeging wordt verdeeld over 3 jaren, te beginnen in 2023. In 2025 is een bedrag van € 166.667 aan de bestemmingsreserve toegevoegd.

Bestemmingsreserve Asset Management
Bij het vaststellen van de jaarrekening 2020 is besloten een nieuwe bestemmingsreserve Asset Management in te stellen. De bestemmingsreserve is nodig om goed vanuit de beginselen van Asset Management te kunnen werken. Bij Asset Management is het belangrijk om beslissingen te kunnen nemen die leiden tot kosten die buiten de kapitaallasten vallen. Hierbij valt te denken aan kosten voor verkenningen van doelmatige investeringsprojecten of inhaalafschrijvingen van doelmatige vervangingsinvesteringen.

Omdat het benodigde bedrag hiervoor per jaar sterk kan variëren is gekozen voor een stabiele begroting en jaarrekening door het vormen van een bestemmingsreserve. In 2025 zijn er geen mutaties op deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Innovatiefonds
In de komende jaren is behoefte aan middelen om innovatieve projecten op te starten. Vanwege hun innovatieve karakter is de onzekerheid of deze projecten ook tot investeringen zullen leiden groter dan bij reguliere projecten. Als een project niet tot een investering leidt, worden de gemaakte onderzoekskosten ten laste van de exploitatie gebracht. Wat ongewenste fluctuaties van de kostenontwikkeling tot gevolg kan hebben over de jaren heen. Zonder een dekkingsmiddel kan dit risico ertoe leiden dat innovatieprojecten niet van de grond komen. Door een bestemmingsreserve in te stellen is een vast bedrag beschikbaar voor meerdere jaren om in te zetten ter dekking van de onderzoekskosten van innovatieve projecten die niet resulteren in een investering. Vanuit het te verdelen resultaat 2021 is een bedrag van € 1 miljoen toegevoegd. In 2025 is er conform de begroting € 100.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Wet open overheid (Woo)
Vanaf 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden als opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB). Voor de implementatie en uitvoering van deze wetgeving is er vanuit het ministerie van BZK een structurele en incidentele bijdrage aan de waterschappen vastgesteld. Deze bijdragen worden in de periode 2022-2027 toegekend aan de waterschappen.

De kosten voor de uitvoering van de Woo zijn afhankelijk van het aantal verzoeken om gegevens openbaar te maken. Het aantal verzoeken is onvoorspelbaar en kunnen door de jaren heen sterk fluctueren. Om deze onvoorspelbaarheid op te vangen is een bestemmingsreserve ingesteld. Met het gebruik van een bestemmingsreserve worden de bijdragen alleen besteed aan de kosten die gemaakt worden ten behoeve van de Woo. In 2025 is een bijdrage voor ‘Incidentele Compensatie Wet open overheid ontvangen van € 88.009 en een subsidie voor de tegemoetkoming van de uitvoeringskosten van € 163.379. Per saldo wordt er in 2025 een bedrag van € 205.918 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Woo.

Bestemmingsreserve Impulsregeling Leefomgeving
Bij de goedkeuring van de jaarrekening 2022 is een nieuwe bestemmingsreserve Impulsregeling ingesteld. Samen met gemeenten wordt gewerkt aan ondersteuning van maatregelen voor een gezond en toekomstbestendig watersysteem in de stad, via meerjarige afspraken. Het doel van de regeling is om de waterkwaliteit en ecologie in het stedelijk gebied te verbeteren, om samen de gevolgen van extreme regen, langdurige droogte en hitte te verminderen en om het afkoppelen van regenwater te stimuleren. Hierbij speelt de Impulsregeling water in de leefomgeving een grote rol. De uitgaven zullen per jaar in omvang variëren. In 2025 is een bedrag van € 1,775 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserve conform de begroting 2025. Daarnaast is er in het lopende boekjaar een bedrag van € 1.730 miljoen onttrokken.

Bestemmingsreserve Revolving Fund
In de Jaarrekening 2024 wordt, conform besluitvorming bij Voorjaarsnota 2024, deze bestemmingsreserve ingesteld. De activiteiten die in het kader van het NPLG gaan plaatsvinden, worden niet alleen gefinancierd uit de HDSR-begroting. Voor de exploitatie uitgaven zullen ook rijks- en provinciale middelen beschikbaar komen. Om te voorkomen dat de financiële afhandeling vertraging oplevert voor de voorbereidingsfase van de gebiedsprojecten, is deze bestemmingsreserve ingesteld, voor een zogenaamd 'revolving fund'. Hierdoor wordt het mogelijk gebruik te maken van voorfinanciering uit eigen middelen voordat de definitieve (co)financiering van Rijk en Provincie uit NPLG/ UPLG beschikbaar is. De ontvangen (co)financiering zal weer terugstromen in het 'revolving fund' zodat het mogelijk wordt later weer andere gebiedsgerichte activiteiten voor te financieren. Hiermee worden mogelijke risico's voor de begroting gedekt.

In 2025 zijn er geen mutaties op deze bestemmingsreserve.

5.11.4.2 Voorzieningen

Omschrijving	Saldo 1-1-2025	Toevoeging	Vrijgevallen	Aanwendingen	Saldo 31-12-2025
Uitkeringen voormalig bestuursleden	32		3	6	23
Pensioenopbouw bestuursleden	1.081	757		45	1.793
Uitkeringen voormalig personeel	295	145		237	203
Thuiswerkbudget	374	403		42	735
Persoonsgebonden basis budget	3.122	957		506	3.573
RVU (regeling vervroegd uittreden)	185	176		58	303
Groot onderhoud poldermolen 2	435	230		277	388
Groot onderhoud Dijkhuis Jaarsveld	408	59		405	62
Totaal	**5.932**	**2.727**	**3**	**1.576**	**7.080**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Uitkeringen voormalig bestuursleden
De actuariële berekening voor de te betalen pensioenen ten behoeve van voormalig bestuursleden is in 2023 opgesteld. De hoogte van de voorziening is gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige verplichtingen conform de actuariële berekening. In 2025 is de voorziening met € 9.000 afgenomen.

Pensioenopbouw bestuurders
In voorgaande jaren is het opbouwen van pensioen voor bestuurders uitbesteed aan derden. De pensioenbeheerder ASR is gestopt met zijn activiteiten. In een bestuursbesluit van 16 november 2022 heeft het algemeen bestuur besloten de kapitaalopbouw van het pensioen in eigen beheer voort te zetten. Hiervoor is in 2022 een nieuwe voorziening gevormd. In 2025 zijn er € 44.475 aan kosten geboekt en is er € 757.028 aan de voorziening gedoteerd.

Uitkeringen voormalig personeel
Deze voorziening wordt aangehouden voor nog te betalen bedragen aan voormalig personeel. De omvang van de voorziening wordt jaarlijks opnieuw geactualiseerd en berekend. In 2025 zijn er € 236.901 aan kosten geboekt en is er € 145.038 aan de voorziening gedoteerd.

Thuiswerkbudget
In de cao zijn afspraken gemaakt over de totstandkoming van een structurele thuiswerkregeling in het coranatijdperk en in de toekomstige werksituatie. Hierbij staat goed werkgeverschap centraal met aandacht voor duurzaam, veilig en gezond werken. In de regeling wordt een thuiswerkbudget per medewerker voor 5 jaar beschikbaar gesteld. Vanaf 2025 start weer een nieuwe periode van 5 jaar. In de nieuwe CAO is het thuiswerkbudget per medewerker verhoogd naar € 1.000. Iedere medewerker kan weer op declaratiebasis middelen voor een arbo-en ergonomische verantwoorde thuiswerkplek aanschaffen. In 2025 is een bedrag van € 42.954 besteed en een dotatie van € 403.346 toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening PBB (persoonsgebonden basis budget)
Het doel van het persoonsgebonden basis budget (PBB) is met plezier werken in je huidige en toekomstige functie. Medewerkers in de sector waterschappen kunnen vanaf 1 januari 2016 dit budget van € 5.000 inzetten voor opleidingen of andere activiteiten die nodig zijn voor ontwikkeling, loopbaan en vitaliteit. Dit budget is beschikbaar gesteld voor een periode van 5 jaar. Deze periode is per 1 januari 2021 verstreken, eventueel nog niet bestede bedragen zijn vervallen. Per 1 januari 2021 is een nieuw budget beschikbaar gesteld van € 6.000.
Per jaar wordt een bedrag van € 1.200 per medewerker gereserveerd. In 2025 is een bedrag van € 505.474 besteed en een dotatie van € 956.400 toegevoegd aan de voorziening PBB.

Regeling vervroegd uittreden
De Regeling Vervroegd Uittreden is bedoeld voor werknemers die fysiek of mentaal werk zwaar werk verrichten en daardoor eerder willen stoppen met werken. Met de RVU kunnen zij maximaal drie jaar voor hun AOW-leeftijd met pensioen gaan. Er zijn voor onze sector geen zware beroepen vastgesteld. Wel kunnen HDSR en werknemers op individuele basis samen tot afspraken komen. Op dit moment is voor 4 medewerkers deze regeling aangegaan en is deze voorziening ingesteld.

Groot onderhoud
In 2023 is een geactualiseerd onderhoudsplan opgesteld voor de Poldermolen 2.
In 2025 is er een bedrag van € 276.534 aan de voorziening onttrokken en is er € 230.000 gedoteerd.
De verkoop/verhuur van Poldermolen 3 is voorlopig opgeschort tot eind 2026. Vanwege het voornemen Poldermolen 3 niet langdurig in eigen bezit te houden is hiervoor geen voorziening getroffen.
In het Dijkhuis te Jaarsveld zijn op verzoek van de gemeente Jaarsveld sinds 2022 drie Oekraïnse families gehuisvest. Voor het groot onderhoud van het dak is uitvoeringskrediet beschikbaar en subsidie aangevraagd en respectievelijk toegekend. Uitvoering van de werkzaamheden heeft in 2025 plaatsvinden.

5.11.4.3 Vaste schulden

Onderhandse leningen	Saldo 31-12-2024	lening 2025	aflossing 2025	Saldo 31-12-2025
Obligatieleningen	16	0	0	**16**
Binnenlandsebanken	351.117	10.000	11.533	**349.584**
Subtotaal	**351.133**	**10.000**	**11.533**	**349.600**
Waarborgsommen	**Saldo 31-12-2024**	**toename 2025**	**afname 2025**	**Saldo 31-12-2025**
Waarborgsom SNB	2.530	48	1.075	**1.503**
Subtotaal	**2.530**	**48**	**1.075**	**1.503**
Totaal Vaste schulden	**353.663**	**10.048**	**12.608**	**351.103**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Leningen bij financiële instellingen
In het verslagjaar is een bedrag van € 11,533 miljoen aan reguliere aflossingen betaald.
Voor de details van de vaste schulden wordt verwezen naar de "Staat van vaste schulden" in paragraaf 6.2 van de jaarrekening.
In maart 2025 is er 1 langlopende geldlening van € 10,0 miljoen aangetrokken.

Waarborgsommen	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2024
Waarborgsom SNB	1.503	2.530

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Specificatie rentelast vaste schulden

Omschrijving rentelasten	Jaarrekening 2025
Onderhandse leningen van:	
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	9.373
Waarborgsommen	48

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.11.5 Vlottende passiva

Omschrijving vlottende passiva	31-12-2025	31-12-2024
Netto vlottende schulden < 1 jaar	40.501	19.141
Overlopende passiva	26.581	29.569
Totaal	**67.082**	**48.710**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.11.5.1 Netto vlottende schulden < 1 jaar

Omschrijving	31-12-2025	31-12-2024
Nederlandse Waterschapsbank	12.596	0
Crediteuren	16.061	9.232
Te betalen belastingen en premies	5.494	4.825
Overige kortlopende schulden	6.349	5.084
Totaal	**40.501**	**19.141**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.11.5.2 Overlopende passiva

Omschrijving	31-12-2025	31-12-2024
Verplichtingen	18.331	13.876
Vooruitontvangen subsidies	7.023	15.572
Overige voorschotten	1.226	121
Totaal	**26.580**	**29.569**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Verplichtingen

Omschrijving verplichtingen	31-12-2025	31-12-2024
Nog te betalen rente langlopende leningen	4.714	4.415
Toe te rekenen kosten/projecten 2025	12.982	8.972
Saldo nog te verrekenen GR MRB	330	217
Compensatie boezemwater Oudewater	200	200
Overig	105	72
Totaal	**18.331**	**13.876**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

De stijging verplichtingen wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere reservering van kosten voor Sterke Lekdijk ten opzichte van 2024.

Specificatie ontvangen voorschotbedragen

Omschrijving	Saldo 01-01-2025	Ontvangen	Vrijgevallen/ Terugbetaling	Saldo 31-12-2025
Europese overheidslichamen	189	279	189	279
Rijk	15.312	4.859	13.555	6.616
Overige Nederlandse overheidslichamen	71	128	71	128
Totaal	**15.572**	**5.266**	**13.815**	**7.023**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Vooruitontvangen subsidies	**Saldo**			**Saldo**
	31-12-2024	**Toename**	**Afname**	**31-12-2025**
NRF	**353**	135	53	**435**
Versnellingsprogramma lachgas (EZK)	**207**		42	**165**
PU Programma Natuur	**36**		36	**0**
POP-3	**0**	141		**141**
OSA Life IP	**39**	138	39	**138**
Provincie ZH	**0**	4		**4**
Progr. Nat. Rioolwatermonitoring	**173**			**173**
Gemaal Kromme Rijn	**547**		547	**0**
Provincie Utrecht	**71**	124	71	**124**
RWS gewenningsbijdrage	**218**	0	0	**218**
Ministerie I&W zuiveren medicijnresten	**961**		346	**615**
2023 OHW projecten	**0**			**0**
2024 OHW KWA	**4.092**		4.092	**0**
2024 OHW Sterke Lekdijk	**8.350**		8.350	**0**
2024 OHW Vispassage	**114**		114	**0**
2024 OHW RMP Eiland van Schalkwijk	**411**		125	**286**
2025 KWA doorslagsluis	**0**	3.557		**3.557**
RVO	**0**	1.167		**1.167**
Totaal	**15.572**	**5.266**	**13.815**	**7.023**

Overige voorschotten	**Saldo**			**Saldo**
	31-12-2024	**Toename**	**Afname**	**31-12-2025**
	121	1.226	121	**1.226**
	Totaal Vooruitontvangen subsidies en Overige voorschotten			**8.249**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

De toename Overige voorschotten wordt veroorzaakt door bijdragen van 4 Waterschappen voor de proef continue korrelslib RWZI Wijk bij Duurstede.

5.12 Specificatie borg- en garantstellingen

Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage	Restant bedrag 01-01-2025	Restant bedrag 31-12-2025
Borg-/garantstellingen				
Unie van Waterschappen 25-jarige lineaire lening	6.013	4,25	4.330	4.090
Unie van Waterschappen kredietfaciliteit	2.000	5,0	2.000	2.000
SNB: Garantstelling op 7 leningen tot maximaal de hoogte van het aandelenbezit van 14%	57.000	0,218-3,06	31.348	30.076
Aquon: Garantstelling voor het aandeel in de verdeelsleutel van de kosten.	42.660	7,3	42.841	42.176
Totaal	**107.673**		**80.519**	**78.342**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.13 Waardeverminderingen

Aandelen
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden beschikt over 0,49% van het aandelenkapitaal van de Nederlandse Waterschapsbank voor een bedrag van € 31.084.

In december 2020 is besloten dat Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, in het kader van de ambitie om grondstoffen uit afvalwater te winnen en te vermarkten, als aandeelhouder deel gaat nemen in AquaMinerals B.V. In 2021 zijn 479 aandelen a € 94,25 aangekocht voor een totaalbedrag van € 45.146.

In de vergadering van het algemeen bestuur op 21 december 2022 is besloten in te stemmen met het aandeelhouderschap per 1-1-2023 van Slibverwerking Noord-Brabant (SNB). Daartoe is HDSR in 2022 tot koop overgegaan van 14% van de geplaatste

aandelen in het kapitaal van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant voor een bedrag van € 7,637 miljoen. De deelneming muteert in 2025 met een bedrag van € 315.424. Dit is een totaalbedrag van € 197.826 aan afschrijving goodwill en € 117.598 dividend en dividendbelasting.

Afkoop en herfinanciering landinrichtingsrente Lopikerwaard
Conform het besluit van het algemeen bestuur van 23 april 2014 heeft de afkoop en herfinanciering van de landinrichtingsrente plaatsgevonden. Vanaf 2015 wordt in 20 jaar jaarlijks een bedrag voor afschrijving in mindering worden gebracht.

Dubieuze debiteuren overig

	Saldo 31-12-2024	Mutaties 2025		Saldo 31-12-2025
		Toename	Afname	
Dubieuze debiteuren overig	-3		3	0
Totaal	**-3**		**3**	**0**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

5.14 Drempelbedragen Wet financiering decentrale overheden (wet Fido)

Schatkistbankieren
Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige middelen in de schatkist van het Rijk aan te houden met uitzondering van het drempelbedrag. Het drempelbedrag is 2% van het jaarlijks vastgestelde begrotingstotaal. Dit bedrag is het maximale bedrag dat over een heel kwartaal gezien gemiddeld op dagbasis buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening drempelbedrag

Periode 1 januari 2025 tot en met 31 december 2025
Begrotingstotaal 2025 € 232.243.000
Percentage regeling 2%
Drempelbedrag 2025 € 4.644.860

Gemiddeld aangehouden bedrag per kwartaal:

1e kwartaal 2025	€ 457.557
2e kwartaal 2025	€ 1,020 miljoen
3e kwartaal 2025	€ 274.617
4e kwartaal 2025	€ 0,0

Het gemiddeld aangehouden bedrag per kwartaal in 2025 is lager geweest dan het drempelbedrag € 4.644.860
Per 31-12-2025 is het saldo schatkistbankieren in rekening courant met het Rijk een bedrag van € 266.620.

5.15 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Garantieverklaringen

Unie van Waterschappen garantstelling
In 2017 heeft de Unie van Waterschappen een 25-jarige lineaire lening ad € 6,013 miljoen afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank onder borgstelling van de waterschappen. Per 31-12-2025 is het saldo van de lening € 4,090 miljoen. Jaarlijks wordt er een bedrag van € 240.447 afgelost. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden staat hiervoor garant, gezamenlijk met de andere deelnemende waterschappen. Het aandeel van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden in de garantiestelling bedraagt een vast percentage van 4,25%. Tot en met 2025 is er geen aanspraak gemaakt op deze borgstelling.

Daarnaast heeft De Nederlandse Waterschapsbank een kredietfaciliteit van € 2 miljoen verstrekt aan de Unie van Waterschappen. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden staat hiervoor garant gezamenlijk met de andere deelnemende partijen. De garantstelling is in 2016 op een vast percentage van 5% vastgesteld.

SNB-garantstelling
SNB heeft bij de Nederlandse Waterschapsbank vanaf 2020 een aantal leningen afgesloten, waarvoor HDSR-garant staat tot maximaal de hoogte van het aandelenbezit van 14%. Tegenover deze garantstelling heeft HDSR een recht van hypotheek ontvangen van SNB op de grond, gebouwen en installaties in Moerdijk.

Vaste schulden	Historisch leenbedrag	Aflossingen voorgaande jaren	Balans 31-12-2024	Aangegane leningen 2025	Aflossing 2025	Balans 31-12-2025
Lening NWB 30818* Aanvang 23-12-2020	€ 27.000.000	€ 18.000.000	€9.000.000		€4.500.000	€ 4.500.000
0% - 6 jaar						
Lening NWB 31505 Aanvang 15-4-2022	€ 6.000.000	€1.937.500	€ 4.062.500		€ 750.000	€ 3.312.500
1,39% - 8 jaar						

Lening NWB 31769 Aanvang 2-2-2023 3,06% - 14 jaar	€ 6.000.000	€ 428.571	€5.571.429		€ 428.571	€5.142.857
Lening NWB 31768 Aanvang 2-10-2023 3,04% - 14 jaar	€ 4.000.000	€ 285.714	€ 3.714.286		€ 285.714	€ 3.428.571
Lening NWB 31767 Aanvang 2-4-2024 2,99% - 13 jaar	€ 4.000.000	€ 0	€ 4.000.000		€ 307.692	€ 3.692.307
Lening NWB 32012 Aanvang 5-11-2024 2,855% - 13 jaar	€ 5.000.000	€ 0	€ 5.000.000		€ 0	€ 5.000.000
Lening NWB 32012 2,855% - 13 jaar	€ 5.000.000					€ 5.000.000
Totaal	**€ 57.000.000**	**€ 20.651.785**	**€ 31.348.215**		**€ 6.271.977**	**€ 30.076.236**

*In feite is het rentepercentage -0,218% doordat de rente vooraf in één keer is uitbetaald door een hoger bedrag dan de hoofdsom te krijgen

Gemeenschappelijke regeling AQUON

De waterschappen Delfland, Brabantse Delta, Hollandse Delta, Aa en Maas, De Dommel, Rijnland, Schieland en Krimpenerwaard, Rivierenland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling AQUON. De taken liggen op het gebied van monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu.

Aquon heeft bij de Nederlandse Waterschapsbank en de Bank Nederlandse Gemeenten een aantal leningen afgesloten. Voor de verstrekte leningen zijn de deelnemers aansprakelijk volgens het aandeel in de verdeel-sleutel van de kosten. Voor Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden is het aandeel 7,3% van het totaal. Naast de leningen heeft Aquon ook een kredietfaciliteit van € 7 miljoen op de rekening courant bij de NWB.

Vaste schulden	Historisch leenbedrag	Aflossingen voorgaande jaren	Balans 31-12-2024	Aangegane leningen 2025	Aflossing 2025	Balans 31-12-2025
Lening NWB 1-27487 0,46% - 20 jaar	€ 4.535.000	€ 1.965.168	€ 2.569.832		€ 151.168	€ 2.418.666
Lening BNG 40.10855 2,91% - 20 jaar	€ 2.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000		€ 100.000	€ 900.000
Lening BNG 40.10856 3,145% - 24 jaar	€ 1.500.000	€ 660.000	€ 840.000		€ 60.000	€780.000
Lening BNG 40.10857 3,315% - 29 jaar	€ 1.620.000	€ 594.000	€ 1.026.000		€ 54.000	€ 972.000
Lening BNG 40.116074 3,117% - 10 jaar	€ 3.000.000	€ 600.000	€ 2.400.000		€ 300.000	€ 2.100.000
Lening NWB 1.31712 2,56% - 50 jaar	€ 3.705.000		€ 3.705.000			€ 3.705.000
Lening NWB 1-0031827 3,214% - 40 jaar	€ 7.500.000		€ 7.500.000			€ 7.500.000
Lening NWB 1-0031830 3,377% - 15 jaar	€ 3.800.000		€ 3.800.000			€ 3.800.000
Lening NWB 1-0031828 3,180% - 40 jaar	€ 6.000.000		€ 6.000.000			€ 6.000.000
Lening NWB 1-0031831 3,319% - 15 jaar	€ 8.000.000		€ 8.000.000			€ 8.000.000
Lening NWB 1-0031829 3,139% - 40 jaar	€ 4.000.000		€ 4.000.000			€ 4.000.000
Lening NWB 1-0031832 3,255% - 15 jaar	€ 2.000.000		€ 2.000.000			€ 2.000.000
Totaal	€ 42.660.000	€ 4.819.168	€ 42.840.832	€ 0	€ 665.168	€ 42.175.666

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Leaseverplichtingen
De leaseverplichtingen hebben betrekking op het wagenpark met bij behorende contracten. Het totale bedrag van € 3,269 miljoen is op te splitsen in twee delen.
verplichtingen met een looptijd tot en met 2027 € 2.715 miljoen
verplichtingen met een looptijd tot en met 2029 € 553.693

Langlopende verplichtingen
In deze paragraaf worden alle contracten die HDSR is aangegaan met een contractwaarde boven de Europese aanbestedingsgrens (€ 221.000) verantwoord. De totale niet uit de balans blijkende verplichtingen zijn onderverdeeld op basis van contractduur. Er wordt onderscheid gemaakt in financiële verplichtingen met een looptijd korter dan 1 jaar, een looptijd tussen 1 en 5 jaar, en een looptijd langer dan 5 jaar. Per balansdatum 31 december 2025 heeft HDSR de volgende langlopende contractverplichtingen uitstaan:

- Korter dan 1 jaar € 13,016 miljoen
- Tussen 1 en 5 jaar € 32,214 miljoen
- Langer dan 5 jaar € 663.512

Gebeurtenissen na balansdatum
Faillissement OneStopSourcing (OSS).
OneStopSourcing (OSS), de partij via wie HDSR een deel van de inleenkrachten contracteerde, is onlangs failliet verklaard. Het algemeen bestuur is middels een attenderingsbericht op 10 april 2026 op de hoogste gesteld van deze situatie en de manier waarop HDSR hiermee omgaat. In de risico-inventarisatie is rekening gehouden met eventuele gevolgen voor HDSR van deze situatie. Er worden geen effecten op de balanspositie van HDSR per 31 december 2025 verwacht.

5.16 Rekening naar kosten- en opbrengstsoort

Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoort

	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Verschil in %
Lasten					
Rente en afschrijvingen	38.477	39.377	39.821	-444	
Personeelslasten	78.377	89.004	88.657	347	
Goederen en diensten van derden	68.641	73.648	68.407	5.241	
Bijdragen aan derden	18.381	20.528	19.211	1.317	
Toevoeging voorzieningen	366	320	288	31	
Totaal lasten	204.242	222.877	216.384	6.492	-3%
Baten					
Financiële baten	527	344	1.062	718	
Personeelsbaten	680	292	938	646	
Goederen en diensten aan derden	5.358	5.029	5.379	350	
Bijdragen van overheden en derden	16.080	17.354	17.780	426	
Waterschapsbelastingen	156.153	170.760	171.642	882	
Interne verrekeningen	16.747	19.122	17.012	-2.110	
Totaal baten	195.545	212.902	213.813	911	0%
Resultaat voor mutaties reserves	-8.697	-9.975	-2.571	7.403	
Mutaties bestemmingsreserves	306	-3.279	279	-3.000	
Nog te bestemmen resultaat	-8.391	-6.696	-2.293	4.403	

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort

Lasten

Rente

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Verschil in %
Rente geldleningen	8.466	8.871	9.267	-396	
Interne rente	106	106	106	0	
Toevoeging waarborgsom	48	48	48	0	
Totaal	**8.620**	**9.025**	**9.411**	**-396**	**-4%**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

In de **paragraaf 4.1.1** financiering van het jaarverslag is een nadere analyse opgenomen**.** De toevoeging waarborgsom betreft de interne rente waarborgsom RWZI.

Afschrijvingen

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Verschil in %
Materiële vaste activa	29.340	29.787	29.988	-201	
Financiële vaste activa	565	565	412	152	
Totaal	**29.905**	**30.352**	**30.400**	**-48**	**0%**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Personeelslasten

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Verschil in %
Salarissen	50.034	61.579	57.013	4.566	
Uitkeringen	44	0	34	-34	
Sociale lasten	13.674	17.748	15.422	2.326	
Personeel van derden	10.766	5.754	11.422	-5.688	
Overige personeelslasten	3.859	3.923	4.765	-842	
Totaal	**78.377**	**89.004**	**88.657**	**347**	**0%**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Goederen en diensten van derden

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Ver-schil in %
Duurzame gebruiksgoederen	183	287	150	137	
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	4.611	4.703	4.891	-188	
Energie	10.371	9.138	8.267	871	
Huren, pacht en andere rechten	220	222	234	-12	
Leasebetalingen operational lease	2.383	2.842	2.352	490	
Verzekeringen	428	369	328	41	
Belastingen	93	78	106	-28	
Onderhoud door derden	9.845	11.400	11.511	-111	
Overige diensten door derden	40.507	44.608	40.568	4.040	
Totaal	**68.641**	**73.647**	**68.407**	**5.240**	**7%**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Energie
De onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt doordat 2025 droger was dan 2024 en 2025 veel zonuren heeft gehad.

Leasebetalingen operational lease
Deze onderschrijding komt voornamelijk door de keuze van MRB om het merendeel van de contracten van de huidige leaseauto's met een jaar te verlengen. Hierdoor werden de maandelijkse leasebedragen verlaagd.

Overige diensten door derden
In 2025 is er voor overige diensten door derden € 4,040 miljoen minder uitgegeven dan begroot.
Onderstaand een toelichting van de afwijkingen groter dan € 250.000.

	afwijking	afwijking
Externe deskundige adviezen	2.121	36%
Overige diensten derden	1.044	8%
Onderhoud groenvoorziening	375	45%
Stelpost kosten onvoorzien	282	94%
Totaal	**3.822**	

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

- Bij de post externe deskundige adviezen is de onderschrijding met een bedrag van € 2,121 miljoen voornamelijk het gevolg van een lagere inzet van extern deskundigen bij Duurzaamheid (€ 247.536), Gebiedsplannen en processen (€ 221.170), Gezond Water programma (€ 212.675) en Klimaatprogramma. ICA-exploitatieprojecten heeft een onderschrijding van € 629.715, omdat het budget is ingezet om medewerkers in te huren.
- De onderschrijding van € 1.044 miljoen bij overige diensten derden wordt voornamelijk veroorzaakt bij het baggerprogramma, omdat werkzaamheden worden doorgeschoven.
- De onderschrijding van € 375.233 bij onderhoud groenvoorziening wordt voornamelijk veroorzaakt bij de RWZI's.
- De stelpost kosten onvoorzien is ingezet voor thema-avond "Bewegen van staat naar straat" en de herbenoeming van de dijkgraaf.

Bijdragen aan derden

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Verschil in %
Bijdragen aan overheden	17.093	19.479	17.778	1.701	
Bijdragen aan overigen	1.288	1.049	1.433	-384	
Totaal	18.381	18.895	19.211	1.317	3%

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Bijdragen aan overheden en overigen
De onderschrijding is hier € 1,701 miljoen ten opzichte van de begroting. Hiervan is € 522.000 wegens een lagere bijdrage aan het HWBP.
Daarnaast zijn de bijdragen vanuit de impulsregelingen Gezond Water (€ 945.000) en Klimaatadaptatie (€ 336.000) lager uitgevallen, totaal € 1,281 miljoen.

Toevoeging voorzieningen

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Verschil in %
Toevoegingen aan voorzieningen	318	320	288	32	
Totaal	318	320	288	32	0%

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

De begrote toevoeging voorziening verkiezingen van €30.000 voor 2025 is conform het voorstel resultaatbestemming 2024 aan de bestemmingsreserve toegevoegd.

Baten

Financiële baten

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Ver-schil in %
Dividenduitkering	421	235	230	-5	
Interne rente	106	109	106	-3	
Rentebaten	0	0	726	726	
Totaal	**527**	**344**	**1.026**	**718**	**68%**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Personeelsbaten

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Verschil
Baten ivm salarissen en sociale lasten	680	292	938	646	
Totaal	**680**	**292**	**938**	**646**	**221%**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Baten in verband met salarissen en sociale lasten

In 2025 is een bedrag van € 504.000 ontvangen i.v.m. uitkeringen ziektewet. Dit bedrag is niet begroot. De opbrengst van detachering van personeel is € 373.000. Dit is € 293.000 meer dan begroot. De opbrengst personeel interne projecten is € 61.000. Dit is niet begroot.

Goederen en diensten aan derden

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Verschil in %
Verkoop van grond	717	0	0	0	
Opbrengst uit grond en water	206	175	230	55	
Opbrengst uit overige eigendommen	94	29	48	19	
Diensten voor derden/ov opbrengsten	4.341	4.825	5.102	277	
Totaal baten	**5.358**	**5.029**	**5.380**	**351**	**7%**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Diensten voor derden/overige opbrengsten
Het verschil in diensten voor derden/ overige opbrengsten wordt veroorzaakt door een hogere opbrengst van € 299.000 op de post Overige opbrengsten, € 64.000 op Exploitatieopbrengsten en subsidies Energiebronnen en een lagere opbrengst van € 86.000 op Grensoverschrijdend afvalwater.

Bijdragen van overheden en derden

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Verschil in %
Bijdragen van overheden	15.800	17.350	17.869	519	
Bijdragen van derden	280	5	24	19	
Totaal	**16.080**	**17.355**	**17.893**	**538**	**3%**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

Bijdragen van overheden
De hogere opbrengst van € 519.000 is het gevolg van:

- Lagere bijdrage vanuit de Europese Unie van € 49.000
- Hogere bijdragen vanuit het Rijk van € 231.000:
- Deltaplan agrarisch waterbeheer € 94.000
- Onderhoud waterlopen € 105.000
- Wet open overheid € 27.000
- Lagere bijdrage vanuit de Provincie voor het Netwerk Water & Klimaat € 60.000
- Hogere verwachte opbrengsten vanuit openbare lichamen voor baggeren van € 340.000 voor de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en Zeistbijdragen.

Bijdragen van derden
De hogere bijdrage komt voort uit een verwachte bijdrage van Vitens voor een vervolgonderzoek herinfiltratie bij RWZI Zeist.

Waterschapsbelastingen (netto belastingopbrengst per categorie)

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Verschil in %
Watersysteemheffing ingezetenen	37.237	39.685	39.599	-86	
Watersysteemheffing gebouwd	45.846	48.846	49.079	233	
Watersysteemheffing ongebouwd	6.985	7.096	7.282	186	
Watersysteemheffing natuur	86	82	83	1	
Verontreinigingsheffing	270	130	83	-47	
Zuiveringsheffing	65.729	74.921	75.516	595	
Netto belastingopbrengsten	**156.153**	**170.760**	**171.642**	**882**	**0%**

**Bedragen zijn in duizenden euro*

In het jaarverslag 2025 staat een uitgebreide toelichting op de belastingopbrengsten.

Interne verrekeningen

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025 na BW	Realisatie 2025	Verschil na BW/ realisatie	Verschil in %
Geactiveerde personeelslasten projecten	15.837	17.837	16.084	-1.753	
Geactiveerde bouwrente	910	1.286	929	-357	
Totaal	**16.747**	**19.123**	**17.013**	**-2.110**	**-11%**

**Bedragen zijn in duizenden euro's*

De opbrengst van de geactiveerde personeelslasten projecten € 1,735 miljoen lager dan begroot. In 2025 zijn minder productieve uren geschreven op investeringsprojecten en meer productieve uren op inhuur projecten. De doorbelaste overhead vast personeel is lager dan begroot. De doorbelaste overhead inhuur personeel daarentegen hoger dan begroot. Bij de geactiveerde bouwrente is de realisatie € 357.000 lager dan begroot.

5.17 Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van dijkgraaf en hoogheemraden toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting, verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur 17 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 4.313.178. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding
Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 3.916.596 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 4.313.178. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 0 acceptabel op basis van door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium	€
1a. Overschrijding lasten programma's	0
1b. Overschrijding kredieten	67.000
2. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, kredieten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.	3.060.000
Voorwaardencriterium	
3. Bevindingen (bijv. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed):	789.596
M&O criterium	
4. Bevindingen:	0
Totaal onrechtmatigheden	**3.916.596**
Waarvan acceptabel (Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het beleid over wat als acceptabel is geduid in art. 14 lid 6 van 108 Ww)	0

De afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) worden alleen in de rechtmatigheidsverantwoording vermeld indien de door het algemeen bestuur gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is overschreden. Op basis van afspraken tussen het algemeen bestuur en het college kunnen afwijkingen die lager zijn dan de verantwoordingsgrens in **de paragraaf Bedrijfsvoering** worden vermeld.

In de **paragraaf Bedrijfsvoering** is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het dagelijks bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

6 BIJLAGEN

6.1 Bijlage Specificatie onderhanden werk per 31-12-2025

In 6.1 wordt een totaaloverzicht gegeven van alle investeringsprojecten die aan het begin van het begrotingsjaar nog onderhanden zijn en die in het lopende jaar zijn gestart.
Hieronder worden de opgenomen kolommen in de totaaloverzichten nader toegelicht.

OHW t/m 2024	OHW = onderhanden werken, betreft projecten die op 31 december 2024 nog onderhanden zijn.
(Des)investeringen 2025	Gerealiseerde kosten in 2025 van de projecten.
Doorbelasting aan derden 2025	Ontvangen doorbelasting aan derden in 2025.
Subsidie 2025	Ontvangen subsidie in 2025.
Totaal mutatie 2025	Som van (des)investeringen minus doorbelasting aan derden minus subsidie.
Overboeking OHW 2025	Projecten die in 2025 gereedgekomen zijn en daardoor niet meer onderhanden zijn.
OHW t/m 2025	Projecten die op 31 december 2025 nog onderhanden zijn.

Categorie activa	OHW t/m 2024	(Des)investering 2025	Doorbelasting aan derden/subsidies 2025	Totaal mutatie 2025	Overboeking OHW 2025	OHW t/m 2025
Gronden	2.573	4.399.647	-1.599.526	2.802.695	-2.802.65	0
Vervoermiddelen	0	68.365		68.365		68.365
Overige bedrijfsmiddelen	0	1.238.904		1.238.904	-1.089.633	149.271
Bedrijfsgebouwen/woonruimten	909.408	2.447.774		3.357.182	-236.037	3.121.144
Waterkeringen	12.633.386	60.469.721	-24.114.774	48.988.333	-15.882.540	33.105.792
Watergangen, kunstwerken en gemalen	19.916.500	18.659.327	-5.213.448	33.362.379	-11.245.102	22.117.277
Zuiveringstechnische werken	14.673.049	23.044.154	-603.596	37.113.608	-14.736.641	22.376.966
Wegen	0			0	0	0
Totaal	48.13.917	110.327.894	31.531.345	126.931.466	-45.992.649	80.938.816

6.2 Bijlage Staat van vaste schulden

nr.	Hoofdsom	Omschrijving lening	%	eind datum lening	datum rente	datum aflossing	Saldo 31-12-2024	rente 2025	Aflossing 2025	Stand 31-12-2025
75	9.529.384	NWB 1-28647 (oud 1-14218)	2,588	1-8-2044	1-aug	1-aug	9.529.384	246.620		9.529.384
85	6.988.215	NWB 1E0028721	2,341	1-6-2046	1-jun	1-jun	6.988.215	163.594		6.988.215
97	25.000.000	NWB 1 0023587	3,990	7-1-2030	7-jan	7-jan	6.000.000	239.400	1.000.000	5.000.000
98	15.000.000	NWB 1 0024210	3,650	29-6-2030	29-jun	29-jun	3.600.000	131.400	600.000	3.000.000
99	10.000.000	NWB 1-24494	4,345	30-9-2030	30-sep	30-sep	2.400.000	104.280	400.000	2.000.000
100	10.000.000	NWB 1-24613	4,045	31-3-2031	31-mrt	31-mrt	2.800.000	113.260	400.000	2.400.000
102	20.000.000	NWB 1-28690 (VH-24926)	3,085	1-10-2034	1-okt	1-okt	14.400.000	444.240		14.400.000
103	15.000.000	NWB 1-28648 (VH 25382	3,941	1-8-2044	1-aug	1-aug	15.000.000	591.150		15.000.000
104	35.000.000	NWB 1-28691 (VH 25965)	4,199	1-9-2045	1-sep	1-sep	35.000.000	1.469.650		35.000.000
106	15.000.000	NWB 1-27481	3,090	1-7-2041	1-jul	1-jul	15.000.000	481.500		15.000.000
107	12.000.000	NWB 1-28605 start 18-12-14	1,924	1-8-2039	1-aug	1-aug	12.000.000	230.880		12.000.000
108	6.000.000	storting lening 10028683	1,548	1-8-2040	26-feb	26-feb	6.000.000	92.880		6.000.000
109	17.600.000	storting lening 1-29231	1,435	1-7-2047	1-jul	1-jul	17.600.000	252.560		17.600.000
110	20.000.000	storting lening 1-29300	0,885	2-5-2030	2-mei	2-mei	12.000.000	106.200	2.000.000	10.000.000
111	10.000.000	Geldlening 111 (2-29399), start 03-04-2017	1,800	1-9-2049	1-sep	1-sep	9.500.000	171.000	500.000	9.000.000
112	10.000.000	Geldlening 112 (2-29400), start 03-04-2017	1,800	1-9-2049	1-sep	1-sep	9.500.000	171.000	500.000	9.000.000
113	10.000.000	Geldlening 111 (2-29398), start 03-04-2017	1,300	1-12-2033	1-dec	1-dec	7.000.000	91.000	750.000	6.250.000
114	10.000.000	Geldlening 112 (2-29397), start 03-04-2017	1,300	1-12-2033	1-dec	1-dec	7.000.000	91.000	750.000	6.250.000
115	10.000.000	Geldlening 115 (2-29406), start 01-06-2018	1,279	1-6-2033	1-jun	1-jun	7.000.000	89.530	750.000	6.250.000
116	10.000.000	Geldlening 116 (2-29407), start 01-06-2018	1,279	1-6-2033	1-jun	1-jun	7.000.000	89.530	750.000	6.250.000
117	10.000.000	Geldlening 117 (2-29408), start 01-06-2018	1,861	1-6-2046	1-jun	1-jun	10.000.000	186.100		10.000.000
118	10.000.000	Geldlening 118 (2-29409), start 01-06-2018	1,861	1-6-2046	1-jun	1-jun	10.000.000	186.100		10.000.000
119	20.000.000	Geldlening 119 (2-29505), start 01-04-2019	1,716	3-4-2040	1-apr	1-apr	16.000.000	274.560	1.000.000	15.000.000
120	20.000.000	Geldlening 120 (2-29506), start 01-04-2019	1,533	3-4-2035	1-apr	1-apr	14.800.000	226.884	1.300.000	13.500.000
121	10.000.000	Geldlening 121 (40-116475), start 21-6-2023	3,164	21-6-2060	21-jun	21-jun	10.000.000			10.000.000
122	10.000.000	Geldlening 122 (1-0040156), start 25-9-2023	3,310	1-9-2054	1-sep	1-sep	10.000.000	331.000		10.000.000
123	10.000.000	Geldlening 123 (1-0040111) start 01-03-2024	3,255	1-3-2050	1-mrt	1-mrt	10.000.000	325.500		10.000.000
124	10.000.000	Geldlening 124 (1-0040112) Start 03-06-2024	3,210	1-6-2051	1-jun	1-jun	10.000.000	319.241		10.000.000
125	25.000.000	Geldlening 125 (1-0040230) Start 05-02-2024	3,083	2-2-2054	1-feb	1-feb	25.000.000	764.433	833.333	24.166.667
126	10.000.000	Geldlening 126 (1-0040557) Start 22-11-2024	2,806	1-11-2056	3-nov	1-nov	10.000.000	264.456		10.000.000
127	10.000.000	Geldlening 127 (1-0040558) Start 22-11-2024	2,755	1-12-2062	1-dec	1-dec	10.000.000	282.275		10.000.000
128	10.000.000	Geldlening 128 (1-0040559) Start 22-11-2024	2,735	4-5-2065	2-mei	4-mei	10.000.000	120.640		10.000.000
129	10.000.000	Geldlening 129 (1-0040113) Start 01-04-2026	3,170	1-4-2052	1-apr	1-apr	10.000.000			10.000.000
Subtotaal	Standaardleningen						**361.117.599**	**8.651.862**	**11.533.333**	**349.584.266**
101	15.565	Obligatielening					15.565			15.565
Totaal vaste schulden							**361.133.164**		**11.533.333**	**349.599.830**

6.3 Bijlage Fractiebudgetten

In onderstaand overzicht wordt de stand en benutting van de fractiebudgetten weergegeven. De kaders hiervoor staan in de ‘Regeling ondersteuning leden algemeen bestuur, 2024’.

Fractie	Vergoeding 2025		Restant vergoeding eerdere jaren(C)	Beginstand 2025 (A+B+C)	Betalingen 2025	Eindstand 2025
	Vaste vergoeding (A)	Flexibele vergoeding (B)				
WN	729,44	1.089,80	1.253,25	3.072,49	402,55	2.669,94
VVD	729,44	544,90	1.231,25	2.505,59		2.505,59
PvdA	729,44	544,90	401,70	1.676,04	325,81	1.350,23
PvdD	729,44	726,53	1.317,00	2.772,98		2.772,97
CDA	729,44	363,27	1.055,76	2.148,46		2.148,46
AWP	729,44	363,27	513,87	1.606,58	194,91	1.411,66
LNE	729,44	726,53	373,94	1.829,92	238,45	1.591,47
CU	729,44	181,63	765,26	1.676,34		1.676,34
BBB	729,44	726,53	1.290,42	2.746,40		2.746,40
SGP	n.v.t. *	-	-	-	-	-
	6.564,96	5.267,37	8.202,53	20.034,85	1.161,72	18.873,13

*De SGP ziet af van een vergoeding.

6.4 Bijlage overzicht aangenomen moties 2025

Portefeuille houder	Agendapunt	Titel	Indiener(s)	Status
College	Algemeen bestuur 17 december 2025 Moties vreemd aan de orde van de dag.	028-2025 Lering en vermaak gaan hand in hand	AB leden in het DB	Zeepkist wordt ingericht aan het einde van iedere AB-vergadering
Els Otterman	Algemeen Bestuur 19-11-2025 9.1 Moties vreemd aan de orde van de dag	025-2025 Motie Van sober en doelmatig naar slim en doelmatig	WN, PvdA, CU, PvdD, AWP	Hoogheemraad Otterman heeft de motie in dec. 2025 ingebracht in de Commissie Waterveiligheid (CWV) en de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen.
Nanda van Zoelen	Algemeen Bestuur 19-11-2025 3.1 Begroting 2026	022-2025 Motie Zuivering stroom opwaarts	WN, AWP, CDA	In uitvoering. Uiterlijk derde kwartaal 2026 volgt er een memo richting het algemeen bestuur, hoe aandacht te besteden aan het achterliggende rioolstelsel en de beïnvloedbare factoren zoals bron aanpak en klimaatadaptatie.
Gijs Stigter	Algemeen Bestuur 8-10-2025 Moties vreemd aan de orde van de dag	021-2025 Motie Voortgangsrapportage KRW Expliciete toelichting toepassing PRAAGSE-methode bij afleiden en beoordelen KRW-maatregelen	AWP CDA CU SGP	Deels opgenomen in de voortgangsrapportage en besproken tijdens de consultatie d.d. 27 januari 2026. Het expliciet inzichtelijk maken van hoe gekozen maatregelen scoren op effectiviteit, uitvoerbaarheid, subsidiariteit en juridische noodzaak volgt bij de planaanpak.
Nanda van Zoelen	Algemeen Bestuur 8-10-2025 Bestuurlijke rapportagecyclus	018-2025 Motie Jaarrekening en voorjaarsnota in verschillende AB's	AWP CDA VVD WN	Ter consultatie voorgelegd aan de commissie Financiën en Algemene Zaken d.d. 27 januari 2026
Gijs Stigter	Algemeen Bestuur 16-04-2025 9. Moties	012-2025 Motie Programmatisch en actief met gemeenten	Water Natuurlijk PvdA Algemene	Inhoudelijke beantwoording motie overstorten (incl. 2024-32) DM2066076 Toegevoegd aan de stukken commissie

	vreemd aan de orde van de dag	samenwerken aan het afbouwen van vervuiling van overstorten - WN, PvdA, AWP, N&L	Waterschappartij Fractie Natuur & landbouw	Schoon Water d.d. 27 januari 2026
Gijs Stigter	Algemeen Bestuur 16-04-2025 9. Moties vreemd aan de orde van de dag	009-2025 Motie Plan van aanpak overlast rivierkreeft - SGP en CDA	SGP CDA	Plan van aanpak Rivierkreeft, juni 2025. Plan van aanpak is in juni gecommuniceerd met het algemeen bestuur. DM2064811
Nanda van Zoelen	Algemeen Bestuur 19-02-2025 4.2. Investeringsvoorstel project duurzame nieuwbouw rwzi Zeist	006-2025 Inzicht in RWZI's en de gerelateerde investeringskosten	Algemene Waterschappartij CDA ChristenUnie SGP Water Natuurlijk	Afgerond, het algemeen bestuur heeft een doorkijk gekregen over de zuiveringsvisie en financiële effecten
Gijs Stigter	Algemeen Bestuur 19-02-2025 4.1. Actieplan KRW 2025	003-2025 Samenwerking KRW interbestuurlijk alles op alles zetten	Algemene Waterschappartij Water Natuurlijk PvdA	Deels afgehandeld en opgenomen in de voorgangsrapportage, besproken tijdens commissie d.d. 27 januari 2026. Met provincies en gemeenten te zorgen voor de juiste onderbouwing voor de aanwijzing van KRW-oppervlaktelichamen en een aanvullend en concreet maatregelenpakket vorm te geven dat voldoende robuust is om de restopgave aan te pakken. Dit wordt betrokken bij en verder uitgewerkt in de volgende planperiode
Gijs Stigter	Algemeen Bestuur 19-02-2025 4.1. Actieplan KRW 2025	001-2025 Versnellen inzetten juridisch en bestuurlijk instrumentarium	PvdA Water Natuurlijk	Voortgangsrapportage Actieplan KRW September 2025, het algemeen bestuur is in september geïnformeerd met deze voortgangsrapportage. DM2064589

6.5 Bijlage Realisatie en Prognose investeringsprojecten

Overzicht projecten (x € 1.000,-)		JJJJ	€	€	%	€	€	€	€	€	Indicatoren					
2025 t/m december		Prognose jaartal einde project	Toegek. krediet (actuele opdracht)	Totaal gereal. uitgaven	Realisatie t.o.v. krediet	Prognose uitgaven einde project	Initiële Prognose uitg. 2025	Gereal. uitgaven 2025	Initiële prognose ink. 2025	Gereal. Inkomst. 2025	Planning	Uitgaven totale project	Uitgaven 2025	Scope	Inkomst. totale project	Inkomst. 2025
Bouw en verwerving, onderhoud en beheer van rwzi's																
MP901700	GOP Zuiver	2028	51.041	29.152	57%	65.852	8.000	5.173	0	0	O	O	G	O	n.v.t.	n.v.t.
660231	Medicijnresten uit water Woerden	0	670	516	77%	670	650	444	0	0	R	R	G	O	n.v.t.	n.v.t.
M…	Medicijnresten uit water Utrecht	0	0	0	-	0	250	0	0	0	W	W	W	W	n.v.t.	n.v.t.
M810900	Renovatie/ nieuwbouw Zeist	2028	124.450	18.396	15%	140.396	2.000	14.324	0	564	O	R	G	G	G	n.v.t.
M610000	Vernieuwing rwzi Nieuwegein	2033	3.000	20	1%	3.000	1.500	20	0	0	G	G	G	G	W	n.v.t.
M902000	Zuiver KRW-Fosfaatverwijdering	0	275	32	12%	32	250	32	0	0	G	G	G	G	n.v.t.	n.v.t.
M902500	Wijk bij Duurstede korrelslib	2027	6.000	140	2%	6.000	0	140	0	0	O	G	O	G	G	G
Duurzaamheid																
M901900	Zonneparken	0	1.550	964	62%	964	1.500	7	0	0	G	G	O	G	n.v.t.	n.v.t.
M901800	Programma Cellulose terugwinning	0	0	0	-	0	250	0	0	0	G	W	n.v.t.	W	n.v.t.	n.v.t.
720221	Cellulose terugwinning en opwerking Leidsche Rijr	2026	2.400	2.252	94%	2.400	500	441	0	0	O	O	O	G	n.v.t.	n.v.t.
M690000	City Nieuwegein	0	0	0	-	0	300	0	0	0	O	W	O	W	n.v.t.	n.v.t.
M…	Verduurzamen hoofdgebouwen	0	0	0	-	0	0	0	0	0	W	W	n.v.t.	W	n.v.t.	n.v.t.
M902400	Duurz. Renov. Bedrijfsgebouwen	2026	1.820	435	24%	1.550	350	389	0	0	G	G	G	G	n.v.t.	n.v.t.
Watersysteem: instandhouden																
M411700	GOP Watersystemen	2030	79.214	39.585	50%	81.183	6.454	6.506	0	0	O	G	G	G	G	G
M250000	Vervanging groot materieel UV	0	925	691	75%	831	239	155	0	0	G	G	O	G	n.v.t.	n.v.t.
M241000	Huisvesting buitendiensten	2026	13.400	3.037	23%	13.400	10.000	2.128	0	0	G	G	O	G	n.v.t.	n.v.t.
482501	Loods MRB - De Pleyt	0	100	84	84%	84	500	84	0	0	G	G	O	G	G	G
M…	Boot MRB	0	0	0	-	0	45	0	0	0	W	W	n.v.t.	W	n.v.t.	n.v.t.
M408100	Boot VTH	0	0	0	-	0	196	0	0	0	W	W	n.v.t.	W	n.v.t.	n.v.t.
Watersysteem: verbeteren																
diverse (M40100(	Gebiedsplannen Oost (cumulatief)	0	9.780	5.362	55%	9.780	2.060	466	0	163	G	G	O	G	G	n.v.t.
diverse (M40600(	Gebiedsplannen West (cumulatief)	0	40.280	36.051	90%	39.551	1.500	2.808	200	184	G	G	O	G	G	G
M404100	Gebied IJssel	2027	250	2	1%	250	100	2	0	0	G	G	O	G	n.v.t.	n.v.t.
M404200	Gebied Kromme Rijn	2026	350	61	17%	350	500	61	0	0	G	G	O	G	n.v.t.	n.v.t.
M404300	Gebied Leidsche Rijn	2026	100	14	14%	99	100	14	0	0	G	G	O	G	n.v.t.	n.v.t.
M404400	Gebied Oude Rijn	0	0	0	-	0	500	0	0	0	G	G	O	G	n.v.t.	n.v.t.
Watersysteem: beperking gevolgen klimaatverandering																
M402200	Toekomstbestendig Watersysteem	2025	5.240	4.958	95%	5.440	540	1.550	0	1.500	G	O	G	G	G	G
M402500	Inlaatwerk KR VRAM	2028	15.000	3.028	20%	27.008	900	2.206	1.000	1.093	O	R	O	O	G	O
Watersysteem: waterkwaliteit																
M164000	KRW 3e planperiode 2022-2027	2028	8.570	5.451	64%	8.570	1.335	2.970	0	1.527	G	G	G	G	O	O
M165000	Uitvoeringsprogramma Utrecht	2028	5.325	58	1%	5.324	1.250	58	0	0	G	G	O	G	n.v.t.	n.v.t.
Waterkeringen voldoen aan de normen (wettelijk/ provinciaal/ HDSR)																
M421100	GOP Regionale waterkeringen	2026	91.847	83.599	91%	84.174	7.500	6.325	0	206	G	G	O	G	G	G
M421200	Voortrollend GOP RWK va 2023	2029	11.075	1.555	14%	11.505	1.150	966	0	0	G	G	G	G	n.v.t.	n.v.t.
M451200	GOP Primaire waterkeringen	2027	3.051	2.723	89%	2.783	349	87	0	0	O	G	O	O	n.v.t.	n.v.t.
M422000	GHIJ-Noord & Waaiersluis	2028	45.667	10.653	23%	45.350	1.664	1.647	3.710	0	G	G	G	G	O	G

Overzicht projecten (x € 1.000,-)		JJJJ	€	€	%	€	€	€	€	€	Indicatoren					
2025 t/m december		Prognose jaartal einde project	Toegek. krediet (actuele opdracht)	Totaal gereal. uitgaven	Realisatie t.o.v. krediet	Prognose uitgaven einde project	Initiële Prognose uitg. 2025	Gereal. uitgaven 2025	Initiële prognose ink. 2025	Gereal. Inkomst. 2025	Planning	Uitgaven totale project	Uitgaven 2025	Scope	Inkomst. totale project	Inkomst. 2025
Routine - investering Bedrijfsvoering																
M5819800	**Vervanging ICT hardware**	0	5.600	2.385	43%	5.600	1.300	1.152	0	0	G	G	G	G	n.v.t.	n.v.t.
M510000	**Hoofdgebouw inrichting**	0	512	455	89%	455	0	236	0	0	G	G	G	G	n.v.t.	n.v.t.
rwzi Utrecht																
M713000	**Herinrichting rwzi Utrecht**	0	5.100	3.821	75%	3.821	4.600	1.740	0	40	G	G	G	G	n.v.t.	n.v.t.
GHIJ																
M401500	**GHIJ oevers**	2030	21.125	8.247	39%	21.126	2.325	691	0	0	G	G	O	G	G	G
KWA+ fase 1																
M21000	**KWA stap 1**	2026	31.857	24.020	75%	24.420	300	1.316	-2.300	633	G	G	G	G	G	G
Sterke Lekdijk			***217.598***				***55.659***	***49.629***	***36.572***	***23.915***						
120111/120112	**Sterke Lekdijk - W.b.Duurstede-Amerongen (V)**	0	5.886	5.346	91%	5.346	0	0	0	0	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<
120121/120122	**Sterke Lekdijk - W.b.Duurstede-Amerongen (P)**	0	14.848	14.822	100%	14.822	0	0	759	109	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<
120131/120132	**Sterke Lekdijk - W.b.Duurstede-Amerongen (R)**	0	125.700	43.358	34%	120.936	31.604	31.676	27.460	16.929	G	G	G	G	G	G
120211/120212	**Sterke Lekdijk - Salmsteke (V)**	0	3.104	2.715	87%	2.715	0	0	0	0	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<
120221/120222	**Sterke Lekdijk - Salmsteke (P)**	0	7.124	6.902	97%	6.902	0	0	0	0	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<
120231/120232	**Sterke Lekdijk - Salmsteke (R)**	0	35.754	34.120	95%	35.175	800	335	316	555	G	G	G	G	G	G
120311/120312	**Sterke Lekdijk - Cul. Veer - Beatrixsluis (V)**	0	8.577	7.214	84%	7.214	0	0	0	0	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<
120321/120322	**Sterke Lekdijk - Cul. Veer - Beatrixsluis (P)**	2025	14.208	13.920	98%	14.080	0	1.126	0	351	G	G	G	G	G	G
120331/120332	**Sterke Lekdijk - Cul. Veer - Beatrixsluis (R)**	2029	5.493	5.464	99%	5.493	2.291	-307	0	0	G	G	G	G	G	G
120341/120342	**Innovatie**	0	1.613	618	38%	1.258	1.529	125	0	500	G	G	G	G	G	G
120411/120412	**Sterke Lekdijk - Salmsteke - Schoonhoven (V)**	0	6.567	5.999	91%	5.999	0	0	0	0	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<
120421/120422	**Sterke Lekdijk - Salmsteke - Schoonhoven (P)**	2030	20.456	13.619	67%	20.028	5.016	3.112	0	-270	G	G	G	G	G	G
120431/120432	**Sterke Lekdijk - Salmsteke - Schoonhoven (R)**	0	1.150	1.143	99%	1.150	300	614	0	0	G	G	G	O	G	G
120511/120512	**Sterke Lekdijk - Vreeswijk - Jaarsveld (V)**	0	7.521	6.239	83%	6.239	0	0	0	0	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<
120521/120522	**Sterke Lekdijk - Jaarsveld - Klaphek (P)**	0	14.259	12.386	87%	14.260	6.799	4.547	7.644	-268	G	G	G	G	O	G
120531/120532	**Sterke Lekdijk - Jaarsveld - Klaphek (R)**	0	0	0	-	0	0	0	0	0	G	G	n.v.t.	G	G	n.v.t.
120611/120612	**Sterke Lekdijk - Irenesluizen - Cul. Veer (V)**	0	5.521	4.748	86%	4.748	0	0	393	0	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<
120621/120622	**Sterke Lekdijk - N'gein - Irenesl. - Cul. Veer (P)**	2027	11.418	8.988	79%	11.015	4.000	6.481	0	6.010	G	G	G	G	G	G
120631/120632	**Sterke Lekdijk - N'gein - Irenesl. - Cul. Veer (R)**	0	0	0	-	0	0	0	0	0	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<	>kiezen<
120901/120902	**Sterke Lekdijk - Programma Team**	0	27.302	26.257	96%	27.303	3.320	1.922	0	-6	G	G	G	G	n.v.t.	n.v.t.
M451300	**GOP Primaire Waterkeringen 2023-2029**	0	26.450	4.900	19%	26.450	5.591	1.792	0	0	G	G	O	G	n.v.t.	n.v.t.
M130000	**Grondverwerving Sterke Lekdijk**	0	30.900	15.331	50%	30.900	5.000	4.272	0	1.600	G	G	G	G	O	G
Overige projecten en overloop van vorig jaar							**0**	**56**	**0**	**-24**						

Legenda	
Groen	conform budget / planning / scope
Oranje	wijkt af van budget / planning / scope maar afwijking is beperkt; en-of valt nog bij te sturen
Rood	wijkt significant af van budget / planning / scope; en-of valt niet meer bij te sturen
Wit	(nog) niet bekend of vastgesteld / in voorbereiding
n.v.t.	niet van toepassing

7 Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2025 van het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden te Houten gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden op 31 december 2025 alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

De jaarrekening bestaat uit:
1 het overzicht van baten en lasten over 2025;
2 de balans per 31 december 2025;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4 het overzicht van gerealiseerde investeringen; en
5 de rechtmatigheidsverantwoording over 2025

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 17 december 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.
Wij zijn onafhankelijk van Waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.156.600. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 1% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals openomen in het door het algemeen bestuur op 17 december 2025 vastgestelde controleprotocol.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 107.800 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's
Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het dagelijks bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem geëvalueerd. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het management, de auditcommissie en anderen binnen de entiteit en bijbehorende verslagen en registraties beoordeeld. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

- Het risico dat het management en het dagelijks bestuur maatregelen van interne beheersing doorbreken. Het doorbreken van de interne beheersing kan toezien op journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht, waarbij wij tevens aandacht hebben besteed aan het identificeren van significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering.
- Het risico van fraude in de uitgaande betalingen. Wij hebben controlewerkzaamheden uitgevoerd die inspelen op dit frauderisico waaronder het beoordelen van de rechten in de financiële administratie en de bankapplicatie en het analyseren van betaalbestanden gericht op de uitgaande betalingen in het boekjaar. Op basis hiervan hebben wij de meest risicovolle betalingen getoetst.
- Het risico op ambtelijke corruptie bij inkopen. Wij hebben controlewerkzaamheden verricht gericht op het risico dat bij het gunnen van opdrachten sprake is van ongeoorloofde beïnvloeding. Deze werkzaamheden zien toe het uitvoeren van specifieke werkzaamheden gericht op naleving van de aanbestedingswetgeving en aanbestedingsrichtlijnen.
- Het risico op corruptie rondom grondtransacties. Wij hebben controlewerkzaamheden uitgevoerd in relatie tot het risico op niet-zakelijke grondtransacties. Daarbij hebben wij vastgesteld dat bij transacties marktconforme prijzen zijn gehanteerd en/of deze in lijn liggen met externe taxaties of de grondprijzenbrief.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van bovengenoemde risico's.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie
Het dagelijks bestuur heeft in de paragraaf weerstandsvermogen een analyse opgenomen inzake het opvangen van geschatte financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze werkzaamheden ten aanzien van deze analyse bestaan onder andere uit:

- Het inspecteren van de meerjarenbegroting en de beoordeling van de provincie als toezichthouder hierop;
- Het inspecteren van de wijze waarop een risico inventarisatie is uitgevoerd en hoe het weerstandsvermogen wordt bepaald;
- Het evalueren en bespreken van de financiële risico's en belangrijke veronderstellingen en uitgangspunten met het management en het dagelijks bestuur;
- Het overwegen of alle relevante informatie die wij als gevolg van onze controle hebben verkregen op een juiste wijze is opgenomen en toegelicht in de analyse. Wij hebben in het bijzonder aandacht besteed aan financiële risico's gerelateerd aan de HWBP dijkversterkingsprojecten;
- Het analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van waterschapstaken is gewaarborgd.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de opgenomen analyse en de uitkomsten hiervan op de inschatting van de weerbaarheid door het dagelijks bestuur. Voor de volledigheid merken wij op dat de daadwerkelijke uitkomsten van gebeurtenissen kunnen afwijken van de gedane aannames en veronderstellingen in de risico analyse.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie
De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de overige bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag, in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van het Waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 17 december 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van het waterschap;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van het waterschap opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van het waterschap als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Ook zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van het waterschap zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 12 juni 2026

Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

w.g. drs. P. Peters RA

8 Besluit

Opmaak, ter inzagelegging en vaststelling

Deze rekening is aldus opgemaakt door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden d.d. 19 mei 2026.

, dijkgraaf
J.C.H. Haan

, secretaris-directeur
C. Apeldoorn

Deze rekening heeft, na voorafgaande kennisgeving, met alle bescheiden van 24 juni 2026 t/m 7 juli 2026 voor eenieder ter inzage gelegen.

Deze rekening is op 8 juli 2026 vastgesteld door het algemeen bestuur van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

, voorzitter
J.C.H. Haan

, secretaris
C. Apeldoorn